

MATHAYO
****Muhtasari wa Masomo****

I. MAELEZO KWA UJUMLA

- A. Mwalimu: Denny Petrillo; Mtafsiri Chris Mwakabanje.
- B. Kozi hii ina masomo 39 katika 13 Sp kanda za video (au, 9 PAL kanda za video).
- C. Kila somo ni takribani dakika 38.

II. MWONGOZO NA MALENGO.

- A. Haya ni masomo ya mchanganuo wa injili ya Mathayo, kwa mapana pamoja na masomo mengineyo kama yatakavyojitokeza.
- B. Masomo haya yanapaswa kumwongoza mtu ili ajitoe wakfu kwa Yesu na kuelewa kwa mapana huduma yake Yesu.
- C. Wanafunzi wanatakiwa kuelewa vema na kuyatendea kazi mambo yanayowahusu katika kitabu hiki.
- D. Wanafunzi wanapaswa kuelewa sehemu zenye mafundisho za kitabu na kuweza kuwafundisha wengine kitabu hiki.

III. VIFAA VINAVYOTAKIWA.

- A. Unahitajika kuwa na:
 - 1. Biblia (UV).
 - 2. Masomo ya video 39.
 - 3. Notisi za kozi.
- B. Maoni: Tafsiri sahihi yoyote (kuzingatia mafundisho ya awali) katika Mathayo.

IV. MAHITAJI.

- A. Soma kitabu kizima cha Mathayo angalau mara moja.
- B. Angalia katika video somo lote kikamilifu.
- C. Soma notisi za kozi zote kikamilifu (ni vema kusoma notisi wakati huo huo ukiangalia masomo katika video, ukiongeza notisi zako binafsi ikibidi).
- D. Malizia kazi yako yote ya kudondoa (kama ilivyoonyeshwa hapo chini).
- E. Andaa makala yako ya muhula (kama ilivyoonyeshwa hapo chini)

- F. Fanya mitihani yako miwili.
- G. Ukijumlisha alama zako wastani usipungue 70.

V. KAZI YA KUDONDOA.

- A. Mistari lazima iandikwe (au kuchapwa) kwa kudondoa, kisha kutumwa kwa VBI kwa ajili ya kusahihisha. Mistari lazima idondolewe kutoka UV, kama ulivyoonyesha katika maombi yako ya awali ya VBI.
- B. Mistari yote lazima iandikwe au kuchapwa katika mkao mmoja. Unaweza kujifunza tena na ukaanza upya ikiwa umekosea, lakini lazima uanze upya kuanzia mwanzo na kuandika mistari yote katika mkao mmoja.
- C. Karatasi ya kuandikia mistari itakusanywa pamoja na mtihani, ingawa itasahihishwa tofauti tofauti.
- D. Katika *Mathayo*, mistari ifuatayo sharti idondolewe:

6:33	11:28-30	16:24-26
7:21-23	15:13-14	28:18-20
10:32-33		
- E. Dondoa zinahitajika kutumwa pamoja na mtihani wako wa VBI.
- F. Dokezo: Njia bora ya kudondoa ni kuandika mistari juu ya kadi ili kuwa rahisi kuipitia mara kwa mara wakati wa kozi hii yote.

VI. MITIHANI.

- A. Kuna mitihani miwili katika kitabu cha *Mathayo*. Wa kwanza unachukua sura 1-12, na wa pili unachukua sura 13-28.
- B. Unapokaribia sura ya 12 wasiliana nasi na omba mtihani wa kwanza, kadhalika unapokaribia sura ya 28 wasiliana nasi na omba mtihani wa pili.
- C. Ukishapata mtihani unaruhusiwa kuupitia na kujifunza.
- D. Lakini, unapofanya mtihani unatakiwa ufanye wote bila kutazamia kutoka notisi, Biblia n.k.

VII. MAKALA YA MUHULA.

- A. Andika muhtasari wa kila sura katika *Mathayo*. Kwa maneno yako mwenyewe, ukielezea kinachotukia katika kila sura. Ujidhatiti kuandika angalau nusu ya ukurasa kwa kila sura. Katika kila fungu (paragraph), onyesha ni sura gani unaijadili ili iwe rahisi kuona unapohama sura moja kuingia nyingine.

- B. Makala ni lazima isipungue kurasa kumi na nne, ukichapa ruka nafasi mbili mbili (double space). Ikiwa umeandika kwa mkono, makala lazima isipungue kurasa ishirini, pasipo kuruka msitari (single spaced).
- C. Makala inapotumwa VBI, inatakiwa iwe pamoja na mtihani wako wa pili na kazi ya kudondoa.

VII. TUNZO.

- A. Utapewa tunzo, ikiwa ni pamoja na cheti, pale tu kazi yote utakapokuwa umeimaliza kikamilifu, kanda zimerudishwa (iwapo ziliazimwa), na ada zote kwa ajili ya kozi hii zimelipwa zote.
- B. Ni maombi yetu kwamba masomo haya yatakusaidia katika safari yako ya kwenda mbinguni!

Maelezo ya Kihistoria

Denny Petrillo, Mfasiri: Chris Mwakabanje

Eusebius - 260-240 A.D. Palestina - Ecclesiastical History. 3.24:3-8.

“Walakini kati ya watu wote waliokuwa pamoja na Bwana, Mathayo na Yohana tu ndio wametuachia maandiko yao, na mapokeo yanaeleza kwamba walimlazimisha kuandika, Mathayo kwanza alihubiri kwa Waebraia, na alipokuwa katika hatua ya kuwaendea watu wengine, aliiweka injili yake katika maandishi kwa lugha yake mwenyewe akaandika, na hivyo kuwa msaada wa maandiko binafsi alipokosekana mahali alipohitajika, Marko na Luka walikuwa tayari wameandika injili zao, lakini Yohana imeelezwa kuwa alitumia kwa muda wote ujumbe ambao haukuandikwa tayari, na hatimaye akaandika kwa sababu za wafuasi.”

Eusebius anamnukuu Papias - Ecclesiastical History, Kitabu 3 XXXIX.

Tunafahamu kidogo juu ya Mathayo isipokuwa kusema maandishi ya kale tuliyonayo ya Mathayo yanaanza kwa kusema “**KATAMAΘΘAION**.”

Neno Injili linatoka katika neno la Kiyunani “**εὐαγγέλιον**”; Mk.1:1 - “mwanzo wa Injili”, na Mk.16:15 - “enendeni mkahubiri Injili.” Injili ni habari njema zinazohusu Mungu na mambo aliyofanya kupitia Yesu Kristo. Kuna tofauti kati ya **διδάξε** (mafundisho) na **εὐγγέλιον** (uinjilisti wa kumhubiri Yesu). Katika kitabu cha Matendo ya Mitume walimhubiri Yesu. Mahubiri ya uinjilisti (Matendo 10:34-42, linganisha na Marko - ujumbe unalingana sana) hilo ndilo lilikuwa kusudi kuu la kanisa la awali. Lakini, ni makosa kudai kwamba hakuna mafundisho katika injili. Ilidaiwa mapema kabisa kwamba kulikuwa na injili nne (maandiko yenye injili).

Irenaeus - A.D. 180 Against Heresy 4.11.8 alisema: “Haiwezekani kwamba ama injili zipungue au zizidishwe kuliko zilivyo sasa. Kwa maana kuna pande nne za ulimwengu ambamo tunaishi na vyanzo vya upepo vinne, wakati kanisa limetawanyika duniani kote, nguzo na msingi wa kanisa ni injili iliyo roho ya uzima; inatosha kusema kanisa lingelikuwa na nguzo nne, zikitia uhai ufu wetu kutoka kila upande; zikiwahuisha upya wanadamu.”

Tatian, Mwashuru Mkristo 170 B.K., kwa mara ya kwanza aliziunganisha injili pamoja. Alitumia injili nne tu katika ulinganifu wake. Akaziunganisha pamoja katika **διατεσσαρον** - “kupitia nne” au “zilizoundwa kutokana na nne.” Haya yalikuwa makosa makubwa ya utaratibu, kwa maana ikiwa Mungu alitaka sisi tuwe na injili moja kwa nini basi atupatia nne? Kila injili ina kiini chake binafsi kinachobainishwa, kusudi lake tofauti, maana yake maalum hufafanuliwa, ambapo hupotea iwapo utaziunganisha zote kuwa moja. Habari za ulinganifu wa Tatian ulipokelewa kwa furaha Mashariki mwishoni mwa 400 B.K. Theodoret, ambaye alifanyika kuwa askofu wa Kipro, nyanda za juu za Ashuru 423 B.K., alizikuta kopi nyingi za **diatessaron** zikitumika katika dayosisi yake mwenyewe na zikiwa mhimili wa utendaji. Tatian baadaye alikengeuka, hivyo Theodoret akawatangazia Wakristo waumini haswa, kutotumia kazi yake, akaziharibu kopi zote alizoweza kuziona (mia mbili) na badala yake akarejeza upya matumizi ya injili nne za awali.

Kwa kusoma injili nne hatua kwa hatua, mara wanadamu wakagudua tatizo litokanalo na ujumbe uliowakilishwa na wasimulizi mbalimbali (Synoptic Problem).

Ilikuwa ni matokeo ya kanuni za uchunguzi wa kawaida - kila kitu lazima kithibitike kisayansi. La sivyo hakipo. Lazima ziwepo njia zilizothibitika kuwepo kwa kitu. Lazima ieleweke kwa kila msomaji wa injili kwamba vitabu vya kwanza vitatu vinafanana sana katika mpangilio, matukio, na hata katika baadhi ya maneno. Ya nne ni tofauti sana.

Eusebius aliita injili ya Yohana “injili ya kiroho”, na injili za Mathayo, Marko, na Luka kuwa “injili za kimwili.” Injili tatu za kwanza ndizo zinazojulikana kama “Synoptic gospels” na ndizo zinatazamwa kuwa ‘Synoptic Problem’.

J. J. Griesbach (1745-1812) alikuwa mtu wa kwanza kuona injili ya nne kuwa tofauti kabisa, na zingine tatu za kwanza zinapaswa kuhusiswa pamoja. Alikuwa akifikiri kisayansi. Alidhani ingelifaa kuviunganisha pamoja kwa kuwa havikupangwa kinyakati, na badala yake akaunda ufupisho (kwa sababu za kisayansi) katika huo akayaunganisha mafungu yanayofanana pamoja moja baada ya jingine kwa usawa.

Uchanganuzi wa Tatizo (Synoptic Problem).

Jinsi gani tunaona ulinganifu uliopo kwa mandhari na miundo ya kiulimwengu kati ya injili hizi tatu, na wakati huo huo mara kuhesabu tofauti za mpangilio, katika kuisitiza, na katika maelezo? Maoni mbalimbali yalitolewa kuelezea tatizo hili (synoptic problem). Maoni hayo ni kama yafuatavyo:

- I. **Dhana A.** Inawezekana waandishi wote watatu walitegemea **injili** ya kwanza kabisa ya **Kiarami**. (Dhana hii iliungwa mkono na G. E. Dessing na J. G. Eichorn.) Lakini haielezei sababu za baadhi ya mambo kuachwa na waandishi wengine na kwa nini Mathayo na Luka wanayo mambo yanayofanana ambapo Marko hana.
- II. **Dhana B. Dhana ya vipande vipande.** F. Schleirmacher - 1825 - mitume waliandika baadhi ya matukio na maneno waliyoshuhudia mbalimbali na hayo yote yakazunguka na kuwa kitu kimoja. Ushahidi huu umetajwa katika utangulizi wa Luka. Maoni haya hayana

maandishi ya kuthibitisha na hayaelezei ulinganifu wa ajabu katika misemo (maneno yenye vitenzi vyenye nyakati sawa).

III. Dhana C. Kupokezana kwa kuhadithiana.

- A. J. K. L. Guesler ndiye mtu wa kwanza kuanzisha maoni haya. Kimsingi mahubiri ya mitume yalisababisha simulizi sawa za kuhadithiana ambazo baadaye ziliunda msingi wa injili kupitia kuhadithiana. Madai haya hudai kwamba zilihifadhiwa kwa njia ya kuhadithiana katika Kiarami lakini zikatafsiriwa kwa Kiyunani katika jitihada za kuwahudumia Mataifa. Mambo hayo mawili ndiyo yaliyounda msingi wa injili iliyoandikwa.
- B. B. F. Wescoff - Introduction to the Gospel.
1. Maoni haya ya kuhadithiana yamepingwa vikali kuzingatia uwezo wa watu wa kale kupokezana simulizi. Kwa mfano, MISHNAH, maandishi ya Waalimu wa Kiyahudi [Rabbis] yaliyoandikwa 200 K.K. - 200 B.K. Hivi ndivyo ilivyodhihirisha uwezo wao wa kupokezana simulizi.
 2. Alitilia mkazo katika maelezo ya Papias, “Mathayo alikusanya mausia kwa Kiebrania na kila mtu aliyatafsiri kadiri alivyoweza”.
 3. Malengo:
 - a. Ni vigumu kwa wadadisi wa mambo ya asili kuamini jinsi vitenzi vinavyoshabihiana haswa kama ingekuwa ni kwa njia za simulizi za kuhadithiana.
 - b. Haiwezekani pia kuelezea ni kwa nini mpangilio kwa ujumla wa maandishi wote ni mmoja.

IV. Dhana ya kutegemeana wenyewe kwa wenyewe.

- A. Augustine DeHippo - mapema miaka ya 400 B.K
1. “Marko alimfuatilia Mathayo kwa karibu na anaonekana kama mwigizaji na mwenye kufupisha habari.”
 2. Kwa sababu hii, kutanguliza Mathayo kulitawala kwa muda mrefu hata ingawa Eusebius alisema Marko na Luka walikuwa wamekwishaviandika tayari.
- B. Karl Lachmann - 1835.
1. Ukizingatia mpangilio wa matukio yalivyosimuliwa na kuona jinsi ambavyo Mathayo na Luka wanaandika mambo ambayo pia yanapatikana katika Marko, basi mpangilio wa matukio unadhihirika, lakini wanapoandika mambo yasiyopatikana katika Marko mpangilio ni tofauti.

2. Kwa hiyo, lazima Marko kilitumiwa kama kiini cha wengine wawili.

C. C. H. Weisse 1801-1866.

1. Marko alitangulia kuandika kwanza, lakini Mathayo na Luka lazima walikuwa na kiini kingine kilichojulikana kama “Q” = Quella = kiini.

MK

MT

LK

Q

2. Hii inaitwa “dhana ya viini viwili.”

3. Mwishoni mwa miaka ya 1800, karibu idadi kubwa ilikubaliana kwamba Marko alitangulia kuandika injili kwanza (hili lilitokana na ushawishi wa mafundisho ya Darwin ya kwamba vitu vimetokea tu, na vikabadilika-badilika na kufikia hatua ya ukamilifu).

D. John Chatman, (1865 - 1933) kuhani wa Dominika, alipinga kwamba Marko ndiye alitangulia kuandika.

E. B. C. Butler - The originality of St. Matthew (1951).

1. Alionyesha makosa ya mpangilio wa Marko kutangulia (kwa nini basi haileti maana).

2. Inawezekana kwamba Marko alivitumia Mathayo na Luka na kuvifupisha, badala ya wao, kumtumia Marko.

F. William R. Farmer (1964) kwa mafanikio makubwa alipinga Marko kuwa cha kwanza.

G. Sir John Hawkins (1900's).

1. Alifanya uchanganuzi wa kina juu ya takwimu na akaunda katika kitabu chake alichojipatia sifa cha Horace Synopticae (mara ngapi waandishi wanakubaliana, asilimia ngapi n.k.).

2. Hilo ndilo lililozaa dhana ya kutengemeana: “Dhana ya nakala nne.”

H. B. H. Streeter.

1. Injili nne - Kujifunza asili yake 1924, chenye kurasa 600, kimesimamia juu ya kanuni za kisayansi.

2. Hitimisho lake ni “Dhana ya Nakala Nne.”

MK

Q

3. Kwa ulimwengu wa kisayansi hili lilitatua tatizo (Synoptic Problem). Dhana hii imeshikiliwa na kuheshimiwa siku hizi.

V. **Dhana ya historia ya kutungwa** (Form Criticism) imekuja kwetu siku za hivi karibuni.

A. Martin Dibelius - From Tradition to Gospel - 1919.

1. Taratibu, Injili ilitungwa kupitia mahubiri na mafundisho ya mitume katika kanisa la awali - wakaisambaza kwa njia ya vipande mbalimbali na kwa njia ya simulizi.
2. Aliyagawanya maandishi katika daraja hizi:
 - a. Riwaya,
 - b. Hadithi,
 - c. Methali,
 - d. Mapokeo, na
 - e. Ngano.

B. Rudolf Bultmann.

1. Alisisitiza kuwa Kristo wa kuaminiwa si sawa na Yesu wa kihistoria. (Mtu aliyeitwa Yesu, hakufanya miujiza yeyote, wala hakupokea ufunuo kutoka kwa Mungu - wala hakufufuka kabisa, wanafunzi walipata maono ya ufufuo - kufuatia maono hayo wakaanzisha kanisa - hadithi safi hizi zikakua na kuwa kubwa ajabu kwa jinsi zilivyohubiriwa na kufundishwa.

TATHMINI YA TATIZO (synoptic problem).

I. **Dhana ya Nakala Nne haijawahi kuthibitika.**

- A. Husimamia kuwa Marko ndiye alitangulia kuandika akitumia “Q.”
- B. Kusema Marko alitangulia kuandika kumepingwa kwa mafanikio.
- C. Kuwepo kwa “Q” sio tu ni dhana - inahitaji imani zaidi kuamini kuwepo kwake.

II. **Ushahidi wa nje ya kanisa la awali ni kinyume kudai Marko alitangulia.**

- A. Rejea angalau kwa wazee wa kanisa (apostolic fathers) n.k.
- B. Hapakuwa na nakala yoyote ya tafsiri ya Marko hadi kufikia karne ya tano B.K

III. **Mawazo kwamba ufupi wa kitabu ni sawa na kutangulia unatiliwa mashaka.**

- A. Haya ni mafundisho ya Darwin.
- B. Falsafa ya Hegel ilisababisha kujifunza Agano Jipya.
- C. Chanzo cha dhana ya mageuzi kwamba lazima mabadiliko halisi yatokee:
 - 1. Hakuna miujiza - ilianza kidogo kidogo hadi kufikia kuwa kitu kikubwa.

IV. **“Q” ndiyo nguzo ya dhana ya nakala nne lakini haijathibitika kuwepo.**

A. Hakuna Injili ya Tomaso kwa Wamisri (maneno ya wasioamini injili), hivyo “Q” lazima ndiyo maandiko hayo (ndivyo walivyodhani wanamageuzi hawa).

- B. Farrah aliandika akipinga “Q” aliita On Dispensing With “Q” 1955 (Kutibu “Q”).

V. **Historia ya kutungwa (Form Criticism) inashindwa kutoa majibu ya kuridhisha sababu za kuwepo kwa kanisa.**

- A. Kwa nini watu walipoteza uhai wao? Je, walikuwa ni wajinga tu? Je, hawakuiona wao binafsi miujiza aliyofanya Yesu na mitume?
- B. Haielezei ni muda gani unapita kwa watu kusimuliana hadithi na kubakia thabiti.
 - 1. Wanajaribu kutueleza kwamba mafundisho kamili, mahubiri ya mhimili wa injili, yalitokana na ngano kwa muda wa miaka hamsini tu.
 - 2. Wanajaribu kutueleza kuwa kitu kilicho na mfumo bora kama kanisa kiliundwa chini ya miaka ishirini tu.

VI. **Dhana hizi zote ni za kidunia.**

- A. Zinaeleza kwa misingi ya fikra tu kwamba hakuna miujiza iliyoweza kutendeka, hivyo basi hulazimika kutoa maelezo mbadala kuhusu mafundisho na matukio yaliyoandikwa katika injili.
- B. Dhana hizi zimetolewa na wanadamu wasioamini uvuvio wa Biblia.

MPANGILIO WA INJILI

I. Ukweli ni kwamba injili ilihubiriwa kwanza kabla ya kuandikwa kitu chochote!

- A. Hotuba katika kitabu cha Matendo zinalingana kabisa na injili - Matendo 2; 10:34-n.k.
- B. Walifuata kielelezo kimoja kikuu:

1. Ubatizo,
2. Huduma,
3. Kifo cha Yesu,
4. Ufufuo, na
5. Ahadi ya kurudi kwake mara ya pili.

C. Roho Mtakatifu aliwakumbusha yote ambayo Yesu alisema na kutenda, na kuwaeleza maana halisi - Yoh.14:26; 2:22; Lk.24:44,45.

1. Hili linaweza kufafanuliwa kwa jinsi vitenzi vya aina moja vilivyotumika katika baadhi ya misemo.
2. Hakika mahubiri haya yalirudiwa kwa mpangilio bora zaidi.
3. Nakala nne zimeitwa “injili” - kwa hiyo ni lazima ziwe na mambo yote yaliyohubiriwa.

II. Kwa uvuvio, waandishi mbalimbali wa injili walipangilia na kuyaweka pamoja mahubiri ya mitume (yao binafsi au ya watu wengine) kwa namna ya kipekee kuzingatia wapokeaji wa ujumbe mbalimbali na kwa malengo mbalimbali. Jambo hili ndilo linalobainisha tofauti zilizopo, n.k. Injili zimepangiliwa na kuundwa na watu hawa mbalimbali kwa uvuvio kwa mitazamo yao tofauti. Tukiufumbia macho ukweli huu tutakosa kuona ubora wa kila kitabu cha injili. Tunapojitahidi kuziunganisha pamoja ili zilingane, tunajaribu kufanya jambo ambalo haliwezekani kabisa kutokana na jinsi Mungu alivyokusudia.

A. Waandishi wa injili walitumia vyanzo (k.m. Lk.1:1-4), lakini vyanzo vyao vilikuwa habari za wahudumu na mashahidi wa neno (mitume na manabii, n.k.).

1. Swala hili haliondoi maongozi ya Roho Mtakatifu. Roho Mtakatifu alifanya kazi kama alivyotaka.
 - a. Kila mmoja alitumia misamiati yake binafsi, lakini kazi ya kuandika na kukusanya, kuelewa wasikilizaji, na mawazo yao waliyofikiri yaliongozwa, yalisimamiwa, yalilindwa, na kufinyangwa na Roho Mtakatifu wa Mungu ili kuhakiki kilichosemwa kilikuwa kama alivyotaka, kwa jinsi ile ile Mungu aliyoikusudia.
 - b. Kwa sababu tu ya kutumia vyanzo haina maana kwamba Mungu hakuwaongoza katika kweli yote.
 - c. Katika 1Kor.2:13 Paulo anadai kwamba maneno yake (au ujumbe) yalitoka kwa Roho Mtakatifu. Na hivyo ndivyo alivyonena tu (1 Kor.14:37,38). Lakini, je kutokana na hayo tuseme kwamba Roho Mtakatifu alimpatia Paulo misamiati mipya na kumfunulia neno kwa neno la kusema?

- d. Pengine dhana ya “neni kwa neni” inafika mbali zaidi. Mambo yaliyoandikwa katika kurasa zetu ndiyo hayo Mungu alitaka yaandikwe!
2. Injili sio taarifa za habari za magazeti, bali ni injili iliyo hai.
 - a. Viliandikwa kwa namna ya kipekee ili kuongoa nafsi, kufundisha ukweli wa Mungu, na kuelezea nia ya Kristo na kielelezo alichotuachia wanadamu.
 - b. Lengo lake si kueleza ukweli tu (ingawa vinafanya hivyo), bali kuelezea mambo kwa mpangilio wenye kuleta mafanikio katika maisha ya watu.
 3. Ebr.2:2-4; Gal.1:11,12; 2:2,6-9.

Mwisho:

Kuna viini vya kweli katika kuwakilisha simulizi (Synoptic Problem), lakini vile visivyo vya kweli vinaharibu mawazo haya.

**INJILI YA MATHAYO
Mambo ya Utangulizi**

Injili ya kwanza kihistoria alipewa Mathayo Lawi, mtoza ushuru aliyeitwa na Yesu kuwa mmoja kati ya kumi na wawili - Mt.9:9-13; 10:3. Baada ya orodha ya mitume ya Matendo 1:13, Mathayo haonekani tena katika historia ya Agano Jipya.

IRENÆUS, *AGAINST HERESIES* 331:

“Mathayo pia alitoa injili iliyoandikwa miongoni mwa Waebrania...wakati huo Petro na Paulo walikuwa wakihubiri Rumi na kuweka msingi wa Kanisa.”

TAREHE YA MATHAYO

Tarehe ya kuandikwa injili ya Mathayo haijulikani. Kutokana na maoni ya walimwengu, tarehe ya kitabu cha Mathayo hutolewa baada ya 70 B.K. Kwa kuwa ina habari maalum kuhusu kuanguka kwa Yerusalemu, kulikotokea mwaka huo. Hawatoi ruhusa ya mtu yeyote kuweza kutabiri (hata Yesu) mambo yajayo.

INJILI KAMA ILIVYOANDIKWA NA MATHAYO

UTANGULIZI

LENGO: Kuwashawishi Wayahudi kwamba Yesu ndiye Masihi aliyetabiriwa.

MPANGO: Kuwakilisha mafundisho ya Yesu kwa mapana zaidi na kuzungumzia kazi ya Yesu (akisisitiza uweza wake) karibu katika kila sehemu ya mahubiri. Hapa kuna baadhi ya mifano ya jinsi Mathayo anavyoelezea kufikia lengo hili.

I. **Ukoo wa Yesu ndio uliotakiwa juu ya Masihi.**

Sura ya 1 inathibitisha kwamba ukoo wa Yesu unarejea nyuma hadi kwa Daudi. Masihi alitakiwa atoke katika ukoo huo. Mathayo atadhihirisha bayana kuwa Yesu ametoka katika ukoo huo.

II. **Yesu na Yohana Mbatizaji wametimiza mafungu mengi ya unabii wa Agano la Kale.**

Mwishoni mwa sura ya 1 na sura yote ya pili na ya tatu zinazungumzia kuzaliwa kimuujiza kwa Yesu na mahubiri ya Yohana Mbatizaji. Wanachofanya Yesu na Yohana, Mathayo atasema, “preloo” au “kutimia” yale yaliyotabiriwa katika Agano la Kale.

Neno hili limetokea mara 13 katika Mathayo lenye maana “timia.” Neno hili hasa linajitokeza katika sura za awali kadhaa. Tunaweza kuona umuhimu wa hilo. Yesu ametimiliza yale Agano la Kale lililoyanena. Neno hili ni muhimu sana. Tutaona kwamba neno hili lina wazo *linaloyafunga pamoja na kuyakamilisha*. Kadhalika tunaona “pleroo” Mathayo amelitumia karibu akiondoa kama unabii wa kutimia mara mbili. Ulitimilika katika Agano la Kale na kisha kutimia kikamilifu zaidi katika Agano Jipya. Angalia mfano huu:

Ananukuu Hos.11:1 “Nikamwita mwanangu kutoka Misri.” Hosea anatumia fungu hilo maalum kutabiri kwamba Mungu atawaita watu wake watoke “Misri” (hasa Babeli) kurejea tena nchini, wakati wa Koreshi - 536 K.K. Mathayo ananukuu haya akimaanisha Mungu anapowaeleza Mariam na Yusufu kurudi toka Misri walikokimbilia kukwepa ghadhabu ya Herode. Hivyo unabii wa fungu hili, ulitimilika mara ya pili. Mara ya pili unaleta maana kamili zaidi au maana ya msingi, kwa kuwa unamhusu Masihi.

Hili ndilo kusudi la kitabu hiki linalothibitisha *kwamba Yesu ni Masihi aliyetabiriwa*. Ndilo haswa lingeliwavutia Wayahudi zaidi. Basi ukweli wa kwamba Yesu ni utimilifu wa maandiko ya unabii kungewanufaisha zaidi Wayahudi waliokuwa wakiyaona maandiko hayo kama yenye mamlaka kwao kuhusu Masihi.

III. **Asili ya kutokutenda kwake Yesu dhambi kulitoa sifa kuu iliyotakiwa kuhusu Masihi.**

Katika sura ya 4, Mathayo anajadili asili ya kutotenda dhambi Yesu. Anatoa somo juu ya ibada. Katika Math.4:10 Yesu anamwambia shetani, “Umwabudu yeye peke yake,” ingawa Mathayo anatumia neno lilo hilo la kuabudu na kuonyesha jinsi Yesu alivyoabudiwa. Tunaposoma Mathayo lazima tuhitimisha kuwa Yesu ni Mungu, kwa kuwa wote wawili wanakubali kuabudiwa.

IV. **Yesu mwenyewe alijidhihirisha kuwa ni Mwalimu Mkuu, hiyo ndiyo sifa iliyotarajiwa kutoka kwa Masihi.**

Ling. Math.7:28; 11:1; 13:53; 19:1; 26:1. Mafungu haya yote yanalingana kwa kusema neno “alipomaliza.” “Alipomaliza kusema maneno hayo,” au yenye namna kama hiyo. Lilikuwa jambo muhimu kwa Wayahudi kuona Masihi kama mwalimu mkuu. Mathayo anadhihirisha hivyo kwa namna *tano za hotuba*.

- A. Math.5-7 - Hotuba ya Mlimani (ikifuatiwa na 7:28 “Alipomaliza kusema maneno hayo” - usemi uliotumika kuhitimisha kila sehemu ya mahubiri).

- B. Math.9:36 - 10:42 (11:1, “Alipokwisha kuwaagiza”)
- C. Math.13:1 - 52 (13:53, maneno ya ufunguo).
- D. Math.17:22 - 18:35 (19:1, maneno ya ufunguo).
- E. Math.23:1 - 25:46 (26:1, maneno ya ufunguo).

Tunachopaswa kufanya ni kujadili mazingira ya sehemu hizi tano zifuatazo. Kitu gani, kama kipo, kinachojitokeza katika mafungu haya? Ni kweli kwamba Mathayo ana namna fulani ya uandishi na utaratibu. Ana **lengo** (kuthibisha kuwa Yesu ndiye Masihi aliyetabiriwa) na lengo hili limefanikiwa katika sehemu hizi za hotuba. Katika kuangalia kila sehemu ya hotuba hizi, ni masomo gani makuu ambayo Yesu anayatilia maanani na kusisitiza?

1. Yesu anatia mkazo juu ya “ufalme.” Tukiangalia katika kila sehemu ya hotuba hizi tutaona msisitizo juu ya ufalme. Neno hili limetokea mara hamsini na sita katika injili ya Mathayo, zaidi katika sehemu za hotuba za Yesu. Kati ya hizo hamsini na sita, mara thelathini ametaja “ufalme wa mbinguni.” Wanaounganisha injili pamoja hujumuisha mafungu haya na kuona kwamba Marko na Mathayo wote wanazungumzia jambo hilo. Nini maana ya jambo hili, je linazungumziwa jambo moja? Wayahudi wanatarajia Masihi mwenye nguvu, duniani, na wanatazamia ufalme kuwa Yerusalem. Bali Yesu anazungumzia ukweli kwamba ufalme ni “wa mbinguni.” Anajaribu kuwaonyesha kwamba wameshindwa kuelewa maana halisi ya ufalme ule ujao ulivyo. Yesu atasisitiza ufalme huu wa mbinguni na jinsi ulivyo hasa. Wayahudi walitarajia Masihi kuzungumzia jambo hili.
2. Neno la pili ambalo Yesu ametilia mkazo ni neno “Baba.” Neno hili limetumika mara sitini na moja katika injili ya Mathayo (na zaidi ya mara tisini katika kitabu cha Yohana) na Yesu analitumia mara hamsini na sita kati ya hizo zote. Yesu amekuja ili kuwatia fikra mpya Wayahudi kuhusu Baba, hata wazo la kuwa yeye ni Baba. Hawamwoni Mungu kwa jinsi alivyo haswa, au namna ambayo wanapaswa kufikiri juu yake. Mara kumi na saba katika Hotuba ya Mlimani, atasema, “Baba yenu aliye mbinguni.” Katika sura 11:27 Yesu anasema, “Nimekabidhiwa vyote na Baba yangu...wala hakuna amjuaye Baba, ila Mwana...” Yesu amekuja kumfunua mtu fulani ambaye hatuwezi kumfahamu isipokuwa yeye amemfunua kwetu. Yesu anasisitiza zaidi akiamsha fikra zao juu ya Baba. Jambo hili ni la kufurahisha. Tumelizoea zaidi hili (kumwona Mungu kama Baba) pengine si taabu kwetu, lakini Wayahudi walikuwa na historia ambayo iliwafanya wapoteze dira ya upendo wa asili wa Mungu. Angalia Mal.1:1, 2. “Nimewapenda ninyi, lakini ninyi mnasema, umetupendaje? Kitabu hiki kinaonyesha mkanganyiko waliokuwa nao Wayahudi kwa Mungu. Baadhi ya vitabu - Isaya, Hosea, n.k. vilitoa ahadi kwamba watakoporejea tena katika nchi ya ahadi wangebarikiwa kupita kipimo. Kipindi cha Malaki walikuwa wamekata tamaa na kutokuamini tena kwamba Mungu anawapenda. Kwa karne nne baada ya Malaki, mawazo haya yalizidi kushamiri. Hawakubarikiwa tena kipindi cha kati ya maagano, kilikuwa kibaya mno kwa Wayahudi. Wayahudi ni wenye kukanganyika mno

ulimwenguni. Yesu anaanza kwa kutokutenda jambo lolote na atajaribu, kumtambulisha Baba yao Wayahudi.

Mara sitini na moja katika Mathayo, na katika Yohana zaidi ya mara tisini, Yesu anazungumzia kuhusu Baba na jambo hili ni muhimu sana. Angalia maelezo juu ya “Yesu na Baba” katika Hotuba ya Mlimani. Jambo gani anatumia kuhusu Baba katika Hotuba ya Mlimani? Angalia maelezo juu ya “Baba.”

V. **Miujiza ya Yesu inathibitisha kwamba alikuwa Masihi.**

Ni kitu gani tunapata kati ya hizi sehemu za mahubiri? Miujiza. Kwa nini? Kwa sababu ilitibitisha kuwa Yesu alikuwa kama alivyodai. Neno analolitumia Mathayo lililothibitisha miujiza ni neno mamlaka.

- A. Math.7:28,29 - Alifundisha kama mtu mwenye mamlaka, na siyo kama waandishi.
- B. Math.9:6 - Mwana wa Adamu ana mamlaka.
- C. Math.28:18-20 - Yesu alipewa mamlaka katika kufundisha kwake na akathibitisha hivi kwa miujiza aliyofanya. Alikuwa Mwalimu Mkuu, na hivyo ndivyo Masihi alivyotarajiwa kuwa.

VI. **Masihi angekuwa na wafuasi wengi.**

Ni kitu gani tena tunapata kati ya hizi sehemu za mahubiri? Kuitwa kwa mitume KUMFUATA yeye. Hili ni neno lingine la ufunguo katika kitabu cha Mathayo. Neno nifuate linatokea mara ishirini na nne. Neno mwanafunzi limetumika mara sabini na mbili. Ndilo neno lenye maana ya “mfuasi.” Jumla ni mara tisini na sita juu ya wazo la ufuasi. Yesu atafundisha nini maana halisi ya kuitwa mfuasi. Watu wanamfuata kimwili, lakini Yesu atawafundisha maana halisi ya kumfuata yeye, pamoja na mitume kumi na mbili kwa kuwa lazima nao wamfuata pia. Wazo lingine tutakaloliona ni “kwenda” kwa Yesu. Neno hili limetokea mara hamsini na mbili katika injili; mara thelathini na nane anatoa Yesu mwenyewe. Tutapata muda wa kulizungumzia hili baadaye. Haya ni masomo muhimu ajabu: wanaomjia kupata maelekezo, wanaomwendea ili waponywe, maadui zake wanamwendea ili wamjaribu...sababu mbalimbali za kumwendea Yesu.

Maneno mengine muhimu ni: ibada - mara kumi na moja, nabii mara thelathini na saba.

KATA MAOJIAION

1:1 **Kitabu cha ukoo wa Yesu Kristo, mwana wa Daudi, mwana wa Ibrahimu.**

Anaaza kwa hoja zake (akithibitisha kwamba Yesu ni Masihi) na mstari wa kwanza kabisa. Ikiwa Yesu alikuwa kweli ni Masihi, hivyo basi ingelipasa kutoka katika ukoo sahihi. Basi Mathayo, kwa uvuvio wa Roho Mtakatifu, atajadili kwanza hiki kikwazo kikubwa muhimu.

Ukoo - historia ya alivyojaliwa Yesu Kristo. Alitokeaje? Anachosema ni kwamba ni mwana wa **Daudi**, mwana wa **Ibrahimu**. “Mwana wa” maana yake “uzao wa.” Ni jambo muhimu sana na la msingi kueleza kwamba Yesu ni wa ukoo wa **Daudi**.

Kwa ajili ya ukoo wa Mariamu angalia habari iliyoandikwa na Luka. Hapa ni ukoo wa Yusufu. Wayahudi wasingelijali kamwe ukoo wa mama, ingawa Yusufu hakuwa baba wa Yesu, ingelikuwa jambo muhimu sana kwa Wayahudi hivyo basi Mathayo anaonyesha ukoo huu. Wayunani wangejua kwamba Yesu hakuwa mwana wa Yusufu na wasingejali juu ya ukoo wa Yusufu.

Genesewv - kitabu cha historia ya kuzaliwa kwa Yesu Kristo.

Kuna mambo mawili ambayo ni muhimu katika fikra za Wayahudi. Na mambo hayo ni uhusiano wa Abrahamu na Daudi. Ibrahimu - Mwa.12:1-3; 15:4-20; 17:21; 22:17,18; 26:4; 28:13,14; 35:10,11; 50:24,25. Kimsingi, katika Vitabu Vitano vya Musa lilikuwepo wazo kwamba katika uzao wa Abrahamu taifa la Israeli lingebarikiwa.

Mwana wa Daudi - (“mwana wa” au “uzao wa”) - pia ni muhimu mno (2Sam.7:12,13). Masihi angekuwa mfalme kwa mfano wa Daudi (Isa.9:6,7). Wayahudi hawakuwahi kufikiri juu ya mfalme wa kiroho wakati wowote ule, hasa kutokana na Dan.2 na Zab.110. Anachofanya Mathayo katika ukoo ni kuanzisha uhusiano thabiti baina ya Yesu na sura mbili kubwa na muhimu sana kama vile Wayahudi walivyotarajia.

1:2-16

Akamzaa = egennsen = alizaliwa “...kwa maana katika Isaka uzao wako utaitwa”
Mwa.21:12.

MAJINA KATIKA UKOO WA YESU

Ibrahimu ...	Mwa.12:1-3; 17:7; Gal.3:16
Isaka	Mwa.21:1-3; 26:4; Ahadi imerudiwa
Yakobo	Mwa.25:25,26; 28:13,14 (pia aliitwa Israeli)
Yuda	Mwana wa Lea - Mwa.29:35
Peresi	Mmoja wa mapacha waliozaliwa kwa uharimu baina ya Yuda na Tamari mkwewe - Mwa.38:12-30
Hesroni	Mwana wa Yuda - Mwa.46:12
Ramu	Ruthu 4:18 - mwana wa Hesroni
Aminadabu	Ruthu 4:19
Nashoni	Ruthu 4:20
Salmoni	Ruthu 4:20
Boazi	Ruthu 4:21 - Mumewe Ruthu
Obedi	Ruthu 4:21
Yese	Ruthu 4:21 - Baba wa Daudi
Daudi	Ruthu 4:21 - Mfalme wa Israeli

UFALME WA YUDA

Sulemani	Mwana wa kumi wa Daudi, wa pili kwa Bethsheba - 2Sam.12:24
Rehoboamu	2Nyak.9:31
Abiya	(Abiyamu) mwana wa Rehoboamu - 1Fal.14:31
Asa	1Fal.15:8
Yehoshafati	1Fal.15:24
Yoram	1Fal.22:30; 2Fal.8:16
Ahazi	2Fal.8:25

Yoashi	2Fal.13:1
Amazia	2Fal.14:21
Azaria	2Fal.15:1
Yothamu	2Fal.15:7
Ahazi	2Fal.10:1
Hezekia	2Fal.18:1
Manase	2Fal.21:2
Amoni	2Fal.21:18,19
Yosia	2Fal.22:1
Yehoazi	2Nyak.36:1
Uzia	(Katika Young 1019) anaitwa pia Azaria, 2Fal.15:1 uzao hugawanyika mara tatu toka kwa Yoramu
Yekonia	1Nyak.3:16
Shealtieli	Babaye Zerubabeli - Ezra 3:2
Zerubabeli	Ezra 2:2 - aliyeongoza watu kutoka utumwani
Abihudi	Katika Math.1:13 (pengine mjukuu)
Eliakimu	Katika Math.1:13 na Lk.3:30
Azori	Katika Math.1:13,14
Sadoki	Math.1:14
Akimu	Math.1:14
Eliudi	Math.1:14
Eliazari	Math.1:15
Matani	Math.1:15
Yakobo	Math.1:15
Yusufu	Math.1:16

Aliyemzaa = εξῆς - ni jinsia ya kike, hapa haihusiani na Yusufu, bali inamhusu Mariam. Katika ukoo ulioandikwa na Luka anatajwa Yesu kupitia Mariamu. Kufuatana na sheria, Yusufu alikuwa kisheria ndiye baba wa Yesu, hivyo basi Mathayo kwa jumla anaelezea kufuatia na ukoo wa Yusufu. Hata hivyo anabainisha zaidi katika mst.16 kwamba Yesu hakuzaliwa na Yusufu.

1:17

Vizazi kumi na vinne. Kwa kujifunza ukoo huu inadhihirika kwamba Mathayo anatueleza kuwa hapakuwa na baba na wana halisi kumi na wanne, bali anaeleza hivyo kwa urahisi wa mtu kukariri, aligawanya katika mafungu yenye kumi na nne tatu tatu. Kwa njia hiyo watu (hasa vijana Wayahudi) wangeluweza kukariri, na wangetambua kwamba wana majina yote kwa kuhesabu kwa kumi na nne. Kwa vizazi vya Kiyahudi, hawakujali hasa jinsi mpangilio ulivyokuwa (mjomba, n.k.)

Mathayo anagawanya kutoka Abrahamu hadi Daudi vizazi 14; kutoka Daudi hadi uhamishoni vizazi 14; na kutoka uhamishoni hadi kuzaliwa kwake Yesu vizazi 14. Yesu alikuwa ni wa mwisho katika kundi la tatu la vizazi 14, ambalo lingelingana na kizazi chao. Anachosema ni kuwa, “aitwaye Kristo,” na tena anamwita Kristo katika mst.17. Kwa mara nyingine tena, Mathayo bado hajathibitisha kwamba Yesu ndiye hakika Kristo, bali anaanza kutoa ushahidi wa kushawishi. Wayahudi walikuwa wakati wote na vipingamizi (kama katika kitabu cha Yohana wanapodai, “Ametokea mahali si penyewe”).

Kristo = criston = “mpakwa mafuta” - kazi au cheo. “Yesu” ni jina la mtu. “Bwana Yesu Kristo” maana yake Yesu wa Nazareti ambaye ni Bwana wa wote wakaao juu ya kiti cha enzi cha Daudi. Baadaye “Kristo” likawa karibu ni jina pekee lililotumika kwa sababu ya Mkristo

akimkubali Yesu kuwa ni Kristo. Kwa Wayahudi, majina Yesu na Kristo hayana mausiano kabisa.

1:18

Mathayo angali bado hajathibitisha kwamba Yesu ndiye **Kristo**. Lakini anaendelea kuijenga hoja yake. Kufikia hapa ameonyesha (1) Yesu ametoka katika uzao wa Ibrahimu; (2) Yesu ametoka katika ukoo wa Daudi; (3) Ukoo wa Yesu ni mmoja unaojumuishwa katika makundi matatu ya 14 ya vizazi hivi. Pamoja na kuelezea vizazi, Mathayo anaweza sasa kuendelea kuthibitisha zaidi Umasihi wa Yesu.

Mariamama mama yake, alipokuwa ameposwa na Yusufu, lakini kabla hawajakaribiana, (kabla ya kukutana kimwili) alionekana ana mimba. Basi kwa uhakika mtoto sio wa Yusufu. Alionekana ana mtoto kwa uwezo wa **Roho Mtakatifu**. Mafungu machache sana yanayoonyesha jinsi Wayahudi walivyofikiri kuhusu Roho Mtakatifu, hivyo kufikia hapa wasingeelewa haswa kuwa Roho Mtakatifu ni nani. Hata ingawa wangelifahamu kwamba kulikuwa na nguvu fulani ambayo ilikuwa “Roho wa Mungu” ambayo iliyomia nguvu Samson na Sauli, n.k.

1:19

Asitake kumwaibisha. Katika Mishnah (Mapokeo ya Kiyahudi kuhusu Sheria za Musa) kuna Sotah (mazungumzo) juu ya “aliyehisiwa kuwa mzinzi.” Katika Sotah hii inatoa kanuni ya dini ya kuifuata kumtambua mwanamke asiyekuwa mwaminifu katika ndoa (kama jaribio la maji machungu katika Hes.5:11-31), ambapo tumbo lingevimba ikiwa alikuwa na hatia. Posa ilikuwa dhamana kubwa. Sheria ya Musa ilimpatia mume haki ya kumpiga mawe. Lakini jambo ambalo angeweza Yusufu kulifanya ni kumdhalilisha na kumfedhehesha hadharani. Mtu mwenye haki kama Yusufu hilo lilikuwa jambo la aibu kwake kuona mwanamke aliyetaka kumwoa kujamiana kabla ya ndoa. Hata hivyo, hakutaka kumwaibisha au kumfedhehesha hadharani bali kwa nia njema pia asingelimwoa. Kwa hiyo, uamuzi wake bora ulikuwa ni kumtaliki. Yusufu angeliweza kumwaibisha na kumdhalilisha.

Kumwacha kwa siri. Yusufu hakutaka kumfedhehesha hadharani (Hes.5), lakini kama mtu mwenye haki, angeliweza kumwoa na hilo lingechafua jina la familia yake. Kama mtu mwenye rehema hakutaka kumdhalilisha mwanamke aliyempenda.

1:20

Malaika akamtokea = miujiza imehusika - mpango wa Mungu umetendeka. Kitu cha maana sana kuhusu tukio hili ni kuona kuwa kipindi cha ukimya wa kushangaza (karibu miaka 400, kutoka Malaki hadi hapa) na Mathayo anatalia mkazo katika ndoto. Tutakuwa tukijadili jambo hili zaidi katika sura chache za awali zijazo.

JUU YA UKIMYA WA MANABII

Katika kipindi hiki cha kati cha maagano walitambua kuwa hawakuwa na nabii yeyote yule.
Angalia: *IMakabayo 4:46*

“Hivyo wakavunja madhabahu na kulaza mawe chini ya mlima wa nyumba, mahali pa maagano, hata nabii atakapokuja na kuamua (nini cha kufanya) kuhusu hayo.”

IMakabayo 9:27

“Na kulikuwa na adha kuu katika Israeli, ambayo haikuwahi kutokea tangu wakati ule nabii alipokuwepo kwao.”

1Makabayo 14:41

“Wayahudi na makuhani walipendezwa kuwa Simoni awe kiongozi wao na kuhani wao mkuu milele, hata atakapokuja nabii mwaminifu atakapoinuka.”

“Kutoka Artashasta kufikia muda wetu huu historia kamili imeandikwa lakini haihesabiwi kuwa na thamani ukilinganisha na maandishi ya kale, kwa sababu ya kushindwa kuridhiana hasa kwa manabii.” Josephus, Against Apion 1.8.

“Maelezo haya ni sahihi na yanaambatana na vitabu vyetu. Kwa maana mwishoni yameandikwa kwamba Nebukadneza, katika mwaka 18 wa kutawala kwake, aliliteketeza hekalu letu, ambalo kwa miaka hamsini halijakuwepo, ambalo katika mwaka wa pili wa kutawala kwake Koreshi msingi uliwekwa, na hatimaye, katika mwaka wa pili wa kutawala kwake Dario lilikamilika.” Josephus, Against Apion 1.21.

Mafungu haya yanaonyesha kwamba Wayahudi walijua tofauti kati ya manabii wa Mungu na manabii wa uongo. Walitambua kwamba hapakuwepo manabii wa kweli tangu kipindi cha Malaki hadi kipindi cha Agano Jipya. Hivyo basi, kujitokeza kwa Zakaria na kwa Yusufu ni kwa maana sana.

Angalia: Hakika Zakaria, baba yake Yohana Mbatizaji, alikuwa ndiye wa kwanza kuzungumza na Mungu kwa zaidi ya miaka 400 ya ukimya. Ndiye aliyetumika hekaluni, na ndiye aliyechelewa hekaluni. Halikuwa jambo la kawaida kuchelewa hivyo. Kwa sababu watu walingojea nje kupata baraka. Waliamini kwamba alikuwa mbele za uso wa Mungu (mara atokapo nje ya hekalu) wangelipokea baraka za kipekee. Hiki ndicho kiini cha Yohana Mbatizaji kujulikana sana.

Wayahudi waliamini kulikuwa na njia mbalimbali ambazo Mungu alizungumza nao:

1. **Kwa kupiga kura** (Mith.16:33).
2. **Urimu na Thumimu** (Kut.28:30). Mawe haya, yaliwekwa katika kifuko kifuani mwa Kuhani Mkuu, aliahidi Mungu kwamba angezungumza na watu wake. Neno la Kiyahudi linamaanisha “nuru na mianga,” likionyesha kwamba Mungu angetoa nuru kwa swali watu wake walilomwuliza.
3. **Ndoto na maono.** Hili lilikuwa jambo la kawaida sana. Ndoto hutokea mtu anapokuwa amelala, maono wakati akiwa macho.

Kwa Mathayo kusema jambo hili lilitukia **katika ndoto** anaonyesha kwamba ilitambuliwa kwa ufunuo toka kwa Mungu. Hii ni miujiza, Mungu akijidhihirisha mwenyewe katika maisha ya watu. Angalia kwamba Yusufu anatafakari hayo, lakini amechukuliwa na usingizi akaota ndoto mara malaika akamtoa hofu zake. “**Usihofu.**” Asihofu nini? Kuna mambo mawili labda Yusufu aliyahofu:

1. Kudharauliwa kutoka nje - kwa kumkubali mwanamke aliye mzinzi.

2. Kwa kumwoa mwanamke ambaye pengine si mkweli (tena).

1:21

Yesu = Ἰησοῦς = YEHO SUAH (pia kutoka shina la neno la Kiebrania linalotajwa kama “Yoshua” na “Hosea”) - Bwana ni Mwokozi - (linalingana kabisa). Alikuwa awaokoe watu kutoka katika dhambi zao. Ulikuwa huo ni mpango wa Mungu tangu awali.

1:22

Litimie = πληρωθη, moja ya wazo linalotokea mara kwa mara katika Mathayo. Ni mara ya kwanza neno hili kutokea na linatumika mara kumi na tatu katika kitabu cha Mathayo. Neno linamaanisha “kutimilika.” Anachosema Mathayo ni hivi ndivyo unabii wa Agano la Kale ulivyotabiri, na hivi ndivyo ilivyonenwa lipate **kutimia**. Alikuwa ni Bwana, aliyesema, alinena kupitia kwa nabii. Ni ukweli kabisa huo na tunapaswa kuwakumbusha watu hivyo tunapofundisha maagano yote mawili la Kale na Jipya. Wengine wanasadiki kuwa haya ni mawazo tu ya mwandishi. Basi inatupasa kuisitiza kwamba **ni Bwana** anayenena mambo haya.

VIPIMO VYA KUMAANISHA MAANDIKO

1* Maana ya kawaida, kihistoria na ya kuzingatia mazingira:

Kimsingi hili maana yake ni kwamba lilitabiriwa, na lingelitimia siku moja. Kwa mfano, Eze.26 na unabii wa Tiro, au Isaya 53 na unabii wa Yesu. Mifano ya aina hii ya unabii ni Math.2:6 (Mik.5:2; Math.3:3 (Isa.40:3); na Math.10:10 (Mal.3:1).

2* Maana kamili au ya kiroho - utimilifu mara mbili:

Hii inamaanisha kwamba fungu katika Agano la Kale litapata kutimilika zaidi au kutambulikana katika Agano Jipya. Mfano wa hili ni Mathayo 2:15 (Hos.11:1) na 2:18 (Yer.31:15).

3* Maana ya kimapumbo:

Gal.4:21-31 (kufananisha). Sara = muungwana, Hajiri = Wayahudi kuendelea kubakia watumwa wa Sheria. Isa.11:1 - shina au chipukizi.

4* Utimilifu mara mbili & mfano - mara mbili au kitu chenyewe:

Kwa mfano ni katika kitabu cha Waebrania hekalu kama mfano, na kanisa kama kitu halisi.

Swali: Ikiwa Myahudi, pasipo kupata msaada wowote ule, “Nikamwita mwanangu atoke Misri,” wangetafsiri vipi?

Jibu: Ingelikuwa ahadi ya kwamba Mungu mara nyingine tena angewaokoa watu wake kutoka utumwani au vifungoni.

Swali: Ikiwa Myahudi, yeye binafsi, angesoma Yer.31:15 katika mazingira yake, angetafsirije?

Jibu: Utumwa wa Babeli.

Mungu alilitambua hili lakini alikuwa daima na mpango. Mungu alituma mtu wa kufunua au mwalimu wa kufundisha - Yesu alikuwa mwalimu huyo. Bila ya yeye kuja ingelikuwa vigumu kuelewa mpango mzima wa Mungu. Mitume hawakuelewa maana halisi ya maandiko hadi Yesu alipofufuka na kuwafunulia akili zao.

Swali: Ni jinsi gani Mathayo alitambua kwamba Yer.31:15 ilitimia?

1:23

Nukuu hii inatoka Isa.7:14. Mazingira ya kihistoria ya Isa.7:14 ni hii: katika kipindi cha ufalme uliogawanyika (wakati wa utumishi wa Isaya), falme mbili (Israeli na mfalme wake, Peka; Shamu na mfalme wake, Resini) walipigana na ufalme wa Yuda na mfalme wake, Ahazi. Ahazi, alionyesha kutokuwa na imani kabisa katika Mungu, akaamua kukimbilia Ashuru kuomba msaada, hata ingawa Mungu alimwahidi ulinzi iwapo angemtumani. Isaya alijaribu kumhakikishia kwa kumweleza kuwa hawa vinga vya moto viwili ni wafalme wawili (Resini na Peka), na kwamba wako tayari “kuondoka,” watatoweka, wasiweze kumhangaisha tena Ahazi. Basi, Mungu anasema mipango yao haitafanikiwa.

Ili kumhakikishia Ahazi kusudi la Mungu la kumsaidia, alimwomba Ahazi aombe ishara aipendayo. Ahazi alikataa “kumjaribu Bwana,” lakini kihakika alikuwa tayari ameazimu akilini mwake, tena kutokufanya kama Isaya na Bwana walivyomtaka afanye. Basi, Isaya akamwambia Bwana hata hivyo atakuonyesha ishara - *Kwa hiyo Bwana mwenyewe atawapa ishara, Tazama, bikira atachukua mimba, atazaa mtoto mwanamume, naye atamwita jina lake Imanueli. Siagi na Asali atakula, wakati ajuapo kuyakataa mabaya na kuyachagua mema. Kwa maana kabla mtoto huyo hajajua kuyakataa mabaya na kuyachagua mema, nchi ile, ambayo wewe unawachukia wafalme wake wawili, itachwa ukiwa (Isa.7:14-16).*

Yesu ndiye, kwa namna ya pekee, aliyetimiza unabii huu.

Kwa jinsi Mathayo anavyolitumia fungu hili tunaweza kujifunza ukweli wa Biblia mwingi:

1. Yesu alizaliwa na bikira - Math.1:25; Lk.1:34.
2. Kuzaliwa kwa Yesu ni utimilifu wa unabii wa Agano la Kale - Isa.7:14
3. Yesu ndiye Imanueli wetu Joh.1:1,14.

1:24

Yusufu alisadiki alichambiwa na kutendwa na malaika, kusema ukweli, kumwoa mkewe hata ingawa amekuwa na mimba. Tunapaswa kumshukuru sana mtu huyu! Alionyesha kiwango kikubwa cha imani na moyo mkuu. Namna gani alivyovumilia kudharauliwa? Je, familia yake aliifedhehesha? Maswali ya majibu hayo Biblia haijibu.

1:25

Huu ndiyo msitari unaonyesha kuwa alikuwa bikira, na maandiko yanafundisha wazi kwamba Mariamu alikuwa bikira. Kama maandishi mengine yanavyohibitisha, katika Kiyunani hasa inasomeka kama “hakumjua kabisa.” Ukweli ni ule ule hata katika Lk.1:24 - “sijui mume.” Kwa nini ni muhimu kuzaliwa na bikira? (1) Inadhihirishwa Mungu kuingilia kati kimujiza katika mambo ya wanadamu ili apate kumwoko mwanadamu (Yoh.3:16); (2) Ni kueleza kuwa Yesu ni Mungu, kwa maana alipata ujauzito kwa uwezo wa Roho

Mtakatifu; na (3) hufafanua kuwa Yesu ni mwanadamu, aliyezaliwa na mwanamke (Ebr.2:14). Kama vile Yusufu walivyoonywa, akamwita mtoto **Yesu**. Kama ilivyotajwa katika 1:21, jina Yesu maana yake “mwokozi.”

SURA YA PILI

2:1

Herode - angalia taarifa za maelezo ya ukoo. Herode aliwekwa mfalme wa Wayahudi na Baraza kuu la Rumi mwaka 37 K.K. kufuatana na Josephus, *Jewish Wars*, uk.1, 282-285. Alilijenga upya hekalu, na alikuwa rafiki wa Kaisaria.

WATAWALA WA MAHALI MAHALI

1. Arkelao (6 K.K. - 4 K.K.).

Alimiliki Uyahudi, Samaria na Idumia. Utawala wake ulikuwa wa mateso sana hata Wayahudi na Wasamaria wakaungana kutuma ujumbe Rumi kuomba utawala wake uondolewe. Augusto akamwondoa na kumhamishia Vienna Gailo.

2. Herode Antipasi (4 K.K. - 39 B.K.).

Alimiliki Galilaya na Perea. Ndiye yule aliyenyang'anya mke wa nduguye na baadaye akamkata kichwa Yohana. Na pia ndiye alikuwepo wakati Yesu akishitakiwa. Alihamishiwa Lioni Gailo ambako alifia huko.

3. Filipo (4 K.K. - 34 B.K.).

Alimiliki jimbo la Iturea na Trakoniti, Lk.3:1. Nchi yake ni pamoja na upande wa kaskazini-mashariki mwa Palestina. Kaskazini ilipakana na Abilene na Kusini ilipakana na Dekapoli. Ilijumuisha pamoja na Bashani ya kale na Iauran, na nchi za ukanda kuzunguka usawa wa Herman. Filipo, akiwa kinyume na wengine katika familia yao, alikuwa mtu mpole sana na alitawala ufalme wake vizuri sana. Aliujenga mji wa Kaisaria Filipo juu ya maeneo ya kale ya Manias na akauita kwa jina la mfalme lake mwenyewe. Alikufa mwaka 34 B.K.

4. Lisania.

Alimiliki Abilene, hivyo akapauita kutoka Abila, mji wake mkuu. Hakuwa mmoja wa wana familia ya Herode. Baada ya kifo chake, utawala wake aliongezewa Filipo. Na baada ya kifo cha Filipo, Herode Agripa alimiliki sehemu aliyoongezewa Filipo.

Maliwali wa Rumi 6 B.K.- 42 B.K.

1. Pontio Pilato alikuwa liwali wa sita (wengine hudai wa tano) wa Uyahudi na aliikalia ofisi tangu 27 - 37 B.K. (Wengine hudai 26-36 B.K.).

2. Herode Agripa I - 37-44 B.K.

3. Maliwali wa Rumi 44-66 B.K.

Alipokufa Herode Agripa I, serikali ya Uyahudi ilirejea kwa mawakili ambao miongoni mwao alikuwa Feliki (Matendo 24) na Festo (Matendo 25). Herode Agripa II alikuwa na umri wa miaka kumi na saba tu baba yake, Herode Agripa I alipokufa. Kwa hiyo, Uyahudi

iliwekwa chini ya uangalizi wa maliwali hata kufikia Wayahudi walipoasi mwaka 66 B.K. Ingawa Herode Agripa II hakuwahi kutawala katika eneo la Wayahudi, alikuwa na utawala wa karibu wenye kuhusiana na historia ya Agano Jipya (Matendo 25:26). Katika mwaka 48 alimiliki ufalme wa mjomba wake, Herode wa Chalcis, na katika mwaka 53 Klaudia alimpatia majimbo ya kale ya Filipo na Lisania.

Josephus, *Antiquities*, uk.27, 317.

Baada ya wajumbe wa Wayahudi kujaribu kumshawishi Kaisaria Augusto juu ya uovu wa Herode Mkuu na uovu wa aliyembadili Arkelao ambaye aliua Wayahudi 3,000 katika mkutano wa hekaluni, Nikolasi alimtetea Herode na haki yake Arkelao kuwa mfalme. Baada ya kusikiliza pande zote, Kaisaria aliahirisha baraza na siku chache baadaye akamwondoa Arkelao asiwe mfalme hasa, lakini akamkabidhi nusu ya eneo ambalo lilikuwa chini ya Herode, na akamwahidi kumzawadia cheo cha kuwa mfalme iwapo angethibitika kuweza kutenda vyema eneo hilo. Eneo lingine lililobaki likagawanywa katika mafungu mawili na akayakabidhi kwa wana wengine wawili wa Herode, Filipo na Antipasi, wa pili huyu aligombea haki ya kutawala eneo lote pamoja na la ndugu yake Arkelao.

Mamajusi = *magoi*; makuhani - wenye hekima - hasa wanajimu wenye ujuzi, kutafsiri ndoto, na mambo mengine ya uganga. (Angalia Arnt and Gingrich, Lexicon, uk. 486). Mapokea kutoka kwa waandishi mbalimbali wa awali kabisa wanasema kuwa walikuwa wafalme watatu (mamajusi), bali maandiko yamenyamaza juu ya idadi au jinsi walivyokuwa ila tu yanadai walikuwa mamajusi.

Mashariki - ya Uajemi au Babeli.

Mathayo ndiye mwandishi pekee anayeandika kutembelea kwa mamajusi. Habari hii inalingana kabisa na kusudi lake Mathayo, kwa kuwa anataka kuonyesha jinsi Wayahudi walivyokuwa na mashaka kuwa Yesu ni Masihi, lakini baadhi hawakuwa na shaka. Mamajusi hawa, kwa ujuzi wao wote, waliweza kuona dhahiri kwamba mtoto alikuwa wa pekee.

2:2

Yuko wapi ... mfalme. Herode pia aliitwa “mfalme wa Wayahudi” (mst.1) na asingependa kushirikiana cheo chake na yeyote. Agano la Kale linasema wazi kwamba Masihi angekuwa mfalme (Yer.23:5; 30:9; Zak.9:9), ingawa si mtawala mwenye jeshi hodari waliyemtarajia Wayahudi.

Ibada = προσκυνησαι (proskuneo) - kubusu miguu, au kuanguka miguuni - sio lazima iwe kuabudu ingawa mazingira kwa kawaida yanaonyesha wazi kama iliyokusudiwa ni ibada (ama tendo la heshima). Neno hili linatokea mara 11 katika kitabu cha Mathayo - 1:8; 4:9; 4:10; 8:2; 9:18; 14:33; 15:25; 18:26; 28:9; 28:18). **Ibada** ni wazo la ufunguo katika Mathayo, likiwa na mtazamo mkuu unaoonekana katika 4:10. Hawa mamajusi makuhani wanakwenda kumwabudu Yesu na hawaoni aibu kusema hivyo! Mamajusi wanaonekana kutarajia Wayahudi wote kumwabudu huyu mfalme mpya aliyezaliwa. Watakuwa walifadhaika kuona kwamba watu wake Yesu wenyewe hawakumtambua kuwa Masihi.

2:3

Makuhani wakuu imetumika kwa namna ya uwingi: pamoja na jamaa zake kuhani mkuu ambao walikuwa katika Sanhedrin (Baraza kuu la Kiyahudi) - ukijumuisha pamoja na kuhani

mkuu aliyeongoza, wale walichaguliwa, wanaume wazima washiriki kutoka katika familia zilizojulikana za kikuhani.

Herode...aliposikia hayo. Herode alikuwa mtu mwenye mashaka mengi hata Yerusalem ilijaa wapelelezi. Herode alidhania Yesu angemnyang'anya ufalme na kiti chake. Wayahudi, kwa upande mwingine, wangelifurahi kuona serikali ya Rumi ikiangushwa na Masihi mwenye jeshi imara, hasa Wazelote. Walikuwa madhehebu ya kijeshi ya Kiyahudi ambao walimsubiri Masihi mwanajeshi kuja.

Alisumbuliwa. Kwa kuwa watu wa Yerusalem walimfahamu Herode alivyo (alikuwa na tabia ya kumwua yeyote aliyempinga), waliingiwa na hofu jinsi Herode angepokea taarifa kuhusu huyo mfalme. Sehemu ya kwanza ya karne ya kwanza, kulikuwa na ghasia za Wayahudi wakijaribu kujitoka katika mateso - damu nyingi za Wayahudi zilimwagika. Mazungumzo yote yaliyohusu mfalme mpya "Lugha ya Kimasihi katika Daudi" yalimaanisha vita kwa Wayahudi - kwa namna ambayo haikuwahi kuonekana kamwe, na hakika, vilitokea mwaka B.K. 68-70. Yerusalem (na Masada wakati fulani baadaye) uliangamizwa. Hivyo walishikwa na hofu nyingi jinsi Herode angefanya.

2:4

Waandishi = walionakili Sheria, watafsiri miongoni mwa Mafarisayo - walikuwa na nafasi katika baraza la Sanhedrin. Hawa wangelikuwa na ufahamu juu ya kuzaliwa Masihi anayekuja. Walikuwa wakitafakari juu ya ahadi aliyoahidiwa Daudi 2 Sam.7.

Kristo = mpakwa mafuta. Akifikiri juu ya ahadi aliyoahidiwa Daudi, Herodi alitambua kwamba kuja kwa wageni hawa waliongozwa na nyota, na kulingana na mafundisho ya Agano la Kale, hatimisho lake la pekee lingelikuwa mfalme huyu mpya asingelikuwa mwingine bali Kristo (Masihi).

2:5

Viongozi wa Kiyahudi walijua ingawa kidogo kwamba maandiko yalitaja mahali ambapo Masihi angelizaliwa. Walitambua kuwa katika mji mdogo maili chache kutoka Yerusalemu ndipo mahali Masihi angelizaliwa. Pia walitambua kwamba yale yaliyoandikwa katika maandiko na manabii yalikuwa yamevuviwa.

2:6

Agano la Kale lilitaja mahali maalum ambapo Mwokozi angelizaliwa! Nukuu hii inatoka katika Mika 5:2. Angalia hatumii neno "litimie" hapa. Kwa nini? Kwa kuwa itapingana na jinsi Mathayo anavyolitumia neno hili la pekee la Kiyunani.

Wakuu = viongozi - maliwali - watu wenye mamlaka. Katika muundo ya kiarifa neno hili limetumika kuelezea viongozi wa kijeshi.

2:7

Hakika. Aliwataka mamajusi wamweleze muda nyota ilipoonekana. Kama angekiri kweli kutaka kumwabudu mfalme mpya, Yerusalem yote ingelitambua unafiki wake.

2:8

Hakuna sababu ya kufikiri kwamba mamajusi walitilia shaka imani ya mfalme. Hata hivyo, inawezekana kwamba waliona jambo hili kutowavutia wenyeji wa Yerusalem, pengine walidhania kwamba taarifa hazikuenea vya kutosha za kuzaliwa kwa mtoto Kristo.

2:9

Ingawa hata wengine hutia shaka jinsi Mungu alivyoweza kutenda hili (angalia maelezo juu ya “Maoni ya Nyota”) ni moja mifano ya Mungu akitenda chochote atakacho ili kufanikisha mapenzi yake.

2:10

Mamajusi walifurahia Mungu akitenda kazi katika maisha yao. Walifurahia kwa sababu ya mwongozo walioupata toka kwa Mungu. Kadhalika walifurahi kuwa na fursa kumwona mtoto huyo wa pekee.

2:11

Dhahabu. Madini ya thamani - yakini hayajasafishwa, au kuwa katika vito, n.k.

Uvumba. Sandarusi (gum) nyeupe iliyo na manukato mazuri sana, inayopatikana katika miti aina mbalimbali ya Uarabuni.

Manemane = smurnan - ni neno lilo hilo “Smirna;” iliyozalishwa na kuuzwa katika mji huu - utomvu wa sandarusi kutoka katika miti, “Balsam Odendron Myrrha;” yenye harufu nzuri na iliyotumika kuhifadhia maiti - Ufu.18:13; Yoh.19:39; Wimbo 3:6.

Hii inaonyesha jinsi walivyomwamini Yesu kuwa mfalme, kwa maana wale tu wa ukoo wa kifalme ndio waliopewa zawadi bora kama hizo.

2:12

Katika ndoto waliambia mamajusi chakufanya. Yusufu pia alikuwa na ndoto (1:20), ikionyesha tena muujiza wa Mungu akiingilia kati. Mpango wake umetekelezwa.

2:13 Ndoto ya tatu.

2:14

Ulikuwa umbali wa maili 100 hadi mpakani mwa Misri; maili 200 hadi Mto Nile.

2:15

Mara nyingine tena tunaona neno “litimie” (pleroo). Jambo hili linadhihirisha unabii kutimia mara mbili. Hos.4:1 ni kutimia kwingine kwa neno “litimie” (pleroo). Kwa Mathayo neno **litimie** lina wazo ndani yake Mungu akitekeleza makusudi yake - mpango wake aliotangulia kuupanga unatekelezwa - kwamba maana ya kiroho ya maneno haya ya Agano la Kale yanatekelezwa katika Yesu.

2:16

Uhakika wa muda. Luka anasema usiku Yesu aliozaliwa wachungaji walimwendea kutoka makondeni kumwona mtoto katika hori la kulia ngo'mbe. Mathayo haonyeshi jambo lolote juu ya wachungaji hawa. Inawezekana kwamba Yesu alikuwa na miaka miwili kwa maana 2:11 panasema walimwendea nyumbani na wala si katika zizi la ng'ombe.

2:17

Litimie - mpango wa milele - Efe.3:11 (aina 3 tofauti za unabii):

Mst.6 - moja kwa moja,

Mst.15 - mafumbo (lakini wenye utimilifu katika matukio mawili),

Mst.16 - utimilifu mara mbili au katika matukio mawili.

2:18

Huu pia ni unabii uliotimia mara mbili. Angalia maelezo katika “Vipimo vya maana ya Maandiko.”

Rama ulikuwa mji katika Benyamini. Nukuu hii asili yake Yer.31:15 ikilenga utumwa waBabeli.

2:19

Ndoto. Ni mara ya nne sasa malaika wa Bwana kumtokea. Hii inazidi kudhihirisha matukio ya mwanadamu yakingiliwa na nguvu za kimiujiza.

Herode alikufa akiwa na umri 70 (alitawala miaka 37).

2:20-22

Hii ni mara ya tano malaika wa Bwana ametokea katika ndoto. Jimbo hili lilitawaliwa na Arkelao kutoka mwaka 4 K.K. Josephus, Wars 2, uk.94-97 anasema, “...alikuwa mtu mbaya mwenye ushawishi mkubwa kuchukua hatua kisiasa.”

2:23

Angalia Waamuzi 13:5-7 - sehemu pekee katika Agano la Kale tunapona fungu linalofanana. Katika kutimiza mpango wa Mungu angekuwa Mnazareti na angewaokoa wanadamu kutoka dhambini. Inawezekana pia kuwa kuna uhusiano na Isa.11:1, ambapo neno “shina” Kiebrania ni HETZER, ambalo neno “Nazareti” linatoka.

SURA YA TATU

Katika Luka 3:1 tunajifunza muda wa mambo haya kutendeka. Kama huu ni mwaka wa 15 wa kutawala kwake Tiberio, tunatazamia karibu miaka 28 baada ya tukio la sura ya 2 kutukia. Miaka hii inachukua kipindi kirefu, ambacho kinastahili tukitaje. Injili haipo kuelezea historia toka kipindi fulani hadi kipindi cha Yesu. Wanatupatia mpangilio bora wa maisha ya Yesu pamoja na matukio na mafundisho muhimu ili kutufundisha na kuthibitisha ukweli. Kazi ya Roho Mtakatifu hapa imedhihirika kwa kutupatia mambo muhimu hata ingawa tungelipenda kujua zaidi. Kuna maandishi karibia mwishoni mwa karne ya kwanza yanayosimulia kuhusu Yesu, akiwa anafinyanga njiwa kwa udongo wa mfinyazi, na kumtia hai. Bila shaka, haya ni moja ya hadithi za uongo kuhusu maisha ya Yesu utotoni. Kuna wengine wanaotamani kuona zaidi, bali tulichonacho kimehifadhiwa na Roho Mtakatifu kwa njia ya maandishi kitabuni.

3:1,2

Neno **tubu** ni neno lililoundwa kwa maneno mawili katika Kiyunani - META na NOEITE - maneno yenye maana “kugeuka akili.” Mahubiri ya Yohana yalihatiji kugeuka, kama vile mahubiri ya manabii katika Agano la Kale, na ndilo Yohana analifanya hapa. Ameitwa “Mbatizaji” kwa kuwa Mungu aliyemwamuru kubatiza. (Angalia Math.21:23ff). Yesu anawatia mashakani wakuu hao washindwe kujibu mamlaka ya ubatizo wa Yohana. Waliamua kutokujibu lolote kwa maana wangejishtaki wenyewe. Jibu sahihi ni, “Ulitoka kwa Mungu.” Ingawa kulikuwa na batizo zingine miongoni mwa Wayahudi kabla ya ule wa Yohana, ulichukua sura mpya kufuatia mafundisho ya injili.

Yohana aliwataka **wageuke** - watubu - kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia. Karibia ni “angiken.” Maana yake “umesogea karibu” au “umejongea jirani.” Wale waliokuwa wakimsikiliza Yohana wangeelewa hili kuwa na maana kadhaa. Muda umekaribia, au umesogea jirani? Mathayo atalijibu swali hili kuhusu kukaribia kwa ufalme. Lakini kwao hawa aliokuwa akiwafundisha hawakuelewa hili. Walakini ukweli ni “umekaribia” msingi wa kutosha kwa watu kuanza kutafakari juu ya maisha yao.

3:3

Isa.40:3 ndipo aliponukuu. Yohana alikuwa na kazi maalum ya kufanya, na hiyo ilikuwa kuwaandaa watu. Msitari huu umenukuriwa kwa sababu Yohana amekuja na kutaka watu watubu. Lakini, fungu hili ni mfano kwa watu wa kale walivyokuwa wakiandaa njia kwa ajili ya wafalme wao, wakiangalia kuwa visingelikuwepo vikwazo barabarani kumzuia mfalme kusafiri. Yohana, kwa maana ya kiroho, ataandaa mioyo na akili za watu hawa kwa ajili ya Kristo ajaye, na alifanya hivyo barabara!

3:4

Angalia ulinganifu wa Yohana na Eliya - 2Fal.1:8; ndiye yeye, kama tutakavyoona, utimilifu wa unabii. Moja ya jambo linalochanganya ni, Yoh.1:21 ambapo watu wanauliza, “U Eliya wewe?” akasema, “Mimi siye.” “Mbona basi wabatiza?” Hawakuelewa mamlaka yake. Yohana anasema kuwa yeye siyo Eliya lakini katika Mathayo 17:10, baada ya Eliya na Musa kujitokeza wakiwa pamoja na Yesu mlimani alipogeuka sura, Yesu anasema kuwa Yohana ndiye Eliya. Basi, walikuwa wakimtarajia Eliya *kuja katika mwili*, na Yohana alitambua kile walichotarajia. Katika Mal.4:5 Yohana alikuwa ni *roho* ya Eliya yule ajaye na kutengeneza mambo kabla ya kuja Masihi. Mathayo anadhamiria kufanya juhudi ya kuunganisha Yohana na Eliya. Yohana alikuwa mtu wa nje ambaye hakutafuta ofisi ya kustarehe ndani. Alikuwa mtu aliyejitoa wakfu kuzitafuta roho.

3:5

Neno la Kiyunani “pas” limetumika kwa ajili **wote**, lakini hapa halina maana kila mtu mmoja. Itakuwa si vyema kufikiri kwamba watu wote maeneo yale walimwendea, ingawa kulikuwa na idadi kubwa waliomwendea. Tatizo halipo katika Kiyunani, bali katika tafsiri, kwa maana tunaelewa “wote” kama kila mtu. Mazingira ndiyo yanadhihirisha ikiwa inamaanisha “wote.” Neno la Kiyunani lililotumika hapa lingemaanisha “wote,” iwapo tu mazingira yangeonyesha hivyo. Neno hili limetumika mara nyingi kwa jinsi ya kusifia kuonyesha idadi kubwa, sio likiwa na maana bayana kila mtu. Lk.7:30 tunaelezwa wanasheria na Mafarisayo walipinga shauri la Mungu - baadhi, na sio wote.

Josephus anaeleza kwamba Yohana alijulikana sana hata Herode Antipasi akahofu kuzuka kwa ghasia. (Antiquities 18:.5.2). Walibatizwa Yordani kwa kuwa huko kulikuwa na maji tele. Angalia Yoh.3:23.

3:6

Tofauti katika Batizo hizi.

Yohana

Wayahudi tu

Kwa ajili ya toba
na ondoleo la dhambi

Injili

Mataifa yote

Kwa imani na toba
kwa ajili ya ondoleo

Mk.1:4	dhambi
Uliwarejeza Wayahudi katika agano la kale	Unawaleta wote katika agano jipya
Ulitazamia mbele Kristo Math.3:11	Ulimwangalia Kristo kwa nyuma
Haukufutiwa na kipawa cha Roho Mtakatifu	Ulifutiwa na kipawa cha Roho Mtakatifu
Siyo katika jina la Kristo	Katika jina la Kristo Math.28:18-20
Sio katika jina la Baba, Mwana na Roho Mtakatifu	Katika jina la Baba, Mwana na Roho Mtakatifu

Kanisa la awali lilibatiza kwa jina la Yesu - Matendo 2:38; 8:35,36; 10:48. Paulo alisema kuwa kuna ubatizo mmoja tu - Efe.4:4. Ubatizo huo mmoja lazima uwe ubatizo wa maji - 1Pet.3:21 na mifano yote katika Matendo 8:36. Katika Matendo 18:25 Apolo alielewa ubatizo wa Yohana tu ingawa ubatizo wa Kristo ulikuwa tayari umefundishwa na kutekelezwa. Hivyo basi, alipaswa “kueleza njia ya Bwana kwa usahihi zaidi.” Katika Matendo 19:1-7, ikifuatia mafundisho ya Apolo, waliobatizwa kwa ubatizo wa Yohana (yaani baada ya kifo, na mafundisho ya ubatizo wa Yesu) waliamuriwe wabatizwe tena - Matendo 19:5. Usitumie fungu hili kufundisha kwamba waliobatizwa wakati wa Yohana Mbatizaji walibatizwa tena. (Angalia maelezo katika Yohana). Wale wote katika Matendo 19 waliamuriwa kubatizwa tena kwa kuwa walibatizwa wakati ule wa Yesu ulipokuwa tayari ukitenda kazi. Tunalitambua hili kwa sababu ulitendeka kwa sehemu katika kitabu cha Matendo. Kazi ya Yohana ilikuwa ni kuwaandaa watu kumwendea Kristo, sio kubatizwa katika jina la Kristo. Ubatizo “mmoja” unaozungumzwa katika kitabu cha Waefeso ni ubatizo wa Kristo.

Huku wakiziungama dhambi zao. Jambo hili halikuwa geni. Katika Agano la Kale ungamo lilitendeka kwa kutoa sadaka za dhambi - Hes.5:7. Ilikuwa pia ni muhimu kwa ajili ya wokovu - Zab.32:5; 51:1ff; Mith.28:13; Ezra 9:6ff; Dan.9:5ff; katika Agano Jipya angalia 1Yoh.1:9; Rum.10:9,10. Kwa kuziungama dhambi zao kukiri hadharani kulifanywa ili kupatana na Bwana. Waliungama hadharani kuonyesha waliacha kutenda dhambi tena.

3:7

Mafarisayo na Masadukayo hawakuwa tayari kugeuka kwa vyovyote vile. Mathayo anarejea Mal.4:5,6. Fungu hili pia linazungumzia Kristo kuja, na Eliya. Inadhihirisha kwamba kuja kwake Masihi kusingelikuwa baraka zote. Wayahudi walidhania kuwa hasira yake ilikuwa kwa ajili ya Mataifa tu.

Wazao wa nyoka = nyoka. Wasomi wanafikiri ni aina fulani za nyoka katika Palestina; urefu futi 2-5, unene nchi 1, zenye vichwa bapa, rangi ya njano pamoja na madoa ya kahawia marefu, zenye sumu kali. Kijana wa jangwani angelifahamu nyoka hawa. Yaani Yohana anamaanisha kwamba viongozi wa Kiyahudi walikuwa wamejaa hila, uovu, ujanja, na uchungu. Maneno “**hasira itakayokuja**” ni fungu linalofurahisha kujifunza. Paulo, katika Rum.2:4-5, anazungumzia kuhusu siku ya hasira, na ufunuo wa ghadhabu (hasira ya Mungu)

ikiwajia wale wote wasio na mioyo yenye toba. Linga.Rum.1:18; 5:9; Efe.5:6; Yoh.3:36; 1Thes.1:10; Ufu.6:16,17.

3:8 Basi zaeni matunda yapasayo toba.

Ubatizo bila toba haufai kitu. Watu ni lazima kuzaa “matunda.” Matunda ni namna nyingine ya kusema *matendo ya haki*. Kuna wengine wanaodhania kwamba mahali popote Biblia inapozungumzia matunda, inamaanisha kuwaokoa watu kwa Kristo. Walakini hiyo siyo njia sahihi. Watu wanapaswa kuzaa matendo ya haki - Isa.3:10; 10:12; Yer.17:10; Math.7:16,20; 12:33; 21:43. Tunatambua kama Wakristo kuwa na matunda ya Roho, Gal.5:22, lakini Luka anatoa maelezo ya msingi juu ya mahubiri Yohana alifundisha. Kuna makundi matatu yanayouliza swali, “Yatupasa tufanye nini?”

1. Makutano - Lk.3:10,11 - Yule aliye na kitu na amgawie asiyenacho.
2. Watoza ushuru - Lk.3:12,13 - Msitoze kitu zaidi kuliko mlivyoamuriwa.
3. Maaskari - Lk.3:14 - Msidhulumu mtu, wala msishitaki kwa uongo, tena mtoshewe na mshahara wenu.

Mfano mzuri unaolingana na huu ni Yakobo 2:14-26.

Yohana anasema kwamba ni zaidi ya kuwa tu mzao wa Ibrahimu ili kumpendeza Mungu. Kama alama ya kuwaonyesha Wayahudi walivyofikiri uhusiano wao na Ibrahimu uliwanufaisha, ebu na uchunguze:

Nukuu kutoka Kitabu cha Mafundisho cha Wayahudi (Talmud)

“Abrahamu amekaa kandoni mwa milango ya Kuzimu, na kutoruhusu Mwisraeli yeyote mwovu kupita huko.”

Inamwakilisha Mungu akimwambia Abrahamu:

“Ikiwa wanao wangelikuwa miili bila mishipa na mifupa, ujira wako ungeshinda.”

“Mwisraeli mmoja anathamani zaidi mbele za Mungu kuliko watu wote waliokuwepo na watakaokuwepo.”

“Dunia iliumbwa kwa ajili ya Waisraeli (ya Mwisraeli).

Ijara za Baba, Mekilta Beshallah 4:30 (Linga.Justin, Dialogue with Trypho, 140:2).

3:10

Na shoka imekwisha kuwekwa penye mashina ya miti. Hili linaelezea ukweli wa kwamba hukumu imeanza na i-juu ya kila **mti** usiozaa. Yohana anasema kusita kwao kunaweza kuwaletea mauti. Ikiwa mtu hazai matunda ya toba, ingemsababishia mauti. Shoka inasimamia hukumu ya Mungu juu ya wanadamu. Mafarisayo na Masadukayo wamejifunga na yale wanayotenda, hawakuwa wakifanya mapenzi ya Mungu. Walitambua hilo, lakini hawakutenda yapasavyo.

Yohana atazungumzia mambo mawili.

1. Kusudi la ubatizo wake - wapate kutubu, na kuwaandaa kuingia katika ufalme ujao;
2. Kufafanua wazi kushinda kwao kumwelewa kuwa alikuwa Kristo. Alikuwa tu akimtengenezea njia “Yeye anayekuja” - Mal.3:1, Unabii wa Kimasihi.

Wala sistahili hata kuvivua viatu vyake. Katika familia za Kiyahudi zenye uwezo watumwa walibeba viatu vya mabwana zao. Yohana anasema huyo ni mkubwa zaidi na mwenye uweza kuliko yeye mwenyewe hata hastahili kuvichukua viatu vyake.

Roho Mtakatifu na Moto. Fungu hili limechanganya watu wengi sana.

1. Wengine wamedhania kwamba Yesu asingelibatiza kwa maji. Kuna mafungu mengine mengi ambayo yanaonyesha kuwa hivyo sio kweli, na hivyo basi ubatizo wa Kristo hauna kitu kingine isipokuwa maji - Matendo.8:36.
2. Kwa Roho Mtakatifu. Matendo 2 panaonyesha maana ya kubatizwa katika Roho Mtakatifu na katika Matendo 11:15 Petro anadai kwamba ilitokea kwa Kornelio kama ilivyotokea kwao pale mwanzo. Ubatizo wa Roho Mtakatifu umetukia mara mbili.
3. Watu wengi (hasa makundi ya Kipentekoste) wameomba kupokea ubatizo wa Roho Mtakatifu na moto, walakini sivyo hivyo wanavyotamani kupata. Neno la Kiyunani kuhusu **moto** ni “puri.” Katika mst.11 tunasoma ubatizo wa Roho Mtakatifu na moto. Katika mst.10 tunasoma miti isiyozaa matunda, ikikatwa, na kutupwa katika **moto**. Na hiyo ni hukumu. Mst.12 “Pepeto lake li mkononi mwake, ... bali makapi atayateketeza kwa **moto** usiozimika.” Hii ni hukumu. Hatuwezi kudai moto katika mst.10 na 12 unamaanisha jambo moja, na kisha mst.11 kudai kitu kingine tofauti. Kwa hiyo anazungumzia maoni aina mbili za ubatizo wa Yesu. Hili halihusiana kabisa na ndimi za moto katika Matendo.

Mstari 12 unafanana na yale yanayozungumzwa Ufu.20:15, “Alitupwa katika lile ziwa la moto.” Moto katika Mathayo mistari yote hiyo inamaanisha - HUKUMU. Yesu ana mitazamo miwili katika huduma yake; kufanya kinachookoa watu, au kufanya kinachosababisha wapotee. Jambo lilo hilo litasababisha wengine kutubu, wakati huo huo wengine wataifanya mioyo yao kuwa migumu na kutotubu. Mawazo ya kutakaswa katika moto ni potofu, kwa maana hiyo ingekuwa tofauti na kinchoongelewa katika mazingira haya.

3:12

Pepeto lake - kama jembe lenye meno la kukokotea taka (rake) au fimbo ya panda ya kupangia majani yaliyokatwa (pitchfork), ilitumia kupepetea ngano uliyovunwa na kuiludika uwandani. Makapi, ambayo ni mepesi, upepo ungeliyapeperusha. Nafaka, zikiwa ni nzito kuliko, zingelianguka uwandani. Maneno “moto usiozimika” yanapinga mafundisho mawili ya uongo:

1. Mafundisho ya wokovu kwa ulimwengu mzima - Mungu atamwoko kila mtu,
2. Mafundisho ya maangamizi - mtu kutoweka kutokuwepo. Uzima wa milele hautahitajika iwapo adhabu itakuwa ya muda kitambo tu, lakini moto huu ni “usiozimika,” ikionyesha kwamba adhabu itakuwepo kadiri moto utakavyokuwepo. Linganisha Math.25:46.

3:13-14

Yohana alifahamu na kutambua kikamilifu kuhusu Yesu kuwa ndiye, kama mtu mwenye dhambi, alivyohitaji msamaha wa dhambi uliohusiana na ubatizo (Yesu) wake.

3:15

Msitari huu watu wengi wanashindwa kuelewa. Yaani maana yake hilo ni kwamba Yesu, akitambua kuwa yeye ni mwanakondoo asiye na dhambi, sadaka kamilifu, alistahili afanye yale Mungu aliyoamuru. Katika kuona kuwa Yesu anaeleza umuhimu wa kubatizwa, basi ni muhimu zaidi kwetu sisi kubatizwa? Tunahitaji dhambi zetu zioshwe. Yesu alihitajika tu kwa sababu Mungu aliamuru, angelikosa ikiwa asingetii Mungu alichomwamuru mwanadamu afanye. Mungu anafungua mlango kwa kizazi kipya. Ubatizo haukuamuriwa katika Agano la Kale. Yesu alibatizwa kwa kuwa uliamuriwa na Mungu. Watu walipaswa wamtii Yohana alichofundisha, kwa maana ilikuwa Sheria ya Mungu. Yesu alifanya hivi kutimiza haki yote. Zab.119:172 ni mfano mzuri katika hili, “Ulimi wangu na uimbe ahadi yako, maana maagizo yako yote ni ya haki.” Hilo ndilo limetendwa hapa na Yohana Mbatizaji. Hakika Mungu anatarajia watu kuelewa hilo kwa kuwa katika Math.22 Yesu anauliza ikiwa ubatizo huo ulitoka kwa wanadamu au kwa Mungu.

Basi akakubali - hilo linadhihirisha kwamba Yesu alibatizwa.

3:16

Neno la Kiyunani lililotumika kufafanua kitu kinacholingana na kingine ni “hos.” Ni mfano wa hua, siyo hua halisi. Lk.3:22 inaondoa mashaka yote - Roho Mtakatifu akashuka “kwa mfano wa kiwiliwili kama hua.” Hakuwa hua bali kwa mfano wa hua.

Tunalinganisha ushahidi wa kwamba Yesu ni Masihi, na tulichokiona katika 3:1-12 ni utimilifu wa aliyeitengeneza njia ya Masihi. Yohana alikuwa ndiye Eliya ajaye. Mathayo alikuwa akijaribu kuwastajaabisha wasomaji kuhusu huyo alivyo. Katika sura 11 na 17 atatueleza kwamba Yohana ndiye huyo Eliya. Ubatizo wa Yesu umekuwa zaidi na unabii wa Masihi Wayahudi wasingeshindwa kufahamu hilo.

Isa.11:2 anasema, “Na roho ya Bwana ataka juu yake...” - fungu ambalo Talmud bayana inakiri kuwa ni fungu la Kimasihi. Mafungu yote haya katika Agano la Kale yamefafanuliwa wazi katika Talmud yakimhusu Masihi. Hivyo basi Wayahudi wangeuelewa ubatizo wa Yesu na kushuka kwake Roho juu yake. Luka, katika Matendo 10:38 anasema Yesu alitiwa mafuta kwa Roho Mtakatifu, na Mathayo anatueleza kwamba Yesu alifanya miujiza kwa Roho. Injili hii imekuwa zaidi na habari kuhusu unabii huu, na Talmud inakiri mafungu haya ni ya Kimasihi.

3:17

Ukweli kwamba sauti ilitoka mbinguni ni jambo la msingi kwetu ingawa majadiliano yanaendelea kuhusu ama sauti kusikika na kila mtu au la. Jambo muhimu katika Mathayo ni lile kinachotokea mbinguni. Hapo baadaye katika Mathayo watu watomba kupewa ishara kutoka mbinguni, kwa sababu waliamini nguvu za shetani zisingeliweza kufanya lolote angani - Math.16:1. Msitari huu ungekuwa ushahidi zaidi kwa Wayahudi. “Mwanangu mpendwa.” Kuna mambo matatu yaliyoelezwa hapa kuhusu Yesu:

1. *Yeye ni Mwanawe* - Zab.2:7, fungu dhahiri la Kimasihi. Angalia Ebr.1:5 na Mdo.13:33.

2. *Anayependwa* - Isa.42:1. “Mteule wangu, ambaye nafsi yangu imependezwa naye...” Mwanawe atependwa.
3. *Anayependezwa naye* - Isa.42:1; 44:2. Tena, utimilifu wa Kimasihi.

Mambo matatu yanayomweleza Yesu yote yanamdhihirisha Yesu kuwa Masihi.

Katika Zab.2:1-7 Daudi anamtaja Mwana wa Mungu kuwa “Mtiwa mafuta wake.” Yesu alifanyika kuwa Masihi alipobatizwa, na Roho wa Mungu akawa juu yake. Kufikia hatua hii alikuwa ametiwa mafuta tayari, na ukweli kwamba Mungu anapendezwa naye umetimiza matarajio yote yake na huyo ndiye asiye na hatia. Hata kufikia Math.28:18-20 ambapo Yesu anasema, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani.” Tunapozungumzia juu ya kupakwa mafuta, tunatakiwa kuchukua muda kujifunza Agano la Kale kuelewa jambo hili. 1Sam.10:7 - Sauli alitiwa mafuta, hakutwaa kiti cha enzi hadi hapo baadaye. 1Sam.16:13 - jambo kama hilo lilitendeka kwa Daudi, ambaye alitwaa kiti cha enzi baadaye sana.

Kwanza kabisa Yesu alitiwa mafuta, huduma ikafuatia, na akapata mamlaka baada ya kufufuka. Katika Matendo 10:38 Petro anasema, “Habari za Yesu wa Nazareti, jinsi Mungu alivyomtia mafuta kwa Roho Mtakatifu na nguvu; naye akazunguka huko na huko...” Petra bayana anajumuisha haya pamoja. Ilikuwa baada ya kufufuka Yesu akapewa mamlaka yote. Haya yote yalikuwa moja ya mipango yake Mungu. Yesu ndiye aliyetiwa mafuta, na alikuwa na kazi za kuzitekeleza kwanza, na kulikuwa na wakati wa kushughulikia kwanza. Lk.3:23 anatufafanulia kuwa Yesu alikuwa mwenye umri kama miaka thelathini wakati huo. Ni jambo la kuvutia kuona kwamba Roho Mtakatifu alishuka kwa mfano wa hua kisha akamwongoza jangwani ili ajaribiwe katika sura 4:1.

SURA YA NNE

4:1

Ukweli wa kwamba aliongozwa na Roho inadhihirisha kusudi la Mungu kwamba Yesu angelipitia maudhi hayo, majaribu haya. Aliongozwa hadi mahali ambapo angejaribiwa. Mungu si ndiye mjaribu, bali anaachilia ajaribiwe.

***Angalia maelezo ya nyongeza juu ya Shetani.*

4:2

Ni jambo la kushangaza kidogo kwamba Yesu angefunga kwa kipindi kirefu na **kisha** kuona njaa. Tunatakiwa kuelewa kwamba miili yetu inatenda kazi kwa namna fulani kunufaika na jambo hili. Matumbo yetu yanapoanza kuunguruma hivyo tunakuwa na njaa, lakini jambo hilo ni kufunguka kwa matumbo kwa mabaki ya chakula yaliyobaki. Mwili unakuwa hauhitaji chakula wakati huo. Waliozoelea kufunga wanaweza kustahimili kufunga kwa kipindi cha muda huo. Tunaposoma kwamba, “**Mwisho akaona njaa,**” inaonyesha kwamba ilitukia wakati wa kufunga. Kwanza, mwili unatumia ghala ya akiba (mafuta yake) iwapo hautapata chakula. Kisha, yakisha tumika yote, mwili unaanza kula misuli. Inapotokea hivi, maumivu ya njaa haswa huanza na mwili unaanza kujitafuna wenyewe na hapo maumivu huwa makali. Fungu hili linatufundisha kwamba Yesu ana uzoefu wa kufunga, lakini baada ya siku 40 usiku na mchana, mwili wake ulifikia hatua ambayo ulianza kula misuri. Kwa kuwa mwili, kufikia hatua hii, unahitaji chakula sana kuliko wakati mwingine wowote ule, basi ukawa mpango wa yule mwovu, Shetani kusubiri muda huo kumjaribu Yesu. Shetani hupenda kutujaribu sisi wakati tuwapo dhaifu. *Angalia juu ya kufunga: wakati Agano Jipya*

haliamuru kufunga, Wakristo wangali bado wanaona faida kubwa ya kufunga. (Angalia maelezo: Math.6:16 Yesu anasema “Nanyi mfungapo...” akiona kwamba watu wa kiroho watafunga). Angalia faida za kufunga:

1. Tunapofunga matumbo yanakuwa yangali bado yakifanya kazi, kwa sababu mwili huwa ukijisafisha wenyewe. Kufunga ni kuzuri kwa ajili ya mwili. Vyakula vyetu vimejaa kemikali, tunazihifadhi na zinatusababishia matatizo. Kusafisha kwa njia ya kufunga ni hatua ya kuziondoa zitoke katika mifumo yetu.
2. Kwa nyongeza, kufunga ni kupata mazoelea dhahiri kiroho. Kwa kawaida mfungaji anajitoka wakfu kutokula muda wa kula kwa ajili ya mambo ya kiroho, hivyo kiroho hufaidika.
3. Pia, kuna faida ya kujitia chini ya nidhamu. Wafungaji hujifunza kujizuia wao wenyewe moja ya mahitaji ya msingi ya mwanadamu - chakula. Wakishafaulu vyema kufanya hivi, wanaweza kuona ni jinsi gani wanaweza kutawala tamaa zao.

4:3

Neno “**ikiwa**” hapa lipo katika daraja la kwanza la sentensi shurutia na haswa likimaanisha “kwa kuwa.” Shetani hamtilii shaka Yesu kuwa ni Mwana wa Mungu. Inatakiwa ingetafsiriwa kama, “Kwa kuwa wewe ni mwana wa Mungu” kwa hiyo, kwa kuwa wewe ni Mwana wa Mungu, Shetani anasema, una uwezo kugeuza mawe haya kuwa mkate na yakufae kwa njaa yako. Shetani anajaribu kushambulia eneo ambalo Yesu ni dhaifu. Hili ni jaribu ambalo Shetani anapenda kuwaribu maskini. Iwapo Mungu anatupenda, kwa nini tunahofu kuhusu chakula - kwa nini basi tuna njaa wakati wote? Watu wanapaswa kuelewa kwamba kufanikiwa kimwili/ vitu ndicho kipimo cha kuonyesha Mungu anatupenda (agalia Lazaro katika Lk.16). Yesu asingelitumia miujiza kutimiza matakwa ya mwili wake.

4:4

Kumb.8:3 ndipo aliponukuu. Mapenzi ya Mungu ni muhimu kuliko chakula. Yesu hakufanya miujiza kwa kujinufaisha binafsi, wala Paulo (2Kor.12), wala awaye yeyote yule aliyetenda miujiza. (Epafradito, Fil.2:25-27; Trofimo 2Tim.4:20).

4:5

Jaribu la pili. Wasomi wamejaribu kujadili juu ya eneo lilipotendeka jaribu hili. Lilikuwa ni eneo juu ya hekalu. Wengine wanadhani kuwa lilikuwa karibu na Bode la Kidroni, na wengine wanafikiri kuwa mkabala na hekalu - upande wa Magharibi - eneo lililoitwa “kinara.” Sababu ya kumleta hapo ilikuwa Yesu apate mwinuko mrefu wa kuanguka, hata kujulikana mbele ya watu wote kwamba muujiza ulitendeka.

4:6

Ukiwa - ikimaanisha “kwa kuwa.”

Angalia kuwa hata Shetani anaweza kunukuu maandiko - Zab.91:11, 12 hapo ndipo ananukuu. Lakini, hata ingawa Shetani anaweza kunukuu maandiko, hayatumii vyema. “Basi nenda. Jitupe chini. Malaika watakuwepo pale.” Mtoa maoni mmoja alisema kuwa Waalimu (Rabbis) walifikiri Masihi ni mtu ambaye angesimama juu ya kinara cha hekalu, mwanga ungemmulika, na angepaa hewani kuelekea chini kwa watu. Maandishi hayo yangukuwa ndio msingi wa wazo hili, lakini hakuna mtu ajuaye kihakika.

4:7

Shetani alitambua ingelikuwa dhambi kumjaribu Mungu kwa njia hiyo. Nukuu hii imetoka Kumb.6:16. Watu walikosa maji na wakamlaumu Musa kwa kuwaleta huko wafe. Walimwamuru Musa awapatie maji ili kuona kama Mungu kweli alikuwa pamoja nao. Walimjaribu Mungu kuona kama alikuwepo mbele yao. Yesu asingelimwamuru Mungu afanye miujiza kwa sababu ya kitendo chake binafsi cha upumbavu.

Fafanuzi: Watu wengi hudai, “Huo sio muda wangu wa kufa.” Pengine Mungu anakutarajia uishi muda fulani, lakini kama ukiamua kujilaza chini ya reli za treni linalokuja, muda wako utabatilika. Inamaanisha kwamba kipindi hicho cha kujaribiwa Yesu hakutarajia maono, n.k. kumtia nguvu. Alipojaribiwa, hakukubali! Yesu alitengemea neno **lililoandikwa**. Yesu alipambana na majaribu kama mwanadamu (Fil.2:6,7), akatumia silaha ambayo Mungu amempatia mwanadamu (Efe.6:17) - neno la Mungu, upanga wa Roho. Hawa alianza na njia sahihi, lakini hakudumu katika hiyo, bali akaanguka katika majaribu aliyotaribiwa na Shetani.

4:8

Ufalme ni wazo la ufunguo katika injili, basi tunapaswa kuangali mstari huu kwa makini sana. Ufalme ulikuwa jaribu kwa sababu ya fahari na utukufu wake (ingawa bure), aina hiyo ya mamlaka. Yesu angeweza kufikiri: “Kwa kuwa mimi ninaenda kufanyika mfalme kwa vyovyote vile, kwa nini nisikubali hivi sasa? Hivyo kutakuwa na ubaya gani nikitenda kosa dogo? Naweza kutenda mema mengi baadaye.” Watu wengi wametenda mabaya wakijidanganya akili zao kwamba mema fulani yangetoka humo (k.m. aseme uongo akiamini kwamba utaleta matokeo mema, etc.)

4:9

Hapa kuna neno lingine la ufunguo, **ibada**. Mamajusi walimwabudu Yesu, na Yesu ameombwa kuanguka chini na kumsujudu Shetani. Hiyo ilikuwa ni ahadi kubwa sana mbele ya Shetani ambaye ndiye, haswa, mfalme wa dunia hii. Lakini lilikuwa jambo dogo mbele ya Yesu, aliyeumba ulimwengu. Yeye ndiye muumba wa ulimwengu huu. Shetani anaweza kutuahidi vitu vikubwa hata leo. Anafanya hivyo hasa, kutujaribu ili kutulaghai tuingie majaribuni, na ahadi za shetani zinaweza kuwa kubwa kwa wana wa dunia, lakini ni ndogo kwetu sisi tunatarajia utukufu wa uzima unaokuja (Rum.8:17,18) warithi pamoja na Kristo (Fil.3:7, 8). Hii ndiyo njia pekee tunapaswa kuyaona majaribu. Tunapaswa kutokutazama kwa jinsi ya kibinadamu, bali kwa jinsi ya kiroho. Tunafurahia kidogo sasa, lakini tutakuwa na furaha isiyoelezeka ikiwa tutabakia waaminifu kwa Mungu. Kama tutaangalia mambo kwa macho ya kiroho, tutakuwa na matarajio sahihi. Paulo anaelezea kama hivi. “Nia ya roho hufuata mambo ya roho, na nia ya mwili hufuata mambo ya mwili, hivyo basi tunapaswa kuwa na nia ya kiroho” Rum.8:4-14.

4:10

Yesu alimwita Ibilisi “Shetani” ambalo ni neno linalomaanisha “adui” au “mpizani.” Yesu anamwona kwa jinsi alivyo haswa. Hapendezwi na mambo mema anayopendelea Yesu akilini mwake. Wala akilini mwake hana mapenzi mema nasi kadiri anavyoendelea kutujaribu tutende dhambi. Shetani, kama alielewa mpango wa Mungu, basi angelitambua kwamba dhambi moja ingeliharibu mpango wa Mungu wa kumwaokoa mwanadamu. Alimjia Yesu kwa namna tatu za kumwezesha Yesu aanguke.

Tunampa Shetani nguvu zaidi ya anazostahili. Yeye hajui kila jambo, wala hatambui kila kitu, na wala hajui ni nini kilichomo akilini mwetu. Njia pekee anayojua tuna udhaifu ni kwa majaribio. Yakobo 1:13,14 anasema tunajaribiwa tunapovutwa na tamaa zetu wenyewe.

Shetani, kwa uchunguzi, anatambua udhaifu wetu ulipo, lakini kusema kwamba ana nguvu za kutawala akili zetu ni jambo asiloweza kufanya, kwa kuwa ikiwa anajua tulichofikiri akilini mwetu, atakuwa basi ana uwezo wa Uungu - ambao hana!

Wakati huo huo, hatupaswi kudharau uweza wake! Ni simba aungurumae kama Petro anavyosimulia (1Pet.5:8). Ikiwa, kupitia majaribu, Shetani anatambua kuwa tunakuwa na macho ya kutangatanga tumwonapo mwanamke amevalia kisasa, basi atatuletea mwanamke aliyevalia kisasa, akitoa nafasi kwetu ya kumtazama zaidi. Mungu wetu hutupatia sisi njia ya kujikinga na majaribu, siyo kuendekeza tamaa ikae akilini mwetu. Iwapo tunawaza kimwili tuwapo peke yetu, hayo ni matatizo yetu binafsi. Shetani hausiki na hayo. Ni ukosefu wa kutojitawala sisi wenyewe. Tunapaswa kukabiliana na matatizo hayo. Angalia Mik.2:1 - wakusudio kutenda maovu na kuwaza mabaya vitandani mwao. Je, Shetani alitambua walichokuwa wakifikiri? Hapana, ila anajua kuwa watu wana tamaa mbaya. Tunatenda dhambi kwa sababu ya tamaa zetu wenyewe, na si kwa sababu Shetani ametusababishia. Mtu angeweza kuondolewa pepo lakini, wangerejea tena (kama katika Math.12:45), ikidhihirisha nguvu anazoweza kuwa nazo mtu kukabiliana na majaribu na dhambi.

Je, Shetani alitambua kwamba angeliharibu mpango wa Mungu ikiwa Yesu angelikosa? Pengine. Inawezekana aliligundua hilo kutoka katika maandiko ya Agano la Kale. Yawezekana, basi, kwamba alitaka tu kumshawishi atende dhambi, kama vile anavyotaka watu wote watende dhambi.

Tunapaswa kushukuru pia ukweli wa jambo hili, majaribu halisi ya Yesu. Mwandishi wa Waebrania anasisitiza kwamba Yesu alistahimili nguvu halisi na uwezo wa majaribu ya Shetani (Ebr.2:10ff). Hili lilifanyika ili kuwa msaada wa watu wote wanaojaribiwa (Ebr.4:16-18). Ingawa kweli Yesu alihitaji mkate, asingekubali jaribu ili kupata huo. Yaani: Yesu alitambua nguvu zitokanazo na majaribu. Shetani alipomjaribu afanye hivyo, Yesu akataka kufanya vinginevyo, na akaachia hapo. Hakufuatilia na hata kutenda dhambi. Ni lazima hilo liwe jaribu, kitu alichotaka hasa kukitenda, la sivyo fungu katika Waebrania lisingekuwa na maana. Majaribu na dhambi ni vitu viwili tofauti. Ni mtu gani ajuaye majaribu, je! ni mtu yule anayeyakubali, au ni yule anayeyapinga? Yule anayepinga. Jaribu haliwi tena jaribu kwa yule aliyetenda dhambi. Yesu alikabiliana na nguvu halisi ya majaribu zikimjia na alitambua ugumu kiasi gani kuyashinda mambo hayo. Angalia 1Kor.10:13. "Jaribu halikuwapata ninyi, isipokuwa lililo kawaida ya wanadamu." Tunaweza kupata nguvu kutokana na hilo kisha kuyashinda majaribu pia! Iwapo hatuwezi, hatuna wa kumlaumu isipokuwa sisi wenyewe.

***Angalia makala: Kujaribiwa kwa Yesu*

Lengo limewekwa kwetu na neno moja la Kiyunani. *Teleios*. Neno hili limetafsiriwa "kamilifu" au "komavu." Hili ndilo lengo lake Mungu kwa wanawe - Yak.1:2-4. Tunapotafakari juu ya majaribu na jinsi yatendavyo kazi ndani yetu, tukianguka, mara ya pili majaribu yakija, tunakuwa dhaifu zaidi. Kuna hatua za kuyakubali hata kufikia hatua kama katika 1Tim.4:1,2 ambapo walifikia hatua ya kufa dhamiri zao. Ikiwa tabia ya kutenda dhambi tumeizoea tunafika mahali ambapo "haiwezekani tena kutufanya upya hata tutubu" - Ebr.6:6. Kwa maana nyingine, njia ya kutufikisha hatua ya utu uzima (*teleios*) ni kuyapinga majaribu kwa kutokutenda dhambi, na wakati huo huo tunakuwa na nguvu bado. Mfano: Watu wengi, katika kipindi cha ujana, kunywa pombe pengine lilikuwa jaribu kubwa. Walakini, kwa kuendelea kukataa jaribu la kunywa, tunajikuta wenyewe kuwa na nguvu hata linakuwa si jaribu tena! Basi tunaweza kukua na kuwa na nguvu hata katika nyanja zingine. Shetani hawezi kutushambulia mahali tulipo na nguvu, bali pale tulipo dhaifu. Mungu, hata

hivyo, anatumtaka tuwe wakamilifu. Ukamilifu ndilo lengo la Mkristo. Tunatia madoa huduma zetu za kiroho tunapoanguka katika majaribu.

Washindani katika michezo, jambo la muhimu ni kushambulia udhaifu alionao mshindani wake. Mtu akifanikiwa kufanya hivyo, inawezekana akashinda. Hiyo ndiyo njia Shetani anayoitumia. Tunakuwa dhaifu maeneo fulani fulani, hivyo basi anashambulia maeneo hayo ili atushinde. Lakini Mungu ametupatia silaha za kuvaa (Efe.6:10ff) - silaha ambazo mishale yenye moto ya Shetani haiwezi kupenya. Hawezi kushinda hayo! Kuwa na maarifa katika neno la Mungu kutasaidia kukabiliana na majaribu. Yakobo anasema tumpinge Shetani naye atatukimbia (Yak.4:6). Hawezi kutuachia iwapo hatutampinga. Neno ndiyo silaha pekee inayotenda kazi kuyakabili majaribu. "Moyoni mwangu nimeliweka neno lako, nisije nikakutenda dhambi" Zab.119:11. Daudi aliamini nguvu ipatikanayo katika neno. Hii inatoa sababu kubwa ya sisi kudondoa maandiko. Neno la Mungu likiwa miyoni mwetu, na kulitafakari tunapojaribiwa, tunaweza kushinda na tutashinda. Neno lile, lililopandwa ndani, linaweza kuokoa - Yak.1:21.

Msujudie Bwana Mungu wako na yeye pekee umwabudu. Tazama kwamba Yesu ni kati ya waliokubali kuabudiwa (Math.28:9,17; Ebr.1:6), bali pia yeye alisema umwabudu Mungu peke yake. Hili ni kudhihirisha kwamba Yesu ni Mungu (Yoh.1:1; 20:28). Katika mst.8 Shetani anazungumzia falme za duniani lakini mtazamo wa Yesu wote ni juu ya ufalme wa mbinguni. Hili ni dhahiri jinsi tunavyotambua tofauti kati ya Mungu na Shetani. Yesu amependezwa na ufalme wa mbinguni, na Shetani katika ufalme wa dunia. Mpango wa Mungu umetekelezwa. Yesu anathibitisha kuwa ni Masihi. Tunaona ukoo, kuzaliwa kimujiza, kuokolewa kwa Yesu mkononi mwa Herode, mamajusi, kutumwa kwa nabii, kutiwa mafuta kwa Yesu, adui wa Yesu kumkabili na majaribu na kushinda kwake.

4:11

Haya ni moja ya utimilifu wa Yesu kuwa Masihi (Isa.53) kama tunavyoona Yesu kuwa mpatanishi wa dhambi, akiwa mwenyewe bila dhambi. Baadhi ya Wayahudi walishindwa kumwelewa Masihi kwamba asingelikuwa na dhambi, lakini wengine walielewa. Katika Isaya, Mungu alichukua mapigo tuliostahili kila mmoja wetu. Katika 1Yoh.2:15-17 tunaona kwamba kuna viini aina tatu vya dhambi: tamaa ya mwili, tamaa ya macho, kiburi cha uzima. Vyote hivi vilikuwepo katika majaribu ya Yesu. (Pia, vilikuwepo kwa Hawa bustanini Edeni).

Tamaa ya mwili - geuza mawe haya yawe mkate.

Tamaa ya macho - falme hizi zote zitakuwa zako.

Kiburi cha uzima - malaika hawa wote watakuja na kukuokoa.

Luka anaogezwa (4:13) kwamba Shetani akamwacha mpaka nafasi nyingine (akamwacha kwa muda). Ni makosa kudai kwamba Shetani alimjaribu mara moja na kukata tamaa. Alimjia tena Yesu ili kumjaribu atende dhambi. Lakini, kila mara, Yesu alishinda. Ebu angalia mpangilio sahihi. Mateso yalitangulia kwanza, kisha **malaika** wakaja kumfariji. Ndivyo ilivyo hata kwetu. Sasa tunapingana vita, lakini huu sio muda wa kuvunjika moyo (Gal.6:9) kwa maana pumziko linakuja. Daima huu ndio utaratibu wa mambo katika mpango wa Mungu. Kama vile mwandishi wa Waebrania anavyosema, kuna pumziko la Sabato baadaye - Ebr.4:1-6.

4:12

Hakuna maelezo zaidi juu ya Yohana isipokuwa sura zingine hapo mbele, katika sura 14 ya Mathayo, tunajifunza kuhusu baadhi ya mahangaiko yake. Hatujifunzi kwa kufuata nyakati katika kitabu cha Mathayo. Maana yake hapa ni kwamba wakati Yohana amefungwa, Yesu aliendelea kufanya kazi yake. Anafanya mambo yote aliyotakiwa afanye.

4:13

Hiyo ni Bahari ya Galilaya. Nazareti iko kati ya Bahari ya Galilaya na Mediterania. Yesu alielekea Mashariki. Kapernaumu iko nchani Kaskazini kabisa mwa Bahari ya Galilaya.

4:14-16

Hipa ni Isa.9:1-2, na ni mfano mwingine wa *pleroth* (timiza). Kitu kizuri cha kushangaza katika mpango wa Mungu kimetimia. Kikubwa na kizuri ajabu!

Watu wale waliokaa katika uvuli wa mauti - watu ambao kiroho wako karibu na maangamizi, na Yesu amekuja kuleta nuru kwa watu. Yeye ndiye rehema na upendo wa Mungu. Mathayo hatuelezi jinsi haya yote yalivyotimia. Wale walio gizani na dhambini walikuwa wapate nuru ya upendo wa Mungu na msamaha.

4:17

Ikiwa tunatazama nyuma katika 3:2, hivi ndivyo hasa Yohana alihubiri. Jambo hili linamwunganisha Yesu na huduma ya Yohana. Katika Yohana 3:26 Wanafunzi wa Yohana wana mashaka kuhusu kuondoka kwa watu kwenda kwa Yesu. Wanaamini kwamba Yesu amejulikana zaidi ya Yohana, na wana mashaka kuwa hivi sivyo kama mpango waliousikia kwa Yohana. Ingawa bado Yesu na Yohana walifanya kazi pamoja. Yohana aliiandaa njia, hivyo basi Yesu alikuwa aendeleze pale Yohana alipoachia, akizihubiri habari njema za ufalme wa mbinguni.

4:18,19

Hii ni mara ya kwanza kutokea kwa moja ya maneno ya ufunguo katika Mathayo - **nifuate**. Siyo tu nia ya Mathayo kuthibitisha kuwa Yesu ndiye Masihi, bali pia baada ya kuuthibitisha ukweli huo, kuwaonyesha watu kitu cha kufanya juu ya ukweli huo. Ikiwa yeye ndiye Masihi, watu wanapaswa kumfuata! Na wanafanyeje hivyo? Hili ni moja ya masomo makuu aliyofundisha katika kitabu kizima. Hapa kuna mafungu yote yenye neno hili la ufunguo: 4:20,22,25; 8:1,10, 19,22,23; 9:2,9,27; 10:38; 12:15; 14:13; 16:24; 19:2,21,27,28; 20:29,34; 21:9;26:58;27:55.

Tunaona wazo juu ya “kufuata” mara ishirini na tano. Katika mistari kadhaa kufuata ni jambo la muhimu mno. Zamani za kale mtu alipompata mwalimu ambaye alimvutia mno, angeliacha kazi yake kisha kumfuata mwalimu huyo. Kufuatana na hilo, tunapaswa kuamua kuwa Yesu ndiye Masihi. Ikiwa tutatambua kuwa ndiye yeye, basi ni lazima kuamua kulipia gharama zitakazo tugarimu tukimfuata - Math.16:24.

Kuna mambo mengi yametendeka kabla ya hili ambayo Mathayo hayaandiki. Hatutakiwi kudhania kwamba Yesu ghafla anajitokeza na mara watu wanamfuata. Hivyo sivyo. Tunachokiona katika injili ya Yohana kinatupatia picha kamili zaidi jinsi watu walivyoitwa kumfuata. Yesu tayari alikuwa na ushuhuda na uthibitisho wa Yohana Mbatizaji. Jambo hilo ndilo lingekuwa faraja kubwa watu kumfuata. Kisha tuna neno la kutoka kinywani. Kwa mfano, Adrea na Petro walimtambua Yesu katika matukio fulani, na kumsikia akifundisha. Katika Yoh.1:40ff. Andrea anamleta Petro ili amwone Yesu. Kwa nini wafanye hivyo, kumfahamu Yesu mara moja tu kusababishe waache kila kitu? Usisahau kwamba Petro

alikuwa ameo ambaye angelikuwa na majukumu mengi juu yake. Shauku kubwa inawezekana ndiyo moja ya sababu, lakini pia walikuwa na mawazo potofu juu ya Yesu kuwa angekuwa Masihi juu ya ufalme wa duniani...ufalme wa kimwili. Wayahudi walimwona kuwa angelichagua kundi linalomzunguka, ambalo lingepata utajiri na mamlaka makubwa, hivyo tamaa ya kuwa sehemu ya ufalme wa duniani kungelikuwa ndiyo sababu ya kumfuata. Ikiwa Petro alifikiria kuacha mali zake, ingelikuwa tu kwa kutarajia faida kubwa. Kupendelea kwake faida binafsi kumeonekana katika Math.19:27 ambapo Petro alijipenyeza mbele na kuuliza swali, “Tazama sisi tumeacha vyote, tukakufuata; tutapata nini basi? Petro alikuwa tayari (kama na wanafunzi wengine) na mawazo kama wangepata nini, lakini katika Math.19 wanaanza kuona hawatapata yale waliyodhania.

Katika 21:3,4 Petro anasema, “Naenda kuvua samaki.” Kisha Yesu, mst. 15, anamfundisha Petro habari ya upendo. “Je...wewe wanipenda kuliko hawa?” “Lisha wana-kondoo wangu.” (Nenda kafanye kazi!) Ikiwa Petro anafikiria kurudi tena kuvua samaki, ameshindwa kuelewa. Katika Lk.5:1-10 Petro amekuwa mvuvi muda wote, na Yesu anasema, “... shusha nyavu zako.” Idadi kubwa ya samaki walivuliwa. Petro alipoona hivyo akasema, “Ondoka kwangu, kwa kuwa mimi ni mtu mwenye dhambi.” Kutokana na hayo Yesu akamwambia kuwa atamfanya kuwa mvuvi wa watu. Alimwambia yale ambayo angefanya siku za usoni. Walakini, wanafunzi walitarajia vyeo vya madaraka na tunzo. Mfano mwingine ni habari ya Yakobo, Yohana na mama yao katika Math.20:20-28.

Marko 1:16-20 anatueleza habari zingine za kuitwa kwa wanafunzi wake. Hizi ni sababu mbili za msingi kwa nini Kristo alichagua wapole na wasiosoma (lakini sio wajinga) kuwa wanafunzi wake:

1. Akili zao zingelikuwa huru kutokuwa na chuki bila sababu (prejudice), na zaidi sana zilizokuwa tayari kupokea ukweli mpya. Ebu fikiria Yesu kuchagua waandishi na Mafarisayo - “Wajuao-kila-kitu” - kuacha kila kitu walichonacho na kumfuata? Yesu aliwatambua ambao walikuwa rahisi kufundishwa. Hakuna faida sana kujaribu kushughulika na watu wale “wajuao kila kitu.”
2. Uweza wa injili ulitambulikana zaidi kwa udhaifu wa watumishi wake. Angalia Matendo 4:13. “...watu wasiosoma ma wasio na maarifa...” “...katika hali ya udhaifu na hofu na matetemeko mengi...” 1Kor.2:3-5. “...hazina ya vyombo vya udongo...” Linga. Zak.4:6.

4:20-22

Mwaliko umetolewa na wanaupokea. Kwa nini wanafanya hivyo? Kwa sababu wanaona thamani ya kumfuata Yesu. Hakika hili linazidisha kusadiki sifa za Yesu. Wale waliomwona na kumsikia ni wale waliomwamini na kumfuata. Ukweli wa kwamba mara wakamfuata unaonyesha kwamba walikuwa tayari kwa ajili ya wito huo.

4:23

Yesu anafundisha mahali ambamo watu wa dini wangeenda, na kujifunua mwenyewe kwao wale wenye juhudi katika dini. Linganisha haya na Lk.4:15. Hii ni mara ya kwanza Mathayo anatomia neno injili katika kitabu hiki. Injili maana yake, “habari njema” na 24:14 anasema injili hii ilipaswa ihubiriwe duniani kote. Hotuba ya Mlimani ni mfano bora wa injili ya ufalme ambayo Yesu anafundisha katika sinagogi.

“Na kuponya ugonjwa na udhaifu wa kila namna katika watu.” Hapakuwa na ugonjwa ambao Yesu hakuweza kuuponya. Jambo hili la msingi Mathayo ataliendeleza katika kitabu kizima.

4:24

Kurudia rudia kwa uponyoji kumefanyika kwa sababu ya kusisitiza. Mathayo hataki tusifahamu uweza mkubwa wa Yesu aliouonyesha katika uponyaji. Aliwezaje kufanya hivyo? Kwa nini hakuweza kushindwa hata mmoja? Yaani hapakuwa na mtu yeyote aliyekuwa na tatizo la aina yeyote ile Yesu alishindwa - hata magonjwa ambayo madaktari hawakujua ni jinsi gani ya kuyatibu. Yesu aliweza kuyatibu yote. Hata wale waliokuwa na roho chafu zilizowakalia ndani ya miili yao, Yesu aliweza kuponya.

Biblia inatufundisha masomo kadhaa ya maana; kwa mfano, 1Pet. 2:6 ananukuu kutoka Isa.28:16. “Kwa ajili ya hayo Bwana, Mungu, asema hivi, Tazama, naweka katika Sayuni jiwe la pembeni, teule, lenye heshima, na kila amwaminiye hatatahayarika (hataona aibu).” Paulo pia anaelezea hili katika Rum.9:32,33; 10:11; Efe.2:20. Maana yake ni: Fanya kila uwezacho kumwendea Yesu! Watu hawa ambao walikabiliwa na maradhi mbalimbali ya kiafya pengine hata walipata shida kubwa kuweza kumfikia Yesu. Halikuwa jambo jema kusafiri walipokuwa wagonjwa, hasa ilipowalazimu kutembea, au kusafiri kwa kupanda wanyama (pendine kipindi kibaya cha hali ya hewa, na kwa siku nyingi!) Wangelipata nini wakishafika kwa Yesu? Hakika hawakuvunjwa moyo! Kwa hiyo, kuna maana ya kiroho kimsingi kwa maajabu ya kimwili yaliyotendwa katika miujiza ya Yesu. Haikujalishi ni shida ya namna gani, Yesu aliweza kutatua kila tatizo. Kama anaweza kuponya kimwili, pia anaweza kuponya kiroho. Hivyo basi ikiwa mtu atamwendea Yesu, hawezi kuvunjwa moyo kamwe.

4:25

Ng'ambo ya Yordani itakuwa upande wa Mashariki. Hata upande ule injili ilisambaa, na watu walimjia kumwona.

Tupo karibu na kuanza sehemu tano za mahubiri. Lakini kwanza ebu na tuanze na sehemu ya uponyaji. Mbili hizi zinaenda pamoja, na zinahusiana.

Kwanza, angalia sehemu zote za uponyaji katika Mathayo:

1. 4:23,24
2. 8:16 Yesu aliwaponya wagonjwa wote.
3. 9:35 Akiponya magonjwa yote na udhaifu wa kila aina.
4. 12:15 Yesu alitambua hivi...na akawaponya wote
5. 14:14
6. 14:35,36
7. 15:30
8. 19:2

Kuna sehemu nane za uponyaji, na katika kila moja kuna sehemu tano za mahubiri. Katika sehemu za mahubiri Yesu atatilia mkazo “ufalme” na “Baba.” Baada ya mahubiri kisha uponyaji. Cha nini kiolezo kama hiki? Kwa sababu Mathayo anatoa msingi thabiti wa kumfuata Yesu. Miujiza inawasogeza watu karibu na Yesu, na mafundisho yanawaonyesha wanachopaswa kufanya ili wawe sehemu ya “ufalme wa mbinguni” na kutambuliwa kuwa watoto wa “Baba” aliye mbinguni.

Kwa hiyo, Mathayo anawakilisha kiolezo kama hiki:

1. Miujiza
2. Fuata
3. Mafundisho
4. Fuata
5. Miujiza

Mzunguko huo ndio anaoutumia Mathayo. Miujiza na mafundisho yanaenda sambamba. Miujiza ndiyo iliyowawezesha watu kufuata, kisha walikuwa wafundishwe. Na wakisha fundishwa, pengine wasingelikuwa na uhakika wa kutaka kumfuata, hivyo basi alikuwa afanye miujiza zaidi, ndipo wangemfuata, tena angewafundisha. Wakati wote anawafundisha maana halisi ya kumfuata. Mzunguko huo katika injili ni muhimu. Hiyo ndiyo sababu tunajifunza sehemu ya uponyaji. Mara nane Mathayo anasisitiza “uponyaji” juu ya kila mmoja. Wanapomfuata, wanajifunza zaidi kuhusu uponyaji wa kiroho.

SURA YA TANO

Matumizi ya sura 5 ni kwamba kuna watu wengi wanaomfuata kutoka sehemu moja hadi nyingine lakini wasio wanafunzi haswa (wafuasi waliojitoa wakfu). Wanahitaji kujifunza.

Tuna watu leo wanaomfuata Yesu kutoka “sehemu moja hadi nyingine.” Kwa kawaida wanahudhuria kanisani, lakini maisha yao hayaonyeshi kuwa ni wanafunzi kweli wa Yesu.

Kipindi cha juma zima hawaishi maisha ambayo yampasa mwanafunzi kuishi.

5:1,2

Sehemu hii inalingana kwa karibu na Lk.6:20-49, mara nyingi imetajwa kuwa “Hotuba ya Uwandani.” Imeitwa hii “Hotuba ya Mlimani.” Kuna ulinganifu mkubwa, pengine kuonyesha kwamba Yesu alifundisha mambo yale yale zaidi ya mara moja. Kuna mambo katika Hotuba ya Mlimani yaliyoonekana sehemu mbalimbali katika injili ya Luka, hakika, karibu sura nane tofauti.

5:3

***Angalia karatasi kuhusu heri hii.*

Heri = Wengine wametafsiri kama hivi “furahia” au “pongezi kwa.” Hivyo si kweli. Neno hili *makarios* linamaanisha kwamba watu hubarikiwa kwa sababu wana *haki kwa Mungu*, na *wamekubaliwa na Mungu*. Wanatenda mambo ambayo yanampendeza Mungu na wanatambua wametenda mapenzi yake, kwa hiyo ni wale ambao upendo wa Mungu unakaa.

Zab.1...Heri ni yeye anayependezwa na sheria ya Bwana.

Kumb.33:29...Israeli imekuwa heri kwa sababu ni taifa lililookolewa na Bwana, na Mungu yu pamoja nao.

Zab.32:1...Heri waliosamehewa dhambi zao.

Yak.1:12...Heri wanaostahimili majaribu.

Maskini wa roho. Kuna walio maskini, ambao hawana vitu vingi. Maskini hawa ni maskini wa roho, wanatambua kwamba wanaupungufu wa vitu kiroho. Ambapo wenye kiburi na

majivuno na wenye makuu hawatambui hitaji lolote. Wameridhika na kufurahia jinsi mambo yalivyo. (Mafarisayo kwa mfano). Mtu aliye maskini wa roho anatambua hitaji lake kuu kwa Mungu. Lk.6:24,25 Yesu anatoa ole kwa walio matajiri kwa maana hawaoni hitaji la kumhitaji Mungu. Hapa kuna mtu aliye maskini, siyo kifedha, bali katika kiroho.

Ufalme wa mbinguni ni wao. Utajiri wote wa kiroho unapatikana katika ufalme. Mtu anapotambua hitaji lake kiroho na kumgeukia Mungu, Mungu anampatia yale anayohitaji.

5:4

***Angalia maelezo ya nyogeza katika heri.*

Huzuni - juu ya kushindwa kwao, wao wenyewe kukosa, na kwa ajili ya maovu ya duani.

Watafarijika. Watafarijika wanapofanya jambo fulani kupokea msamaha. Kuhuzunika ni ishara ya kutubu (Yoeli 2:12,13) kwa huo msamaha umepatikana. (1Yoh.1:9 - Mungu ni mwaminifu na haki kutusamehe.)

5:5

Wenye upole = wanyenyekevu (watulivu). Haina maana ya wanyonge. Musa alikuwa mpole kuliko watu wote duniani - Hes.12:3. Unyenyekevu maana yake kuwa chini ya mapenzi ya mtu mwingine. Hivyo basi, hakika, mtu mnyenyekevu ni mwenye nguvu nyingi; mtu mwenye kujitiisha na kuwa chini yake binafsi, na kisha kujitolea binafsi kwa ajili ya wengine, akiondoa “ubinafsi” kuwa mbali naye. Mmoja wa waandishi wa awali wa Kiyunani anatomia neno hili kama farasi mwenye lijamu. Nguvu kuwa chini ya utawala.

Watairithi nchi. Wakati wanaosadiki utawala wa miaka elfu duniani wanahusisha fungu hili na kukaa duniani baada ya hukumu, inawezekana Yesu alikuwa na moja ya mitazamo miwili akilini mwake:

Kwanza, inawezekana alimaanisha kurithi “mbingu mpya na nchi mpya,” kama katika 2 Pet. 3:13 na Ufu.21:1. “Lakini kama ilivyo ahadi yake, mnatazamia mbingu mpya na nchi mpya, ambayo haki yakaa ndani yake.” Kwa nini Yesu anasema namna hii?

Pili, Yesu anawezekana alimaanisha ahadi iliyotajwa nyuma katika Sheria ya Kale katika Kumb.28:1-25. Ahadi ya nchi waliyopewa watu wa Mungu, na wangelidumu kutenda mapenzi yake wangeendelea kukaa katika ahadi hiyo. Maana yake ni hivi: nyenyekea chini ya mapenzi yake la sivyo kusingekuwepo na baraka zake.

5:6

Wenye njaa na kiu kwa ajili ya haki. Mtu ambaye hajisikii kiu au njaa atakuwa ama anaumwa au amekufa! Hivyo basi mtu asiyejisikia njaa au kiu kwa ajili ya haki ama ni mgonjwa kiroho au amekufa.

Haki maana yake kutenda mapenzi ya Mungu, yale ambayo Mungu ameyataja kama haki. Siyo yale tunayoyasikia tunapohudhuria katika mikutano. Ni yale tunayoyatenda na kuwa kama hivyo! Wakristo hujihisi njaa na kiu ya kumpendeza Mungu. Math.6:33 ni nyongeza nzuri sana ya fundisho hili...tafuteni kwanza ufalme wa Mungu na haki yake. Yesu alikuwa hapedelei zaidi vyakula vya kimwili, bali chakula chake kilikuwa kuyatenda mapenzi yake aliyempeleka - Yoh.4:31-34. Alidhihirisha maana halisi ya “kuwa na njaa kwa ajili ya haki.”

Watashibishwa. Vyakula vya kimwili vinashibisha kwa muda, baadaye huja muda ambao tunahitaji zaidi. Mana toka mbinguni ilikuwa ikusanywe kila siku. Basi shauku ya kula kiroho inahitaji kuendelea kudumu, na Mungu ameahidi chakula kuwepo tayari. Atatupatia yale tunayohitaji. Mungu anaahidi kutushibisha njaa za roho zetu.

5:7

Wenye rehema. Mtu mwenye rehema ni anayetoa, au anayetenda, jambo fulani kwa mwingine bila kudai chochote kurejeshewa. Jambo hili linauhusiano na upendo na msamaha. Hauwezi kupokea rehema mpaka wewe mwenyewe uwe mtu wa rehema (6:12). Ni zaidi ya kumsamehe mtu. Katika 6:2 tunaona kurudiwa kwa neno hili lililotafsiriwa “rehema.” “Unapotoa sadaka” - hasa unapofanya “tendo la rehema.” Wenye rehema, wanaowatendea wengine matendo ya upendo, hao wanaweza kutarajia kupata rehema wao wenyewe.

Maana watapata rehema. Kwa mambo yale wanayoshirikiana na wengine, Mungu atayaona kwao, nao watanufaika kwayo.

5:8

Wenye moyo safi = weupe, watakatifu. **Moyo** katika Biblia mara nyingi ni akili, chombo cha kufikiri. Kuyafanya mapenzi ya Mungu ni lazima iwe zaidi ya vitendo vitupu. Lazima itoke moyoni (kwa unyoofu, ukweli) na siyo kwa kujifanya kwa nje tu. Mafarisayo waliitwa “kuta zenye kupakwa chokaa” katika Math.23:25,27. Yesu anataka wanafunzi wake kuwa zaidi ya hivyo. Ebr.12:14 ni fungu lingine kwa ajili ya hilo.

Kwa maana watakwona Mungu. Angalia Ebr.12:14. “..na huo utakatifu na, ambao hapana mtu atakayemwona Bwana asipokuwa nao.” Katika 1Yoh.3:2, ili mtu aweze kumwona Mungu ni lazima awe safi. 1Pet.1:14ff - “Mtakuwa watakatifu kwa kuwa mimi ni mtakatifu.” Mungu anatuita tuwe watakatifu, na ikiwa tutasimama mbele zake, ni sharti tuwe safi! Na iwapo tuko hivyo basi tunaweza kutegemea kumwona Mungu. Kinyume chake, Isa.59:1,2, “Lakini maovu yenu yamewafarikisha ninyi na Mungu wenu.” Dhambi zetu zinatuzuia kuuona uso wake.

5:9

Wapatanishi. Yesu analishughulikia hili katika 5:21-26 - akizungumzia magomvi baina ya watu. Wakati huo Wayahudi walikuwa wakikabili wakati wa vita vya Kiyahudi. Mauaji walitendwa na Wazelote. Kuna shauku la kumwaga damu, na jamii ya Kiyahudi imegawanyika katika makundi makundi. Yesu anadai heri ni kwao wanaotengeneza na kuunda upatanisho. Jitihada ni muhimu sana katika kupatanisha...mara nyingi inahitajika juhudi kubwa. Neno la Kiyunani “wanaunda amani.” Wanafanya au kutenda, amani kwa kuzoelea yapasayo amani, ama kwa maneno au kwa matendo.

Wana wa Mungu = kuwa na tabia kama Baba. Tunapotenda hayo, tunakuwa kama Baba aliye mbinguni. Mungu ni Mungu wa amani (1Thes.5:23), na anawachukia wanaoharibu amani (Mith.6:19). Angalia pia kwamba hakuna “amani kwa wabaya” (Isa.48:22); 57:21). Yesu ameitwa pia “Mfalme wa Amani” (Isa.9:6; Efe.2:14).

5:10

Wanaoudhiwa kwa ajili ya haki. Ikiwa tunatenda mapenzi ya Mungu na kuteswa kwa ajili ya hayo, hapo ndipo tutaaurithi ufalme wa mbinguni. Hapa hazungumzii kuteswa kwa ajili ya matendo yetu yasiyo haki. Petro anayanena hayo katika 1Pet.2:20 - hakuna faida kama tunatenda dhambi na kuteseka kwa ajili ya hiyo, lakini mkitenda mema na kuteseka, hiyo ni

haki mbele za Mungu. Rum.10:3 ni mfano mzuri. Paulo anamweleza Timotheo katika 2Tim.3:12, “Naam, na wote wapendao kuishi maisha ya utauwa katika Kristo Yesu wataudhiwa.” Yesu alisema, “Ole wenu ninyi watu wote watakapowasifu, kwa kuwa baba zao waliwatendea manabii wa uongo mambo kama hayo” - Lk.6:26. Basi, kuna mateso ambayo yanaambatana na haki. Katika mistari kumi tumezungumzia kuhusu **ufalme wa mbinguni** mara mbili. Kama ilivyotarajiwa, Masihi ana mambo ya kusema juu ya ufalme.

5:11

“Kwa habari yangu mambo haya yatatukia:

1. **Watakapowashutumu ninyi** - 1Pet.4:14. Ikiwa tunashutumiwa kwa ajili ya jina la Kristo, ni heri kwetu. Hili linahusisha maudhi ya kushutumiwa kwa maneno, walakini pia hata kupelekea kunyanyaswa kimwili. Hivyo basi jambo la pili ni:
2. **Kuwaudhi ninyi.** Haya yanawezekna kuwa maudhi ya kimwili na kiroho, lakini hasa Yesu anamaanisha mateso ya kimwili hapa.
3. **Kuwanenea kila neno baya kwa uongo, kwa ajili yangu** = maudhi ya maneno na matokeo yake. Tunaumia tukishutumiwa kwa uongo.

5:12

Tunazungumzia kufurahi duniani. U-heri tunaofurahia sasa ni jambo fulani linalodhihirika lenyewe kwa furaha ya nje, kwa sababu tumeahidiwa thawabu kubwa mbinguni. Tunaweza tusiwe na thawabu yoyote duniani. Thawabu anayoifikiria siyo ya kidunia. Rum.8:28 ni mfano mzuri kwa hili. Fungu hili halina maana kuwa mambo yote hutendeka vema katika uhai huu. Rum.8:18 panafundisha mateso katika uhai huu si kitu ukilinganisha na utukufu atakaoufunua. Mtu anaweza kumpenda Mungu, na kuwa mtumishi wa kweli, lakini mambo yasimwendee vema. Lazaro alikufa akiwa mgonjwa, mwenye njaa, lakini mwenye haki - Lk.16:16. Tunafuraha kwa sababu ya yale tuliyonayo katika uhai ujao, siyo kwa kuwa tumeahidiwa vitu sasa, ingawa kuna mistari ambayo inaonyesha Mungu atatuajalia sasa; kwa mfano 6:23,24.

Ndivyo walivyowatenda manabii kabla yenu - mambo yamekuwa hivyo daima, na yatakuwa hivyo daima. Watu watawaudhi manabii wa Mungu daima. Hivyo ndivyo mambo yalivyo!

5:13

Chumvi zamani za kale ilitumika kimsingi kwa namna mbili, ambazo zote zina masomo kiroho:

Kwanza, chumvi ilitumika *kukifanya chakula kiwe na radha nzuri*. “Maneno yenu na yawe na neema siku zote, yakikolea munyu,” - Kol.4:6. Maneno yenu “yawe na radha nzuri,” yenye kupendeza wasikiao. Yesu anaonekana akiwa na fikra hizi, kwa maana anatumia neno “radha.”

Pili, chumvi pia ilitumika kwa *kuhifadhia*. Chakula, kwa mfano nyama, ikiwa ililitiwa chumvi, isingeharibika mapema.

Wakristo ni “chumvi” ya Mungu kwa hiyo wanapaswa kuwa ndio wanaufanya uhai huu, ulimwengu huu, pawe mahali salama pa kuishi, zaidi “pa kupendeza.” Ikiwa maisha yetu

hayatapafanya kuwa mahali penye kupendeza, ndipo tutakuwa hatutendi yale Mungu anatumatika tufanye. Tunapaswa kuwa ndio tunaoleta mabadiliko! Mazuri yalipo katika dunia siku hizi ni kwa sababu ya Ukristo; sheria zetu, hospitali zetu, mashirika ya misaada, na watu mmoja mmoja wanaotenda matendo mema wamevutwa na sheria za Mungu. Wakristo hujitahidi kuwa wema na wenye kusaidia, kama vile “Msamaria mwema.” Si jambo geni kuona wasioamini Mungu kudhihaki Ukristo? Lakini imekuwa tu sababu ya mvuto wa Ukristo kila kitu chema kipo hapa duniani. Je, Madeline O’Hare, aliyejitahidi sana kuufuta Ukristo, tambua kwamba ni Ukristo uliojenga hospitali aliyokwenda akiwa mgonjwa? Wakristo ni watu wanaoushawishi ulimwengu katika kutenda mema.

Tunatambua kwamba sisi, kanisa kama kusanyiko, hutenda kazi njema ingawa wakati fulani tunasahau au tunajifanya hatuoni ukweli kwamba *mimi ndiye* mmoja ninayeweza kuleta mabadiliko. Francis Schaffer, mwanafilosofi wa kale, alionyesha kanisa kama “halina maonyesho” katika vipindi fulani katika historia ya Marekani; k.m. kipindi cha mageuzi juu ya maswala ya kujamiana, kukua kwa uchumi na matumizi yake mabaya, manyanyaso (utumwa), n.k. Kanisa halikuonyesha nguvu ya kupinga maovu hayo. Wakristo ni lazima kupinga vitu visivyo halali mbele ya Mungu. Bali Wakristo ni sharti wasimame ndani ya sheria kama inavyoamuru kufanya. Shida tuliyonayo siku hizi ni pamoja na mamlaka ya Biblia. Wanadamu hawaihesimu kama ipasavyo na jinsi inavyoamuru.

5:14

Kusudi la nuru ni kuwawezesha watu kuona. Wakristo pia ni “nuru” ya Mungu. Tunataka watu waone ukweli na nuru zetu, maisha yetu, yanatakiwa yafunue ukweli wa Mungu.

Mji ukiwa juu ya mlima. Watu wanaweza kuuona toka pande zote.

5:15

Fikiria juu ya upumbavu wa kuwasha taa na kuficha nuru yake. Taa inawashwa ili watu waweze kuona. Ni sababu zipi, zingemfanya mtu aifunike, na kuondoa kitu ambacho kingesaidia wengine kuona? Ukristo ni sharti uwe kama hivyo. Bila kujali mahali mtu yupo duniani, anapaswa kuwaonyesha wengine nuru ya Ukristo wake. Yesu sasa anaonyesha mambo ya kujifunza kuzoelea kutenda kutokana na hayo.

5:16

Nuru yenu na iangaze - kwa nani? Mbele za watu, kwa kusudi la - kubainisha - **wapate kuyaona matendo yenu mema**. Tunataka watu waone nuru, kwa hiyo tunaiweka mahali ambapo wanaweza kuiona. Kanisa, ikiwa litakuwa nuru, lazima liwe mahali ambapo litaonyesha wengine jinsi lilivyo, na mambo linayofundisha (1Tim.3:15) - nguzo na msingi wa kweli! Kanisa ndilo linauinua juu ukweli ili kila mtu auone. Ikiwa kanisa halifanyi chochote kuwawezesha wengine waone ukweli, ndipo litakuwa haliwashi taa iangaze. Na ikiwa mtu hafanyi mambo hayo, basi hawashi taa yake. Kuna tofauti kati ya “kuwasha taa yako” na “taa yako iangaze.” Hatupaswi kutenda matendo yetu ili tuonekane na watu kama, Yesu anavyosema katika sura 6, au kutukuzwa na wanadamu. Tunapaswa kuwa watu tunaoidhirisha haki, na tunatakiwa kukumbuka kwamba tunawasha taa ili wengine waone. Ikiwa Ukristo na maisha yetu daima ni ya siri, hapo tutakuwa hatutatekelezi fungu hili. Mji uliojengwa juu ya mji, watu huuona, na huuendea. Sababu za kuufanya Ukristo wetu uonekane ni kwamba watu wauone, na kisha wamjije Kristo.

Wamtukuze Mungu siyo sisi wenyewe. Watu wengi - wakiume na kike - wamejinasa katika mtego wa kutamani kutukuzwa na watu wengine kutokana na huduma zao. Walakini,

wanapaswa kumtukua Mungu watendapo matendo yao. Kinachoongelewa hapa ni nia. Nuru yenu na iangaze - ili wengine waweze kuyaona matendo yenu, na wamtukue Bwana. Watu wanapaswa kujihusisha, na kuwa hai, kutumia nuru zao kuwavutia wengine. Paulo anawatumia wa Makedonia kama mfano; sadaka yao kubwa jinsi walivyojitua wao wenyewe kwanza kwa Bwana, na kisha fedha walizotuma - 2Kor.8:1; Fil.4:15,16.

5:17

Neno hili ni la Kiyunani *pleroo*, kutimia. Akisha zungumzia haya, mtu anaweza tayari kufahamu anachoongelea Yesu hapa. Alikuwa kutimiliza, kuhatimisha, kufunga Agano la Kale kwa kuwa Sheria ya Kale isingekamilika bila ya kuja kwa Masihi na yote aliyotakiwa ayafanye.

5:18

Yesu anafafanua bayana kungekuwa na wakati ambao herufi ndogo kabisa au yodi vingetoweka, na wakati huo ni “yote yatakapotekelezwa.” Wasabato wanautumia msitari huu kufundisha kwamba Sheria za Kale hazitaondoka mpaka mbingu na nchi ziondoke. Hivyo si kweli! Mbingu na nchi zingeondolewe kwanza kabla ya kuondolewa kwa Sheria za Kale *bila kutimilika*. Lakini Yesu aliitimiza, hakika!

Sheria ya Mungu isingeweza, na haitaweza, kuondolewa hata iwe imetekeleza kilichoamuriwa kutendwa. Paulo anaeleza haya katika Gal.3:21-29. Mstari 24 ni ufunguo - Sheria za Kale zilikuwa kiongozi kutuleta sisi kwa Kristo, ili tuhesabiwe haki kwa njia ya imani; na sasa imani imekuja hatupo tena chini ya kiongozi. Sheria ilikuwa inatuleta kwa Kristo na ikishafanya kazi hiyo, hapo hatutaihitaji tena.

Yesu anasema, kwamba **hata yote yatimie**, hakuna ambacho kitaondolewa. Wasabato wameigawa Sheria makundi mawili: za Kawaida na Amri. Wanaamini kwamba kilichopigiliwa msalabani ni sheria za kawaida. Haiwezekani kuthibitisha kwamba kulikuwa na tofauti hizi, au kwamba aina hizi mbili zilikuwepo. Kwa mfano, angalia Lk.2:28ff. Mariamu amekuja kutoa hua wawili. Watu wengine wamechanganyika kuhusu “Sheria za Kawaida,” au “Amri za Bwana.” Wanaoshikilia mafundisho ya Kisabato wanadai kuwa hii ilikuwa Sheria za Kawaida, ambazo ziliondolewa na Kristo. Lakini Luka anaitaja kama “Sheria ya Bwana” (mst.39), ambayo ingeangukia katika “Amri.” Tofauti haipo baina yake; Sheria zimefungwa pamoja. Ni jinsi gani basi Myahudi aliikumbuka siku ya Sabato? Hakujua ni jinsi gani ya kufanya hata alipokwenda nje na Kutoka 20. Hakuna Msabato yeyote ambaye anaweza kujibu swali hili, “Ni vitu gani unatenda siku ya Sabato? Kadhalika hawawezi kuthibitisha kwamba amri kumi zilitolewa “hapo mwanzo.” Kumb.5 anathibitisha kwamba Sheria “hawakupewa...baba zao, bali sisi...”

Mafungu yanayoonyesha kwamba Sheria zilikuwa zidumu milele yanatumia neno la Kiebrania *olam* ambalo pia linahusisha uvumba, ukuhani, na vitu vingine kadha wa kadha. Wasabato wanasema maneno yaliyoandikwa juu ya mawe kwa kishada cha Mungu yanamaanisha kuwepo milele, lakini ikiwa hivyo ni kweli, basi hivi vitu vyote vingine ni lazima vidumu milele. *Olam* maana yake muda maalum, uliojulikana na Mungu pekee. Mtu hana haki ya kudai kwamba Mungu lazima aziondoa sheria, isipokuwa Mungu ndiye anaweza kuamua kufanya hivyo! Basi, Sheria zilikuwa zikae kwa kipindi cha muda usiojulikana. Mungu hakuwaeleza pale Sinai kuwa Sheria hizo zingelidumu kwa kipindi cha muda wa miaka 1400, lakini alitambua kwamba ingelikuwa hivyo. Walikuwa hawaelewi nyakati. Mhu.1:3,4

anaeleza kwamba nchi ingedumu *milele*. Mashahidi wa Yehova pia wanafundisha fundisho hili. Neno tena ni *Olam*, muda maalum uliojulikana na Mungu pekee. Mtu angesemaje kwamba mbingu na dunia zingedumu milele? Asingeliweza hata mmoja! Mungu pekee ndiye anaweza kusema hivyo, na ikiwa angependa kufanya hivyo, mbingu na nchi zingedumu milele. Ebu angalia vitu hivi Agano la Kale linadai kuwa vingelidumu “milele” -*olam*.

1. Kut.12:14 ...Pasaka
2. Kut.30:8 ...Uvumba
3. Kut.29:42 ...Sadaka za kuteketeza
4. Kut.40:15 ...Ukuhani, na
5. Law.3:17 ..Sadaka za amani.

Ingeliwezekana kuwa kwa kitambo lakini, vile vile ingewezekana kuwa milele. Ikiwa Mungu angetaka zidumu milele, zingedumu hivyo. Mungu alitaka waelewe kuwa Sheria alizowapatia zilikuwa na ukweli kwa ajili yao, watoto wao, na wajukuu zao. Linafafanua hili sababu zilizomfanya Yesu awe na wakati mgumu sana kuwaondoa watu kutoka katika Sheria za Kale.

MTAZAMO WA UVUVIO WA MANENO YA YESU

Mathayo 5:18

Akisema juu ya Sheria, Yesu anasema, hata herufi ndogo (yodi, alama ya Kiebrania) au nukta ndogo (taw, herufi ya Kiebrania) hazitaondoka. Yesu anakubali neno kwa neno lenye uvuvio. Hakuna lililoandikwa ambalo lisingetokelezwa, na yote yaliyoandikwa yaliandikwa kwa sababu Mungu alitaka yawepo! Na, hakuna hata moja lingeondolewa hata yote yatimie.

5:19

Neno vunja limetafsiriwa “legeza” au “asi.” Waalimu (Rabbis) walizihesabu amri jumla 613 katika Agano la Kale, na kuzifanya zingine kuwa muhimu kuliko zingine. Yesu anasema kuwa yeyote atakayelegeza (kuona nyepesi kuliko - 16:19; 18:18) atakuwepo katika ufalme lakini atakuwa **mdogo** katika ufalme. Haina maana kwamba, kwa kuwa hawakuichukulia sheria moja kuwa muhimu sawa na zingine, wakaamua kutokuzitii. Walizitii, isipokuwa walifikiria kuwa zinauzito mdogo kuliko sheria zingine (angalia Math.23:23).

Atakayezitenda. Mtu anayetaka hasa kuwa mkubwa katika ufalme wa Mungu anatakiwa kuzitenda sheria sawasawa na inavyostahili. Tusielewe vibaya kwamba ikiwa mtu anadharau na kulitumia vibaya neno la Mungu atakuwa katika ufalme, isipokuwa hatainuliwa juu katika “ngazi ya jamii.” Hatutakuwa na thamani kubwa ikiwa hatuzitilii manani sheria za Mungu. Kama tunataka kuwa watu wa thamani mbele za Mungu, tutazishika Sheria Zake, kadhalika kuwafundisha wengine kuzishika pia.

Hii ni mara tatu nne anataja kuhusu ufalme wa mbinguni.

5:20

Yesu ameanzia daraja moja (lile la waandishi na Mafarisayo) na sasa anawapeleka watu katika daraja lingine. Ikiwa hawazishiki sheria zote na kuwafundisha wengine kufanya kama hivyo, basi watakuwa katika daraja lile lile la waandishi na Mafarisayo. Moja ya mafundisho yenye kuogofya yanadhihirika Yesu anaposema kwamba iwapo haki yenu haitazidi ile ya waandishi na Mafarisayo, hamwezi kamwe kuingia katika ufalme. *Huu ndio mstari wa*

ufunguo katika Hotuba ya Mlimani; maneno ya insha au wazo kuu kwa Hotuba nzima. Kila hotuba na kila makala yanahitaji kuwa na insha moja ambayo inafafanua yanayokwenda kusimuliwa. Msitari huu ndilo kusudi lake Yesu. Waandishi na Mafarisayo walikuwa “wenye nafasi ya juu,” kundi bora kabisa ambalo ndilo liliratibu sheria ambazo kila mtu alizingatia na kuzikariri. Hawa ndio wanaotajwa katika Math.23 wenye kuvaa hirizi (kasha lenye maandiko) mikononi mwao. Zilitengenezwa ili kufunika mkono wote, wakidhania kuwa na haki zaidi. Vichwani mwao kulikuwa na utepe ulioshikila kasha zenye maandiko ndani: “kama utepe katikati ya macho yako...” Kumb.6:4-9. Mambo haya yalifanyika kutilia mkazo (na kuonyesha) haki yao, lakini haki hiyo haikuwa sahihi. Haki yao ilikuwa na unafiki. Kufuatana na Rum.10:3ff walijaribu kuithibitisha haki yao wenyewe na kuunda miongozo yao wenyewe, na kutokutambua ule wa Mungu. Hata hivyo, haya yalikuwa ni maneno ya Yesu yenye kushangaza sana. Kundi hili lilikuwa bora; watu wa nafsi ya juu katika ulimwengu wa dini, na Yesu anawaambia watu kuwa ni lazima haki yao izidi ya hao; wakijitahidi kila siku kutenda mambo Mungu alitaka wafanye, walakini waandishi na Mafarisayo walikuwa hawatendi hivyo.

***Angalia mchanganuo katika sehemu ifuatayo*

Kila ulinganifu mpya utanza kwa, “Mmesikia watu wa kale walivyoambiwa, bali mimi nawambieni.” Ndivyo walivyoitenda sheria na Yesu anawashutumu. Ulinganifu wa kwanza:

ULINGANIFU #1 - Hasira

5:21

Limefunuliwa hapa tatizo walilionalo wanadamu. Watu wa kawaida hawakusoma maandiko na ndiyo sababu anasema **mmesikia**. Waliisikia sheria, na tafsiri ya sheria toka kwa waandishi na Mafarisayo. Huu ni mfano mzuri wa kutaka kujifunza Biblia. Watu hawa walifundishwa sheria, lakini pamoja na mapokeo ya waalimu (Rabi). Walipata tafsiri toka kwa Mafarisayo. Walipaswa kujifunza wao wenyewe.

Usiue. Maneno ya kwanza katika maelezo haya yanatoka Kut.20:13, na ni moja ya amri kumi. **Itampasa hukumu** (mahakama) inatoka Kumb.16:18. Yesu anasema kwamba kuna mambo zaidi ya kutenda katika sheria hizi si tu tafsiri ya waandishi na Mafarisayo.

5:22

Lakini mimi nawaambia. Yesu alifundisha kama mwenye mamlaka - Math.7:28ff

Itampasa baraza. Yesu anaigawa dhambi ya hasira katika makundi matatu:

1. *Hasira tulivu*. Mtu amemchukia ndugu yake, lakini yu kimwa, au imehifadhi moyoni mwake tu. Mafarisayo walidai kuwa ikiwa mtu aliua alistahili mahakama, lakini Yesu anasema kwamba ikiwa mtu ana hasira, basi ana hatia.
2. *Kumfyolea*. Ikiwa mtu atamwambia nduguye “Raka” (mpumbavu, kichwa kitupu, hauna lolote) - hasira ya maneno, Yesu anasema, atakuwa na hatia mbele za mahakama kuu, Sanhedrin.
3. *Kumwapiza*. Akisema, “wewe mpumbavu” itampasa jehenamu ya moto. Neno “mpumbavu” linaweza lisiwe na maana “yoyote” kwetu, lakini neno hili linadhihirisha neno lenye dharau kubwa. Watafsiri wengi wanaamini ni kama

kumshutumu mtu leo; ukimlaani ukimtakia mabaya yampate, ukiapiza kwa maneno ya kuhukumu; maneno yatakayotosha kukupeleka jehenamu.

Dhambi ina hatua, na Mungu anailezea kwa jinsi ya “mbegu.” Inaanza kwa chuki ya kimya kimya inayowaka moto, kisha hukua. Mtu mwenye chuki huifuata hasira, tena huanza kuwaza mabaya yamtokee adui yake. Ni moyoni ambapo mtu hushindwa kujizuia, na kushindwa kujizuia kwake kunampelekea kupoteza roho yake. Yesu anasema haki ya kweli *inatoka ndani*. Mtu anaweza kuiona haki kupitia unafiki wa Mafarisayo - Math.7:20. Walikuwa na haki ya nje, lakini mafundisho ya Yesu ni zaidi ya matendo ya nje na hutokea ndani.

5:23

Anaendeleza mawazo lake juu ya hasira.

5:24

Tunapaswa kutambua kuwa kwa Mungu uhusiano sahihi na watu wengine ni muhimu mno kuliko ibada tu. 1Yoh.4:19-21 “Sisi twapenda kwa maana yeye alitupenda sisi kwanza.” Ikiwa mtu atasema, “Nampenda Mungu, na anamchukia ndugu yake, ni mwongo.” Yohana anasema kwamba hatuwezi kumpenda Mungu pasipo kupendana sisi, na tusipopatana sisi, hatuwezi kumpenda Mungu.

Ebu fikiria kumwabudu Mungu, na Mungu anasema, “Sitaki wewe uabudu. Ondoka kwanza tatua shida iliyopo na nduguyo, na kisha njoo utoe sadaka yako.” Huyu ni mtu mwenye daawa nawe, kisha wewe unaenda na kupatana naye. Hatuwezi kugombana baina yetu na kuwa na ushirika na Mungu. “Heri wapatanishi, kwa maana wataitwa wana wa Mungu.” Kuna wakati watu watakuchukia bila wewe kujua kiini. Lakini unapaswa kujaribu kupatana. 1Tim.2:8 - “Basi, nataka wanaume wasalishe kila mahali...pasipo hasira wala majadiliano.” Watu wengi katika makusanyiko wako katika hali ya magomvi mengi hata kufikia mtu mmoja kukaa upande kinyume na mwingine wa pili, wakichukiana. Lakini Paulo anasema, hamwezi kufanya hivyo. Mungu anahitaji wewe kurejea na kumwabudu, tena Yesu anasema kwamba yapo na mambo mengine muhimu zaidi. Hatuwezi kuwa na uhusiano sahihi na Mungu ikiwa hatuna uhusiano sahihi na ndugu.

5:25

Bado anajadili juu ya hasira.

5:26

Habari ya kuvutia hii, na nyepesi kuielewa tunapotambua kuwa ni moja ya “ULINGANIFU #1 -Hasira.” Mtu anayechochea ugomvi anaendea taabu zaidi. Hapa kuna aliyepeleka barazani, pengine kwa kuwa hakuizuia mapema hasira yake. Akiwa njiani anakutana na mshitaki wake. Ni jinsi gani afanye?

Patana na mshitaki wako upesi. Hapa kuna namna ya kukabiliana na hali, basi jitahidi kufanya urafiki. Linaonyesha hili mantiki ya kutawala ndimi na fikra zetu. “Jawabu la upole hugeuza hasira” - Mith.15:1. Ukisha patana, hasira hupungua pia. Mith.22:24 anasema, “Usifanye urafiki na mtu mwenye hasira nyingi...”

Hutoki humo kamwe hata uishe kulipa senti ya mwisho. Utapata unachostahili. Biblia ina maonyo mengi juu ya mtu kuwa mwangalifu na maneno yake. Angalia Math.12:36,37. Uwe mwangalifu kwa maneno yako. Kwa maneno yako utatoa hesabu.

ULINGANIFU #2 - Uzinzi

5:27 Mmesikia kwamba imenenwa, Usizini;

Kut.20:14. Hivi ndivyo amri kumi zinavyoamuru.

5:28

Mara nyingine tena, Yesu anaenda kinyume na jinsi waandishi na Mafarisayo walivyofundisha. Neno uzinzi ni “moikeuo” lenye kumaanisha mahusiano ya kujamiana nje na vifungo vya ndoa. Pia mtu ambaye hajaoa akijamiana na mwanandoa ni mzinzi. Mafarisayo walifundisha kwamba tendo lenyewe ndilo dhambi. Sasa tunaona ulinganifu wa Yesu.

Mimi nawaambia...amekwisha kuzini moyoni mwake. Yesu anasema yeyote amwangaliaye mwanamke kwa kumtamani azini. Mungu aliumba mwanaume wa kawaida, na amwonapo mwanamke anayevutia, wakati fulani huamsha tamaa za ngono. Walakini hapa ndipo panapaswa achore msitari wa kubainisha kati ya tabia sahihi ya Mkristo na ambayo siyo. Ikiwa ataendelea kutazama, na kuendela kuwaza, anakuwa na hatia ya kuzini moyoni mwake. Hakuna kosa kwa kumtamani mwanzoni, bali kuendelea ni kutamani na dhambi. Ni nani mwenye kuua? Ni yule asiyeizuia hasira yake. Mtu atakayezini kadhalika ni yule asiyeizuia tamaa yake. Kuitia akili chini ya nidhamu ni muhimu! - Ayu.31:1. Ayubu hakuruhusu haya yatokee. Ni lazima tusiruhusu haya!

***Angalia Rocky Mountain Christian, Sept. 80 Series, “As I See it.”*

Ikiwa mwanamume atamtamani mumewe, je ampatie talaka kwa uzinzi? Jawabu linaonekana kuwa “hapana” kwa sababu zifuatazo:

1. Yesu anaongezea kwa kusema **moyoni mwako** ambapo hutenganisha kati ya kitendo chenyewe cha uzinzi.
2. Hili siyo tendo lenyewe hasa la uzinzi, ambalo hilo linahitaji watu wawili (Yoh.8:4).
3. Dhambi ya uzinzi inahitaji watu wawili kuwa mwili mmoja (1Kor.6:16).
4. Sababu: Je, tumpeleke gerezani mtu yeyote ambaye ana hasira (kuwa na hatia ya uuaji?) Pia, je hatujawahi kutamani kwa hali yeyote ile, ukijumuisha pamoja na wanawake?

Haliondoi hilo umuhimu wa fungu hili. Mungu atamwesabia hatia mtu yeyote mwenye tamaa. Kwake yeye, dhambi ya tamaa ina matokeo sawa sawa kama vile uzinzi. Wakristo ni lazima wazuie tamaa zao - Fil.4:8.

5:29

Jicho lako la kuume (hata mkono - v.30) lilichukuliwa na Wayahudi kama la thamani zaidi.

Akiendeleza wazo la tamaa, anasema, “Likikukosesha, ling’oe ulitupe.”

5:30

Hapa anaongeza **mkono wa kuume**.

***Angalia makala.*

Maana ya Yesu hapa ni: Ni bora kupoteza kitu kinachopendeza sana maishani kuliko roho ya mtu. Math.16:26, “Kwani atafaidiwa nini mtu akiupata ulimwengu wote, na kupata hasara ya nafsi yake? Yesu anazungumzia jitihada ambayo mtu inampasa kuishi maisha bila dhambi. *Kukata halisi* huko kungelifanya kanisa kuwa hospitali. 1Thes.5:22 tunaamuriwa “jitengeni na ubaya wa kila namna.” Kung’oa jicho au kukata mkono hakuwezi kumzuia mtu kutenda mambo haya. Hivyo kutenda kitendo halisi kusingelitua tatizo, bali mtu anapaswa kuwa tayari kuondoa dhambi maishani mwake. Hivyo basi, tunu kubwa ya mali haina thamani zaidi kuliko kupoteza roho zetu. Fanya kila uwezalo, jilinde kadiri uwezavyo kutokutenda dhambi!

ULINGANIFU #3 - Talaka

5:31,32

Tena, angalia kanuni anayotumia Yesu. Dhahiri anajadili mambo ya aina moja - haki ya Mafarisayo ikilinganishwa na anayoizungumza Yesu. Mishnah sehemu iitwayo “Gittin.” Katika hiyo kuna “Hati ya Talaka” ikijumuisha maoni ya shule tatu yaliyojadiliwa:

1. Maoni ya shule ya Shammai - ilifundisha kwamba mtu angemtaliki mkewe ikiwa ni mwasherati.
2. Shule ya Hillel - ilifundisha hata ikiwa angeunguza chakula mume angemtaliki mkewe. Angalia Kumb.24:1.
3. Shule ya Akiba - ilifundisha kama mtu akimwona mzuri kuliko yeye (“hakupata kibali machoni pake”), angeliweza kumtaliki.

Shule ya Shammai inakubaliana na mafundisho ya Yesu. Marko sura 10 inazungumzia swala la talaka kwa upande wa mwanamke. Talaka iliruhusiwa katika Uyahudi, na ilichukuliwa kiurahisi na katika hiyo mtu aliyetalikiwa alipata hati ya talaka (iliyoitwa pake). Hapakuwa na maoni ya mahusiano matakatifu ya ndoa, au madhara ya tendo hilo. Hati hii, ambayo alikabidhiwa mwanamke mkononi, ilisomeka “Nenda, uko huru kuolewa na mume yeyote” (Gittin 9:3). Hati ilimlinda kutoshutumiwa kuwa mzinzi iwapo angeolewa tena. Yesu anaenda kinyume na uhuru ambao Sheria ya Musa ilitoa. Mafundisho yake juu ya kutaliki na kuo tena yatakuwa thabiti zaidi, kama tuonavyo hapa na katika Math.19:1-9. Yesu analeta agizo lenye mamlaka - “Kila mtu atakayemwacha mkewe, isipokuwa ni kwa sababu ya uashareti akaoa mwingine, azini.” Maana yake analitazama jambo hili kwa namna kuu mbili:

1. Inaaminika kuwa mwanamke ataolewa tena. Mume, aliyefunua aibu hii mbaya, lazima awajibike kutokana na kumtaliki mkewe. Lakini, ni pale tu atakapomtaliki kwa sababu nyingine mbali na hiyo ya **uasherati** - kutokuwa mwaminifu katika ndao. Hivyo basi, anafautisha mafundisho ya waandishi na Mafarisayo kwa kusema kuwa haipaswi talaka itolewe kwa kila sababu, isipokuwa ikiwa uasherati umetukia.

2. Yesu anataka mtu anayemtaliki mkewe afikiri kwa makini sana madhara ya tendo hilo. Kuna madhara aina mbili yatakayo kuathiri moja kwa moja:
 - a. Anaweza kumlazimisha kuingia katika hali ya uzinzi - kwa maana angeolewa bila kuwa na sababu inayokubaliwa na Mungu. Walakini, ikiwa alimtaliki kwa sababu ya uzinzi, kosa lingelikuwa juu yake mwenyewe. Kwa usawa, ingelikuwa dhambi yake (ya uzinzi) kama angeamua kuolewa tena - bila hata ya kuwa na haki ya kimaandiko kuolewa tena.
 - b. Anaweza kuishia kuwa katika ndoa ya uzinzi, kwa kumwoa mtu aliyeachwa na mwingine (basi si jambo huru lisilo na masharti kuoa mara ya pili).

Ikiwa una hatia na umeachwa, lazima uishi maisha ya useja, au utafute njia ya kupatana na mwenzi wako - 1Kor.7:10-11.

Unaweza kuona kutokana na hili, na sehemu zingine katika Mathayo, jinsi Sheria ilivyotumiwa vibaya ili kukidhi walichotaka. Angalia jinsi swali lilivyoulizwa katika Math.19:3, . “..kwa kila sababu ...?” Hili linaonyesha nia mbaya waliyokuwa nayo waandishi na Mafarisayo. Wangelipenda uhuru wa kutaliki kwa kila sababu. Yesu hakubaliani na uovu wao na nia yao ya kujitazama wenyewe.

Kuna watu wanaojadili kwamba talaka ikifanyika kifungo cha ndoa huondolewa. Lakini fungu hilo halitoi hatimisho kama hili. Yesu anasema **naye amwoaye yule aliyeachwa azini**. Itakuwaje uwe **uzinzi** ikiwa alikuwa hafungwi kwa yeyote yule? Haiwezekani. Kwa hiyo, kwa mtazamo wa Mungu, bado anafungwa. Kama angeolewa au kuoa mwingine ingekuwa ni uzinzi.

ULINGANIFU #4 - Nyapo (5:33-37)

5:33

Neno kiapo linamaanisha nadhiri au mikataba (Law.19:12; Kumb.23:21; Hes.30:2; Mhu.5:4-5). Tunachofundishwa katika mafungu haya ni, kwamba mtu anapotoa kiapo au nadhiri, anapaswa kuitunza kwa kuwa Mungu ni shahidi wa maneno yanatoka kinywani mwako, na atamwesabia hatia mtu yeyote ambaye amedai kutenda jambo fulani. Kut.20:7 ni moja ya mafungu yasiyoeleweka bayana. Anazungumzia kuapa kwa jina la Bwana, kutoa nadhiri, kisha kuacha kutekeleza. Mtu akifanya hivyo basi atakuwa akilitaja bure jina la Bwana. Inatokana na *jinsi* ahadi ilivyotolewa ikionyesha umuhimu wa jambo lililotolewa nadhiri. Jinsi ilivyonenwa ilitambuliwa kwa utekelezaji wake ama la. Math.23:16-22 - “Mtu atakayeapa kwa hekalu, si kitu; bali mtu atakayeapa kwa dhahabu ya hekalu, amejifunga.” Mtu atasema, “Naapa kwa hekalu nitakulipa.” Walakini asilipe deni lake. Kisha angedai, “Oho, lakini niliapa kwa hekalu, na wala si kwa dhahabu ya hekalu.” Yesu anafundisha tusifanye viapo vya uongo kwa Bwana. Usitoe ahadi usiyoweze kutekeleza.

5:34-37

Kuna mambo mengi ya kuyaangalia hapa:

1. Kristo na Paulo walikula kiapo. Angalia Math.26:63,64; 2Kor.1:23; Rum.1:9; 1Thes.5:27; Fil.1:8; 2Tim.4:1ff; 1Kor.15:31; Ufu.10:5,6. Anachofanya Yesu ni kuonyesha kuwa viapo asili yake ni Mungu. Neno la Mkristo linapaswa kuwa kifungo chake. (Kila mtu anatakiwa afungwe kwa maneno yake!) Ikiwa tutasema “ndiyo”

ndipo watu watajua kwa kutekeleza kilichosemwa. Katika Math.23 watu walikuwa wakijaribu kuitumia vibaya sheria. Yesu anasema hakika watu wenye haki watatekeleza waliyosema. Watu wenye haki ni wenye kutumainiwa, wasiotoa kiapo au “kuapa” juu ya kitu chochote kile.

2. Anaonyesha kuwa viapo asili yake ni Mungu hata mwisho. Kila kiapo ama ahadi inamlenga Mungu hasa.

ULINGANIFU #5 - Kisasi (5:38-42)

5:38 Mmesikia kwamba imenenwa, Jicho kwa jicho, na jino kwa jino;

Nukuu hii inatoka katika Sheria za Musa - Kut.21:34; Law.24:20. Kusudi la msingi la Sheria hii lilikuwa kumwezesha mtu kutafakari jambo kwa makini kabla ya kulitenda. Ikiwa, kwa kuridhia ghadhabu, mtu amempiga mwingine, na akamwumiza jicho, ndipo mtendaji angepoteza jicho lake. Au ikiwa, kwa kutupa jiwe likasababisha mtu kupoteza mkono wake, ndipo hata yeye huyo aliyetupa jiwe yatampata. “Uwe makini kabla ya kuruka.” “Fikiria kabla.”

Waandishi na Mafarisayo waliigeuza sheria hii kuwa ya kisasi. Kusudi la asili ya sheria ilikuwa kutoa hukumu inayostahili katika mahakama iliyotambulika, ambayo ndiyo ingeamua iwapo “jicho kwa jicho” ilikuwa ni haki inayostahili. Mafarisayo waliliangalia jambo hili kama njia ya kujilipizia kisasi.

5:39

Tunaona mfano huu kwa Yesu mwenyewe. Alitendewa vibaya, lakini hakujibu kwa kulipiza kisasi yeye mwenyewe, ingawa alikuwa na uwezo wa kufanya hivyo.

Msishindane maana yake “simameni kinyume.” Hapa haina maana kutojitetea binafsi; katika hali ya kushambuliwa. Katika Ukristo kuna namna mbili za kufanya kama mtu atakutendea vibaya.

1. Samehe, na
2. Mwachie Mungu alipize kisasi. Rum.12:14-21 “Maana kisasi ni juu yangu; mimi nitalipa, anena Bwana.” Hivyo, tunapaswa kuachia mikononi mwa Mungu haki. Tunapoendelea kusoma katika Rum.13 tunaona kwamba Mungu ameruhusu serikali itoe adhabu. Inakubalika, hivyo basi, Wakristo kuitumia serikali iwapo haki inahitajika itendeke.

5:40 Na mtu atakayekukushitaki na kuitwaa kanzu yako, mwachie na joho pia

Kuna mtu hapa ambaye anataka hasa kutwaa kila kilicho chako. Mpatie bila kuwa na mawazo ya kulipiza kisasi. Jamii ambayo imeweka akili zake kulipiza visasi imejivuna hata kuelekea katika maangamizi yake. Ndicho kinachoendelea katika ulimwengu wetu wa leo; mtu anamtendea uovu mwingine, na anaona lazima alipize kisasi kwa mikono yake mwenyewe.

5:41 Na mtu atakayekulazimisha mwendo wa maili moja, nenda naye mbili.

Manyanyaso haya yalikuwa ya kiserikali, kwa sababu sheria ya Rumi ilikuwa askari wa Rumi angelimshurutisha mtu kumbebea mzigo au silaha maili **moja**. Wayahudi waliweka alama za maili kando ya barabara hata inchi kutoka majumbani mwao. Walipoifikia inchi hiyo, walitua

mzigo. Yesu anasema, ikiwa wanakushurutisha kuenda maili moja, nenda **mbili**. Ebu fikiria jinsi maaskari wangestaajabu! Mtu kwenda maili ya ziada; wala siyo kufikiri juu ya kisasi na kusimama katika haki yake mwenyewe; bali kuonyesha roho ya namna tofauti - kutumika badala ya kutumikiwa; kuonyesha tabia tofauti kabisa. Wazo la kwenda maili mbili - ile “maili ya ziada” - inatoa baadhi ya masomo makubwa kiroho leo. Fikiria juu ya yafuatayo:

KWENDA MAILI MBILI

Math.5:41

1. WENGINE HUENDA MAILI MOJA NA SI ZAIDI.

- A. Kuna wale watakaofanya tu yale Mungu aliyowaamuru - na si vinginevyo.
- B. Wanataka kutenda kidogo wawezavyo.

2. WENGINE WANAJARIBU KWENDA MAILI YA PILI KABLA YA KUMALIZIA YA KWANZA.

- A. Kuna wale ambao wanataka kupata sifa ya maili ya pili bila ya kwenda maili ya kwanza ya utumishi.
- B. Ni lazima tufanye yale Mungu anatumia tufanye katika maili ile ya kwanza.

3. WENGINE WANAKWENDA MAILI YA KWANZA MARA MBILI.

- A. Wengine wanafuata haki katika fikra zao wakitenda yale Mungu amewaagiza, lakini pia wanajaribu kurudia-rudia yale yale.
- B. Mtu akishafanya yale aliyowaamuru Mungu (k.m. amebatizwa), hapaswi kufanya tena na tena.

4. WENGINE HUENDA MAILI ZOTE YA KWANZA NA YA PILI.

- A. Kuna wale wanaojali yale waliyoamuriwa na Mungu kufanya.
- B. Hawa ni wale pia wanaotaka “kwenda zaidi na kushinda wajibu walioitiwa.”
- C. Wanafanya hivyo kwa sababu ya upendo wao kwa Mungu. Efe.4:1; 5:2; 5:15f.

5:42 Akuombaye, mpe; naye atakaye kukopa kwako, usimpe kisogo.

Yesu anazungumzia upande wa kutoa haswa; siyo kutoa kwa huzuni kwa kuwa umelazimishwa kufanya hivyo. Tumeitwa kuwa mawakili wazuri (2Thes.3:10) na tunapaswa kutoa kadiri ya mahitaji ya mtu, kila tupatapo fursa hiyo - Gal.6:10. Efe.4:28 anazungumzia kuhusu sababu ya kufanya kazi - ili tuwe na mahitaji ya kuwasaidia wenye mahitaji. Sheria ya Agano la Kale ya kukopesha ilikuwa kama kutokutarajia kupata riba mtu alipoazima fedha kwa nduguye (Law.25:36; Kumb.23:19ff; Kut.22:25). Yesu anazungumzia kanuni hii katika Lk.6:34 - “Ikiwa mmewakopesha watu huku mkitumaini kupata kitu kwao...” Katika mazingira haya Yesu anazungumzia kuhusu “kujipiga-piga mgogoni wenyewe” kwa kufikiria kuwa tumetoa sadaka kwa kuwakopesha wengine. Bali, hata wenye dhambi (Mataifa)

wanafanya vivyo hivyo, hivyo basi hatufanyi tofauti nao. Ukristo ni lazima uwe hatua juu ya hayo. Yesu anajumuisha hata uwezekano wa kutokupata hata kile tulichoazima.

Kanuni iliyowekwa na Mungu katika Agano la Kale, kuna baadhi ya mambo kuhusu kanuni hiyo. Ili kuitendea kazi leo: iwapo natambua ndugu anahitaji, nikawa na fedha ya kumwazima, hapo ninapaswa kumwazima bila riba. Hitaji haswa halihitaji riba - Law.25:36. Kumb.23:19,20 anazungumzia kumtoza riba mgeni. Kut.22:25 ni mahali pengine panapozungumzia jambo hili kwa mujibu wa sheria. “Ukimkopesha mtu maskini, katika watu wangu walio pamoja nawe; ...wala hutamwandikia faida.” Basi je, Wakristo wanapaswa kuwasaidia Wakristo wenzao kwa kuwakopesha pasipo riba? Hivyo ndivyo Mungu alitarajia kutoka kwa watu wake chini ya Sheria ya Kale. Ilikubaliwa kumdai mgeni (k.m. wasio Wakristo) riba, lakini si kwa ndugu.

ULINGANIFU #6 - Kisasi (5:43-48)

<u>Mafarisayo</u>	<u>Yesu</u>
1. Mpende Jirani yako	1. Mpende adui wako
2. Mchukie adui yako	2. Waombeeni wanaowaudhi
	3. Hivyo mtakuwa kama Baba yenu

5:43 Mmesikia kwamba imenenwa, Umpende jirani yako, na, umchukie adui yako; Jambo hili la kipekee katika ulinganifu wa sita katika Law.19:18 **mchukie adui yako** si moja ya Sheria za Kale. Ilongezwa hii, au mapokeo, kwa sheria.

5:44 Lakini mimi nawaambia, Wapendeeni adui zenu, waombeeni wanaowaudhi, Neno **upendo** ni “agapata” (ni sawa kama Efe.5:25 ambapo waume wameambiwa kuwapenda wake zao). Ni aina ya upendo wa kukusudia. Upendo, unafafanuliwa kama kutenda chochote kile kinachopendeza wengine. Tunachagua kufanya hivyo. Tunatenda chochote kile kilicho katika uwezo wetu kwa ajili ya mapenzi ya wengine - 1Yoh.3:16-18. Wakristo wanapaswa kuwapenda maadui zao. Tunajitahidi kwa kadiri tuwezavyo kwa ajili ya wengine. Tunapenda, kwa kuwa tunawafikiria mema mioyoni mwetu maadui zetu. Tunatenda kila kilicho chema kwa ajili yao. Tunajitahidi kwa nguvu zetu zote. Mwenendo wa Wakristo ni dhahiri. Kuna watu wengi wanaosimama kuwa maadui wa Ukristo na Kanisa la Bwana. Matendo ya Mkristo yanatakiwa kuwa ya upendo na mema. Hivi ndivyo Yesu alivyowatendea madui zake. Nasi tunapaswa kutenda vivyo hivyo. Ukimpenda mtu fulani unatakiwa kumwomba. Ni vigumu kumchukia mtu unayemwomba daima.

Huo ndio mfano wa kwenda maili mbili. Maili ya pili ni maili ya upendo. Mungu anatutaka tutumike siyo kwa lazima, bali kwa upendo.

Waombeeni wale wanaowaudhi - leta jina la mtu mbele za Mungu, ukimwomba kwa Mungu amsaidie, mbariki na kumsamehe kama vile Yesu alivyofanya msalabani.

5:45

Wana. Biblia inapozungumzia kuwa wana wa Mungu hasa inakuwa inalenga juu ya tabia. Kwa kuwa Mkristo lazima awe na tabia ya Baba yake aliye mbinguni, hivyo basi wanapaswa kuwapenda adui zao na kuwaomba wanaomwuudhi. Ni jinsi gani Mungu anatupenda? Mfano uko hapa.

Maana yeye huwaangazia jua lake waovu na wema, huwanyeshea mvua wenye haki na wasio haki.

Mungu huwabariki si tu walio wake, bali hata wasio wake. Wengine wanatumia fungu hili kuthibitisha madai ya kujibiwa maombi ya watu walio nje na Kristo. Mungu huwabariki watu wote, lakini baraka hizo hazithibitishi kuwa Mungu anawakubali watu wote. Watu wengine wanaweza kuwa waovu na wasio na haki. Kufuatana na Mith.15:9,29, “Bwana yu mbali na wasio haki; bali huisikia sala ya mwenye haki.”

5:46

Ikiwa tunafanya sawa na wasio haki wafanyavyo, hapo tutakuwaje bora kuliko wao? Ikiwa utanipenda mimi, ni rahisi kwangu kukupenda wewe. Kitu kilicho cha pekee katika Wakristo ni kwamba tunapenda na kutenda mema kwa wale wasiotupenda, na wala si kwa wema wetu tu. Hakika, wale hasa wanaojaribu kutudhuru ndio tunaotakiwa kuwapenda. Ikiwa tunawapenda tu wale wanaotupenda, hatuko tofauti na wao.

5:47

Salaam ni ishara ya urafiki. Mataifa walisalimiana na wale waliowafahamu, na sio wale wasiowafahamu. Yesu anasema ni rahisi kwetu kuwapenda walio “ndani ya marafiki” zetu. Kuwa rafiki ni jambo ambalo Wakristo wanapaswa kulitenda kwa wote; kudumu, kuwafikia nje, kuzungumza na wote. Ni mara ngapi tumekuwa marafiki kwa watu kutokana na kuzungumza nao - kwa wale tuliowafahamu, kadhalika wale tusiowafahamu?

5:48 Basi ninyi mtakuwa wakamilifu, kama Baba yenu wa mbinguni alivyo mkamilifu.

Fungu hili linapotoshwa kiurahisi. Wengi hudhania kwamba tunapaswa kufikia ukamilifu, lakini hakuna jinsi ya kufanya hivyo - Rum.3:10,23. Katika mazingira, hapa panazungumzia kuwa na upendo mkamilifu. Tunaweza kupenda kama Mungu atupendavyo. Tukiwapenda maadui zetu kwa kadiri tunavyotaka Mungu kutupenda sisi, ndipo tumetimiza mst. 48. Anapozungumzia ukamilifu wa Baba aliye Mbinguni anazungumzia kuhusu upendo kamili. Upendo wetu unakuwa hauna thamani iwapo hatuonyeshi zaidi ya Mataifa. Ru.13:8 - “Msiwiwe na mtu kitu chochote, isipokuwa kupendana.” 1Yoh.4:19-21 - “Sisi twapenda kwa maana yeye alitupenda sisi kwanza.”

SURA YA SITA

6:1

Haki ni jambo la kufanya katika Mathayo. Lakini katika Warumi si kitu cha kufanya, ni jinsi sisi tulivyo kwa jinsi vile Mungu alivyotufanya sisi. Mungu anatufanya kuwa “haki,” anatuhesabia haki katika Warumi. Hivyo si ndivyo Mathayo analitumia neno hili.

Kuna sehemu nne ambazo Mathayo anajadili kuhusu haki.

1. Katika kutoa sadaka - 6:2-4.
2. Katika sala - 6:5-15.
3. Katika kufunga - 6:16-18.
4. Katika mali - 6:19-33.

Angalieni. Maonyo haya yanapaswa kuhamashisha nia zetu hasa katika kutenda haki mbele za watu kusudi **tuonekane** nao. Tunapaswa kuwa makini jinsi tunavyofanya na nini tunafanya. Tunatakiwa tuangalie kilichotendwa, na jinsi kilivyotendwa. Ni kwa nini tunafanya mambo hayo? Je tunataka tuonekane na watu?

Thawabu. Matendo yetu ya Ukristo yanatakiwa yafanywe kwa sababu tunataka atukuzwe Baba aliye mbinguni, na siyo kwa sababu tunataka kupokea utukufu toka kwa watu. Hili litatusaidia kuelewa Math.5:16 panaposema nuru yenu na iangaze. Sasa Yesu anataeleza sisi tusitende matendo ili tutazamwe na watu. Tofauti yake ni ipi? Tofauti ndiyo msingi hasa. Ni kwa kusudi la kutukuzwa kwa matendo yao. Wanataka waonekane na watu na watukuzwe, na watu wakishapata utukufu huo, hapo ndipo Baba yao wa mbinguni hatawapa thawabu. Iwapo tumetenda matendo mema, na wengine wakayaona tuliyofanya, kisha kumtukuza Mungu, hicho ndicho Yesu anataka. Ikiwa yale tuyafanyayo kwa Bwana yamefanywa ili tuonekane na watu, hapo tunakuwa kunamwibia Mungu utukufu. Tunanyang'anya kwa yeye anayestahili, na siyo sisi. Kufuatana 6:19-21 tunataka kuweka hasina mbinguni.

6:2

Sadaka. Neno hili linatokana na “eleeos.” Tulijadili hii katika 5:7 likimaanisha “rehema.” Tafsiri ya “New American Standard Version” linasomeka “matendo ya upendo.” Hilo ndilo tunalolizungumzia. Angalia neno hili lilivyotukia.

Math.5:7; 6:2; 9:13, 27; 12:7; 15:22; 17:15; 18:33; 20:30,31; 23:23. Anachozungumzia Yesu ni jambo mtu analomtendea mwingine, linalopelekea kutoa vitu kwa kuhuruma. Maana yake katika Mathayo ni kwamba kumfuata Yesu wanafunzi wake wanapaswa kuwa na tabia fulani, na hiyo ni ya kutoa. Wanapaswa (tunapaswa) kuwa watu wa kutoa, wenye upendo, watu wenye huruma. Hivyo, tungelisema kwamba mtu mchoyo sana huyo basi si mwanafunzi wa Yesu. Mtu aliye navyo, lakini hawashirikishi wengine, amepoteza maana halisi ya uanafunzi. Mtu anayetenda jambo fulani kwa mwingine, na anatangaza kwamba amefanya hivyo, anataka watu wengine wamwone. Yesu anasema:

Wamekwisha kupata thawabu yao. Kuna huzuni kubwa kufuatana na jambo hili, kwa sababu Mungu alitaka kuwapa thawabu watu hao. Lakini, kwa kuwa wamepata thawabu toka kwa watu wengine, Mungu tena hanuii kuwapatia nyingine yoyote ile. Je, wewe usingependa Mungu akupatie thawabu kuliko thawabu toka kwa wanadamu?

6:3

Kutoa kwetu si kwa kujionyesha hadharani - ili kuonekana. Kunatendwa katika upendo na nia ya kumtumikia yeye. Maneno yanayodai kuwa mkono wa kushoto usijue yale yanayofanywa na mkono wa kulia ni lugha ya mafumbo, ikisisitiza tabia waliyonayo watu wa Mungu pale watumikapo.

6:4 Sadaka yako iwe kwa siri; na Baba yako aonaye sirini atakujazi.

Mungu anaona na kujua. Angalia sehemu inayozungumzia Baba, itayojadiliwa mwishoni mwa Hotuba ya Mlimani. Maana yake hapa ni, Mungu ndiye tunayetaka atuone sisi, na hakuna kitu tutafanya ambacho hataona na kujua. Ufunguo uko katika tabia zetu - tabia ya kwamba yote yametendeka kwa utukufu wa Mungu. Tunaweza kuona kutokana na hili kwamba kuna mambo mengi ambayo mtu anaweza kufanya sirini, wakati wengine wanamazoea ya kujionyesha hadharani. Kuna wakati ninapomsadia mtu iwe ni matendo yangu binafsi, wakati mwingine, kutakuwepo wakati ambapo yatatendeka hadharani. Yesu anajaribu kuonyesha uwiano, na kuisitiza sababu ya mtu kufanya anachofanya. Tunaweza kuwaonyesha watu kwamba Yesu anafanya mambo kupitia watu wengine bila ya kutaja majina na, kwa kufanya hivyo, tunampa Mungu utukufu.

Ni huzuni kuona tumefikia kiwango cha kutokumtukuza Mungu, bali mwanadamu. Lakini, tunapaswa kuona kilichotendeka. Tunatakiwa kumsifu Mungu kwa ajili ya watu hawa na matendo yao mema, lakini siyo kuwatukuza watu wenyewe. Hatupaswi kumwibia Mungu utukufu ambao ni haki yake na kuwasifia watu kwa matendo wanayotenda.

6:5

Hasemi kwamba “na kama utasali.” Anatambua kwamba wenye haki watasali!

Msiwe kama wanafiki. Sehemu muhimu zilizojulikana Yerusalem ni **mitaani** na katika **masinagogi**. Kusudi la kusali kwao katika maeneo hayo ilikuwa watu wawaone. Walikuwa ni wanafiki kwa kuwa walikuwa wakiigiza tu kuwa na haki - wakisali ili waonekane na watu. **Thawabu yao “kikamilifu”**. Je, umeshatambua kwamba umepata thawabu yako kwa kusali kwako? Ni thawabu gani Mungu anatoa? Kusikia. Ndiye anayesikia sala. Ndiyo thawabu ya kwanza tunayohitaji.

6:6

Yesu hana maana kwamba hatuna haja ya kuomba hadharani, bali wenye haki wanaishi wakiomba kwa siri. Tunatambua kwamba Mungu anaona na kusikia **ndani vyumbani** kukiwa hakuna mtu karibu nasi. Kama watoto wa Mungu tunazungumza na Baba. Anapenda tunapomweleza yeye peke yake.

Atakujazi. Atajibu sala zetu. 1Yoh.5:14,15 - “Tukiomba kitu sawasawa na mapenzi yake, atusikia...”

6:7

Tena, fikra ambazo wanafunzi wanastahili kuwa nazo wasalipo. Mataifa walipenda kurudia-rudia mambo yale yale tena na tena; **kukariri** kama Waislamu wanavyotumia, rosali, kitabu cha sala. Yesu anataka sisi tujue jinsi Baba anavyoona sala. Hatupaswi kurudia-rudia *kusiko na maana* yeyote. Sala inaweza kurudiwa na ikawa na maana. Kutoa shukrani zetu kwa ajili ya chakula kunaweza kuwe kukariri maneno bure; lakini tukiwa tunakumbuka kwamba Mungu ndiye mpaji wa vitu vyote, na tunashukuru, hawezi kutushutumu kwa sala zetu. Tunapaswa kutafakari juu ya sala zetu; mazingira, tabia tunayoionyesha tunapomba.

Wakidhania. Hii ndiyo sababu ya kurudia-rudia kwao, kuiamusha miungu yao isikie.

6:8

Hakika, kwa kutazama mara moja, tunaweza kutambua asili ya Mungu ya kujua mambo yote. Anatambua kabla hatujaomba neno lolote. Anajua yale tunayotaka kusema. Hivyo, basi, kwa nini tusali ikiwa Mungu anajua tayari? Sala ni kwa ajili yetu sisi! Sala ni kwa faida yetu. Kama hatutasali, tunakuwa hatuonyeshi imani yetu kwa Mungu.

Kwa nini kusali, ikiwa Mungu anajua tayari haja zetu?

1. *Kwa sababu tumeamuriwa kusali.* Ni mapenzi ya Mungu kwamba tusali. Angali Math.6:9; 1Thes.5:17; Fil.4:6; Rum.12:12.
2. *Kwa sababu tumeambiwa tutapata tukiomba.* 1Yoh.5:14,15. Kuna mfano mzuri wa jambo hili 2 Fal.19. Hezekia alihofu jinsi mfalme wa Ashuru angeutenda ufalme wake alikuwa tayari ameuteka Ufalme wa Kaskazini wa Israeli - akauangamiza. Hapo ndipo Hezekieli akamwomba Mungu. Angalia sala hiyo. Tena angalia majibu ya Mungu.

“Kwa kuwa umeniomba juu ya Senakeribu, mfalme wa Ashuru, mimi nimekusikia.”
Kama Hezekia asingemwomba Mungu, basi Mungu asingemjibu. Bali alisali, na Mungu akamjibu!

3. *Kwa kuwa ni jambo bora kwetu.* Inatusogeza karibu na Mungu. Ni vyema kuyatamka tunayohitaji. Kukiri ni jambo jema kwa nafsi zetu. Ni jambo jema kwa maana linatusaidia kutanguliza uhai wetu na kupata vitu kwa matarajio yake sahihi. Tunasali, tukijua kwamba Mungu anajua kile tunachohitaji. Tunasali, kukitambua kwamba Mungu anajua tunayohitaji.

Jambo hili linatufariji kwa maana tunapojihisi kuwa hatuwezi kusali inavyostahili, na kushindwa kujieleza jinsi tunavyojisikia, haijarishi kwa maana Mungu anajua - hasa wakati tunapokuwa na majonzi. Pengine tunashindwa kutamka vile tunavyojisikia, lakini Mungu anajua. Jambo hili ni la faraja - Rum.8:26ff.

6:9

Mara nyingi sala hii imejukana kama ya Bwana, lakini hasa ni sala ya *wanafunzi*.

Salini hivi. Kimsingi hiki ni kielelezo cha yaliyomo katika sala.

Baba yetu. Tunapaswa kushukuru ukweli wa kwamba tunamwendea Baba yetu - tukitambua na kufahamu uhusiano uliopo kati ya Baba yetu nasi. Yesu aliwataka Wayahudi (nasi) kumwona Mungu kama Baba. Mfano mzuri ni uhusiano ule uliopo baina ya baba zetu wa duniani - “wazazi” wetu - hatusiti kuongea nao jambo lolote lile. Mungu ni Baba yetu mkamilifu tumwendea kwa njia hiyo.

Aliye mbinguni. Yesu anabainisha tofauti iliyopo kati ya baba zetu na Mungu. Ni Baba yetu aliye mbinguni. Yeye ni Baba yetu, lakini sio “dadi wetu” - neno linalotumika kwa namna fulani likiwa na heshima kidogo. Panahitajika pawe na kipimo cha kutofautisha tunayemwendea.

Litukuzwe = haswa, likiwa juu ya kila jina. Limetakaswa, takatifu, tukufu. Yesu anatumka sisi tuanze sala na sifa; tukitambua, fahamu na kutamka kwa vinywa kwamba Mungu ni mkuu, kwamba jina lake ni kuu kuliko, na kwamba jina lake ni juu ya kila jina. Yeye ndiye pekee. Jina *lake* litukuzwe. Hatumwendei mtu mwingine yeyote. Huyu ni Mungu mwenye enzi! Mungu ni mmoja anayepaswa kuhimidiwa. Jina lake ni tukufu, na ndivyo tunavyopaswa kutambua mara tunapoanza sala zetu.

6:10 Ufalme wako uje. Mapenzi yako yatimizwe, duniani na mbinguni. Huu ni ulinganifu katika Kiebrania. Ufalme wako uje na mapenzi yako yatimizwe ni mamoja. Mungu anapotawala kama mfalme, raia wake wanatii wao wenyewe utawala wake, kwake. Anayosisitiza Yesu tusali hapa ni kwamba mapenzi ya Mungu yaliyoamuriwa kwa mwanadamu yafanyike duniani. Ndiyo sababu anasema, “Duniani kama ilivyo mbinguni.” Malaika mbinguni wanafanya yale Mungu anataka. Ni watiifu jumla kwa Mungu. Yesu analitambua hilo kwa kuwa alikuwa kule, na ameshuhudia wakiitikia wito wa Mungu. Wakristo ni lazima waige tabia za malaika. Mungu akisema, wanatenda. Hivyo basi, sisitizo liko juu ya **mapenzi yako** yafanyike. Hivyo ndivyo Yesu aliomba akiwa bustanini - Math.26:39.

Siyo hilo hasa kuomba kanisa lije. Kuna uhusiano kidogo na hilo. Ni sala ya kwamba utawala wa Mungu ungetawala duniani. “Mapenzi yako yafanyike” ni wakati uliopo, kitendo kinachoendelea. Tunataka yafanyike kadiri iwezekanavyo hata kabla ya kanisa kuwepo na pia baada ya kanisa. Basi tunaomba mapenzi ya Mungu yafanyike kwa mwanadamu akiyatenda. Ni mapenzi ya Mungu kwamba kanisa lianzishwe na kwa msingi huo ni kweli, bali maana hasa ni kwamba mapenzi ya Mungu yafanyike duniani. Si kinyume na maandiko kusali juu ya hilo. Tunapaswa kusali kwamba Mungu atawale duniani kama vile mbinguni.

Tazama tunapoendea sehemu ya nne ya yaliyomo katika sala, tunataja shida zetu na mahitaji yetu. Utaratibu anaofundisha Yesu ni somo kwetu. Kwa bahati mbaya, tunaanza kawaida kutaja shida na mahitaji yetu kwanza. Yesu hatufundishi njia hiyo. Tunapaswa (1) kumsifu Mungu; (2) kusali kwa ajili ya kazi ya Mungu na ndipo (3) kusali kwa ajili ya mahitaji yetu.

6:11 Utupe leo riziki yetu. Jambo la kuvutia sehemu hii ya sala ni kwamba siyo kiwango cha mahitaji tunayoyahitaji, bali omba kwa ajili ya riziki ya **siku** ya **LEO**. Hili linawalenga Wayahudi walipokuwa wakitangatanga jangwani. Mungu aliwapatia kila siku mana waliyohitaji. Walitakiwa kujifunza kumtumaini Mungu siku hadi siku, na siyo kuvikusanya ghalani vitu ili wasimjali Mungu kuwabariki kwa miezi mingine. Kila siku tunapaswa kumwendea Mungu katika mahitaji yetu. Jamii zetu zenye mali zimeharibu nguvu ya maneno haya. Ebu fikiria kwamba unaishi katika jamii ambayo matumbo yanaunguruma kwa njaa, na hujui ni wapi ungepata chakula. Hapo ndipo ungepiga magoti na kuomba chakula cha siku ya leo. Leo nitaomba baraka kwa Bwana. Linadhihirisha hili unyenyekevu. Angalia 6:33,34. Kufanya hivi katika jamii zenye vitu vingi ni ngumu. Lakini tunatakiwa tutambue kwamba Mungu anao uwezo kuziondoa baraka zake. Tunapaswa kushukuru kwamba tunavyo hivyo tulivyonavyo, na Mungu wetu ametukirimia.

6:12 Utusamehe deni zetu, kama sisi nasi tuwasamehevyo wadeni wetu. Tukijieleza mahitaji yetu, shida zetu, pia sasa tunataja mahitaji yetu ya kiroho. Tunahitaji msamaha wa Mungu, na tunaweza kumwendea yeye kwa ajili ya hili kwa sababu ya kitenzi cha wakati uliopita cha tungo iliyofuata ya pili: **Kama sisi nasi tuwasamehevyo wadeni wetu.** Tunamwendea Mungu tukimwomba msamaha, pale tu tukishawasamehe tayari wengine.

6:13

Hesabu 6:24-26 ni sala ya Israeli kwa ajili ya ulinzi wa kiroho, ndiyo sehemu ya mwisho ya yaliyomo katika sala ya wanafunzi. Katika maandishi ya Kiyunani kuna (definite article), “utuokoe na yule *‘the’ mwovu.*” Inawezekana kuwa na maana ya kutulinda na Ibilisi. Halibadili hasa maana hilo, iwe Ibilisi au mwovu. Tunamsihi Mungu kutusaidia kuepukana na chochote kitakachotenga na neno lake na mapenzi yake. 1Kor.10:13 tunahakikishiwa, “Jaribu halikuwapata ninyi, isipokuwa lililo kawaida ya wanadamu...” Na 2Thes.3:1-3, “tuombeeni...tukaokolewe na watu wasio haki, wabaya ...kuwalinda na yule mwovu.” Paulo anasema Mungu atafanya hivyo, na tunatakiwa kuomba kwamba atafanya hivyo. Hii ndiyo asili ya sala tunayoitegemea kuisikia kila mara - kutulinda na yule mwovu. Tunasikia kuomba msamaha, na kwamba Mungu atatu pusha na baadhi ya mambo. Mungu anatusaidia kwa kumwondoa Shetani katika njia zetu. Pia atatu pusha kutulinda tusiingie katika njia zake.

Kwa kuwa ufalme ni wako. Pengine hili halikuwepo katika injili ya Mathayo. Halipatikani katika maandishi sahihi ya kale, lakini halifundishi upotofu. Katika Lk.11:2-4 sala hii imerudiwa, na hatimisho hili halipatikani katika sala hii. Na hata halipatikani mahali pengine popote katika Agano Jipya. Pengine hili liliingizwa na baadhi ya maandishi walionakili maandishi. Maandishi yote ya awali hayana maneno haya. Angalia fungu hili katika Kiyunani

msitari 13. Wenye ujuzi wanasoma bila ya “Kwa kuwa wako...” fungu {A} husomeka - na hili linamaanisha kuwa wamekuwa na uhakika 98% kuwa yaliyosemwa ni hakika ya yaliyoandikwa katika asili.

6:14

Yesu anaongezea juu ya kile alichojadili awali. Neno “kwa maana” linarejea yale aliyotaja katika mst.12. Yesu anabainisha mambo ya kawaida, lakini yenye mvuto mkubwa, ukweli Kibiblia: kusamehe. Watu wa Mungu ni lazima wawe na tabia hiyo, ambapo jamii ya kale (na hata ya sasa) ilikuwa na tabia ya watu wenye kinyongo. Ukristo unamfanya mtu aliyetutenda mabaya kinyume nasi kusamehewa (Kol.3:13), kuchukuliana na kusameheana. Sisi ndiyo watu hasa wenye tabia hiyo: Efe.4:32 - “Mkisameheana kama na Mungu katika Kristo alivyowasamehe ninyi...”

Lk.17:3,4 anasema, “...akitubu msamehe.” Je, Biblia inatutaka sisi kumsamehe mtu ikiwa hatubu? Ikiwa mtu ataturukosea na hana nia ya kutubu, hatuhitajiki kumsamehe. Angalia Yesu katika usemi aliosema msalabani. “Baba uwasamehe.” Watu hawakupata msamaha mpaka walipotii aliyofundisha Petro katika Matendo 2:38. Yesu anaelezea tabia yake na nia yake ya kusamehe. Hii ndiyo njia tunapaswa kuwa nayo.

Ikiwa mtu anaishi dhambini, na ikiwa tunasamehe dhambi hiyo bila ya kumtaka mtu huyo kutenda kama Mungu anavyotaka - “kuzaa matunda” - hapo tutakuwa hatuwashawishi kutenda kama Mungu anavyotaka. Ebu fikiria juu ya nidhamu ya kanisa. Katika Math.18 Yesu anatueleza jinsi ya kusaidia wengine kurejeza maisha yao katika njia ya Mungu. Hilo ndilo kusudi la nidhamu. Fungu katika Luka linasema akikujia na kutubu, ndipo umsamehe. Ndivyo Mungu anavyotutendea tunapomwendea kila wakati tukiomba msamaha. Ndicho kilichoonekana msalabani. Yesu alitamani wasamehewe, lakini wasingelisamehewa hadi walipotenda jambo fulani kuonyesha kwamba walikuwa tayari kutubu yale waliyomtenda Kristo. Angalia anachosema Petro katika Matendo 2.

6:15

Tunatakiwa kuwa watu wa kusamehe na kuwa na tabia kama ya Mungu. Ni lazima hili lifanywe ili sisi wenyewe kupokea msamaha kwa Mungu.

6:16

Sheria ya Musa iliwataka kufunga mara moja kwa mwaka - siku ya upatanisho (Law.16; Hes.29:7). Kusudi la kufunga ilikuwa ni kuzitesa nafsi kwa lengo maalum, kama vile kuomboleza, au kwa ajili ya kujifunza na kutafakari. Kufunga ni ile hali yenye maana kiroho. Na kwa kuwa lengo lake ni hilo, kufunga kwetu ni kati yetu na Mungu, si kuwatangazia watu wengine. Hutendeka kwa hiari, na Wakristo wambao wanataka kujitesa nafsi zao kwa kuzingatia mambo ya rohani. Haya yalikuwa moja ya maisha ya kanisa la kwanza - Matendo 14:23.

Ili waonekane na watu kuwa wanafunga. Hawahangaikii namna wanavyoonekana kimwili kusudi kila mtu awaone kwamba wanafunga.

Wamekwisha kupata thawabu yao. Hawatapata thawabu yoyote toka kwa Mungu kwa hilo. Mfarisayo, katika Lk.18:12, akijisifia kuwa mwenye haki na kufunga mara mbili kwa juma.

6:17 Bali wewe ufungapo, jipake mafuta kichwani, unawe uso;

Yesu anatambua kwamba wangepunga. Hakuna mahali katika maandiko panapoonyesha kwamba kufunga kumeamuriwa. Ni jambo la hiari la kujitolea. Yesu alikuwa akiongea na watu waliokuwa kawaida wakifunga kama moja ya maisha yao. Ingelikuwa jambo jema leo kufunga. Kwa maelezo zaidi angalia Math.4:2.

Jipake mafuta kichwani - ujihadhari mwenyewe usije ukawaonyesha watu kuwa umefunga. Tena, wanapaswa wasijue kwa njia yoyote ile. Hili jambo ni kati ya mtu anayefunga na Mungu.

6:18

Fanya hivyo. Hakuna anayetakiwa kufahamu kuwa unafunga, na Mungu atakujazi.

6:19 Msijiwekee hazina duniani, nondo na kutu viharibupo, na wevi huvunja na kuiba.

Huu ni mwanzo wa aina nne za *vitu*. Jambo ambalo mara nyingi watu katika karne ya kwanza walijali ni ulinzi wa mali yao. Kulikuwa na aina mbili za mali walizojali; mavazi na fedha. Mavazi yangeharibiwa na nondo, na fedha zingeliwa na kutu. Nyumba zao zilijengwa kwa udongo, ambazo zilikuwa rahisi kuvunjwa na kubomolewa kuingia ndani.

6:20

Sisitizo kubwa katika maisha ni kufanya mapenzi ya Mungu, kutenda haki ili kuonekana mbele za Mungu. Ikiwa haki yetu imekubaliwa na Mungu, na siyo tumetenda ili kutazamwa na watu, hapo tutakuwa tunaweka akiba katika “banki ya Mungu ya mbinguni.” Sisitizo letu linapaswa kuwa juu ya mambo ya kiroho, na kutenda mambo kwa kusudi la kiroho. Matendo yetu yana njia ya “kuhifadhiwa” kwa maana anasema:

Wekeeni hazina - fanya hivyo, tena na tena, ukiwa na usalama wa kutokupoteza thawabu hiyo. Imehakikishwa katika “benki” ya Mungu.

6:21 Kwa kuwa hazina yako ilipo, ndipo utakapokuwa na moyo wako.

Ikiwa tunautumia muda na maisha yetu kwa ajili ya vitu vya duniani, hapo maisha yetu hayatakuwa kama Mungu anavyotaka. Hatuwezi kutumia muda wetu wote duniani na kusema kwamba mioyo yetu iko pamoja na Mungu. Fungu hili ni la ufunuo kwa maana unaweza kueleza upendo wa mtu na mapenzi yake kwa kuangalia hazina yake. Karibu kila kitu watu wanachofanya kinadhihirisha hazina zao zilipo. Hazina ya aina yeyote ile - pesa, mashua, nyumba, n.k., ndiko mioyo yetu inakowekwa, kwa kuwa ndiko mapenzi yetu yanakowekwa.

6:22-24

Kama mali ndilo somo katika mst.20,21, na mali ni somo katika mst.24, ndipo mst.22,23 pia itakuwa inazungumzia kuhusu mali. Hili linatusaidia kutafsiri mafungu ambayo kwa watu wengi ni magumu.

Taa ya mwili ni jicho. Jicho linachukua taswira ya ndani ya mwili.

Likiwa safi ...nuru. “Safi” = “zima” au “lenye afya,” lenye kutuwezesha kuona barabara. Wakristo wanaona fedha kama kifaa cha kusaidia kuendeleza kazi ya Bwana, na kutusaidia mahitaji yetu ya msingi; sio kitu cha kufanyia anasa zetu wenyewe. Jicho likiwa safi, litaona vitu kwa mtazamo sahihi.

Lakini jicho lako likiwa bovu...giza. Giza katika Biblia inawakilisha dhambi na ujinga. Haya ndiyo anayoyajadili Yesu. Hatutaona vitu kwa njia ile ipasayo kuwa na, matokeo yake, tutajaa na mambo ambayo si ya utauwa. Tunapona barabara, tumekuwa na tabia aliyokuwa nayo Ayubu - Bwana anatoa na kutwaa.

Likiwa giza...si giza hilo. Unaona vitu kwa mtazamo mbaya, mtu anakuwa gizani na kuwa mwovu zaidi. Mtu ni lazima aanze na jicho lililo safi, lakini laweza kufifia na kufifia hata kujaa uovu, choyo, dhambi, tamaa ya fedha, kama wale katika 2Tim.3:2 (tamaa ya pesa). Mtu anapaswa kuwa makini sana.

Hakuna mtu awezaye kutumikia mabwana wawili. Mtu aliye na jicho safi ni yule anayemtumikia Mungu; na yule aliye na jicho jeusi ni yule amtumikiaye Shetani. Hakuna mtu atakaye mtumikia Mungu na Shetani.

Hamwezi kumtumikia Mungu na mali - utajiri, milki nyingi, au fedha. Ikiwa maisha yote ya mtu ni utajiri, basi mwili wote umeharibika. Kuna watu wanaoweza kuwa matajiri, pengine kwa maarifa ya biashara au urithi, na katika kila jamii, kupata fedha nyingi, watu wanahitajika kufanya kazi kwa bidii - muda wa ziada, hata siku za mwisho wa juma, n.k. Yale tuyapendayo ndiyo tunayatolea maisha na kuyangatia; na wala siyo tunachosema kwa maneno kuwa tunapenda, bali yale tunayoonyesha kukipenda. Watu wachache sana wanaweza kudai kwamba wanapenda fedha na kumchukia Mungu. Naweza kusema, “Nampenda Mungu.” Je, nampenda? Je, nashindwa kuhudhuria ibada kwa sababu ya kufanya kazi muda wa ziada? Kwa nini tunapokuwa na mkutano wa injili, au tunapokuwa na mchango maalum, sipendelei kusaidia? Ni jinsi gani tunadhihirisha kwamba tunapenda. Hatuwezi kumtumikia Mungu na mali. 1Tim.6:9,10 anasema tamaa ya mali ndilo shina la mabaya yote, na wale wote wanaotamani wanajichoma dhamiri zao kwa huzuni nyingi. Tunatamani kuwa nazo, kujibidiisha kwa ajili yake, kinachofuata ni kwamba tunakuwa gizani. Ikiwa jicho linatamani utajiri, tamaa hiyo itaitia giza nafsi. Itauharibu moyo. Kama jicho linaruhusu nuru ya neno la Mungu, hapo nafsi itajaa ukweli wa Mungu. Moyo utaakisi usafi, mwanga wa mafundisho ya neno la Mungu.

6:25

“Lakini ninatakiwa niilisha na kuivalisha familia yangu, na kuitunza.” Yesu anasema: **“Msisumbukie maisha yenu.** Hii ni mara ya kwanza neno **msisumbuke** Yesu analitumia kati ya mara tano zote. Mistari 25-34 anajadili juu ya hofu - Yesu anatilia mkazo maeneo haya. Tunaliona neno katika 25, 27, 28, 31, na 34.

Msisumbukie - “acheni kuhofu” - kujisumbua ni kujali kusikokuwa kwa kawaida, hasa juu ya mambo ambayo hatutakiwi kujali, hasa juu ya aina hizi tatu kuu:

1. Chakula,
2. Nguo, na
3. Malazi.

Yesu analenga mahitaji ya mwanadamu ya msingi. Hatutakiwi kijisumbua kwa ajili ya hayo. Ni rahisi jambo hili kulisema kuliko kulitenda! Haya matatu ndiyo msingi wa kuwepo kwa mwanadamu. Lakini, walio wa kiroho wanatambua kwamba Mungu anajua tunahitaji mambo hayo, na atatujalia.

Maisha je! si zaidi ya chakula? Hapa anazungumzia kuweka kipaumbele - kuweka vitu katika mtazamo sahihi. Je, maisha si bora kuliko chakula kwa chakula na cheki ya malipo

kwa cheki? Tunatia hofu zaidi juu ya vitu hivi? Sisi hatustahili kuhofu juu ya vitu hivi, hiyo ni kazi ya Mungu. Avon Malone alisema, “Maisha bila Mungu hufupishwa kwa cheki za malipo, siku za mwisho wa juma, na mishtuko hafifu.” Katika Yoh.4:34 Yesu alisema, “Chakula changu ndicho hiki, niyatende mapenzi yake yeye aliyenipeleka, nikaimalize kazi yake.”

6:26

Ndege wa angani:

1. Hawapandi,
2. Hawavuni, na
3. Hawakusanyi ghalani.

Kamwe hawapandi, kamwe hawavuni, na kamwe hawakusanyi ghalani kwa ajili ya baadaye. Haya yanahusiana na hazina ya mtu. Ndege hawafanyi hata moja ya yaliyotajwa hapo juu, walakini Baba aliye mbinguni anawajali. Mungu huwapatia mahitaji yao yote.

Ninyi je! Si bora kupita wao? Taji ya uubaji wa Mungu ni mwanaume na mwanamke. Kila kitu kiliumbwa kwa ajili yao. Kwa hiyo, kama Yesu anasema katika 7:11, “Basi ikiwa ninyi, mlio waovu, mnajua kuwapa watoto wenu vipawa vyema, je! si zaidi sana Baba yenu aliye mbinguni atawapa mema wao wamwombao?” Basi Mungu, Baba yetu wa mbinguni, ni mwenye kutaka kutoa alivyonavyo.

6:27

Kipimo cha mkono mmoja ni karibu inchi 8 hadi 24. Tafsiri ya American Standard inasema, “kipimo cha maisha yake.” Tafsiri ya King James inasema, “hata katika umbile lake.” Hakuna hata mmoja, kwa kujisumbua, kuweza kujiongezea kimo chake. Wengine wanahofu juu ya afya zao wakati wote, hakika, pengine hata huyafupisha maisha yao kwa ajili ya hofu.

6:28

Kuwa na hofu juu ya mavazi huangukia katika mafungu mawili:

1. Je, itatosha?
2. Je, ni ya kileo? Inapendeza watu? Bora?

Fikirini. “Hayafanyi kazi” wala “hayasokoti” yanasimamia kujisumbua. Hapa kuna wazo la kujisumbua jinsi utakavyovaa vizuri. Maua ya kondeni ni moja ya vitu vizuri sana katika uso wa dunia, walakini hayajisumbui au kufanya kazi yoyote.

6:29,30

Hakuna lililo gumu kwa Mungu huyapamba majani ya kondeni, lakini mara hutoweka; maua hunyauka, na kuchomwa. Kwa Mungu hakuna la kushangaza, kwa sababu angeliweza kuyarudishia hali ya mwanzo kama angependa kuwa hivyo.

Huyavika hivi au “hivyo ndivyo anavyoyavalisha.” “Yamevalishwa” vizuri. Ikiwa anaweza kufanya hivyo kwa vitu ambavyo mara moja anaviangamiza, je si zaidi kuwajalia watoto wake mahitaji yao vizuri zaidi?

Imani haba. Hapa ni moja ya mara tano zote Yesu anazungumzia kuhusu “imani haba” (8:26; 14:31; 16:8; 17:20). Kuna watu waliodiaifu sana katika imani. Imani ni hali ya kutumaini au kuwa na mategemeo. Kwa hiyo Yesu anazungumzia kuhusu kuhangaika, kujisumbua, au kuwa na hofu juu ya mavazi na malazi. Tunapaswa kufanya kazi, lakini ni

lazima kumtumaini pia Mungu. Atatujalia vitu kwa kutupatia kazi, lakini mtazamo wetu lazima uzingatie kumtumikia Yeye. Ebu angalia tofauti iliyopo kati ya *imani haba* na *imani kubwa* katika Mathayo (k.m. 8:10).

6:31 Msisumbuke, basi, mkisema, tule nini? Au tunywe nini? Au tuvae nini?

Msisumbuke. Amekwisha tueleza tayari kwa nini: Mungu atatujazi vitu hivi. Ni upumbavu kusema kwamba Mungu hajui au kwamba hatujali kupata mahitaji haya. Kadhalika ni upumbavu kusema kwamba Mungu nguvu zake zimepungua hata asiweze kufanya jambo juu ya hayo, kwa kuwa yeye ni mwenza yote. Alituumba na anajua mahitaji yetu. Anatujali, na atatusaidia.

Tuvae nini? Mtu anaweza kuuliza swali hili na asitende dhambi. Ni hofu inayolifanya hili kuwa dhambi. Tunapaswa kujifunza kumtumainia Mungu.

6:32

Mungu hapungukiwi na **kitu** chochote, anajua kila hitaji letu. Tunaweza kuacha kila hitaji kisha **kutafuta** kitu kilicho muhimu zaidi: mst.33.

6:33 Bali utafuteni kwanza ufalme wake, na haki yake; na hayo yote mtazidishiwa.

Huu ndio ufunguo: **haki** (5:20). Haki ndilo wazo kuu katika hotuba hii. Haiwezekani mtu kuwa na haki wakati huo huo anajisumbua juu ya chakula na mavazi. Bali **“utafuteni kwanza ufalme wake”**, na **“haki yake”** ni maneno yenye maana moja. Hayo ndiyo tunayopaswa kuyatafuta.

Tafuteni inaonyesha kuwa ni tendo la *kudumu* kufanya. Ni lazima kuendelea kutafuta kwanza ufalme wa Mungu na haki yake. Ni jitihada ya siku hadi siku, kama vile mtu anavyotafuta riziki kila siku. Tunasali kwa ajili ya mkate, na kumtumaini Mungu kujibu sala zetu, na hivyo basi kuzingatia mambo mengine - mambo ya kiroho.

Ufalme wake - utawala wake. Hapa hazungumzii kanisa, bali tafuteni kwanza utawala wa Mungu katika maswala ya wanadamu.

Wengi hudai **ufalme** ni neno linalolenga kanisa kila lilipotajwa. Hivyo siyo kweli. Ufalme ni utawala wa Mungu. Huo ndio Yesu anauzungumzia. Lakini ufalme “duniani” ni sawa kabisa na kanisa, kwa maana tuna mmoja - na mmoja tu - ufalme mmoja duniani, na huo ndilo kanisa. Tunapozungumzia watu wa ulimwengu, hawawezi kuwa katika ufalme wa Mungu, na wakati huo huo wasiwe katika kanisa la Mungu. Mtu angeliwezaje kuwa katika ufalme wa Mungu na asiwemo katika kanisa la Mungu? Je! Ibrahimu, Isaka, na Yakobo wamo katika ufalme? Ufalme wa Mungu unajumuisha watu wote wa Mungu. Wafu na walio hai. Basi tunapozungumzia juu ya ufalme tunapaswa kuchunguza kuwa ama tunamaanisha kanisa au la, ufalme hai duniani, au utawala wake wote. Hapa kuna mifano tunayopaswa kuichunguza:

1. Mfano wa magugu Math.13:37-43. Baada ya hukumu kutolewa, na Mwana wa Adamu kukusanya kutoka katika ufalme wake...ufalme wa Baba yake. Ufalme, baada ya hukumu, hapa haiwezekani kuwa anauzungumzia kanisa.

2. 2 Pet.1:11. *Ufalme* wa milele utaruzukiwa kwa ukarimu. Hapa hazungumzii kanisa. Huu ni utawala wa Mungu, ufalme wa Mungu. Kukubali utawala wake - ufalme wake kutakuwezesha kuingia katika ufalme wa milele. Hivi ndivyo inatakiwa “Ufalme wako uje” isimaanishe tu kanisa. Yesu hazungumzii hilo tu. Tunatakiwa daima kuutafuta Ufalme wake.

Hakika kuna mafungu ambayo yanazungumzia kanisa na ufalme kuwa kitu kimoja, lakini ni lazima mazingira ndiyo yajibuu. Angalia:

Math.18:16ff ufalme na kanisa ni mamoja. Kol.1:13 ...“kutuhamisha na kutuingiza katika ufalme wake...” Hili ni kanisa. Mk.9:1 anazungumzia kanisa. Kulikuwa na watu hasa walioshuhudia kanisa likianzishwa. Ufalme (kanisa) ulikuja kwa nguvu Roho Mtakatifu aliposhuka (Mdo.1:4ff), na Roho Mtakatifu alikuja siku ya Pentekosti (Mdo.2:1ff). Tunatafuta kwanza utawala wa Mungu na haki ya Mungu. Kumbuka 5:20 - lazima izidi **haki** ya waandishi na Mafarisayo. Basi maana yake hapa ni, tafuta kwanza utawala wake na kutenda anayotaka, na vitu hivi vyote atakujazi. Tenda haki yake. Na siyo ya mwanadamu, bali ya Mungu.

Na hayo yote ni chakula, mavazi, na makazi. Kumbuka, hii ni kanuni kuu. Lazaro (Lk.16) na wale waliotajwa katika Rum.8:31ff. hawakupata baraka hizi zote kwa kuwa ulikuwa mpango wa Mungu kwa uzima wao. Hatujui hakika ni nini Mungu amepanga kwetu - Mhu.9:1. Tunapaswa kuwa waadilifu, na kumwachia Mungu atende kilicho bora kwetu. Tunapaswa kukumbuka kwamba anatupenda bila kujali kushindwa kwetu - Rum.8:39.

6:34

Basi inarejea ukweli wa kwamba Mungu anajalia mahitaji ambayo mwanadamu anasumbukia.

Kesho. Kesho ni jambo fulani ambalo sharti tulishughulikia linapotufikia. Kuhofu kuhusu hilo hakutatuletea mabadiliko yoyote.

Kila siku...yake. Kila siku ina shida zake. Kusema kwamba Mungu atawaondolea shida wale wanaotafuta kwanza, wanashidwa kuelewa yanayoongelewa hapa. Mungu hataondoa udhia. Heri wanaoudhiwa kwa ajili ya haki - Math.5:10,11.

Dhiki = “kakos” lenye maana ya maovu, misukosuko au mambo mabaya. Tunashughulikia wenyewe shida za leo, lakini hatuzihofu shida hizo. “Hofu hulivuta wingu la kesho lije juu ya siku ya leo.”

Kuna sababu tatu kuu Yesu anazungumzia kuhusu hofu (kutoka katika 6:25-34).

1. Hofu ni - ya bure - mst.27,28. Haisadii lolote. Haitendi kazi yeyote! Kuhofu hakuna thamani yeyote!
2. Hofu - haitakiwi mst. 30. Haitakiwi kwa kuwa Mungu ameahidi kutujalia. Kwa nini kutia hofu katika mambo ambayo Mungu atatushughulikia?
3. Hofu - haifai - mst.32. Mambo hayo yote Mataifa kwa bidii wanayasumbukia. Wana wa Mungu hawataonyesha kielelezo sahihi kwa ulimwengu iwapo watajisumbua au kuwa na hofu. Msijisumbue kwa neno lolote - Fil.4:6.

SURA YA SABA

7:1Msihukumu, msije mkahukumiwa ninyi. Usije ukawa mmoja wa wanaopitisha au kutoa hukumu. Neno hukumu ni “krinete” lenye maana kushutumu au kuhukumu kwa kuona hatia. Ni jambo la kawaida kwa wanadamu kujisikia vibaya juu ya dhambi za watu wengine. Hawapendi wao wanapohukumiwa na wengine, lakini wanadhani kuwa ni vyema kuwahukumu wengine. Katika Rum.2 Paulo anawashutumu Wayahudi kwa maana

waliwahukumu Mataifa wao wenyewe wakifanya mambo yale yale. “Kwa hiyo wewe...huna udhuru...unafanya yale yale.” Unadai kwamba mtu atakwenda Jehanamu kwa kuwa mwongo, lakini unaongopa. (Unafiki.) Wayahudi walikuwa wakihukumu bila kujichunguza maisha yao wenyewe kwa makini. Hasa walikuwa wakitenda dhambi zile zile ambazo Mataifa yalizifanya!

Sisi hatujishughulishi na kuhukumu. Yakobo 4:11,12 anaeleza kwa njia rahisi mno!
“Msisingiziane...au kumhukumu ndugu yake...huwi mtenda sheria bali umekuwa hakimu...kuna hakimu mmoja.” Je! maana yake hili ni kwamba hatupaswi kuhukumu kabisa, hata kidogo, ama kwa hali yoyote ile? La hash! Ebu chunguza mafungu kadhaa haya:

Math.7:18-20 - “Mti mwema hauwezi kuzaa matunda mabaya...ndiposa kwa matunda yao mtawatambua.” Hukumu imefanyika kuutambua mti ikiwa ni mwema au mbaya kupitia matunda unaozaa. Hii ndiyo njia pekee tunayowatambua watu kwamba ni wema au ni wabaya, kwa matunda wanayozaa. Tunapaswa kuhukumu kulingana na matunda anayozaa mtu.

Yoh.7:24 - hukumuni hukumu ya haki, siyo kwa macho tu. Yesu anasema tunapaswa kuhukumu - lakini msingi ni lazima uwe ni wa haki. Mungu amekwisha kuhukumu, bali sisi twayachunguza matunda, na kutamka kama vile Mungu alivyokwisha kutamka tayari.

Gal.6:1 - Ikiwa mtu anamwona ndugu ameghafilika katika kosa lolote, lazima aifanye hukumu kama vile Paulo anavyodai hapa. Mtu aliye wa rohoni ni lazima amrejeza mtu huyo.

Math.18:15ff - Ni jinsi gani basi kanisa limtenge mtu kama haliwezi kumhukumu mwenye dhambi? Hakimu anaangalia ushahidi na kisha hutoa hukumu - akiona hatia au la. Tufanye kama vile Gal.6:1 kwa kutengemea ushahidi uliopo. Tunahukumu, hatuwalaumu, bali tuna haki kupitisha hukumu ambayo Mungu amekwisha kuiweka tayari. Tukitenda hivyo tunaangukia katika mafungu wawili:

1. *Hatufanyi hukumu nje na neno la Mungu lilivyosema.* Kwa mfano, mhubiri anamwambia mtu kwamba ataenda jehanamu iwapo hatabatizwa. Mungu amesema tayari kwamba mtu anapaswa kubatizwa ili aokoke 1Pet.3:21. Mtu mmoja akitoa hukumu nami nikairudia kama ilivyotajwa, mimi siyo hakimu, mimi natoa taarifa. Iwapo, katika mahakama ya mwanzo hakimu akishatoa hukumu kwamba mtu ana hatia, mimi sitakuwa hakimu ikiwa narudia alichosema; mimi natoa taarifa tu “kutaarifu” ukweli. Hatuchukui nafasi ya Hakimu tunapomwambia mtu yale Mungu amekwisha sema tayari. Walakini, iwapo Mungu hajasema hatupaswi kuhukumu.

2. *Yesu anazungumzia kuhusu kuhukumu dhamiri ya mtu.* Ni nini mtu anakinuia; ni kitu gani mtu anafikiria? Nini lilikuwa kusudi lake alipofanya hivi au vile? Kwa mfano, iwapo mtu ameshindwa kufika ibada ya jioni na mtu mwingine anaweza kusema, “Pengine huyu ameenda kuwinda.” Baadaye ikajulikana kwamba alimsaidia mtu ambaye gari lake lilipata tairi pacha. Amekosa ibada kwa sababu ya kuwa Msamaria mwema. Mtu mwingine anafungua kinywa chake na kutoa hukumu bila hata ya kuwa na ushahidi. Hizi ndizo hukumu ambazo tunapaswa kuwa makini nazo.

Yoh.3:17 “Maana Mungu hakumtuma Mwana ulimwenguni...auhukumu ulimwengu...” Ulimwengu umekwisha kuhukumiwa kwa sababu hauna imani. Neno “*krino*” limetafsiriwa kama “kupatikana na hatia” au “kuhukumiwa.” Hicho ndicho achosema Yesu katika

Math.7:1. Hatupo katika shughuli za kuhukumu. Hapo, katika Yohana, Yesu anasema wamekwisha hukumiwa tayari.

Warumi 14 anasimulia juu ya wenye imani kubwa wakiwahukumu wenye imani dhaifu. Walikuwa wakiwahukumu kwa mambo nje na maandiko. Lazima tuhukumu kwa kutumia mwongozo tuliopewa na Mungu ama tutaishia kuchanganya na kujishutumu sisi wenyewe kwa miongozo yetu wenyewe, ambayo siyo ya Mungu.

7:2

Kwa kuwa hukumu hiyo mhukumuyo, ndiyo mtakayohukumiwa. Kama maamuzi yetu ni ya kinyama, kiugomvi, yasiyo na huruma hata kidogo, hivyo tutarajie kupokea hukumu ya aina hiyo hiyo toka kwa Mungu.

Kipimo chako. Kukosa rehema na huruma kwa wengine kutasababisha sisi kukosa huruma na rehema toka kwa Mungu.

7:3

Haki ya kweli haina nafasi ya kuwanyoshea wengine vidole. Jambo hilo huleta picha ya dharau tunapojaribu kuangalia hivyo; mtu mwenye boriti katika jicho lake mwenyewe akijaribu kuondoa kibanzi katika jicho la nduguye.

7:4

Yesu, kama mwalimu mkuu, anahatimisha katika kulifundisha somo hili juu ya ndugu. Iwapo tungeachia hapa, tungefikiri hatupaswi kusema chochote juu ya watu katika mambo ambayo wana matatizo. Yesu anatumia kuwa lazima tujisafishe maisha yetu kwanza, kuhakikisha kuwa tunajihadhari na ushuhuda wetu ulivyo kiroho.

7:5

Hasemi hatutakiwi kujihushisha na mambo ya ndugu zetu. Anatumia kushughulikia matatizo yetu kwanza, ndipo tutaweza kuwasaidia wengine kutatua matatizo yao. Hatuwezi kuwashawishi wengine kutenda mema ikiwa maisha yetu yenyewe yanakiri dhambi na makosa. Yesu anasema tutakuwa na “sura mbili” ikiwa tuko namna hiyo (kama vile katika mst.5). Tunawashutumu wengine kwa matatizo yao, wakati huo huo, tukiwa na matatizo mengi tunashindwa haswa kumsaidia mtu mwingine pia.

Kulingana na uzoefu, wanaopambana na matatizo yao wenyewe, na kujifunza jinsi ya kuushinda udhaifu huo wana uwezo hata kumsaidia mtu mwingine. “Kibanzi katika jicho” kinahusu tatizo dogo, hasa ukilinganisha na matatizo ya mtu yenye mfano wa “boriti.” Nikisha kabiliana na udhaifu wangu mwenyewe, hapo nitaweza kuwa bora kuweza kumsaidia mtu mwingine. Yesu hasemi tusingi mpaka tukiwa wakamilifu ndipo tumsaidie mtu mwingine. Kama ingelikuwa hivyo basi Gal.6:1 isingelitekelezwa kabisa.

...ndipo utakapona vema kukitoa kibanzi katika jicho la ndugu yako... Mara nyingi tunatoa hukumu, na wala hatutaki kwa nia njema kuwasaidia wengine. Tunaamuriwa kuungama dhambi zetu sisi kwa sisi (Yak.5:16) lakini mara chache tunafanya hivyo. Basi, hatujui udhaifu wa kila mmoja. Tunadhania kuwa ndio sisi pekee, na mambo yetu kiroho huenda barabara, kwa sababu hatuonyi watu wengine. Kanisa lazima liwe dhahiri katika kuwasaidia watu wote, lakini ni kwa upendo na upole. “Hatupaswi kuwatazama watu vinginevyo, bali kuwasaidia shida zao.”

7:6

“Lulu” ni neno lilo hilo katika Math.13:45, 46 - lulu ya thamani kubwa. Wanautendea hivyo ujumbe wa Yesu Mafarisayo. Hawautambui kama una thamani kwa jinsi ulivyo hasa. Chakula kitakatifu ni kile kilicho kizuri kwa wanadamu, na chakula cha mbwa ni kile kisicho kizuri kwa matumizi ya mwanadamu. Mtu asitoe kilicho kitakatifu ili mbwa ale. Yaani kiroho ni, kuna wengine waliofika mbali kiasi hicho, tunapoteza muda wetu kuwapatia wasicho kitambua kama kitakatifu. Nguruwe atakanyaga kila kitu, ama iwe lulu au tunda lililooza. Math.15:14 - waacheni.

Math.10:13,14 - “Na nyumba ile ikistahili, amani yenu iifikilie...la, kwamba haistahili, amani yenu na iwarudie ninyi...kung’uteni mavumbi ya miguuni mwenu.” Usiwahubirie wasiotaka kusikia yale unayohubiri. Tito 1:15 inafundisha, “...lakini hakuna kilicho safi kwao walio wanajisi...akili zao zimekuwa najisi na nia zao pia.” Ebu na tuyatazame haya kwa mitazamo miwili:

1. Mafarisayo kwa kumsikiliza Yesu wanaweza kuyachukia maneno ya Yesu (hasa kwa kuwa wamejiweka wenyewe kuwa waamuzi wa watu).
2. Somo kwa watu ni kuchunguza mioyo yao na kuona yale yaliyowekwa mbele zao (mafundisho ya Yesu) kuwa ni matakatifu ama la.

7:7,8

Yesu anabainisha mahusiano yaliyopo kati ya mtu na Baba. Jambo hili ni muhimu sana! Katika lugha ya Kiyunani vitenzi hivi “*linear*.” Ni lazima mtu azidi kuomba, kutafuata, na kubisha. Katika Lk.18:1-8 ni mfano wa mjane aliyedumu kuomba. Alipata alichokuwa akiomba kwa kuwa alidumu kuomba, si kwa kuwa aliomba mara moja tu. Kesheni mkiomba, kwa kuwa ukiomba mara moja unaweza usipate, lakini katika mazingira ya 1Yoh.5:14, 15, ni sharti yalingane na mapenzi yake. Ikiwa ni sawa na hivyo, inawezekana kudumu kwako ndiko kukaleta ama mafanikio au la. Yesu anafundisha asili ya upendo wa Baba, lakini wajibu wao wasikate tamaa. Ni mtu binafsi kuamua kutokukata tamaa au la. Tena, katika 1Yoh.5, inatulazimu kuyajua mapenzi ya Baba. Huwezi kumwomba Mungu akusamehe makosa yako ikiwa hauko tayari kutubu na kubatizwa. Unaweza kuomba chochote utakacho lakini kama hutaki kutubu na kubatizwa hauwezi kupokea msamaha wa dhambi. Hilo ndilo 1 Pet.3:21 anazungumzia.

Hupokea. Hasemi kwamba “labda” bali anasema atapata. Ni kitu gani mtu akitaafute kwanza? Masihi na ufalme. Iwapo wataadumu kutafuta watapata. Pengine, katika uchunguzi wao wa awali kumtafuta Masihi walimkana kuwa siye, lakini wakiendelea kumtafuta watampata Masihi wanayemtafuta. Ikiwa mtu anatamani kufahamu ukweli, ataupata! Yakobo 1:5 - Omba, upate hekima, kuyatambua majaribu. Pakiwa na mambo tunayotaka kuyaelewa, tunahitaji kujibiwa. Mungu ndiye mpaji wa hekima. Iwapo mtu anatafuta ukweli, ataupata. Hakuna mtu aliyewahi kuishi, au ataishi, akitaka kujua ukweli ashindwe kuupata. Mtu angali bado kuhukumiwa milele kwa sababu tu mimi sijamhubiria hata siku moja. Mungu atamwinua mtu mwingine ikiwa mimi sitaki kufanya hivyo. Ikiwa majirani zangu wanataka kujua ukweli, na sihubiri ukweli huo kwao, Mungu atampata mtu apendaye kufanya hivyo, lakini mimi nitawajibika kama mlinzi asiyefaa Eze.33:6. “Tafuteni nanyi **mtaona**.” Haitatokea kwamba mtu anayetafuta atashindwa kuona kwa sababu tu mtu mwingine alishindwa kumhubiria.

Kuomba, kutafuta, na kubisha inajumuisha sala ambazo ni dhahiri toka mst.9-11. Kujibiwa kwa sala. Dumu ikitafuta, ukiomba, na kubisha hodi ndipo utapata. Ikiwa mtu anapenda kujua, au anataka majibu, hapo Yesu anawatia moyo.

7:9,10

Hakika hakuna baba mwenye mapenzi na mwanawe atatenda hivyo! Wala hata Baba yetu hawezi kufanya hivyo. Pengine Yesu anashambulia tabia ya waandishi na Mafarisayo waliyokuwa nayo mbele za Mungu. Hawakumwona Mungu kama Baba mwenye upendo kwa sababu ya utumwa, na mateso mengi waliyoyapitia tangu uhamisho. Linga. vitabu vya Hagai na Malaki.

7:11

Hata watu waovu wana baadhi ya matendo mema. Huwatendea mema watu wao. Kulinganisha, Mungu anajali watu wake.

Baba yenu aliye mbinguni atawapa mema wao wamwombao. Angalia wanaostahili - Baba huwapatia wao **wamwombao**. Kwa nini? Kwa kuwa ni Baba yetu, na baba hupenda kuwapatia watoto wake zawadi bora. Yak.1:17 - kila kilicho chema na kizuri hutoka huko... Daima hutoa kilicho chema, na kila kilicho chema kimetoka katika mkono wa Mungu. Tunaimba nyimbo, “Ebu na uhesabu baraka zako,” na iweke orodha ya vitu vyema vyote. Yesu anatuhamasisha kwamba tuombe. Ni kitu gani unaweza kukitaja ambacho hawezi kukujibu? Kila kitu tuombacho, anaweza kutujibu.

7:12

Yesu anazungumzia jinsi Mungu anavyowajibu wale wamjiao na namna anavyowatendea mema. Tunapenda kutendewa mema, hivyo ndivyo tunavyopaswa kuwatendea hata wengine. Tunapenda zawadi zilizo bora, hivyo basi tunapaswa kuyatafakari yale tunayowatendea wengine. Hii huitwa *sheria ya dhahabu* na ndivyo ilivyo, kama vile watu wengi walivyoiita hivyo, na ni nyepesi sana, lakini yenye mafundisho makubwa. Kwa nini? Kwa sababu, tungelitii msitari huo mmoja, tungeweza kutatua matatizo mengi ya wanadamu! Ikiwa kila mtu angeyakabili maisha kwa njia hiyo, ebu fikiria jinsi maisha hayo yangelikuwa. Jambo gani ungelipenda utendewe? Mtendee hivyo mtu mwingine - Math.6:14, 15.

Torati na manabii. Anajumuisha hapa mafundisho yote ya torati na manabii. Linga. pia Math.22:37-40. “Mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa akili zako zote...na jirani yako kama nafsi yako...”

7:13

Yesu anahamasisha watu waingie kupitia “mlango mwembamba,” ingawa hata hajaeleza ni upi huo mlango huu mwembamba. Yerusalemu ilikuwa na milango mingi, baadhi ilikuwa mipana na mingine mwembamba. Iliyojulikana zaidi ni milango mipana iliyokuwa kwa njia pana. Mtu asingelipenda kupitia njia nyembamba, hasa kwa sababu ya wevi na wanyama pori, n.k. milango iliunganishwa pamoja na kuta, iliyotengenezwa kwa ajili ya usalama hawakuwa na milango mipana mingi. Watu waliizoea milango hiyo, na Yesu kutokana na mazoea hayo anafundisha masomo ya kiroho.

Njia ni pana ...upotevuni. Hiyo ni njia isiyostahili mtu kuwemo, ingawa ni rahisi kusafiri kwayo. Ni rahisi kwa kuwa inarahisisha usafiri, na inafurahisha. Ni njia pana, isiyo na vikwazo vingi. Ni njia ielekeayo katika **maangamizi**.

Nao ni wengi waingiao kwa mlango huo. Kuna idadi kubwa ya watu duniani, lakini kundi kubwa halitaokoka kwa kuwa wanachagua njia rahisi. Ebu fikiria maisha ya Mkristo ya kawaida. Lipi ni rahisi, kutumia pesa yako binafsi, au kutoa kiasi kikubwa kwa ajili ya kazi ya Ukristo? Kipi ni rahisi, kupiga simu kadha wa kadha, na kutembelea, au kukaa nyumbani na kupumzika juu ya kiti? Mifano mingi katika maisha inatuonyesha ni rahisi kutenda mambo katika njia ya Shetani. Huko ndiko dunia inakoelekea - njia pana. Ukristo unahitaji kujitia chini ya nidhamu sisi wenyewe na kujikana wenyewe.

7:14

Nyembamba = “iliyonyooka” katika tafsiri ya King James. Neno linamaanisha yenye “taabu” au “dhiki nyingi.” Njia kutoka Yeriko kwenda Yerusalemu ilikuwa nyembamba, yenye kona-kona, ilikuwa na majabali chini ya milima na unyevunyevu. Mbali na ukweli huo ilikuwa njia ngumu, yenye mwinuko mkali. Watu hawa walifahamu ugumu wa kusafiri njia kama hii, hivyo basi wangeelewa jambo hilo la kwamba **nao waionao ni wachache**. Wachache wanaosafiri katika njia hiyo, anasema, “**waionao.**”

Mtu alitakiwa aitaafute ndipo aione. Na akiisha kuiona, ilipasa kubakia humo. Ni jambo la kuhuzu ukweli wa Biblia kwamba mabilioni ya watu walioishi duniani kupitia karne zote, ni wachatu tu watakopata uzima wa milele. Kuna makundi mengi ya dini leo yanayofundisha kuwa watu wote wa dini wataokolewa. Madai haya hayalingani na mafundisho ya Yesu.

7:15

Ulimwengu wa karne ya kwanza (kama ulivyo wetu) ulijaa walimu wa uongo. Kwa hiyo, wenye haki wanapaswa kuwa makini sana. Waalimu wa uongo hawajitangazi kwa watu kuwa, “Mimi ni nabii wa uongo.” Wanakuja wamevalia mavazi mithili ya kondoo - laini, yasiyoumiza, nyororo. Paulo anawaonya wazee katika Matendo 20:28 ili wakeshe kulilinda kundi kwa kuwa mbwa mwitu wakali wataingi kanisani. Yesu anawaonya watu kuwa macho na waalimu wa uongo. Kilicho muhimu ni jinsi wanavyokujia. Wanaonekana wenye amani, wenye kupenda, wenye sifa zote za kuwa marafiki. Shetani ni nyoka mjanja, na anaitambua njia bora ya kuwadanganya watu kuamini kisicho kweli. Je, wanajitambua kuwa ni manabii wa uongo? Wengine ndiyo, kama waliotajwa katika 2Tim.3:1-5, lakini wengine wameongozwa vibaya tu, wamedanganywa. Mafungu mengine yanayoonya juu ya manabii wa uongo: Fil.1:10ff wakihubiri kwa wivu na fitina. Wanachohubiri ni ukweli bali hawana nia njema.

1 Tim.1:7 wanaotilia mkazo yale wasiyoyafahamu . 1 Tim.4:1ff mafundisho ya mashetani yatafundishwa. 1 Pet.3:16, 17 wanaoengeza na kupotosha maandiko. Kuna watu wengi wanaamini yale wanayofanya kuwa ni sahihi. Lakini wengi wanafanya kwa kuwa wamedanganywa. Math.24:24 - kudanganya, kama yamkini, hata wateule. 2 Kor.11:14 - Shetani anajigeuza na kuwa mfano wa malaika wa nuru. 2 Pet.2:1 - manabii wa uongo kati ya watu.

Kwa ndani...mbwa mwitu. Katika fafanuzi za Yesu juu ya walimu wa uongo hurarua watu hata kuwa vipande vipande. Mbwa mwitu mkali ni yule anayeng'ata na kunyofoa vipande vipande ili kujilisha yeye mwenyewe. Hakuna nia njema hata kidogo ndani ya waalimu hawa waongo. Wanamawazo maovu tu akilini mwao. Kuna wengine wanaowasifia walimu wa uongo. Na husema, “Walakini kuna mambo mema mengi wanatenda.” Lakini, ikiwa mafundisho yao yatawapeleka watu jehanamu, matendo yao mema yataleta tofauti gani?

7:16

Yesu atasema tena katika mst. 20 “**ndiposa mtawatambua kwa matendo yao**” - maana yake. Zabibu...je? Mpanzi anapanda akitarajia matunda kutoka katika aliyopanda. Hawezi kwenda katika miiba ya mwituni na kuvuna humo zabibu njema. Lazima tuwaone waalimu wa uongo kwa mtazamo wa Mungu na si kwa mtazamo wetu. Iwapo mtu amemtii Oral Roberts au Billy Graham yeye si mtoto wa Mungu, bali mtoto wa shetani.

7:17

Hatusemi, “Angalau sasa unazaa matunda.” Iwapo ni mbaya, ni mbaya; haufai kwa lolote.

7:18

Mti mwema hauwezi kuzaa matunda mabaya. Mkristo mwema hawezi kuzaa matunda mabaya. Kadhalika, mti mbaya kuzaa matunda mema. Mwalimu wa uongo hawezi kuzaa matunda mema. Je! ni matunda gani tunazaa? Je, sisi ni miti miema au mibaya? Matunda mema ni yale ya roho - Gal.5:22, 23; upendo, amani, saburi, n.k. Hivyo ndivyo vitu ambavyo watu wanapaswa kuviona vikitoka kwetu.

7:19 Kila mti usiozaa tunda zuri hukatwa ukatupwa motoni.

Isingefaa kuacha mfano huu pasipo kuuhatimisha, Yesu anafika mwisho kwa kusema miti mibaya itakabiliana na Mungu siku ya hukumu na kukatwa. Math.3:10 Yohana anasema mambo yanayolingana na hilo. Shoka imewekwa chini ya mti tayari kukata na kutupa kwenye moto.

7:20 Ndiposa kwa matunda yao mtawatambua.

Hivi ndivyo utakavyotambua. Yesu anafafanua jinsi ya kumtabua mwalimu wa uongo. Anasema matunda yao yatawatambulisha jinsi walivyo. Basi, tunapaswa kuwa wachunguzi wa matunda. Tunapaswa kuhukumu kwa mambo yale mtu anayafanya; yakiwa ama mema au mabaya?

7:21

Neno “Bwana” ni “*kurio*” kwa Kiyunani. Ni neno la msingi katika injili ya Mathayo. Neno hili mara nyingi limetumika sawa na YAHWEH katika Agano la Kale kwa Kiebrania. “*Adoni*” ni neno la Kiebrania lenye maana “Bwana.” Hivyo Yesu anasema, “**Si kila mtu**” asemaye, *kurio, kurio*. Hili ni jambo la kuvutia, kwa maana Yesu anadhihirisha mamlaka yake mwenyewe. Sasa anasema, unaweza kuniambia MIMI, Bwana, Bwana. Mwalimu, mtawala, kiongozi, yote hayo yanalenga kwenye neno “*Kurio*.” Rum.10:9,10 tunapaswa kumkiri Yesu kama Bwana. Fil.2:10ff Kila ulimi utakiri.

Kutamka maneno matupu hakuleti maana yeyote. Hatuwezi kuingia katika ufalme wa mbinguni iwapo tutatamka tu kwa vinywa kwamba Yesu ni Bwana. Tunachofanya ni kusema “Bwana, Bwana” na **halafu kufanya mapenzi** ya Baba aliye mbinguni.

Wengi hudai kwamba kinachotakiwa ni imani tu. Lakini Yesu hakubaliani na hilo. Alisema mtu ni lazima **AFANYE** mapenzi ya Baba, na Agano Jipya ndiyo mapenzi yake. Ni mapenzi yake ili sisi tutenda matendo mema, Efe.2:10, na ikiwa hatutendi mapenzi yake, hatuwezi kuingia katika ufalme wa mbinguni. Wokovu haupatikani kwa sababu *tumestahili* kutokana na tulichotangulia kufanya, bali tunatenda matendo hayo sawasawa na alivyoamuru Baba yetu aliye mbinguni. Na, kwa kuwa hatuwezi kuyatenda kikamilifu hivyo basi tunapatikana kuwa na hatia (Yak. 2) ya kuvunja sheria - wavunjaji wa sheria. Kwa kuwa hivyo ndivyo ilivyo kweli na watu wote tumetenda dhambi, tunahitaji neema ya Mungu. Hii ndiyo njia pekee, hatustahili wokovu wetu, lakini hilo halina maana kwamba hatupaswi kujitahidi kwa kadiri tuwezavyo kutenda yale Mungu ametuamuru kufanya. Neema imewekwa kwao

wanaojitahidi kutenda yale Mungu anataka ingawa hawawezi kwa ukamilifu. Rum.6:1-3. Mtu asitegemee neema kuzidi ikiwa anadumu katika dhambi. Watu wengi huamini kwamba mtu akishaokoka, basi ameokolewa daima, lakini hivyo siyo kweli. Hatuwezi kudumu katika dhambi na neema izidi. Ni lazima tulitendee kazi neno la Mungu na amri zake na Yesu atalifafanua jambo hili katika Math.7:24-27. Yak.2:14-26 - imani peke yake haitoshi. Lazima mtu atende kazi ya Mungu.

7:22

Mara ya mwisho tumeona WENGI ilikuwa mst.13 (mlango mpana). Wengi wanaoiendea njia pana wanaamini wanastahili wokovu, hata ingawa hawajawa watiifu. Kutakuwa na watu siku ya hukumu ambao watastajabu watakapohukumiwa. Kuna aina tatu ya watu wametajwa ambao wamefanya mambo katika jina (Yesu) **LAKO**. Lakini, kwa kuwa wanatenda isivyo mambo fulani Yesu anasema hajawatambua.

1. **Hatukutoa unabii kwa jina LAKO** - Hawakujipadisha wenyewe daraja. Unabii wao ulifanywa kwa mamlaka ya Yesu.

2. **Kutoa pepo kwa jina LAKO** - Hawakujaribu hata kuchukua sifa ambazo si zao za kutoa pepo. Walifanya hivyo kwa mamlaka ya jina la Yesu.

3. Katika jina **LAKO** kutenda miujiza mingi - kutenda kwao miujiza kulifanyika kwa mamlaka ya Yesu na jina lake lenye uweza mwingi. Watu wengine wanadhani kuwa hawa watu hawakutenda miujiza. Na kama sivyo, basi hata Yesu hakutenda. “Matendo ya miujiza” ndiyo yanayosomeka katika Kiyunani, na ni msemu wa aina hiyo hiyo unaoelezea miujiza aliyotenda Yesu. Pia unafanana Ebr.2:3, 4 - ishara, miujiza na matendo kwa nguvu nyingi. Hivi ndivyo mitume na Yesu walifanya; miujiza, nguvu za kuvunja vitu vya asili. Mara nyingi hatufikirii kuwa ilikuwa hivyo. Upande mwingine tunaamini kulikuwa na waliopagawa na mapepo, lakini hatutambui kuwa walikuwepo waliotenda miujiza ambao kwa asili walitoka kwa *shetani*. Katika maandiko wakati mwingine nguvu za Mungu na zile za Shetani mara nyingi zimedhihirika zikikabiliana kwa wakati mmoja. Kwa mfano, kipindi cha Musa, Shetani pia aliruhusiwa kudhihirisha nguvu zake kupitia kwa wachawi - Kut.7:11. Walikuwa hawafanyi “mazingaobwe” tu, bali walikuwa wakitenda miujiza, kama vile Musa. Katika karne ya kwanza Kristo na mitume walitenda miujiza. Manabii pia wa uongo walitenda miujiza na, kama Yesu anavyosema, katika jina LAKE. Lakini walikuwa hawaifanyi kwa njia sahihi. Math.24:24. “...nao watatoa ishara kubwa na maajabu.” Yesu anasema waalimu wa uongo watawajia na kutenda miujiza kama vile walivyomwona yeye na mitume wakifanya. Miujiza ya Shetani hailingani na hiyo. Miujiza ya Yesu ilikuwa mikubwa zaidi; isiyotofautina katika hali fulani, katika viwango na katika ukuu wake. Mungu alikuwa angali akiwawezesha watu wachunguze yale yaliyofundisha kuona kama ni kweli ama la. Miujiza ya Yesu ilitibihi kwamba alitoka kwa Mungu kwa kuwa ilikuwa mikuu mno, kama vile ya Musa iliweza kupita kiwango cha waganga walivyofundisha.

Zaka.13:2. Unabii - “Nitakatilia mbali majina ya sanamu katika nchi...pia nitawafukuza manabii, na roho ya uchafu, watoke katika nchi.” Atawaondoa manabii wa kweli, na atakapowaondoa watoke katika nchi, kadhalika atawafukuza pepo wachafu. Haya yote yanazungumzia kipindi cha Masihi. Hili ni katika siku zile, siku za Masihi. Kutatokea wakati ambapo hivi vyote vitaondolewa.

1Kor.13:8ff. Sharti pawe na kipindi ambacho kazi za miujiza zingekoma. Hakuna nguvu za miujiza za kuvunja asili leo zikifanywa ama na Mungu au Shetani. Ushawishi wa Shetani

katika jamii zetu unazidi, lakini nguvu za kuvunja asili zimeondolewa. Miujiza ilikuwa na kusudi, na kusudi hilo lilikuwa kuthibitisha neno la Mungu (Mk.16:20; Ebr.2:1-4). Kulikuwa na ushawishi wa miujiza katika karne ya kwanza. Manabii wa uongo walikuwa wakitenda mambo makubwa katika jina la Yesu ili watu wafikirie kuwa walitoka kwa Mungu. Lakini Yesu aliwaonya, nasi pia, kwa kuwaangalia wangeliwatambua kuwa manabii wa uongo jinsi yalivyo matunda yao wanayozaa. Walikuwa wakitenda mambo makuu, lakini maisha yao hayakuwa na utiifu katika mapenzi ya Mungu. Sheria ya Musa inazungumzia manabii wa uongo. Katika Kumb.13:1, 2 ikiwa mtu angefanya ishara au maajabu na ikatukia kama alivyonena, kisha akasema, “Twende tukaitumikie miungu mingine,” Mungu anasema, msifuate. 1 Yoh.4:1-6. Lazima wafundishe sawasawa na vile mitume walivyokuwa wakifundisha.

7:23

Kuna watu wasiotambuliwa na Yesu ingawa wanatenda mambo mengi kwa jina lake. Wao wanamtambua yeye, lakini yeye hawatambui wao.

Ondoka kwangu. Ikiwa ni matokeo ya kutokufuata Sheria za Mungu, hawakutambuliwa na Yesu. Hawatapata ruhusa kukaa mbele za Yesu (1 Thes.1:7-9). Vinginevyo ni kweli. Anayetenda mapenzi yake, anamjua. Yesu alisema katika Yoh.14:15, “Mkinipenda mtashika amri zangu.” Tunadhihirisha upendo wetu kwa njia ya kutii kwetu. Matendo 19:13, 14 wana saba wa Skewa walijaribu kumtoa pepo kwa jina la Yesu. Mith.14:12; 16:25. “Kuna njia ionekanayo kuwa njema.” Jambo hili ni la msingi na limetokea mara mbili, pengine ili kutufanya tutilie manani uwezekano wa mtu kudhania anaamini kwa moyo na bado akapotea.

Kuamini kwao watu hawa katika Math.7 siyo ndiyo tunajadili hapa, bali yale waliyokuwa wakifanya. Pengine walidhania kuwa sahihi, lakini hayakuwa sahihi. Watu wengi leo wanaona mambo mengi mema yakitendeka katika jina la Kristo na kuona kama unawakwaza iwapo ungesema kuwa wamepotea. Angalia hawa mambo wanayofanya ni kama hayo. Hawatendi mapenzi ya Baba. Wanaonekana kama wanatenda yaliyo haki, lakini sivyoyote. Kuna watu wengi katika madhehebu wanaotafuta ukweli na Yesu anasema ikiwa wanatafuta, wataupata. Lakini iwapo hawatautafuta, ndipo hawataupata ukweli. Sababu ni kwamba hawatafuti. Je, ukweli unaweza kujulikana? Kama sivyoyote, basi tusingelikuwa na uwezo wa kutambua jema na baya. Iwapo hatutendi yaliyo sahihi, basi tunapaswa kubalidilika. SISI ni akina nani? Kuna uchaguzi aina mbili tu. Sisi ama tu kanisa lile la karne ya kwanza au sisi ni madhehebu katika madhehebu. Ikiwa sisi siyo kanisa lile Kristo ametaka tuwe, basi hatustahili kuwepo. Yesu atawahukumu watu wa dini ambao hawatendi mambo jinsi vile Mungu anataka. Ni makanisa mangapi yapo? Efe.2:19-22. Kristo ni jiwe kuu la pembeni. Kanisa ni lazima lijengwe juu ya msingi (mafundisho) ya mitume na manabii Kristo mwenyewe akiwa jiwe kuu la pembeni. Hakuna namna nyingine.

7:24

Hatujaacha haswa kinachozungumzwa mst. 21. Yeye afanyaye mapenzi ya Baba ataingia. Wote **wasikiao na kufanya** (“tenda” ndilo neno hasa, sawa pia katika mst.21). Tunamsikiliza Yesu kama anavyoiwakilisha hotuba hii. Mapenzi yake na mapenzi ya Baba yake yote ni mambo. Yeye ni msemaji wa Mungu. Yohana anasema yeye ndiye Neno la Mungu (Yoh.1:1). Yesu ni kama vile Mungu anavyotaka kusema kwetu.

Kila mtu. Yesu anajumlisha kila mtu awezaye kusikia maneno haya. Math.13:9 - “Mwenye masikio na asikie.” Mungu ametupatia sisi vyombo ambavyo kwa hivyo husikia na kuelewa

kilichoagizwa. Wajibu wetu ni kutenda tulichoagizwa. Hili hasa linafundishwa kwa watoto, walakini pia ni muhimu sana kwa watu wazima. Hekima imedhihika pale nyumba inapokuwa imejengwa juu ya mwamba imara. Je, tutajenga juu ya kitu imara? Yeye asikiaye na kutenda ni mtu mwenye hekima. Tunapenda kuwa na vitu imara sisi wenyewe ili kwamba dhoruba katika maisha itufikapo, tusimame thabiti.

7:25

Hili linafafanua vitu vinavyoshambulia ujenzi wa mwanadamu. Sababu ya kusimama thabiti ni kwamba ilijengwa juu ya **mwamba**. Iwapo mtu anasikia neno na anatenda sawasawa, hatahofu kuhusu udhia katika maisha kwa kuwa msingi wa maisha ulivyojengwa juu yake (Yesu).

7:26

Yeye asikiaye na hatendi sawasawa ni sawa na mtu mpumbavu ajengaye maisha yake juu ya vitu ambavyo si imara na si salama.

7:27

Ikiwa tunataka kuonekana wenye hekima, ndipo hapo tutatii maneno ya Yesu. Ikiwa tunataka kuwa wapumbavu, tutafuata njia za ulimwengu. Kujenga nyumba juu ya msingi wa mchanga ni ujinga, kwa kuwa itaanguka yote mvua ikija, na juhudi yote tuliyoifanya itakuwa ni bure. Unaweza kujenga kitu cha gharama mno, nyumba nzuri na kuyatumia maisha yako yote kufanya kazi hiyo. Tunafanya kama hivyo maishani mwetu. Ni lazima tujenge juu ya kitu fulani imara - mapenzi ya Mungu, na siyo juu ya kitu kisicho imara cha duniani. Tunaimba wimbo wa Edward Mote ambao kibwagizo chake kinasema, “Juu ya Kristo, Mwamba Imara, Nasimama; Mengine yote ni mchanga unaodidimia, misingi mingine ni mchanga unaodidimia.” Ni jambo la ajabu, na rahisi kukumbuka, hatimisho la Hotuba ya Yesu ya Mlimani!

7:28

Hapa ni sehemu ya kwanza ya maneno ya ufunguo - **“alipoyamaliza maneno hayo...”**
Walishangaa mno kwa mafundisho yake; sababu inapatikana...

7:29

Yesu alikuja akidhihirisha uweza na mamlaka ya mafundisho yake. Mamlaka ni wazo la ufunguo katika injili hii. Ikiwa Yesu ndiye (na hasa ndiye) Masihi, atatenda (anafanya) kwa mamlaka. Yesu amedhihirisha mamlaka yake katika sura 7. Sasa, katika sura 8, atadhihirisha mamlaka juu ya vitu vya asili na ufalme wa roho kwa kutenda miujiza, kama uthibitisho mwingine kuwa yeye ni Masihi.

Kuna Mafungu Saba yenye vitu Viwili Viwili katika Sura ya Saba.

1. Hakimu wawili (1-5). Mwenye boriti na kibanzi, au mtu anayeondoa kwanza,
2. Wasikilizaji wawili waovu (6),
3. Baba wawili (7-12),
4. Milango miwili (13, 14), au njia mbili,
5. Waalimu wawili (15-19),
6. Miti miwili (15 - 19), na
7. Wajenzi wawili (24 - 27).

SURA YA NANE

Kama ilivyotajwa awali, Mathayo anasimulia kwa mpangilio wa duara au kielelezo katika injili yake, akisisitiza miujiza, wafuasi, mafundisho, wafuasi, miujiza, ingawa si lazima daima katika utaratibu huo. Katika mst.1 makutano wakamfuata, kwa sababu ya muujiza iliyofanywa katika sura 4, na mafundisho ya kuwavuta katika sura 5-7. Sasa, Yesu atathibitisha madai yake ya kuwa Masihi kwa mtiririko wa miujiza yenye uweza. Tutaziita sura 8-9 kuwa ni “sura za miujiza,” kwa sababu hizi zote mbili zimejaa miujiza yake.

Angalia mpangilio wa sura 8 na 9 - sura za miujiza.

- a. Zote mbili zina miujiza mitano mitano.
- b. Zote mbili zina sehemu za miujiza (8:16, 9:35)
- c. Zote mbili zinajadili mambo maalum ya kimuujiza.

Katika sura 8 Yesu anadhihirisha nguvu yake juu ya:

- a. Wenye ukoma (1-4) - nguvu juu ya ulimwengu wa vitu vinavyoonekana.
- b. Mtumishi wa akida wa kikosi (5-13) - uwezo juu ya wakati na nafasi.
- c. Mama mkwe wa Petro (14-15) - uwezo juu ya ulimwengu wa vitu visivyooonekana (kwa macho).
- d. Kukemewa pepo wachafu (16, 28-34) - uweza juu ya ulimwengu wa kiroho (ufalme wa shetani).
- e. Dhoruba kuu (23-27) - uweza juu ya Asili.

Hakuna miujiza isiyoangukia katika makundi haya makuu. Yesu anadhihirisha uweza wake mkuu juu ya kila hali. Huo ndio muundo unaopatikana katika sura 8, ukionyesha bayana kuwa Mathayo hakupendezwa na mpangilio wa nyakati.

8:1,2

Ukoma ulikuwa ni moja ya magonjwa mabaya katika kipindi cha Biblia. Ni ugonjwa wa ngozi ambao unakula taratibu, ngozi kwa ngozi, mwili hata hatua ya mtu kuvuja damu hadi kifo. Hata siku hizi mwenye kuugua ukoma hufungwa bandeji mwili mzima, akipewa ulinzi wa kila namna. Ilikuwa haiwezekani mtu mwenye ukoma kutakasika (Law.13, 14).

Ukoma ulikuwa ugonjwa wa kuambukiza (ingawa baadhi hauambukizi). Inaonekana ule ulioongelewa zaidi katika Biblia ulikuwa haswa wa kuambukiza. Mungu alisema kuwa mtu yeyote atayemgusa mwenye ukoma angelikuwa najisi. Wakoma walikuwa na mambo mawili:

1. Walijifunika mwili, (hasa vinywa vyao, kuzuia mate kumtemea mtu yeyote).
2. Kupiga kelele, walipokuwa wakisafiri, wakisema wao ni najisi. Inawezekana kuwa na ukoma sehemu za mkononi au kiganjani mwako tu, au kufunikwa sehemu kubwa ya mwili.

Akamsujudia. Neno hili ni lile la “kuabudu.” mwenye ukoma huyu alimtambua Yesu vya kutosha kuwa anastahili kuabudiwa.

Ukitaka. Tunaweza kuona machungu, upweke, kukataliwa, na kutengwa kwa mtu huyu. Alitambua kwamba Yesu ana uweza wa kumponya, lakini hajui kama angetaka kumfanya hivyo. Kwa kusoma juu juu ombi la mwenye ukoma huyu, tunaweza kumwona akikaribia kumgusa Yesu. Yesu angemkatalia ingekuwaje?

8:3

Akamgusa. Ilichukua muda gani Yesu kumgusa mtu huyo? Wenye ukoma hawakuzoelea kuguswa na mtu wa aina yeyote. Yesu kunyosha mkono na kumgusa ilikuwa ishara ya upendo na huruma ambavyo hakuwahi kuvipata hapo awali, au kwa muda mrefu hakupata.

Je! jambo hilo lilimnajisi Yesu? Makutano walitazama, na kujiuliza wenyewe swali hili. Wataona kuwa Yesu hakunajisika, kwa kugusa kwake kutakatifu kulisababisha kilicho najisi kuwa safi. Ndivyo Yesu anavyotutendea sisi. Anatugusa katika hali yetu ilinajisi, na kwa kupitia mguso huo, tunatakasika.

Yesu haendi kufundisha maneno mengi, bali anasema, **“Nataka, takasika.”** Ingawa Yesu hatumii neno “mamlaka” hapa, uthibitisho wa mamlaka ya Yesu ni dhahiri, kwa sababu anachofanya tu ni kunena na yanatokea kama alivyosema. Miujiza hii ilionekana; uumbaji wa mwili mpya? Hili ni lazima tukio la kustaajabisha! Hatujui jinsi utakaso ulivyotukia, lakini neno “mara” ni la msingi. Kama anavyoandika Mathayo, wasomaji wake lazima wavutiwe na ukweli wa kwamba **“mara”** ikatokea, tena likisisitiza mamlaka ya Kristo (na pengine kudhihirisha kwamba hayakutendeaka hayo kama viini macho).

8:4

Kwa nini asimweleza mtu yeyote? Kuna maoni yaliyotolewa aina nne.

1. Pengine hakutaka idadi kubwa kumfuata yeye kwa lengo mbaya.
2. Ingelimletea pengine matatizo mtu mwenyewe, na Yesu anataka kuzuia kukataliwa na jamii mtu huyo katika maisha yake. Linga. Yoh.9:34 - kipofu alitolewa katika sinagogi.
3. Ingelitia mkazo zaidi katika miujiza, kuliko mafundisho. Yeye anataka mafundisho ndiyo uwe mtazamo mkuu. Math.12:15ff.
4. Ingelileta upinzani wa Kiyahudi (Math.21:15). Yanaendana na maelezo yaliyotolewa mara kwa mara katika injili ya Yohana - “Saa yangu haijawadia.” Hakika Yesu alikuwa na ratiba maalum. Wengine wangeliveza, pengine kwa kumuunga mkono Yesu, wangeivuruga huduma yake. Yesu hakutaka iwe hivyo.

Ukajionyeshe kwa kuhani. Kufuatana na Law.13:49 na 14:2 hivyo ndivyo sheria iliamuru. Yesu alikuwa akimweleza kufanya jinsi Musa alivyoamuru. (Maelezo: Yesu dhahiri aliamini kwamba Musa ndiye aliandika. Hakubaliani na mawazo ya kutia mashaka uandishi wa Musa.) Ingawa Yesu alikuwa akileta sheria mpya, kamwe hakufundisha watu wasitii sheria ya Musa.

8:5 Hata alipoingia Kapernaumu, akida mmoja alimjia,

Hapa ni upande wa juu wa Galilaya, karibu na bahari ya Galilaya. **Akida** - Afisa wa Rumi juu ya watu 100. Wakati hili linafanana na Lk.7, lakini halifanani na habari ya Yoh.4:46ff, hapo kuna tofauti kubwa. Akida, alikuwa hasa, siyo Myahudi. Alikuwa Mrumi aliyedharau Myahudi kuwa duni. Kwa yeye kuwa Mrumi kungelihitaji unyenyekevu wa hali ya juu kumwendea Yesu kuomba msaada. Lakini alipenda kunyenyekea mwenyewe. Kwa nyongeza, lazima asifiwe kwa kuona (na kuamini) nguvu za Yesu.

8:6

Bwana...anaumwa sana. Neno hili Bwana ni “*kurios*.” anamsihi na kumwomba Yesu; akinyenyekea hasa yeye mwenyewe kwa kumwendea. Anaonyesha tabia ambayo hatuioni kwa viongozi wa Rumi - kuwahurumia watu wengine. Anamjali mtumishi wake. Halikuwa jambo la kawaida. Alikuwa na moyo mwema, na mtu anayeweza “kumeza majivuno yake.”

8:7 Yesu akamwambia nitakuja, nimponye.

Ni umbali kiasi gani unazungumzia? Kapernaum, au nje? Haijalishi kwa Yesu, amependa kusafiri. Mara moja anaelezea nia yake ya kwenda.

8:8

Hathubutu kuuharibu muda wa Yesu. Pia, hathubutu kuona anastahili kutembelewa na mtu kama Yesu kwenda katika nyumba yake. Kila jambo juu ya akida ni utiifu tu. Ni mtu mwenye mamlaka makubwa, lakini angali mnyenyekevu sana. Kadhalika anaonyesha ufahamu mkubwa juu ya uweza wake Yesu.

Tungali bado hatujaona kufikia hapa kwamba Yesu alihitajika awepo mahali ili muujiza utendeke. Alitambuaje hilo akida? Hatujui. Alitambua mamlaka alipoona, aliona katika Yesu.

8:9

Yesu alistaajabu.

8:10

Yesu anawaambia wale waliokuwa wakimfuata, siyo akida. Makutano waliomfuata Yesu toka sehemu moja hadi nyingine wametiwa changamoto kutafakari alichofanya mtu huyo.

Amini, nawaambieni, sijaona imani kubwa namna hii, kwa yeyote katika Israeli. Haya ni maonyo juu ya Israeli, kwa maana huyo ameona katika Yesu yale Wayahudi hawayaoni; mamlaka yake, ukweli wake, uweza wake. Anaiona imani katika akida, kusadiki, na tumaini. Anamatumaini makubwa katika Yesu kuliko Mwisraeli mwingine. Hivyo ndivyo alivyodhihirisha. Kustaajabu huko kunatokea mara chache akistaajabia imani ya mtu fulani.

8:11

Hili linarejea katika mawazo ya Wayahudi juu ya chakula baada ya siku ya hukumu kwa Mataifa. Wayahudi walisadiki kwamba Masihi angekuja, angepigana na Warumi na kushinda kwa vita vikali, na kuanzisha utawala wa Kimasihi Yerusalem; ufalme unaolingana na ule wa Daudi.

8:12

Mara nyingine tena anasema na makutano. Wale watakaotoka “mashariki na magharibi” ni watu wengine mbali na Waisraeli. Wazo kama hilo lingewaudhi Wayahudi! Kudhania kwamba Mataifa wangekaa pamoja nao mezani na watu kama Abrahamu, Isaka, na Yakobo ingelikuwa jambo la kuchukiza sana.

“Ufalme wa mbinguni” hapa siyo kanisa, kwa nini? Kwa sababu Abrahamu, Isaka na Yakobo wako ndani ya ufalme, lakini hawapo ndani ya kanisa. Lakini **wana wa ufalme**, Wayahudi, wale waliopaswa kuumiliki ufalme huu watatolewa nje. Hawatahitajika kuwepo humo.

Giza la nje. Mara mbili zingine Mathayo anatumia msemu huu katika injili - Math.22:13; 25:30. Giza la nje ni sawa na kumaanisha kuwa nje ya kambi, nje ya zizi, nje ya wokovu, nje

ya ufalme. Hakika hataji mahali hapo kuwa pa kupendeza. Hapo hasa Yesu anapopataja ni Jehanamu.

Kulia na kusaga meno ni msemo unayojitokeza mara kwa mara katika Mathayo: 13:43, 50; 22:13; 25:51; 25:30. Kulia kunaweza kusababishwa na maumivu makali, yanawezekana yakawa maumivu ya ndani, kwa sababu ya upumbavu wao wa kumkana Yesu. Kusaga (kukereza na kusaga) meno ni hali ya kuwa na maumivu. Hapo hapatakuwa mahali penye faraja. Maelezo hayo ni kinyume kabisa na kuwa mezani pa Abrahamu, Isaka, na Yakobo. Wazo hili ndilo walikuwa nalo Wayahudi kuhusu ufalme; kuburudika na kula, kwa utulivu na kuwa na mafanikio makubwa. Sasa Mataifa wanaenda kuupokea wakati Wayahudi watatupwa mahali pa mateso makubwa.

8:13

Hivyo basi akida, kwa sababu ya imani yake, atapata kile alichoomba. Angalia kwamba mtumishi alipona **saa ile ile**; alipona mara moja. Yesu aliweza kuponya akishinda wakati na nafasi. (Huu ni mfano wetu wa pili kuponya).

8:14

Fungu hili ndilo linalothibitisha kwamba Petro alioa - hauwezi kuwa na mama mkwe pasipo kuwa na mke. Pia tunafahamu kuwa kulikuwa na wengine waliooa. 1 Kor.9:5 Paulo alisema kuwa alikuwa na haki ya kuchukua mke kama mitume wengine, pia alisema kuwa alikuwa mzee - 1 Pet. 5:1. Ni lazima mtu awe na mke ili apate kuwa mzee katika kanisa la Bwana - 1 Tim.3:2.

8:15 Akamgusa mkono, homa ikamwacha; naye akaondoka, akawatumikia.

Hii ni mara ya pili tunasoma kwamba Yesu “alimgusa.” Pia tunaona matokea mara moja yakionekana kwa Yesu kumgusa mkono tu.

Naye akaondoka, na kuwatumikia. Tunafanya nini Yesu akishayagusa maisha yetu?

Tumesamehewa, tunamtumikia kama mama mkwe wa Petro alivyofanya. Tunatumika kwa sababu ya upendo, kwa sababu ya shukrani kutokana na jinsi tuliyotendewa.

8:16

Tunaona uweza wa “neni” la Yesu. Yesu aliwaponya “wote.” Hapakuwa na hata mmoja ambaye hakuweza kumponya. Mathayo hataki tushindwe kuona kwa nini? Msitari unaofuata unafafanua.

8:17

Mpango mtakatifu wa Mungu unaenda kutimizwa kupitia Yesu. Angalia Isa.53:4.

8:18

Tena, anataka wamsikilize. Katika utangulizi wa injili, tulionyesha jinsi *kufuata* kama ndilo wazo kuu la UFUNGUO. Sasa, kwa mara ya kwanza, Mathayo atatusaidia kuona maana ya kuwa mfuasi. Ni zaidi ya kumfuatana Yesu kutoka mji mmoja hadi mwingine.

Fafanuzi:

8:19

Nitakufuata. Huyu ni mtu mwenye mamlaka fulani katika jamii ya Kiyahudi. Tunaweza kuvutiwa na waandishi kwa kutaka kwao kumfuata Yesu kokote alikokwenda. Ingawa, ni

wazi kutokana na majibu ya Yesu alikuwa na mawazo tofauti juu ya maana ya “kokote;” nini hasa kingeambatana na kufuata. Je, tuko tayari kumfuata Yesu “popote aendapo?”

8:20

Kwa hiyo, ili mtu awe mfuasi wa Yesu ni lazima afanye mambo mawili:

1. *Kuhesabu gharama za kuwa mfuasi.* “Mwalimu nitakufuata ko kote uendako.” Lakini Yesu anauliza, “Je, umefikiria juu ya hili? Mbweha na ndege ni bora kuliko mimi. Sina hata mahali pa kulaza kichwa changu.” Je, mwandishi alikuwa na mawazo kuhusu ufalme wenye raha na mali? Pengine. Yesu anasema ahesabu gharama.

2. *Weka kipaumbele* - Yesu lazima awe wa kwanza. Angalia maelezo katika mst.22.

8:21

Ni jambo la kufurahisha kuona Mathayo anamwita **mwanafunzi** (mfuasi). Neno **mwanafunzi** maana yake ni “mfuasi,” lakini kuna tofauti baina ya mfuasi na mwanafunzi wa dhati. Hilo ndilo hasa Yesu atalijadili.

8:22 **Lakini Yesu akamwambia, Nifuate; waache wafu wazike wafu wao.**

Angalia Math.6:33 Tafuteni kwanza ufalme wa Mungu na haki yake. Lazima mwanafunzi aweke kipaumbele. Mtu huyu anapaswa kufanya hivyo. Kuutafuta kwanza ufalme wa Mungu. Kuna watu wanaofikiri kwamba Yesu hakuonyesha tabia ya huruma hapa kutokumpatia mtu huyo muda wa kwenda kumzika baba yake aliyekufa. Tunatambua, hata hivyo, kwamba wafu walizikwa siku waliyokufa, hivyo mtu huyo angelikuwa ameishughulikia shughuli hiyo anayomweleza Yesu iwapo kweli baba yake alikuwa amekufa. Baba yake pengine alikuwa mahututi, na anataka kumhudumia mpaka atakapokufa, na ndipo atakuja na kumfuata Yesu.

Ingekuwaje kama baba yake angeishi miaka 3 ½? Mtu huyo angeikosa huduma yote ya Yesu! Sasa ndiyo wakati uliokubalika kuwa mwanafunzi! Hakuna kusubiri mpaka “hili” litendeke au “lile” litendeke. Lazima iwe hivi sasa! Hii ni moja ya sehemu nne ambazo zinatueleza ni nini hasa maana ya kumfuata Yesu.

Ebu angalia jinsi tunavyoweza kulitendea kazi hili leo. Kila mtu ambaye anataka kumfuata Yesu ni sharti ahesabu gharama. Lazima aweke kipaumbele. Je, kuna jambo lolote lingine muhimu kuliko Yesu? Ikiwa lipo, ndipo basi vipaumbele vyetu havitakuwa katika mpangilio sahihi.

8:23 **Akapanda chomboni, wanafunzi wake wakamfuata.**

Wakamfuata. Alikwisha tayari kuwaeleza watu wawili waliomjia chakufanya, na jambo lingine tunalosoma ni watu **wanamfuata**. Jambo hili ni la msingi, Mathayo hataki mtu yeyote ashindwe kulielewa hili. Yesu anatumielesha tuhesabu gharama na kuweka kipaumbele. Wanafunzi hawa wanasema wanataka, na wanafanya kama waliokuwa wakipenda. Hawaelewi maana halisi ya “kufuata,” lakini wanafanya hivyo. Wanatambua kwamba wasingepata mahali pazuri pa kulala, na familia ingechukua nafasi ya pili. Hata hivyo, wanamfuata.

8:24

Yesu amechoka.

8:25

Kumbuka karibu wanafunzi wanne walikuwa wavuvi. Walijua ni nini cha kufanya wakati wa dhoruba, lakini hawakujua cha kufanya na hii “dhoruba kuu.”

Tunaangamia. Wanakabiliana na kifo, na wanajua kuwa Yesu anaweza kuwaokoa. Kuna somo lingine hapa. Kama anaweza kuokoa kimwili, kadhalika anaweza kuokoa kiroho. Kama mtu atamwendea Yesu wakati wa dhoruba za maisha ikiwa ni pamoja na udhia na dhiki zake, Yesu anaweza kumwokoa.

8:26

Yesu alimwambia akida kuwa alikuwa na imani kubwa. Wanafunzi hapa wameshutumiwa kwa kuwa na imani haba. Jambo hili si zuri, hasa ikiwa wametafakari yale Yesu aliyahatimisha muda punde katika Hotuba ya Mlimani. Mungu angeliwajalia. Walipaswa kutambua hayo.

Akaondoka...akazikemea. Katika mst.16 alikemea pepo kwa kutumia neno. Sasa tunaona ana mamlaka ya kutawala vitu vya asili vya dunia kwa maneno. Ikiwa Yesu aliumba akitumia neno, si jambo gumu akitumia neno kutuliza. Hivyo ndivyo Petro anasema katika 2 Pet.3:5ff.

Maswali ni ya msingi sana katika kitabu cha Mathayo. Ebu na uzingatia maswali yote yatakayoulizwa. Mengi ya hayo hayatajibiwa. Kwa nini yasijibiwe? Anataka tujiulize maswali yayo hayo sisi wenyewe, kisha kupata majibu ya maswali hayo.

8:27

Huyu ni mtu wa namna gani? Angalia swali halikujibiwa. Tunapojifunza tunatafakari kuhusu haya. Watu hawa walikuwa na uzoefu wa majini. Kupitia maisha yao yote hawakuwahi kushuhudia dhoruba hiyo, na kwa kuinyoshea kidole tu ikakoma! Mtu huyu ni wa namna gani, kweli, hata upepo na bahari vinamtii? Waliwahi kumwona akiponya, lakini hawakuwahi kuliona hili hapo nyuma. Basi huyu ni mtu wa namna gani? Kama wasomaji, tunawezaje kulijibu swali hili? Shwari **kuu** iliyotokea ililingana na dhoruba **kuu** yenye ghadhabu.

8:28

Huu ni mwanzo wa muujiza wa tano na wa mwisho. Huu hapa utadhihirisha nguvu juu ya ulimwengu wa kiroho. Angalia ulinganifu katika Mk. 5. Huu umetolewa kama mfano wa “synoptic problem” (angalia utangulizi). Tunaona watu *wawili* hapa na mtu *mmoja* tu katika Marko. Pengine tatizo limetatuliwa kiurahisi. Katika Marko, mmoja wa hao wawili ni msemaji mkuu au ndiye anayezungumziwa, na mwingine ni mhusika wa pili; ambapo Mathayo anataja tu kuwa walikuwa watu wawili. Hii siyo uharibifu, inawezekana kuelezeka. Marko anamtilia mkazo mmoja kati ya wawili. Hata siku hizi tunafanya vivyo hivyo tunaposimulia matukio.

Marko, katika injili yake, anataeleza zaidi kuhusu vitendo vibaya alivyokuwa navyo huyo mtu, hata ilishindikana kumfunga, na kadhalika. Kwa kuwaangalia walikuwa na nguvu nyingi kwa kupagawa kwao na pepo. Watu hawa walitawaliwa jumla, na kuongozwa na Shetani.

8:29

Wala swali hili halikujibiwa. Mawili yote ni muhimu.

1. **Tuna nini nawe, mwana wa Mungu?** Walitambua (kwa kuwa ni viumbe kutoka katika ulimwengu wa kiroho), Mungu mmoja wa kweli, na kwamba Yesu ndiye Mwana wa Mungu.

Hakuna cha kumtenda Yesu. Wao wametoka moja kwa moja katika ulimwengu wa pepo wabaya, siyo katika ulimwengu wa roho wema. Hili linatusaidia kuelewa sura 12 Yesu aliposhutumiwa kwamba alitumia Belzeburi kukemea pepo wabaya. Hawapo katika huduma ya Yesu wala upande wake. Wako kinyume na chochote Yesu kile anachojaribu kufanya. Huu ni utawala wa Mungu ukikabiliana na utawala wa Shetani - ugomvi mkubwa baina ya nguvu za mwovu na zile nguvu njema. Katika Lk.17:21 Yesu anasema, “Ufalme wa Mungu uko katikati yenu” - hakika Yesu amekuja na uweza na mamlaka yote. Uweza wake Yesu ni mkubwa kuliko ule wa Shetani. Iwapo tutatii na kuwa chini ya Yesu, kama Yakobo anavyosema katika 4:7, Shetani atatukimbia.

2. Je, umekuja kututesa kabla ya muhula wetu? Muhula upi? Na jinsi gani walitambua kwamba alikuwa awatese? Kwa kumfahamu Yesu, walitambua mamlaka yake, na kwamba kwa huyo wangetoa hesabu zao siku ya hukumu. Mashetani walitambua kwamba watateseka kwa maana hawakuwa na tumaini kabisa. Mwandishi wa Waebrania anaeleza kwamba Yesu hawasaidii malaika, bali kwa watoto wa Ibrahimu (Ebr.2:16). Viumbe vya kiroho vikikengeuka haviwezi kurejea upya na kuwa malaika wa Mungu. Wakishashuhudia uweza na utukufu (katika uumbaji) wa uumbaji kisha wakakengeuka, hawawezi kupata fursa nyingine tena. Mapepo ni malaika waliokosa (Yuda 6 na 2 Pet.2:4,5). Ni vigumu kutoa sababu kwa kuwa Biblia haielezi. Pepo hawa wanatambua kwamba siku moja iliyotengwa watahukumiwa kuteswa.

8:30 Basi, kulikuwako mbali nao kundi la nguruwe, wengi wakilisha.

Yesu hayupo katika nchi ya Palestina, lakini ng'ambo ya Galilaya katika nchi ya Wagerasi.

8:31

Hii ni sentensi shurutisho daraja la kwanza, ikimaanisha “kwa kuwa wewe utatutoa.” Pepo hazikutaka zikose mahali pa kukaa, hasa hawa wangelipendelea kukaa katika miili ya nguruwe kuliko kukaa mahali pasikuwepo miili ya aina yoyote. Walitambua kwamba Yesu angeliwafukuza; ndiyo sababu iliyomleta - kuudhihirisha uweza wake juu ya Ibilisi na kazi za giza. (Math.12:43ff. - “wakitafuta pa kupumzika” ni mahali penye mwili wa kuumiliki).

8:32,33

Yesu alikubali ombi lao la kuwaingia nguruwe. Wakawaingia nguruwe, wakatelemka kwa kasi gegeni hata majini. Inasemakana kulikuwa na imani za kale (hakuna uthibitisho kuwa ni za kweli) njia pekee ya kuyashinda mapepo ni majini. Inaonekana hili kusadikika japo kidogo kutokana na Mk.5:13; Lk.8:33, mafungu yanayosisitiza kwamba **wakafa maji** au **wakaangamia baharini**. Lk.8:33 - “Pepo wakamtoka...wakafa maji.” Math.12:43 - “...hupitia mahali pasipo maji, akitafuta mahali pa kupumzika.” Je, tunaweza kutoa maoni kutokana na maelezo haya? Tunachoelewa ni kwamba Yesu alidhihirisha uweza wake wa kutawala, pia uweza wake wa kuangamiza. Inawezekanaje sababu iliyomfanya Yesu aruhusu pepo wabaya kuwaingia nguruwe ilikuwa ni kudhihirisha uweza wake wa kuangamiza? Vyovyote vile, anafahamu matokeo yake, aliruhusu. Yesu ni Bwana wa kuumba, na kwa sababu hiyo, anaweza kufanya hivyo kama apendevyo.

8:34

Pengine waliingia hofu kwa sababu ya uweza wake, siyo kwa sababu (kama wengine walivyodhania) waliogopa maangamizi mengine kutokea katika maisha yao. Pengine walitaka aondoke kwa sababu ya vitu vyao, au kwa sababu ya uwezo wake, walitakiwa kuuliza maswali kuhusu mtu huyu. Watu walipomwona Yesu, kulikuwa na kitu ambacho kiliwafanya washikwe na fadhaa. Marko anaandika mistari 17 juu ya tukio hili, wakati

Mathayo anaandika mistari 6 tu. Marko anatueleza kuwa, “Wakamwendea Yesu, wakamwona yule mwenye pepo...ana akili zake ... wakaogopa” - 5:15. Watu walihofia uweza wa Yesu, “Wakaanza kumsihi aondoke mipakani mwao.” - 5:17.

SURA YA TISA

Sura hii ina miujiza mitano. Yote ni miujiza ya mwili na inajumuisha:

1. Mtu mwenye kupooza (1-9)
2. Msichana aliyekufa (18, 22-26),
3. Mwanamke mwenye kutokwa na damu (19-21),
4. Vipofu (27-31), na
5. Bubu (kiziwi) (32 - 34).

Katika mistari hii, magonjwa ya nje (kipofu, bubu), magonjwa ya ndani (kupooza, kuvuja damu), na mauti - aina tatu zikiwa na fafanuzi tano.

9:1 Akapanda chomboni, akavuka, akafika mjini kwao.

Hapa ni Kapernaum (Math.4:13).

9:2

Kuna mambo mawili ya kuvutia hapa:

1. Wakamletea “wao” katika mstari huu ni wenye kumjali rafiki yao hata kumbeba hadi mahali Yesu alikuwa. Jambo la msingi kwa wanaodai “kutenda miujiza” siku hizi kuona kwamba Yesu alimponya huyu aliyepooza kwa imani “yao,” na sio kwa imani yake yeye aliyeletwa. Hao “watendao miujiza” wanaodai miujiza haitatendeka iwapo mtu hana imani ya kutosha wanapaswa kufahamu kwamba aliyeponywa hapa hakuhitaji awe na imani yoyote ile.

2. Yesu hakumwambia mtu huyo ameponywa, bali alimwambia dhambi zake amesamehewa. Yesu anafundisha kuwa ni muhimu zaidi kuponywa kiroho kuliko kimwili.

9:3 Na tazama, baadhi ya waandishi wakasema nafsini mwao, Huyu anakufuru.

Walimshutumu Yesu kukufuru kwa sababu anayeweza kusamehe dhambi ni Mungu pekee.

9:4,5

Tena, hakuna jibu lililotolewa, lakini jambo rahisi lingekuwa “umesamehewa dhambi zako” kwa sababu mtu asingethibitisha kama ni kweli ama la. Yesu tena anatumia mambo ya mwili kuthibitisha anaweza mambo ya kiroho.

9:6

Yesu anathibitisha jambo moja kwa kufanya lingine. Alitenda kazi nzito zaidi (jitwike kitanda chako), akithibitisha kuwa alikuwa na uwezo wa kufanya kazi ndogo ya (kusamehe). Mamlaka ya Yesu yamedhihirika hapa. Majadiliano yametolewa na watu wengine kwamba mwizi msalabani hakutakiwa abatizwe, hivyo basi hata watu leo. Msitari huu, hata hivyo, unaweza kutusaidia kuelewa tukio hilo. Ebu zingatia:

1. Yeye (mwivi) aliishi chini ya Sheria za Kale, hivyo basi sheria ya ubatizo haikumhusu.

2. Yesu alikuwa na uwezo wa kusamehe dhambi. Ikiwa alitaka kufanya hivyo, angeweza. Lakini alipopaa kwenda mbinguni, aliacha mpango jinsi yetu sisi ya kupata msamaha. Petro anaufundisha huo mpango katika Matendo 2:38.

3. Hatuwezi kuthibitisha kwamba mwizi msalabani hakubatizwa. Pengine alibatizwa kwa ubatizo wa Yohana, au kwa ubatizo waliobatiza mitume.

9:7,8

Makutano walipomwona. Wameingiwa na hofu (kicho), hawakuamini macho yao kwa kile walichokiona. Wakamtukuza Mungu kwa kuwa hawakuwa na jinsi nyingine zaidi ya furaha kwa ajili yake aliyeponywa.

Aliyewapa watu amri ya namna hii. Mathayo anataka kuwashawishi Wayahudi waamini kuwa Yesu ndiye Masihi. Hii ingelikuwa ni sehemu muhimu sana katika kutekeleza lengo hilo. Watu walimstaajabia Yesu. Makutano wamesimama kinyume na waandishi (katika mst.3) ambao walimshutumu kwa kufuru.

9:9

Siyo jambo la kutushangaza kuona kwamba Mathayo anaandika kuitwa kwake yeye mwenyewe humu. Kuna mambo mengi ya maana kuhusu Mathayo, kama mwanadamu, yaliyoandikwa katika habari hizi. Kuna makala nyingi kutoka kwa Wazee wa Kanisa (church fathers) yaliyoandikwa kuhusu Mathayo huyu. Biblia inasema kwamba alikuwa mtoza ushuru - Myahudi aliyejiliwa na Warumi kukusanya kutoka katika watu wake mwenyewe. Kazi hii ilidharauliwa sana na Wayahudi kwa sababu ya:

1. Chuki yao isiyo na sababu kwa Warumi na kwa mtu yeyote aliyefanya kazi kwa Warumi.
2. Dharau iliyo ya kawaida juu ya kulipa kodi.
3. Watoza kodi wasio wadilifu; walizidisha viwango vilivyopangwa halali na Rumi vilivyotakiwa kwa mtu kulipa. Yohana Mbatizaji aliwaambia watoza ushuru wasitoze zaidi ya ilivyotakiwa Lk.3:12,13. Watoza ushuru walikuwa wakijilimbikizia mifuko yao binafsi toka katika mali ya watu wengine.

Mchanganyiko wa namna ya kipekee wa wanafunzi unafaa uangaliwe; Wazoleti, wavuvi, watoza ushuru, n.k. - watu waliofanya kazi pamoja bega kwa bega, mbali na uhasama wa kawaida baina yao. Yesu ameweza kuleta amani na umoja miongoni mwa watu mbalimbali.

9:10

Hapa tunaona marafiki wakila chakula pamoja. Idadi inawajumuisha watoza ushuru wengi na wenye dhambi. Wenye dhambi ni wale wasio na dini au wasiojishughulisha na Uyahudi. Wao hawakupendezwa na dini ingawa walikuwa Wayahudi. Yesu “anashirikiana” na watu wa “hali ya chini” katika jamii. Wapinzani wake walijenga hoja hiyo. Hapa ni fafanuzi bora kwetu sisi katika maisha yetu wenyewe tunapozungumzia kuhusu kuwepo “duniani bila kuwa wa dunia.” Yesu alikuja kutafuta na kuokoa kilichopotea, walakini hayo haswa ndiyo aliyofanya - nasi ni lazima tufanye vivyo hivyo.

9:11

Yesu hatendi kwa mfano wa Rabi, ambaye hakushirikiana na watu kama hawa. Wamekuja kupata kufahamu kwa nini Yesu anafanya hivyo. Yesu amelizungumzia hilo katika sura ya 11:16 -19, “Lakini nitakifananisha na nini kizazi hiki...maana Yohana alikuja, hali wala

hanywi, wakasema, ‘Yuna pepo!’ Mwana wa Adamu alikuja, akila na kunywa, wakasema, ‘Mlafi huyu, na mlevi...’ Walimlaumu Yohana kwa kutokufanya chochote, pia wakamlaumu Yesu kwa kufanya mambo hayo. Yesu anasema hawawezi kuridhika hata angefanya vipi.

9:12 Naye alipoosikia, aliwaambia, Wenye afya hawahitaji tabibu, bali walio hawawezi.

Anafundisha kulingana na maisha ya kila siku. Walio wagonjwa kimwili wanahitaji msaada (daktari), pia wagonjwa kiroho wanahitaji msaada (Yesu). Kusudi la huduma yake Yesu ni kuwafikia wagonjwa - kimwili, naam; lakini muhimu zaidi, kiroho.

9:13

Mkajifunza. Ukweli ni kwamba hawakujifunza vya kutosha kwa maana hawakutaka kujifunza yaliyopaswa kujifunza. Wengine wangeliveza kunukuu sehemu hii ya maandiko, Hos.6:6. Kujua kinachonenwa na kuelewa kuwa ni mambo mawili tofauti.

Neno “rehema” ni “eleos” (kama katika 6:1 “jihadharini...msifanye wema”), matendo ya rehema au ya haki. Imetafsiriwa “rehema” lakini Yesu anasema anachotaka Mungu ni pamoja na wao kuwafikia watu na kuwasaidia. Kwa Wayahudi, Yesu anasema haya katika kujibu maswali yaliyo nafsini mwao ya kula na kunywa na wenye dhambi. Hakuna hata mmoja miongoni mwa viongozi wa Kiyahudi wangedai kuwa wenye dhambi si wagonjwa. Lakini wasingekuwa miongoni mwa wanaotoa msaada. Wanafuata Sheria ya andiko, lakini roho ya sheria imesahaulika. Anawataka wasiwe na dini isiyo na rehema bali wenye dini ya rehema.

Sadaka = usahihi wa taratibu za ibada, Sheria ya andiko.

Sikuja...wenye haki, bali wenye dhambi = wanaojiona wenye haki kwa mfano wa Mafarisayo hakutumwa awaite hao; watu ambao hawakutambua hata kwamba wamepotea na hakika walimhitaji Yesu. Daktari hatamsaidia mtu asiyemwendea ili atibiwe. Wenye dhambi wenye toba ndiyo walijua walihitaji msaada.

9:14

Swali lililoulizwa halina uhasama ndani yake. Ni swali zuri. Yohana alisema tunafanya kazi pamoja, lakini unaonekana uko tofauti, sasa tunataka tufahamu kwa nini uko hivyo. Ndipo Yesu anajibu katika mstari unaofuata.

9:15

Mara nyingi kufunga ni ishara ya kuomboleza. Wanafunzi wa Yohana walionekana zaidi kukubaliana na Mafarisayo, na jambo hilo halikuleta maana. Kufunga kokote kule kulifanyika kwa sababu ya kutafuta wokovu toka kwa Mungu, lakini sasa wokovu uko hapa - bwana arusi yupo hapo - hivyo basi si muda walioalikwa (mitume na wanafunzi) kuomboleza, bali kusherehekea. Mwokozi, Masihi wao, Yesu, alikuwa miongoni mwao na hawakumtambua! Siku zitakuja ambapo kuomboleza kutatakiwa; wakati bwana arusi - Yesu - ataondolewa na kusulubiwa.

9:16,17

Ikiwa tutaliangalia hili katika mazingira yake ni rahisi kuelewa. Viongozi wa Kiyahudi walimtaka Yesu alingane na tabia zao za kale jinsi ya kufanya mambo - njia ile Mafarisayo waliyafanya. Walifarijika na Sheria ya Kale, na walikuwa na maoni yao juu ya mipango na malengo ya Masihi. Sivyo kwamba walifikiria hilo vazi la kale (Sheria ya Kale) haikuhitaji “kiraka” hapa na pale. Sheria ya Kale haikuwa kamilifu, lakini hawakuitaka kuitupa. Yesu

alikuwa, hata hivyo, na muundo wa sheria mpya kabisa. Yesu hatoi ahadi ya “kutia kiraka” katika Sheria ya Kale, atabilisha na mahali pake kuiweka sheria mpya.

Mistari hii miwili ni moja ya mafungu yasiyoeleweka zaidi katika Agano Jipya. Kuna waojaribu kuitumia mistari hii kutokukubaliana na mafundisho ya Biblia juu ya mfumo wa uongozi wa kanisa, madaraka ya mwanamke, vyombo vya muziki katika ibada, n.k. Hoja zinazotolewa ni kwamba mambo hayo ni “vazi la kale” na zinatakiwa kutupwa. Kutumia kwa njia hiyo sehemu hii ni “kugeuza na kupotosha” Maandiko. Yesu alituachia yale ambayo daima yatafaa hadi atakaporudi tena (Ebr.13:8; Gal.1:8,9; Yuda 3).

9:18

Myahudi huyu alikuwa kiongozi wa sinagogi, na ilikuwa muhimu sana karibu kila jamii yenye idadi fulani ya watu kuwa na sinagogi, mahali palipokuwa ndiyo mahali pakuu pa kukutano mjini au jijini hapo. Hivyo basi, kuwa kiongozi wa kituo maalum hicho, ilikuwa ni fursa kubwa yenye fahari na heshima. Si jambo dogo kwa mtu huyo mkubwa kumsujudia Yesu. Aliifahamu vyema ibada, kwa maana aliishuhudia hekaluni. Anaisimamia ibada kila siku katika sinagogi.

Binti...naye ataishi. Hii ni kuonyesha imani kubwa. Amehatarisha nafasi yake katika sinagogi, na hajali. Binti yake amekufa na anajua kwamba mtu huyo angefanya jambo fulani juu ya hilo.

Amekufa sasa hivi inaonyesha alimwendea Yesu mara yule alipovuta pumzi ya mwisho. Kuna dharura katika hilo yaani jambo limetokea, na kwamba Yesu angali anaweza kufanya jambo fulani katika hilo lililotukia.

Naye ataishi. Siyo pengine, bali ataishi! Mtu huyu amekuwa mwanafunzi mzuri wa maandiko, macho yake hayajapofuka kama watu wengine wa wakati ule. Anatambua mkono wa Yesu unaweza kuponya kwa maana ameona hivyo mara nyingi bila shaka.

9:19 Akaondoka Yesu, akamfuata, pamoja na wanafunzi wake.

Katikati ya mazungumzo yake na wanafunzi wa Yohana, wanafunzi wake na Mafarisayo, Yesu akainuka na kuondoka! Ghafila, amekatishwa.

9:20

Ni maumivu ya jinsi gani mwanamke huyu alistahimili! Miaka kumi na miwili ya maumivu ya ndani kwa ndani na kikwazo alichokuwa nacho daima chanzo cha kumletea fedheha.

Akaugusa upinde wa vazi lake. Hes.15:38,39,40 panazungumzia kuhusu pindo katika mavazi “ili mpate kukumbuka na kuyafanya maagizo yangu yote, na kuwa watakatifu kwa Mungu wenu.” Pengine hiyo ndiyo sehemu aliigusa katika vazi la Yesu - upinde au vishada. Septuagint inatumia neno sawa na tulilonaldo hapa. Katika Mathayo 23:5 Mafarisayo walitanua matamvua ya mavazi yao. Vazi la Yesu dhahiri lilikunjwa kwa vishada. Hapakuwa na kosa kufanya hivyo. Ilikuwa kutanua pindo ndiko alikushutumu katika Math.23.

9:21 Kwa maana alisema moyoni mwake, Nikigusa tu upindo wa vazi lake nitapona.

Alikuwa akifikiri, “Sitakiwi hata kumsumbia. Ninachohitaji ni kugusa tu moja ya vishada vya vazi lake, hapo nitakuwa nimepona!! Imani hii ni sawa na ile ya mkuu wa sinagogi aliyoonyesha. Aliamini kuwa angeliponywa.

9:22

Alimwamini Yesu kuwa angemponya, na kweli, alimponya. Ilikuwa ni imani yake iliyomponya. Hakukata tamaa; aliitumia nafasi, kisha akaponywa. Tungeacha kuelezea muujiza mmoja mmoja na kisha kuwa na maana moja. Tunaona katika simulizi za Mathayo anafafanua kwamba Yesu ndiye Masihi aliyetabiriwa, na anatumieze kuwa Yesu ndiye mtenda miujiza aliyetabiriwa (Math.8:17). Maana hii imechanganuliwa kwa mapana zaidi, na tumepewa maelezo ya kipekee yakionyesha kuwa Yesu ndiye aliyeyachukua magonjwa yetu. Watu wanamtazama Yesu, na kwa udadisi wanaamini kwamba anaweza kuwasaidia, hapo ndipo wanapofanya jambo lingine tena. Wanaidhihirisha imani yao. Mathayo anajaribu kuwaelimisha Wayahudi wamwamini Yesu kuwa ndiye Masihi wao, lakini wanapaswa *kufanya* jambo fulani ili wapate kusaidiwa naye. Ikiwa aliweza kuwasaidia maradhi yao ya kimwili, kusingelikuwa na sababu ya wao kutoamini kwamba hawezi kuwaponya magonjwa yao ya kiroho.

Wote waliokuwa wagonjwa au kupagawa na pepo wabaya waliponywa. Walimwendea Yesu na hawakukatishwa tamaa. Tunaamini kwamba Yesu anaweza kutuponya maradhi yetu ya kiroho. Anaweza, na hatutavunjwa moyo. Lakini, ni lazima *tutende* jambo ili tuweze kupata baraka.

9:23

Yesu alipofika hapo kulikuwa ghasia tupu.

Kulia kuliambatana na kelele pasipo mpangilio, kuomboleza, kwa sauti kubwa, n.k. Jamii zetu kwa upande mwingine zimekuwa tofauti kama zile za jamii ya Kiyahudi katika kuomboleza. Wayahudi, kuomboleza kulilinganishwa na maafa. Kadri maafa yalivyokuwa makubwa ndivyo kuomboleza na kulia kulivyokuwa pia. Ebu fikiria idadi ya watu wangehudhuria msiba wa binti wa mtu mkubwa huyo. Wapiga filimbi ni hao waliokodishwa kufanya kazi hiyo.

9:24 Akawaambia, Ondokeni; kwa maana kijana hakufa, amelala tu. Wakamcheka sana.

Kijana (msichana) = *karasin* = “msichana mdogo,” msichana mwenye umri mdogo usio ule wa kuolewa.

Wakamcheka sana. Hawa ni waombolezaji wenye ujuzi na waliutambua mwili wa mtu aliyekufa mara moja tu walipouona. Hii inadhihirisha kwamba watu hawa hawakuwa hasa wakihuzunika. Hakika wazazi wasingelicheka katika kipindi kama hicho. Lakini waliokodishwa kuomboleza wangelidhania kuwa Yesu ni mwenda-wazimu kwa kusema hivyo. Halifundishi hilo “kulala kwa roho” kama wengine wanavyofundisha. Rejea katika habari ya binti yake Yairo katika Lk. 8:41ff. hasa mst. 55. Angalia pia fungu katika habari ya Lazaro aliyefufuliwa toka kwa wafu - Lk.16.

9:25

Siyo kiini-macho hapa; alimwinua kwa mkono hapa, na mara akapona.

9:26 Zikaenea habari hizi katika nchi ile yote. Kumfufua mtu kutoka kwa wafu ni habari njema haswa. Usingeona jambo hilo kila siku!

9:27

Katika Yoh.9:39-41, baada ya Yesu kumponya mtu aliyezaliwa kipofu, Yesu alitoa maelezo juu yao walio vipofu hasa. Si wale wasioweza kuona kwa macho yao ndiyo vipofu, bali wasioweza kuona kwa mioyo yao, macho yao ya kiroho.

Utirehemu. Hili ni “eleos,” rehema, matendo ya upendo. Wanaomba macho yao yarejee.

Mwana wa Daudi. Wanamwita Kristo, Masihi; vipofu wawili wameweza kuelewa kwamba Yesu ndiye Masihi. Kweli hilo ni jambo la msingi sana!

9:28

Tunauliza swali lilo hilo. “Je, tunaamini kwamba Yesu anaweza kufanya hili? Inategemea na jinsi tulivyojifunza tungesema naam, lakini mioyo yetu imekuwa wazi zaidi kuliko Wayahudi waliokuwa wakiyaona haya. Wao bado walimtilia shaka Yesu, lakini watu hawa wawili wanasema, “Naam Bwana.” Tuna watu wengine hapa wanaoamini.

9:29 Ndipo alipowagusa macho, akasema, Kwa kadiri ya imani yenu mpate.

Ikiwa tutamwendea Yesu kwa imani tutapata thawabu.

9:30

Angalia Math.8:4 kwa ajili ya pengine sababu zilizofanya watu wasielezwe.

9:31 Lakini wakatoka, wakaeneza habari zake katika nchi ile yote.

Hawatendi makosa kwa kupuuzia aliyowaonya Yesu, bali wamefurahi mno na kuwa na shauku hata wasiweze kulinyamazia hilo. Hivyo ndivyo tulivyo katika imani yetu ya Ukristo. Ni vigumu kunyamaza kuhusu Bwana wetu.

9:32 Hata hao walipokuwa wakitoka, tazama, walimletea mtu bubu mwenye pepo.

Huu ni muujiza wa tano na wa mwisho katika sehemu hii. Katika sura 9, miujiza yote mitano imetegemea imani; ikiwa ni imani ya mtu mwenyewe, au ya familia, au imani ya marafiki.

1. Imani ya marafiki wa mwenye kupooza.
2. Imani ya jumbe wa sinagogi.
3. Imani ya mwanamke mwenye kutokwa na damu.
4. Imani ya vipofu wawili.
5. Imani ya watu waliomleta bubu kwake.

Katika matukio hayo yote imani *imetenda kazi*.

9:33

Watu walishuhudia miujiza hii ya ajabu bila kuzuizi. Hawakuweza kulinganisha na mahali popote. Katika Math.7:22 wengine wanatenda miujiza lakini si kama ile ya Yesu. Makutano si wajinga wanaoweza kuchukuliwa ovyo ovyo. Wamestaajabia kwa sababu wameona mambo hayo halisi yakitukia. Kuamini kwamba haya ni ya kawaida ni kuwafanya watu hawa kuwa wapumbavu. Watu wa tabia ya mwilini watadai kwamba Yesu anawaonyesha viini-macho tu. Makutano pamoja na Mathayo walishuhudia haya yote.

Mafarisayo walirudia tena mashaka yao:

9:34 Lakini Mafarisayo wakasema, Kwa nguvu za mkuu wa pepo atoa pepo.

Lazima wawe na la kusema. Wanaamini kwamba kuna nguvu zizidizo nguvu za asili zimetendeka, lakini hawataki kumtukua Mungu. Hivyo basi hawana njia nyingine tena. Jambo hilo ni kumkufuru Roho Mtakatifu kufutana na jinsi Yesu alivyosema katika Math.12:31,32.

9:35

Sura 9 inajumuisha aina zote za magonjwa na udhaifu. Yesu anaweza kuyaganga yote. Yesu anafundisha, na kuitumia miujiza kama msingi wa kuwafundishia.

9:36

Aliwahurumia ni tabia (Isa.53) ambayo itadhihirika kwa Masihi. Katika Math.14:14 “Yesu akatoka...akawahurumia...” Hakika tumeona tayari katika Math.9:14 kwamba Mungu anataka rehema. Tualiona hili tena tunapoptia kitabu kizima cha Mathayo.

9:37,38

Kuna watu wengi wanaomwendea Yesu, siyo tu wale wanaoteseka kwa sababu ya magonjwa ya mwilini, bali pia mst.36 anasema, “walikuwa wamechoka na kutawanyika kama kondoo wasio na mchungaji.” Neno katika Kiyunani ni “taabika” na “teseka.” Inawezekana kutoka kwa makundi mawili yote, viongozi wa Kiyahudi na wa Kirumi. Watu hawana utawala na usimamizi mzuri, wamekata tamaa. Moyo wa Yesu unawahurumia. Anatumia njia hii kuwafundisha wanafunzi wake:

Mavuno ni mengi. Kuna kazi nyingi ya kufanya na msaada wa kusaidia ni kidogo.

Basi mwombeni Bwana. Wafanya kazi wengi wanahitajika - mambo ya kuomba hayo!

SURA YA KUMI

Katika Yoh.4, baada ya mwanamke Msamaria kwenda kuwaeleza jamaa zake, wanafunzi wake wanarejea kisha Yesu anasema katika mst.35, “...Inueni macho yenu...mashamba...kuwa yamekwisha kuwa meupe, tayari kwa mavuno.” Kwa kuwahurumia makutano waliomwendea, anasema, “Angalieni kazi yote ile inayotakiwa kufanywa. Mwombeni Bwana atume wafanya kazi, lakini mimi nina kazi ya kufanya kwa ajili YENU sasa.” Itakuwa kinyume na mpango wa Mungu kwetu sisi kumwomba Bwana atume watenda kazi, na sisi wenyewe hatuendi kufanya kazi. Ombeeni, naam, lakini pia toka kafanye kazi!

10:1

Amri = **εξουσιαν** - walipewa mitume juu ya roho wachafu...sawa na neno katika 9:35. Limejulikana kama “agizo maalum” lililo mbali na lile “agizo kuu” katika sura 28.

10:2-4

Kumekuwa na kujifunza orodha ya mitume, na sababu ya jina la Petro daima kuorodheshwa kwanza. Tunaposhindwa kuelewa sababu kabisa, tunatambua kwamba Petro, Yakobo, na Yohana ni kati ya mitume waliopendwa na Yesu.

10:5

Sababu inapatikana mstari unaofuata.

10:6 Afadhari shikeni njia kuwaendea kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli.

Yesu alitambua kwamba injili ingehubiriwa kwa Mataifa muda si mrefu. Anawaeleza katika Matendo 1:8 jinsi injili itakavyoenea. Siyo kwamba Yesu hawajali watu wa Mataifa, anawajali, bali wakati utafika kwa ajili yao. Ni mpango wa Mungu kwamba Wayahudi wahubiriwe injili kwanza - Rum.1:16 “kwa Myahudi kwanza na kwa Myunani pia.” Kwa wakati huo, Wayahudi wapo mahali ambapo wanapaswa kuutoa muda wao wakfu. Kipindi cha huduma ya Yesu, ujumbe unatakiwa kuwaendea watu wa Mungu kwanza.

10:7 Na katika kuenenda kwenu, hubirini, mkisema, ufalme wa mbinguni umekaribia.

Ufalme umekaribia. Uko jirani. Yesu anawataka wahubiri ujumbe ambao hata Yohana aliuhubiri (Math.3:2) ambao yeye binafsi alihubiri (Math.4:17). Mambo aliweza kufanya Yohana ni kuwatayarisha watu, Mungu anapenda kuwapatia watu wake mwenyewe nafasi ya kwanza ya kusikia injili, kisha Mataifa wasikie. Paulo anafafanua katika Warumi kwamba mafundisho hayo kwanza walikuwa wapate Wayahudi, lakini kwa kukataa kwao, wangekatiliwa mbali kisha kupewa Mataifa - Rum.9.

10:8

Anataja bayana kazi aina nne. Wameshuhudia uponyaji wake, na wanatambua kwamba inawezekana. Yesu amewahakikishia kwamba miujiza inawezekana, na itatendeka!

Mmepata bure, toeni bure. Hawakufanya lolote ili kupata karama zake hizo, hivyo basi wanatakiwa wasitake faida kwa wengine vile vile. Msizuie kwa mtu awaye yeyote. Tayari Mathayo amebainisha ukweli wa kwamba Yesu aliweza kumponya kila mtu, watu wote. Wanafunzi wake ni sharti wafanye vile vile,

10:9 Msichukue dhahabu, wala fedha, wala mapesa mishipani mwenu;

Kuponya ingelikuwa fursa ya pekee kwa wanafunzi kutengeneza fedha. Kama walikuwa tayari na fedha zingine, hizo zisingelikuwa na tatizo. Lengo kubwa hapa ni kwamba wasiende nyumbani kuchukua kiasi fulani cha “fedha za safari.” Watu watakaowasaidia watawapatia mahitaji yao watakayohitaji.

10:10

Wale wanaowahubiria watawasaidia, basi lazima kuwe na ukomo wa upokeaji wa vitu kutoka kwa wale walioponywa. Watenda kazi wanapaswa kuchukua vitu vyepesi safarini, na kuwawezesha watu wengine kuwasaidia wakiwa “kazini.”

1 Kor.9:14 - Paulo anasema mtenda kazi anastahili kusaidiwa.

1 Tim.5:18 - “Usimfunge kinywa ngo'mbe apurapo nafaka...” na mtenda kazi anastahili ujira wake . Gal.6:6 - “...amshirikishe...katika mema yote.”

Ni kati ya mipango ya Mungu kwamba watenda kazi wasaidiwe kuihubiri injili. Kuna watu ambao watapinga kusaidia na wala hawataunga mkono kazi. Yesu anawazatiti jinsi watavyopingwa.

10:11

Hatuelezwi sisi anaposema kuwa **kustahili**, bali katika utumishi wa Yesu wa awali yalikuwepo mawazo ya nani anastahili na nani hastahili, kwa ajili ya watu waliofungua mioyo yao mikunjufu ikipingana na mioyo midanganyifu ya Mafarisayo. Ni jambo jema kuulizia watu wa kiroho walipo na kuishi nao mjini unakokwenda. Katika vijiji vidogo mitume wangetambua walio wa kiroho kwa njia ya kuwapokea.

10:12,13

Ilikuwa desturi ya Wayahudi kuitakia heri nyumba waliyoingia ndani. Wangesimama kizingitini na kuibariki. Yesu anafundisha somo la kiroho hapa. Mitume walifundishwa kuwaonyesha heshima wenyeji wao na uungwana. Walikuwa wawafundishe na kuwashirikisha baraka za Bwana za injili. Iwapo familia ilipenda kupokea neno, basi walipokea baraka zitokanazo na neno. La sivyo, baraka walizotoa mitume kwa familia zingewarudia wao wenyewe.

10:14

Pengine sehemu ya pili ya fungu hii inatusaidia sisi kuelewa “kustahili.” Ikiwa hawatawakaribisha au hawatawasikilizeni.

Mtokapo...kung’uteni miguu yenu = ishara ya kukataliwa; “Sina shughuli nawe, nawe huna shughuli nami.” Paulo alifanya hivyo katika Matendo 13:51.

10:15

Watu wa mji, kundi zima likipinga ukweli, jambo hilo ndilo litaleta hasira ya Mungu juu yao. Kwa mfano, Sodoma na Gomora isingeadhibiwa kama wangeonekana angalau wenye haki 10 miongoni mwao. Kwa kuwa hawakupatikana, miji iliagamizwa. Hivyo anawataka mitume watambue kuwa walikuwa mawakili wa Mungu, wanahubiri ujumbe wa Mungu, na ikiwa watu wangepinga hapo ndipo hasira ya Mungu ingewaka juu ya watu.

Itakuwa rahisi nchi...kuliko mji ule (Math.11:21ff). Iwapo miujiza aliyofanya Yesu Korazini, Bethsaida, na Kapernaumu ingefanywa katika Sodoma na Gomora, watu wa Sodoma na Gomora wangetubu. Watu wengi walishuhudia miujiza ya Yesu hawakutubu, hivyo basi hukumu yao ni kubwa. Hili linaunga mkono fundisho la viwango tofauti tofauti vya adhabu Jehanamu.

10:16

Mitume wametajwa kama kondoo - mwororo na mpole, wakati mbwa mwitu wanawakilisha ulimwengu - bila suluhu na wakatili.

Busara = hekima, makini, hasa katika kuzuia hatari.

Wapole = wasio na shari, safi, bila uchokozi wa aina yoyote.

Jitengeni na ubaya (1 Thes.5:22) bali fanyeni yale mliyotumwa kuyafanya (Math.10:1).

10:17

Jihadharini na wanadamu. Mistari hii inawezekana kwa namna fulanio iliwashangaza. Kwenda mijini, kuponya wagonjwa na wenye ukoma, wakidhania wangekaribishwa na kupendwa. Badala yake kuteswa na kupigwa - hata katika masinagogi!

10:18

Maneno haya ni kweli, “kuonywa mapema kunafanya uchukue tahadhari mapema.” Wametambua hilo kuwa lingetokea na isingeliwashangaza. Maadui zao wangeliwapeleka mbele ya wakuu na wafalme kwa lengo la kuwaadhibu kifo.

10:19

Aliwaahidi uweza wa kimiujiza ambao ungewawezesha kusema kilichotakiwa kusemwa kwa saa ile ile ilipohitajika. Ahadi hii inawafariji na kuwaondolea hofu siku zijazo.

10:20 Kwa kuwa si ninyi msemao, bali ni Roho wa Baba yenu asemaye ndani yenu.

Walikuwa vyombo vya Mungu. Alikuwa ni Roho Mtakatifu aliyesema ndani yao. Tunapata hapa fafanuzi nzuri ya jinsi uvuvio ulivyofanya kazi. Mitume na manabii waliposema, yalikuwa ni maneno ya Mungu halisi yaliyotoka kinywani mwao (1Thes.2:13; 1 Kor.14:37; 2 Pet.1:20,21).

10:21

Yesu ataliongelea hili kwa mapana zaidi katika mst.34. Lakini anawaandaa kujua jinsi mateso yajayo yatakavyokuwa makali; kiwango cha hata baina ya familia kufarakana mmoja na mwingine, hata kufikia hatua ya kuuana! Tofauti za kidini zitafikia hatua kiasi cha mtu kutaka amwue mwingine na kumtoa kwa sababu hiyo. Katika baadhi ya matukio yatatukia.

Na kuwafisha. Katika Kiyunani bora ingetafsiwa na “ili wapate kuuwawa.”

10:22

Kwa kawaida watu watakaowapenda wanafunzi, kuwa marafiki, na kuwasaidia watageuka na kuwa kinyume nao, sababu pekee...kwa sababu ya Yesu. Hapa kuna ufunguo:

Lakini mwenye kuvumilia...ataokoka. Mtu ni lazima awe na tabia ya “kudumu humo,” ya “kujilinda hata mwisho.” Hakuna thawabu kwake anayevumilia kwa kitambo tu, na kisha huacha. Angalia Math.24:9-13; Ufu.2:10; 2 Tim.4:7.

10:23

Mitume walikuwa wasiyapoteze bure maisha yao. Walikuwa wayalinde kwa njia sahihi - kwenda mahali ambapo wangepanya kazi bora zaidi.

Hamtamaliza...hata ajapo Mwana wa Adamu. Hili ni fungu lingine gumu, lina fafanuzi aina tatu.

1. Maangamizi ya Yerusalem (Math.24:29-31).
2. Mwana akija kutawala kama Mfalme katika siku ya Pentekoste.
3. Hukumu ya mwisho.

Yesu, Mwana wa Adamu, akija katika utukufu wa Baba yake (16:27). Hapa yametumika katika mazingira ya hukumu ya siku ya mwisho.

Katika Math.24:28-30 kuja kwa Mwana wa Adamu kunarejea kuangamizwa kwa Yerusalem. “Hamtamaliza miji ya Israeli...” Kuna muda maalum. Hivyo inawezekana kuja kutawala katika ufalme wake au kuanguka kwa Yerusalem. Maelezo kila moja yanakubaliana yakihusishwa na hilo.

10:24 Mwanafunzi hampiti mwalimu wake, wala mtumwa hampiti bwana wake.

Alivyotendewa mwalimu, mwanafunzi au mtumwa hatakiwi kudhani kwamba angetendewa bora zaidi. Kama wanafunzi wa Yesu Kristo hatupaswi kutarajia au kudhania tunastahili kutendewa mema kuliko Yesu alivyotendwa. Tunapoteseka, kukataliwa na kudharauliwa kwa kuwa waaminifu, tunapaswa kufurahia kutendewa kama alivyotendwa - Yoh.15:20,21.

10:25

Ikiwa wanapokea kama mwalimu wao, wanaweza kutarajia mambo kama hayo. Beelzebuli = “Beelzebub” = “Mfalme wa inzi.” Ikiwa kiongozi wa nyumba amenenwa hivyo, wengine wote katika familia watatendwa vivyo hivyo (9:34).

10:26

Basi = kwa sababu ya yale yaliyoonywa katika msitari uliotangulia, **msiowaogope**. Hivi ndivyo mambo yangetukia, lakini msiogope. Neno “hofu” limetumika mara nne katika mistari inayofuata mitano.

Kila kitu kitatukia lakini ukweli ni lazima ujulikane. Mungu anaona hayo yote yakitendeka, na watenda maovu watawajibika kutokana na wanayotenda na kusema.

10:27

Mambo waliyoambiwa sirini walipaswa kuyahubiri hadharani.

10:28

Wanadamu wana uwezo, lakini una mipaka yake. Katika jamii yetu kitu kibaya ambacho mtu anaweza kukifanya ni kutuua sisi. Yesu anasema kuwa hilo siyo ndilo jambo baya zaidi. Anatambua kwamba miili yetu haina lolote zaidi ya kuwa makazi ya muda kitambo tu.

Afadhali mwogopeni...katika jehanamu. Hapa ni “Gehenna” - adhabu ya milele. Mungu ana uweza ambao hakuna mtu yeyote anao - basi, tunapaswa kumwogopa yeye. “Kumcha Bwana ni chanzo cha maarifa” - (Mith.1:7).

Wengine hushindwa kuelewa maonyo haya ya kumcha Bwana kwa sababu ya 1Yoh.4:18 - “Katika pendo hamna hofu.” Watu wengi huamini kwamba hatutakiwi kuwa na hofu ya aina yeyote ile. Lakini Biblia inatufundisha kwamba hofu hutuelekeza hata kufikia ukamilifu. Yohana anazungumzia pendo kamili ambalo linafukuzia mbali hofu katika hukumu. Mungu ndiye tunayepaswa kumcha! Ebr.12:29 “Maana Mungu wetu ni moto ulao.” Katika Ebr.10:31 “Ni jambo la kutisha kuanguka katika mikono ya Mungu aliye hai.”

Alikuwa Mungu, katika Mlima Sinai, aliyewatetemesha Israeli. Soma Kut.20:18, 19. Katika mstari wa 20 Musa anasema, “Msiogope, maana Mungu amekuja ili awajaribu, na utiisho wake uwe mbele yenu, ili kwamba msifanye dhambi.” Watu wanapohofu ghadhabu ya Mungu husahihisha tabia zao. Tukiwa wazazi tunaliona hilo kwa watoto wetu. Wanatii kwa sababu wanahofu adhabu iwapo hawatawajibiki. Lakini wakishakuwa watu wazima wanatii kwa upendo na wala si kwa hofu. Hivyo ndivyo Mungu anavyotushughulikia. Tunakua na kufikia utu uzima hata kiwango cha kumtii. Uhusiano wetu na Mungu unatakiwa ukue ili kwamba tuweze kukua na kuwa wazima kufikia kiwango cha upendo ambao Wakristo wanapaswa wawe nao.

Neno kuangamiza halina maana maangamizi ya kufutilia mbali (annihilation). Kuna mafungu mengi yanayoonyesha adhabu itakuwa ya milele. Math.3:12 panazungumzia kuhusu moto wa milele ambao hauwezi kuzimika. Yesu anasema funza hawafi humo - Mk.9:44. Angalia pia Math.13:42; 25:41; Mk.9:48. Shetani hawezi kuangamiza nafsi; hana uwezo huo.

10:29

Shomoro hana thamani kubwa, lakini Mungu anawajua na kuwapenda sana. Mmoja akianguka chini, anajua. Basi, kiasi gani anajali, na kuwajua, watoto wake?

10:30 Lakini ninyi, hata nywele za vichwa vyenu zimehesabiwa zote.

Hili ni fafanuzi bora kwamba Mungu anajali kila dakika moja ya kuwepo kwetu. Hivyo ndivyo anavyotujali na kutupenda.

10:31 Msiogope basi; bora ninyi kuliko mashomoro wengi.

Msiogope basi. Msiogope watu kwa sababu upendo mkubwa wa Baba mweza yote. Jambo hili linahatimisha sehemu hii.

10:32

Yesu alikuwa akizungumzia hofu juu ya wanadamu. Hofu huwafanya watu wafanye mambo ambayo hawawezi kufanya wakiwa kawaida. Mungu pekee ndiye anajua idadi ya watu wote, wa kike na kiume, wadogo kwa wakubwa, ambao wamerejea nyuma kwa sababu ya hofu. Yesu anasema kwamba bila kujali watu watavyotutenda, kama tunapenda kumkiri yeye mbele za watu, tunaweza kuwa na uhakika kwamba naye atatukiri mbele za Baba. Anatoa uhakika mkubwa kwamba iwapo tunamkiri yeye kuwa ni Bwana katika kila hali ya maisha, na kutegemea wokovu wake, ndipo atatupigania - Rum.10:9,10. Yesu, katika Mathayo, anazungumzia kujitoa maisha yote, mtu kumkiri daima katika maisha na kwa maneno yake.

10:33

Kinyume cha hivyo ni bayana. “Kumkana” ni kinyume cha “kimkiri.” Tunaweza kumkana Yesu kwa namna mbili:

1. Kwa kinywa kutamka hatutaki kumfuata yeye.
2. Kwa kukaa kimya. Mtu ambaye haonyeshi bayana utiifu kwa Yesu, na badala yake hasemi chochote, huyo hakika anamkana.

Atakayemwakilisha Yesu ni yule ambaye anamkiri yeye. Yeye aliyekazini, ni yeye anayekiri kwa kinywa chake mbele za watu na kwa maisha yake. Kumbuka katika Hotuba ya Mlimani, kwao wanaoasi sheria ya Yesu atawaambia, “Sikuwajua ninyi kamwe.” Hatasema kwamba anawajua (2Tim.2:12b). 1 Pet.3:15 tunaamuriwa kuwa tayari kutoa majibu juu ya tumaini lililo ndani yetu. Watu wanataka kuona tunakiri kwa nini tunafanya mambo kama hayo. 1 Pet.2:12 - tabia zetu zinakuwa sahihi mbele za Mungu. Math.5:16 - angalia matendo yetu mema.

10:34

Watu walitarajia Masihi mwenye jeshi kubwa kuja na kuanzisha ufalme wa Daudi. Yesu anawaambia wasifikiri hivyo. “La! Sijaja kuleta amani, bali upanga.” Yesu anataja tena gharama za kumfuata yeye.

10:35,36

Haya yanatoka Mik.7:6. Yesu anasema kuwa atakachofanya ni kikubwa kitaigawa familia katikati kwa sababu wana-familia hawatakubaliana na Mtu huyu analivyo. Yesu alikuja, kutambua kuwa ingelikuwa hivyo, basi kungelisaidia kujiweka tayari! Watu wanatakiwa kufanya maamuzi, na moja ya maamuzi hayo ni magumu. Hatupendi watu wa nyumbani mwetu kuwa maadui zetu, lakini hivyo ndivyo inavyotukia tukitii injili. Hatuwezi kuruhusu uadilifu kwa familia zetu utugharimu sisi kukosa uzima wa milele mbinguni. Mungu ndiye pekee anayejua watu walimwacha kwa ajili ya familia zao.

10:37

Hii ni mara ya kwanza kati ya tatu anazotumia neno **stahili**. Mtu anakuwa anastahili kwa Yesu? Ikiwa anachukua msimamo wa kuwa na “imani pekee,” na si vinginevyo. Walakini Yesu anasema kinyume na hivyo. “Ampendaye baba au mama kuliko mimi, hanistahili.” Hivyo utiifu kwake lazima uzidi ule wa ndugu zetu duniani. Upendo mtu alionao kwa mwanawe au bintiye ni mzito na mkubwa kiasi cha kutokuelezeka kwa maneno, lakini hatakiwi awapende zaidi ya kumpenda Yesu la sivyo hatamstahili. Mtu anaweza kudai, “Hakuna kujadili kuhusu Yesu katika nyumba hii! Endapo unajisikia kufanya hivyo, sitamfuata.” Na kama hivyo ndivyo, Yesu anasema mtu huyo anaipenda familia yake zaidi kuliko yeye, basi hamstahili. Ni jinsi gani mwanafunzi wa kweli wa nyumbani ashindwe kumzungumzia yeye kwao wasiomfuata; tena anapenda wapendwa wake waokolewe pia? Ni nafasi ya pekee kuishi katika familia ambayo kila mwana-familia ni Mkristo!

Anastahili. Ni nani tunayempenda zaidi? Yesu au familia? Ni kweli kwamba upendo kwa Yesu unapaswa uzidi ule uhusiano tulionao duniani. Hasemi kwamba upendo wetu kwake uondoe upendo kwa wengine. Yesu alikuwa Mfalme wa Amani (Isa.9:6; yoh.14:27), lakini hazungumzii amani baina ya watu; anazungumzia juu ya amani ya ndani Wakristo walionao mioyoni mwao kwa sababu wanatambua kwamba wana mahusiano mema na Mungu. Tunaweza kuhitalifiana kwa nje, lakini wakati huo huo tukajisikia amani ya Mungu ndani; amani iliyowawezesha mtu kama Justin Martyr na wengine kuteswa hata kupata adhabu kali na kisha kifo.

Upanga = alama ya magomvi na wala si upanga halisi. Upanga huu ni neno lake, tinalokwenda kulitumia iwapo tutakuwa wanafunzi wake.

10:38 Wala mtu asiyeuchukua msalaba wake akanifuata, hanistahili.

Hii ni mara ya tatu anatumia neno **stahili**. Anazungumzia kila mmoja kuchukua msalaba wake. Hii ni mara ya kwanza neno “msalaba” kutokea katika kitabu cha Mathayo. Mtu anaweza asiwe na magomvi na familia yake, hata hivyo anayo sadaka ya kuitoa. Yesu anatumia mfano ambao wangukuwa na uzoefu nao ambao mara nyingi walishuhudia kusulubiwa; mwenye kusulubiwa alikuwa aubebe msalaba wake mwenyewe. Kwa nini walitakiwa kubeba misalaba yao wenyewe? Walishurutishwa kufanya hivyo kama sehemu ya hukumu yao, kama vile Yesu alivyoshurutishwa kufanya hivyo. Wakristo kwa hiari lazima wachukue “misalaba” yao - ni chochote kile kinachoonekana kuwa fedheha, majaribu au kulemewa tunapomfuata Kristo.

Akanifuata. Hatuwezi kumfuta Yesu pasipo kuchukua msalaba migogoni mwetu. Kuna watu wengi wanajaribu kumfuta pasipo msalaba, na wanashindwa kufanya hivyo. Lazima tuhesabu gharama, na gharama hiyo inaweza kuwa hata kupoteza maisha yetu wenyewe. Lk. 9:23 anaongeza neno “kila siku.” Hili ni jambo la daima. Yesu hamaanishi kwamba litakuwa jambo la muda kitambo tu. Mifano mingine ni: Rum.12:1 tunapaswa kuwa dhabihu iliyo hai, dhabihu na siyo vinginevyo. Gal.2:20 namna tunavyopaswa kuuona Ukristo wetu.

10:39

Kama tunatilia manani mambo yetu ya nje basi tunashindwa kuelewa. Tunapofanya tu yale tunayopenda kufanya, hapo ndipo tunapoteza uzima wa mbinguni. Lakini ikiwa hatutulii manani vitu vilivyo vya kitambo na kupokea vya kiroho, mbinguni kutakuwa kwetu. Kama tunatilia manani ufalme, tutafanikiwa. Maana yake ni kuweka kipaumbele. Ni kitu gani kilicho muhimu zaidi: mimi na ninachopenda kufanya; au Yesu na anachonitaka mimi nifanye? Shetani anataka sisi tusiishinde nafsi, mawazo ya kujiona sisi binafsi, lakini thawabu kubwa ni kumfuata Yesu.

10:40 Awapokeaye ninyi, anipokea mimi; naye anipokeaye mimi, ampokea aliye nituma.

Hili linamhusu Baba. Kama mtu anataka uhusiano na Mungu, lazima amkubali Mwana wa Mungu. Hawezi kufanya hivyo isipokuwa anawakubali waliotumwa na Mwana. Yesu anawaambia hawatapata anachokwenda kutoa Mungu isipokuwa kwanza wanawakubali wanafunzi. Ni jambo muhimu sana tunapojifunza, na kujitahidi kuwafundisha watu wengine, tutambue mamlaka ya mitume. Tunatakiwa kupokea mafundisho ya mitume na Yesu ili tupate baraka za Mungu. Sababu ni hii, kuna watu wengine wanaosema leo kwamba tunatakiwa kuzingatia ya Yesu tu na wala si mitume. Hatuwezi kuzingatia ya Yesu na kuyadharau ya aliowatuma. Kama hatuyapokei mafundisho ya Petro na Paulo, ndipo tutakuwa hatujampokea Yesu.

Efe.2:20 “...mmejengwa juu ya msingi wa mitume...Kristo Yesu ni jiwe kuu la pembeni...”
Kila kitu Mungu alichojenga juu ni katika msingi ambao mitume waliweka. (Hii ni pamoja na mtu kama Luka, Marko, Yakobo, na Yuda; wasio miongoni mwa mitume kumi na wawili, lakini walileta neno la Mungu kwa wanadamu). Kama upo mimbarini, na unahubiri Biblia, na watu hawapendezwi nawe, wangali bado wanawajibu wa kusikiliza ujumbe. Ikiwa hawataki ujumbe kwa sababu ya mjumbe, wanashindwa kumpokea Yesu na Baba.

10:41

Mtu akimpokea nabii kama mnenaji wa Mungu, anamkaribisha yeye aliyemtuma - Mungu mwenyewe. Tena, atapata thawabu sawasawa na nabii. Kwa hiyo siyo sisi peke yetu tunaofanya kazi huko tutapata thawabu, bali pia watakaowapokea watapata thawabu. Kupokewa kuna mambo mawili:

1. Kuonyesha ukarimu, kutiwa moyo na, pengine, msaada wa kiroho (mst.12-14), kujumuisha ukarimu majumbani.
2. Kupokea ujumbe uliofundishwa.

10:42

Wadogo hawa = “wanyenyekevu” (maelezo chini ya ukurasa ‘footnotes’ katika ‘American Standard’) mtu mwenye daraja la chini na wengine; watumishi wake wanamtegemea, na kumtumaini yeye. Zawadi yenyewe siyo ndio muhimu. Ni nia ya kutoa. Ebr.6:10 “Maana Mungu si dhalimu hata aisahau kazi yenu, na pendo lile mlililidhihirisha kwa jina lake, kwa kuwa mmewhudumia watakatifu, na hata hivi sasa mngali mkiwahudumia.” Hili linatuonyesha mtu anaweza asiwe na vitu vingi vya kutoa, lakini karibu kila mtu anaweza kutoa kikombe cha maji kwa ajili ya mwingine. Anachukua angalau kitu chenye thamani ndogo anachoweza mtu kutoa na kusema kwamba kimetolewa katika upendo wa Ukristo, Mungu anaona na atampa thawabu mtu huyo.

SURA YA KUMI NA MOJA

11:1

Yesu alikwisha waeleza tayari kuomba ili wapate watenda kazi (9:38), sasa anawatuma nje kufanya kazi! Wahubiri wanaosisitiza watu wengine wafanye kazi ya uinjilisti, je wao nao wanafanya hivyo? Ni jambo la msingi kuwaeleza wengine na kisha sisi wenyewe kwenda kufanya kazi.

11:2

Mathayo anataja kufungwa kwake Yohana mara tatu; 4:12; hapa, na tena 14:1ff. Yohana aliisikia kazi ya Kristo, sifa zake zimeenea hadi kwa wafungwa waliofungwa gerezani. Anatuma ujumbe wanafunzi wakamwulize Yesu.

11:3 Wewe ndiwe yule ajaye, au tumtazamie mwingine?

Mara nyingine tena jinsi swali lilivyoulizwa (ikiwa ni njia ya kufundisha) katika Mathayo, hilo ni moja ya swali muhimu sana.

Wewe ndiye yule ajaye = Masihi. “Au tumtazamie mwingine?” Kuna maelezo aina nne kutokana na uwezekano wa Yohana kuuliza hivi.

1. Alikuwa akitaka Yesu atangaze kuwa yeye ndiye Masihi kwa wazi zaidi.
2. Alikuwa na mashaka akilini mwake mwenyewe kuwa Yesu alikuwa Masihi, pengine kwa kuwa alikuwa gerezani, na mateso yaliyomsibu.
3. Aliwataka wanafunzi wake sasa wamfuate Yesu.
4. Pengine alikuwa akihofia iwapo kazi yake kama “mtangulizi” ilikuwa imekwisha. Na kama ilikwisha, angelidhurika kutokana na uamuzi wa pupa wa kiapo cha Herode (sura 14) katika amani.

11:4

Wanafunzi wa Yohana wamejibiwa. Yesu anaainisha watakayoyashuhudia:

1. Vipofu wanapata kuona,
2. Viwete wanakwenda,
3. Wenye ukoma wanatakaswa,
4. Viziwi wanapata kusikia tena,
5. Wafu wanafufuliwa, na
6. Maskini wanahubiriwa injili.

11:5

“Sehemu ya miujiza” inajumuisha pamoja aina hii ya miujiza. Mathayo anaandika habari juu ya haya yote yakitukia. Kutoka namba moja hadi sita inahusu unabii wa Kimasihi. Angalia Isa.35:5ff; 61:1ff.

Yamekuwaje haya kuwa majibu ya swali la Yohana? Yesu anatimiza maandiko ya Agano la Kale! Anatenda mambo yanayobainisha ukweli wa yeye kuwa Masihi. Ni jambo la kuvutia kuona hasemi, “Rudini na mkamwambie, ‘Yesu amesema bayana kuwa yeye ndiye Masihi!’” Yesu anataka watu wafikiri. Je yeye ndiye anayekuja? Nendeni mkamweleze mnayoona na kusikia na amueni ninyi wenyewe, kama sisi sote pia tunavyopaswa kufanya.

11:6 Naye heri awaye yote asiychukizwa nami.

Hili linaweza kusomeka hivi, “Heri kwake yeye ambaye hatabainika kuwa ni kikwazo kwangu.” Walio “heri” ni wale walielewa kazi ile Yesu aliyokuwa akiifanya na hawakuchukizwa naye kwa namna alivyokuwa akifanya. Wayahudi, waandishi, na Mafarisayo hawakupenda jinsi Yesu alivyofanya mambo. Walitaka ajitangaze kuwa yeye ni nani. Hawakufurahia kujihusisha kwake na wenye dhambi, au jinsi alivyovunja mapokeo ya wazee ya Kiyahudi. Kwao hao alikuwa kikwazo, basi hawakubarikiwa.

11:7

Anazungumzia kuhusu mahubiri ya Yohana katika 3:1 na watu waliomwendea kumsikiliza. Huu unyasi unasimamia nini? Mtu aliyerahisi kushawishika au asiye madhubuti; asiye kaidi, mwenye kuyumbishwa.

11:8

Pengine walitangulia kufahamu kuhusu Yohana angetoka ukoo wa kifalme, akivalia nguo ambazo jamii ya kifalme ilivaa. Yohana alikuwa mtu wa jangwani - sehemu kame; akivalia mavazi ya ngozi na manyoya ya ngamia (3:4).

11:9

Pengine wengine walimtarajia mtu tofauti, na wakamkataa Yohana kwa sababu hakulingana na matarajio yao. Lakini wale wote waliokwenda kumwona nabii, walitambua kuwa alikuwa zaidi ya nabii. Mstari wa 10 unaeleza kwa nini alikuwa zaidi ya nabii.

11:10

Kulikuwa na unabii uliotabiriwa kuhusu Yohana katika Mal.3:1 kutokana na unabii huu tunapata wapi nabii mwingine hapa? Hakuna pengine. Yeye ndiye alikuwa kusudi la unabii, na kwa hiyo kuufanya unabii wa maana! Aliitayarisha njia ya Bwana! Ndiyo maana alikuwa mkuu kuliko wengine, akimzidi Isaya, Ezekieli, na hata Musa. Isipokuwa Yesu, alikuwa mkuu kuliko wote.

11:11

Yesu anamsifia Yohana zaidi ya mtu mwingine yeyote yule. Ingawa hatujajaliwa kuona yale aliyofanya Yohana, hiyo ni ishara kwamba aliifanya kazi yake na kuifanikisha barabara. Ni maelezo mazito kiasi gani Yesu anamfafanua Yohana! Hajaondokea mtu katika wazao wa wanawake aliye mkuu kuliko yeye.

Walakini aliye mdogo...ni mkuu kuliko yeye. Angalia mchanganua aina tatu kutokana na hili:

1. Yohana hakuwemo ndani ya ufalme. (Yesu hapa anazungumzia kanisa).

2. Ufalme (kanisa) na kuanzishwa kwake ulikuwa bado haujaanzishwa. Yohana alihubiri katika Math.3:2 ufalme kuwa “umekaribia” au uko jirani. Ulikuwa hajaja bado. Katika Math.16:18 anasema “Nitajenga (wakati ujao) kanisa langu,” na katika mst.19 “Nita-(wakati ujao) kupa wewe ufunguo wa ufalme.” Kuanzishwa kwake ni wakati ujao. Kama ulikuwa umekuwepo tayari wakati huo, basi Yohana angelikuwemo ndani. (Maelezo: huu ni mfano mzuri kuruhusu mazingira yafafanue iwapo ni kanisa linaloongelewa au utawala wote wa Mungu. Katika mazingira haya ufalme unahusu kanisa. Yohana alikuwa ndani ya ufalme wa Mungu lakini si ndani ya kanisa).

3. Wale wote watakaokuwemo ndani ya ufalme (kanisa) watakuwa na nafasi kubwa kuliko ile ya Yohana (watabarikiwa zaidi). Alikufa kabla ya kanisa kuanzishwa. Kuna baraka za pekee kwa wale wote waliomo katika kanisa la Kristo! Tumebarikiwa katika njia ile Petro anaielezea 1 Pet.10-12. Mara nyingi sana tunazifikiria zawadi, na wala si baraka. Sisi tuliokuwa baada ya msalaba tumebarikiwa zaidi ya wale kabla ya msalaba, kwa kuwa tuna injili! Mitume na manabii walitamani kuuona wakati huu bila mafanikio. Bali sisi tumebarikiwa! Tumbahatika kuona jinsi mpango wa Mungu ulivyofunuliwa tangu mwanzo wa uumbaji. Yohana hakubahatika kuona kanisa likienea duniani kote; mambo yote ya kuvutia ya siku ya Pentekoste. Sisi kama Wakristo tu wakuu kuliko au tumebarikiwa zaidi,

kwa sababu tunaona mambo yote ambayo Yohana hakuweza kuyaona. Tunafahamu hili kuwa siyo zawadi, kwa sababu Yesu alisema hakuna aliye mkubwa kuliko Yohana.

11:12

Haya huwachanganya wanafunzi wa Biblia kwa namna fulani. Yesu anatuelekeza katika kipindi maalumu - “kutoka Yohana hadi sasa” (engine kipindi cha mwaka mmoja hivi). Tena, tangu wakati wa Yohana hadi “sasa” (wakati huo Yesu anapozungumza), ufalme ulikuwa kwa shida na wenye nguvu waliuteka kwa nguvu. Kuna uwezekano wa maana mbili zinazozungumzwa.

1. Katika NASB maelezo ya chini (foot note. “Huingia kwa nguvu” imetumika badala ya “kwa nguvu hupatikana.” Inawezekana inamaanisha kwamba watu waliyoyapokea mafundisho ya Yohana walitamani kuwemo katika ufalme hata kufanya jitihada kubwa kuingia kwa mfano wa watu wenye hasira wautwaavyo mji kwa nguvu (Lk.16:16).

2. Inawezekana pia inamaanisha watu wanajaribu kuanzisha na kutengeneza kanisa kwa namna wanayotaka. Yesu anasema vinginevyo (Yoh.6:15 walipojaribu kumfanya Yesu kuwa mfalme “kwa nguvu”). Watu hawawezi kuunda ufalme kwa njia zao fulani. Kanisa lilikuwa katika harakati za kuanzishwa, na watu wengi walikuwa wanajaribu kuanzisha katika njia zao mbali na ile njia aliyotaka Mungu.

Pengine mfano mzuri wa jambo hili unapatikana katika Math.20:20,21 wakati mama yao Yakobo na Yohana alipojaribu kuwaombea madaraka wanawe mmoja kukaa mkono wa kulia na mwingine mkono wa kushoto wa Yesu atakapokuja katika ufalme wake. Ufalme ulikuwa bado haujaanzishwa, lakini ulikuwa katika harakati za kuanzishwa, kulikuwa na baadhi ya watu waliotaka kuwa na nafasi za vyeo.

11:13 Kwa maana manabii wote na torati walitabiri mpaka wakati wa Yohana.

Hatuna sababu ya kujua jinsi manabii wote na torati ilivyotabiri. Agano lote la Kale lilitarajia kuanza na yale aliyofanya Yohana. Kulikuwa kutokee mabadiliko makubwa katika mahubiri ya Yohana, na kuwasili kwake yeye kungelikuwa ndiyo mwanzo wa “siku za mwisho.”

11:14 Na ikiwa mnataka kukubali, yeye ndiye Eliya atakayekuja.

Fungu hili linarejea Mal.4:5. Wayahudi walitarajia Eliya kuvaa mwili halisi. Ndiyo sababu Yohana anasema katika Yoh.1:25 kwamba yeye siyo Eliya. Bado walichanganyikiwa katika Math.16:13. Wengine walisema kwamba (Yesu) alikuwa Yohana Mbatizaji, Eliya, Yemia, au mmoja wa manabii. Walikuwa hasa na mawazo ya Eliya kuvaa mwili halisi.

Math.14:2 Herode alisema kwamba Yohana Mbatizaji alikuwa amefufuka toka kwa wafu. Math.17:9-13 Mitume walimwona Eliya, na Yesu alisema kwamba Eliya alikuwa tayari amekwisha kuja. Walielewa kuwa alimzungumzia Yohana Mbatizaji. Alikuwa ndiye “Eliya yeye ajaye.” Kanisa la Mungu la Ulimwengu wote linaamini Garmer Ted Armstrong kuwa kuwa ni Eliya yule ajaye. Lakini hivyo si kweli! Yesu anatufafanulia bayana kwamba Yohana Mbatizaji alikuwa ndiye Eliya yeye ajaye!

11:15 Mwenye masikio, na asikie.

Yesu atarudia kusema hivi karibu mara mbili - Math.13:9,49. “Mungu amekuambia kiungo cha sikio ambacho kwacho uweze kusikia, wala si kusikiliza tu. Bali kuelewa. Je, mmesikia nilichowaeleza kuhusu Yohana? Yeye ndiye Eliya! Kwa kuwa hivyo ni kweli, kwa hiyo mimi ni Kristo.”

11:16

Baadhi ya watoto wanapenda kucheza na wenzao, lakini wengine hawataki.

11:17 Tuliwapigia filimbi, wala hamkucheza; tuliomboleza, wala hamkulia.

Wengine wanashauku la kufanya jambo lolote lile, lakini wapo baadhi ambao hawataridhika na jambo lolote lile. Wako kinyume - huona kosa katika kila jambo linalotolewa.

11:18 Maana Yohana alikuja, hali wala kunywa, wakasema, Yuna pepo.

Hakuwafurahisha watu kwa kuwa “hakushirikiana” nao katika mambo ya jamii.

11:19

Kunywa na kula = akitenda kinyume kabisa na Yohana alivyofanya, Yesu alikataliwa kwa maana ya “kuzidi.” Hakuna mtu atakayeweza kufanya mambo akimpendeza kila mtu.

Na hekima imejulikana kuwa ina haki kwa kazi yake. Hekima iliyokuwemo katika mafundisho ya Yohana na wokovu wa Yesu utakuwa umedhihirika katika maisha ya wale wote wanaoelewa na kutii. Kila mmoja amepewa majukumu binafsi ya kufanya, na kila mtu atayatekeleza hayo!

11:20

Watu *wasiotaka* kuamini, *hawataamini!* Walishuhudia uweza mkubwa ukidhihirika ambao ungeliwafanya watubu. Walakini hawakufanya hivyo. Waliiona hiyo miujiza lakini hawakuamini kwamba ilikuwa ya kweli, au hawakumwamini yeye aliyeitenda.

11:21

Ole = onyo. Zingatia kwa makini, ukaripiwe Korezini na Bethsaida! Tiro na Sidoni ni miji ya Fonike: Korazini na Bethsaida ni miji ya Kiyahudi. Kama tunavyojifunza Matendo 21:3 na 27:3, tunaona kwamba Tiro na Sidoni tayari ilipokea injili. Historia inathibitisha hayo aliyosema Yesu. Walifurahia kupokea injili. Watu wa Korazini na Bethsaida walishuhudia miujiza ya aina hiyo hiyo walakini hawakuwa tayari kutubu. Akaikemea ili itafakari kwa makini juu ya wanachofanya na kinachotendeka kati yao.

11:22,23

Kapernaumu ulikuwa mji uliopendwa kwa sababu ulikuwa makazi yake Yesu (Math.4:13). Lakini hawatainuliwa mbele ya macho ya Mungu. Badala yake watashushwa kuzimu. Kuzimu ni maangamizi, ukiwa, mauti. Itakuwa miji iliyokufa. Kwa nini? Kwa kuwa hawakuamini na kutubu.

11:24

Kinachoongelewa hapa ni **hukumu**. Sodoma iliagamizwa karibu 1900 K.K. (Mwa.18,19). Miji yote iliyohukumiwa hapa, Korazini, Bethsaida, na Kapernaumu ni miji ambayo iliagamizwa katika miaka 30 iliyofuata, na sasa ni magofu. Vipimo vya adhabu vimeonekana katika mistari hii, k.m. “Itastahimili adhabu...kuliko wewe.” Angalia makala ya Cecil May. “Je, Kuna Viwango vya Adhabu na Thawabu?” Lk.12:47,48 anafundisha kuwa kuna viwango vya adhabu. 2Pet.2:21 anasema, “Maana ingelikuwa heri kwao kama wasingalifahamu njia ya haki, kuliko kuiacha ile amri takatifu waliyopewa.” Bora wasingelijua kuliko kuijua? Bora kumkabili Mungu katika hukumu pasipo kujua, kwa maana watapokea kiwango kidogo cha adhabu. 2 Thes.1:6-9 panafundisha kwamba wote wasiomjua Mungu wataadhibiwa.

11:25

Watoto = mitume, wanafunzi wasio na chuki zisizo na sababu (prejudice). Rahisi kufundishwa. Mungu na ashukuriwe kuona kwamba kuna watu wa jinsi hii.

Wenye hekima na akili = welevu ambao kwa sababu ya hekima zao wenyewe, hawawezi kuona na kutambua kiurahisi yale Yesu anasema. Tayari amesema katika mst. 15 yeye aliye na masikio na asikie, tena atasema pia katika 13:14, 15. Pia ananukuu kutoka Isa.6:9,10 - “Fulizeni kusikia, lakini msifahamu.” Mungu hutoa fursa kwa kila mtu kusikia na kuamini, bali hawafanyi hivyo kwa sababu ya hekima na werevu wao wenyewe. Kutokana na msitari huu tunajifunza kwamba sisi pia tunapaswa kuwa wanyenyekevu na waliotayari kufundishwa, kuondoa chuki binafsi bila kuwa na mawazo mengi ya mbele, la sivyo, sisi nasi hatutasikia na kuelewa...kama vile Mafarisayo.

11:26 Naam, Baba, kwa kuwa ndivyo ilivyokupendeza mbele zako.

Yesu anaona hekima ya Mungu jinsi anavyofanya kuwawekea kitu fulani mbele yao walio mfano wa mtoto pamoja na furaha, kupendezwa na shauku katika kuupokea ukweli.

11:27

Mungu alimfanya Yesu huyo awe na mambo yote yanayostahili kuikamilisha kazi aliyotumwa, na Mungu alihakikisha kwamba alijitayarisha vya kutosha. 2 Tim.3:16,17 “Kila aandiko lenye punzi lafaa...ili mtu wa Mungu awe kamili...amekamilika, amekamilishwa (ametayarishwa kikamilifu) apate kutenda kila kazi njema.” Ukiwa na neno la Mungu hakuna ulichopungukiwa kutekeleza mapenzi ya Mungu.

Ila Baba. Baba ndiye hasa anayemfahamu Mwana kikamilifu.

Ila Mwana. Mwana ndiye hasa anayefahamu Baba kikamilifu. Yoh.1:18- “Mungu Mwana pekee, aliye katika kifua cha Baba, huyu ndiye aliyemfunua.” Njia pekee ambayo watu wanaweza kumwendea Mungu ni kupitia Yesu. Yoh.14:9 “Aliyeniona mimi amemwona Baba.”

Hatuwezi kumjua Baba isipokuwa Yesu anayemfunua kwetu. “Hakuna aliyemwona Mungu...” (Yoh.1:18) na, kwa kuwa hatujawahi kumwona, hatuwezi kumjua. Lakini tunaweza kujua yale aliyoyafunua kwetu kwa kuwa Yesu alikuja kumfunua Baba. Wayahudi hawakuwa na mawazo ya Mungu kuwa Baba. Hawakumjua yeye.

11:28

Nira ambayo Mafarisayo waliiweka juu ya watu - mapokea ya wazee, na sheria za kawaida - mambo ambayo wao wenyewe hawakuweza kuyatenda (Math.23:2, 4).

Nami nitawapumzisha. Iwapo tu watamwendea, na kujifunza njia zake, wangeweza kuwa huru toka katika nira hiyo nzito.

11:29

Yesu anaondoa nira moja na kuiweka nyingine. Hata hivyo, nira yake ni rahisi kubebwa kuliko ile nzito waliyoamuriwa watu kubeba. Maneno haya yangeliwafariji. Watu walikuwa wakijitahidi kuwa wenye haki. Waliwaamini waandishi na Mafarisayo kuwa ni waalimu wa Sheria za Mungu na waliamini, kwamba ili kumpendeza Mungu, iliwapasa kutenda kama walivyofundishwa. Lakini Yesu anasema, ebu na niwafundishe jambo lililo bora zaidi. Hampaswi kubeba mzigo huo mzito ili kumpendeza yeye.

Ni mpole na mnyenyekevu wa moyo. Angalia maelezo sura 5 juu ya “huruma.” Yesu ni mwenye upendo mnyenyekevu wa moyo; akitii kikamilifu mapenzi ya Mungu. Tunaweza kujifunza zaidi kwa mtu aliyemnyenyekevu kuliko mtu mwenye majivuno na makuu.

Raha. Hawakuweza kutekeleza kila kitu Mafarisayo walichoamuru - “...kongwa juu ya wanafunzi, ambalo baba zetu...hatukuweza kulichukua.” - Matendo 15:10. Hawakuweza kushika amri za Mungu kikamilifu. Lakini kwa kuichukua nira yake Yesu, wangepata uzima wa milele - 1 Yoh.5:13.

11:30 Kwa maana nira yangu ni laini, na mzigo wangu ni mwepesi.

Nyepesi. Neno hili linapaswa kujifunza. Watu wengi hawafikirii nini Yesu anamaanisha kuwa “nyepesi.” 1 Yoh.5:3 - Amri za Mungu si nzito. Mungu hawezi kutupatia mambo ambayo hatuwezi kufanya. Neno “rahisi” maana yake halisi ni kwamba yanapendeza, mambo yenye kufurahisha, mambo tunayotenda kwa furaha - maili ya pili ya upendo. Tunabeba nira kwa kuwa tunapenda kufanya hivyo. Nira Yesu anayotaka wawe nayo ni ile watakayopenda kuibeba. Walipaswa (tunalazimika) kubeba nira yake ili tupate raha. Katika nira ya Yesu walipata neema, amani, na furaha. Nasi tutapata hivyo. Angalia Fil.4:7; 1 Pet.1:8.

SURA 12

12:1

Katika sura 8 mwandishi alisema, “Nitakufuata kokote uendako...” Siyo tu Yesu hakuwa na mahali pazuri pa kulala, bali hapa tunaona kuwa wanafunzi walishikwa na njaa. Waliacha shughuli zao za kawaida zilizowapatia riziki. Wanajitoa kuwa dhabihu. Kumb.23:25 kuyaparura masuke Sheria za Musa iliruhusu.

12:2

Halikuwa si halali kulingana na Sheria ya Musa, bali ilikuwa hivyo kulingana na mapokea wazee walivyowaamuru watu. Juhudi yao kwa ajili ya Sabato iliwafanya hata waende mbali na hati ya sheria, na kukataza mtu yeyote asifanye chochote siku ya Sabato. Yesu atatoa hoja tano kuonyesha kwamba walielewa vibaya Sheria za Mungu.

12:3 Akawaambia, Hamkusoma alivyotenda Daudi, alipokuwa na njaa, yeye na wenziwe?

****Angalia maelezo ya nyongeza juu ya sehemu hii.*

Hamkusoma. Anakaripia. Ukweli ni kwamba waliwahi kusoma!

12:4

Yesu anarejea kwa 1 Sam.21:6. Umetajwa “mkate wa wonyesho” au “mikate ya maonyesho” kwa sababu iliwekwa hadharani. Mikate aliyokula Daudi ni ile iliyoondolewa, na siyo ile mipya iliyokuwa tayari kuwekwa mezani. Hata hivyo, kufuatana na Sheria za Musa, ilikuwa iliwe na makuhani tu. Angalia Law.24:5-9. Mafarisayo wasingethubutu kumlaumu Daudi kwa kula mikate. Hawakuthubutu kusema kuwa Daudi alivunja Sheria. Lakini sasa wanatafuta makosa kwa wanafunzi wa Yesu kwa sababu wamevunja sheria isiyovuviwa ya mapokeo ya Wayahudi. Daudi hakika alivunja sheria, na wala hawakumlamu. Yesu hakutenda dhambi, lakini wakamshutumu. Mafarisayo hawana msimamo.

12:5

Hoja ya pili. Hapa tena Yesu anakemea kwa ukali. “Wala hamkusoma...?” Makuhani walikuwa na kazi nyingi siku ya Sabato (Law.24). Kwao ilikuwa ndiyo siku yenye kazi nyingi zaidi. Lakini Mafarisayo walifundisha kwamba mtu hawezi kufanya kazi siku ya Sabato. Makuhani walivunja mafundisho hayo kila juma! Shughuli kwa ajili ya kazi ya Mungu ilikubaliwa na kuruhusiwa.

12:6 Lakini nawabieni, kwamba hapa yupo aliye mkuu kuliko hekalu.

Hii ni *hoja # 3.* Kiyunani inasomeka hivi, “kitu kilicho” kikubwa kipo hapa, badala ya “yupo aliye,” kama inavyoonekana katika baadhi ya tafsiri zingine. Yesu hajizungumzii mwenyewe, bali ufalme wa Mungu (linga.12:41,42). Ni nini kilichofanya hekalu kuwa kubwa, mawe au yale yaliyotendeka ndani ya hekalu? Mahubiri ya mitume kuhusu ufalme ni muhimu kuliko hekalu. Mafarisayo hawakujua ni nini kilicho muhimu - ni kitu gani hasa kikubwa. Unabii wote wa Agano la Kale ulilenga kufikia hapa hasa, mahubiri ya injili kuhusu ufalme, na Mafarisayo wanajali kuparura masuke siku ya Sabato. Wameshindwa kuelewa kusudi zima ya yanayotukia.

12:7

Hii ni *hoja # 4.* Angalia kwa ukali anakemea, “Lakini kama mgelijua maana yake...” Kwa mara nyingine tena ananukuu Hos.6:6 (linga. Math.9:13). Kanuni haina maana yoyote ikiwa moyo si sahihi. Mungu alitaka sadaka lakini, zaidi ya hayo, alitaka moyo. Math.23:23 aliwashutumu Mafarisayo hao hao kwa kukosa kuwatendea rehema watu. Katika hoja yake ya nne ni kwamba wanavunja Sheria za Mungu kwa kutokuwa na rehema. Wanafunzi walistahili kupata rehema na huruma kwa kuwa walikuwa na njaa. Lakini badala yake walishutumiwa na kuhukumiwa.

Msingeliwalaumu wasio na hatia. Mitume hawakuwa na hatia. Hawakuvunja sheria ya Mungu yoyote, isipokuwa mapokeo ya wandishi na Mafarisayo.

12:8 Kwa maana mwana wa Adamu ndiye Bwana wa sabato.

Hii ni hoja ya tano na ya mwisho. Yesu anarejea kwake mwenyewe. Yeye ni mtawala, au Bwana wa Sabato. Yesu, kama Bwana wa Sabato, atakwenda kutoa tafsiri sahihi ya Sheria ya Sabato. Sheria ya Sabato haikusema kwamba mtu ashinde na njaa. Mk.2:27 anasema, kwa nyongeza, Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu, si mwanadamu kwa ajili ya sabato. Sheria hiyo Mungu aliyotoa kwa ajili ya mwanadamu kuhusu Sabato ilikuwa kwa ajili ya kumwongoza mwanadamu. Mungu hakumpatia mwanadamu nafasi ya kuongeza au kuondoa kutoka katika Sheria za Mungu za Sabato. Angalia Dan.7:13. Walielewa “Mwana wa Adamu” msemu ulioonyesha Masihi. Yesu anawapatia maonyo wanayostahili kusikia. Ikiwa Yesu ni Masihi je, hakustahili kuelezea Sheria ya Sabato?

12:9,10

Wanatambua Yesu anatenda miujiza na wanataka kuona akimponya mtu ili wapate kumshitaki. Iwapo anavunja mapokeo yao ya Sheria kuhusu Sabato, basi hivyo hatakuwa Masihi hakika. Masihi hawezi kuvunja sheria.

12:11

Kondoo mmoja angelikuwa na thamani kubwa iwapo ni huyo tu unayemiliki. Je, kuna mtu yeyote ambaye, ikiwa alikuwa na kondoo mmoja, asingelivunja mapokeo yao kumshika na kumwopoa shimoni? Wangelitambua haya kama walikuwa waaminifu (na pengine walifanya hivyo), hakika wangemshika na kumwoko mnyama wao. Pengine wangepanya hivyo hata kama asingekuwa ni mmoja tu waliyemiliki, bali wangepanya hivyo hata kama walikuwa

na kondoo mamia! Huo ni mfano mzuri wa unafiki. Wanavunja mapokeo yao wenyewe, lakini hawataki wengine wafanye kama hivyo.

12:12

“Basi,” ni hatimisho. **“Ni halali kutenda mema siku ya sabato.”** Kwa Mafarisayo ni jambo la kufanya au kutokufanya. Yesu anaonyesha kuwa unalotenda ndilo jambo muhimu. Ni halali kutenda mema. Cotton Mather alisema, “Uwezo wa kutenda mema unalazimisha wajibu wa kutenda.” Kuna ulinganifu katika Math.5:23,24 katika kutoa sadaka madhahabuni...nenda patana kwanza na kisha njoo utoe zawadi yako. Kama kuna jambo linalopaswa lifanywe, basi kwanza shughulikia jambo hilo. Na wala si kupuuza shughuli za ibada za siku ya Sabato, bali unapaswa kutafakari juu ya kutenda mema, pasipo kuhofia kushika mapokeo.

12:13

Mkono wa mtu umeponywa mara! Yesu anazingatia mafundisho yake mwenyewe: iwapo kuna jambo jema la kutenda, basi analifanya.

12:14

Ni vipofu. Hawatambui uwezo na maana halisi ya mtu huyu mwenye kutenda haya. Wamekemewa na kudhalilishwa. Kiburi chao kimewaharibu na wanashauriana jinsi ya kumwangamiza. Mamlaka yao yametiwa shaka na wanakwenda kufanya jambo fulani kuhusiana na hilo.

12:15

Hii ni fungu la nne ya “sehemu ya uponyaji.”

12:16 Akawakataza wasimdhahirisha;

Mara tano katika injili ya Mathayo Yesu anaamuru wasiwaeleze watu kuhusu yeye (8:4; 9:30; 12:16; 16:20; 17:9). Hii ni mara ya tatu. Angalia maelezo katika 8:4 kuona sababu ya Yesu kufanya hivyo.

12:17 Ili litimie neno lililonenwa na nabii Isaya, akisema,

Hili linatudhahirishia ni kwa nini Yesu aliwaonya wasimtangaze. Mathayo ananukuu Isa.42:1-4 nukuu ndefu zaidi ya Agano la Kale katika kitabu cha Mathayo. Linaeleza jambo hili sababu ya Yesu kutokujidhahirisha wazi.

12:18

Masihi atakuwa na Roho wa Mungu, na Roho huyo atajidhahirisha mwenyewe kwa njia ya miujiza na mafundisho.

Naye atawangazia Mataifa hukumu = kwa kila taifa. Atawafanya watu wajue yaliyo mema na mabaya, na ijara watakayostahili kutoa kwa Mungu. Mistari ya 19-21 inatupatia fafanuzi ya kinachozungumzwa katika mst.16, walikuwa wasimdhahirisha.

12:19 Hatateta wala hatapaza sauti yake; Wala mtu hatasikia sauti yake njiani.

Sababu za “Kutokudhahika kwa Masihi.”

1. *Hatateta* - kwa kutodhahirika kwake kunamsaidia kutokabiliana na Mafarisayo.

2. *Wala hatapaza sauti* - kwa unyenyekevu na utulivu akifanya kazi yake mwenyewe. Haikuwa dhamiri yake Yesu “kujipigia tarumbeta yeye binafsi.”

3. *Wala mtu hatasikia sauti yake njiani* - huduma ya Yesu haikuwa kwa ajili ya kujitukuza binafsi. Alikuwa kutafuta na kuokoa kile kilichopotea. Alipendezwa na wale wote waliokuwa wakiutafuta ukweli.

12:20

4. *Hayuko hapa kuvunja na kuharibu* - “**Hata ailetapo hukumu ikashinda.**” Yesu hataharibu kitu kilicho tayari kutoweka. “Mwanzi uliopondeka” u karibu na kutoweka na asingeuvunja. “Wala utambi utokao moshi” u tayari kutoweka, walakini hatauondoa *hata* atakapoleta hukumu ikashinda. Ataponya na kurejeza, lakini kufuatana na ratiba yake mwenyewe. Yohana anasisitiza hili katika injili yake. “Haujafika bado muda wangu” - 7:8.

12:21 Na jina lake Mataifa watalitumania.

Hili linahakiki ushindi wa Mataifa watakapo mtumaini. Jambo hili ni la msingi kwa kuwa Masihi alikuwa mnyenyekevu, mpole, na mtu mwema wa kuponya. Hakika Yesu ana sifa zote hizo! Isaya 42 ilidhaniwa na Wayahudi kuwa ni fungu la Kimasihi. Angekuwa mwema kwa watu wake, lakini pia alitoa tumaini kwa wasio wateule wake Mungu (Wayahudi).

12:22

Ni mfano mzuri anaoutoa Yesu akiwa na Roho wa Mungu. Yesu anawaponya wote katika mst.15 na hapa kuna mfano mwingine kuhusu hilo.

12:23 Makutano wote wakashangaa, wakisema, Huyu si mwana wa Daudi?

Wanajaribu kudadisi sababu za kuthibitisha kwamba Yesu si Masihi, mwana wa Daudi. Ni kitu gani zaidi walitarajia Masihi kukifanya? Katika Yoh.7:31 walisema, “Atakapokuja Kristo, je! atafanya ishara nyingi zaidi kuliko hizi alizofanya huyu?”

12:24

Wanajibu hivyo kwa sababu wanajaribu kushika majani makavu. Watu wanauliza swali muhimu na la msingi. Mafarisayo wanapaswa kulijibu na walijibu haraka sana. Kwa hiyo wanasema hivyo.

Kumbuka, hawawezi kukataa miujiza iliyotendeka, lakini wanatafuta kupunguza makali yake, wanampa Shetani kuwa ndiye mtendaji. Kwa kuwa nguvu ya kutolea pepo ilikuwa haionekani, ni jinsi gani basi mtu aliweza kuona inakotoka? Ni jinsi gani ungethibitisha kwamba haikutoka kwa Shetani? Hapo baadaye watu wasioamini kufuatia karne ya kwanza walisema kwamba Yesu alikuwa tabibu na kwamba yale aliyotenda yalikuwa viini macho (linga. Justin Martyr, Sialogue with Trypho 69, Origen, Against Celsus 1.28).

Yesu atajibu kwa mtiririko wa hoja kuonyesha kuwa mtu anaweza kufikiri haya na kutambua kwamba haikutokana na nguvu ya Belzebuli.

12:25,26

Hoja # 1. Ni jambo lisilo na maana kabisa kufikiri kwamba Shetani angefanya kazi kinyume na malengo yake mwenyewe. Kwa hiyo sharti amtawale mtu na akili zake. Kwa nini ajitapeli mwenyewe mafanikio yake. Si kwamba Shetani angelishindwa kufanya hivyo, ila ni kwamba hawezi kufanya hivyo. Ufalme ukifitinika...hufanyika ukiwa - angalia kwamba Shetani ana **ufalme**. Ufalme ni lazima uwe na mfalme, raia, sheria, na nchi. Mambo haya manne Shetani

anayo iwapo ana ufalme. Haya tunaona hapa katika mistari hii miwili. Ufu.2:13 panaonyesha mahali kiti cha Shetani kinapatikana, mahali Shetani anakaa.

12:27

Hii ni hoja # 2. Je, wangeliwashitaki wana wao wenyewe? “Wana” wao hawa ni akina nani? Kuna uwezekano makundi mawili:

1. Wanao wa kimwili ni wanafunzi wa Yesu na kati yao wanatenda miujiza.
2. Kwa maana pana zaidi, wana wa Israeli ni wana wao. Maana yake ni, mtawashtaki wengine hawa pia kuwa wanatenda kwa nguvu za Belzebuli? Laiti wakiwa wana wao. Je, watakuwa tayari kuwashtaki pia wao?

12:28

Hii ni hoja # 3. Yesu kimsingi anasema, “Ikiwa, hakika, natoa pepo kwa Roho wa Mungu, maana yake ni nini?” Lazima itamaanisha kwamba yeye ni Mwana wa Daudi, Masihi, na kwamba ufalme wa Mungu unashinda dhidi ya utawala wa Shetani.

12:29

Katika fafanuzi hii Shetani ndiye mtu mwenye nguvu. Mwivi hataiba kwa mwenye nguvu hata atakapomfunga kwanza, basi Shetani lazima afungwe, la sivyo atazitumia nguvu zake kupinga yale Yesu anafanya. Hawezi kumzuia Yesu asitoe pepo, hata akijitahidi kwa uwezo wake wote. Shetani anaona Yesu akiwatoa pepo ndani ya miili ya waliopagawa, na hawezi kuzuia kwa lolote lile.

12:30

Haiwezekani kuwa kati! Kuna falme mbili tu, na kila mtu yupo kati ya hizo falme mbili. Kumb.13:13,18 - ikiwa mtu atatabiri na yakatukia kama alivyotabiri, na kisha akasema, “Msimumikie Mungu,” utambue kwamba unabii huo haukutoka kwa Mungu.

12:31

Kufuru = kukinenea kinyume kitu fulani au mtu fulani. Kusema maneno yenye kuharibu.

Ila kwa kumkufuru Roho hawatasamehewa. Unatakiwa kuwa na moyo mgumu kusema kwamba Yesu alitenda miujiza akitumia nguvu za Shetani. Mtu anayesema hivyo anatupilia mbali ushahidi na kumpatia sifa Shetani kuwa ndiye mtendaji.

12:32

Mtu hawezi kumwita Mungu, Yesu, au Roho Mtakatifu pepo bila kuwa na moyo wenye ufisadi mno. Ikiwa utanena vibaya juu ya Roho Mtakatifu basi umepita mpaka ambao hauwezi kwamwe kugeuka. Haya ni sawa na yale katika Hos.6 - hawawezi kamwe kutubu. Siyo jambo la ajabu siku hizi kukufuru. Marko 3:30 ni fungu linalolingana. Kukufuru huku ni kuwa na hatia milele, kwa kuwa walisema “Ana pepo mchafu.” Ilikuwa wazingatie wanachosema, na kwa kusema hayo waliyosema kuliwafanya wamkufuru Roho Mtakatifu. Watu leo kwa ujinga wanaweza kutamka maneno, walakini hawawezi kutamka wakishaona kwanza Yesu akitenda miujiza. Hakuna mtu leo anaweza kufanya mambo yote mawili, hivyo hawawezi kutenda dhambi hii.

Wala katika ule ujao. Msamaha hautakuwepo hivi sasa hata milele. Kamwe hawatasamehewa.

****Angalia makala: “Dhambi ya Roho Mtakatifu.”*

12:33

Mti mbaya huzaa matunda mabaya tu, na mioyo yao pia imekuwa mibaya inanena hayo kinyume na Yesu. Mstari huu pia ni kuwataka wawe waadilifu. Ikiwa ni mti mwema basi uiteni mwema. Ikiwa mimi ni mwema, basi ninasema mimi ni mwema. Kazi yangu inaonyesha kuwa mimi ni mwema.

12:34

Watu hawa walikuwa waovu; walio mfano wa nyoka wenye sumu, wasio wa kawaida (3:7).

Maana, kinywa cha mtu huyanena yaujazayo moyo wake. Walikuwa waovu kiasi hata cha kushindwa kutambua mema haswa, kuwa ni mema. Kwa nini? Kwa sababu yaliyokuwa mioyoni mwao yalikuwa mabaya mno, hakuna jema hata moja lingetoka kwao.

12:35

Hazina ni jinsi mtu anavyothamini yaliyo moyoni mwake. Thamani ya mtu mwovu ni mambo mabaya. Mtu anayotenda na kunena (“huzaa”) ni ishara tosha kuona kwamba ni mtu mwema au mbaya.

12:36

Maneno hudhihirisha mawazo ya moyo. Yesu anasema mtu hatasema yasiyokuwemo moyoni mwake. Hivyo ndivyo watu watakavyotoa hesabu zao kutokana na yale wanayosema.

12:37 Kwa kuwa kwa maneno yako utahesabiwa haki, na kwa maneno yako utahukumiwa.

Linga. Math.15:11-20. Hukumu itatengemea maneno ya mtu. Kwa maneno yayo hayo mtu atakuhesabia kuwa mtu mwenye haki au mbaya.

12:38,39

Wanaomba ishara ili waonekane kuwa wana akili timamu. Lakini Yesu anatambua mioyo yao. Hawataki wapate ushahidi wapate kuwa na uhakika, bali ni kizazi kibaya na cha zinaa. Hawako tayari kuelewa; wanataka tu waburudishwe. Ishara anayowapatia ni ile ya Yona. Yesu anaamini kuwa Yona alikuwa mtu halisi, nabii, na habari za Yona kuwemo ndani ya tumbo la samaki usiku na mchana kwa siku tatu.

12:40

Hiyo ndiyo itakuwa ishara! Yesu anatoa mtazamo halisi uliofichwa wa kifo chake na kisha ufufuo wake. Kama Yona alivyotoka katika samaki mzima, hivyo ndivyo Yesu atatoka mzima mara baada ya siku tatu kukaa chini ya ardhi.

Math.27:63 tunasoma, “siku tatu nitafufuka.” Katika Mk.8:31 tunaona mchana na usiku mzima. Hivyo basi, kwa Wayahudi, hili halipingani. Kwa maelezo zaidi, angalia: John Lightfoot, (Commentary on the New Testament from the Talmud and Hebraica, vol.3, pgs.210, 11).

Hapa kuna baadhi ya mifano ya Biblia jinsi walivyohesabu muda: Mwa.7:12,17; 1 Sam.30:12,13, 1 Fal.12:5,12; Est.4:16; 5:1; Math.27:63,64.

12:41

Yohana alihubiri karibu kutoka 760 - 800 K.K. Alihubiria miji ya wapagani Mataifa, ilichofanya Ninawi, ni kutii neno la Mungu. Sasa mtu aliye mkuu kuliko nabii yule yu katikati yao, na wanampuuza na kumkana. “Aliye mkuu” ni maneno sawa kama yalivyotajwa katika 12:6 - yakihusu ufalme wa Mungu. Ujumbe wa Yesu ni mkuu zaidi kuliko ule wa Yona. Yona hakutenda miujiza kwa watu wa Ninawi, walakini watu walitii. Yesu anahubiri ujumbe na kutenda miujiza, lakini hawatii hayo anayosema.

12:42

1 Fal.10:1ff - malkia wa Sheba. Sheba inapatikana pembezoni kusini kabisa mwa Uarabuni. Atasimama siku ya hukumu na watu wa Ninawi kwa kuwa alikwenda umbali mrefu kusikiliza hekima ikinenwa. Watu hawa walikuwa na Yesu miongoni mwao, na hawakutaka kumsikiliza hata kidogo.

12:43

Yesu anatumia hilo kama mfano, na siyo kama wazo juu ya mafundisho ya mapepo. Ni kweli kwamba roho chafu ilipumzika ilipompagawa mtu. Lakini, akimtoka mtu, anatafuta mahali pa kujipumzisha tena bila mafanikio. Rejea nyuma katika majadiliano yetu juu ya “pasipo maji.”

12:44

Pepo anaamua kumkalia mara nyingine mtu (mahali pa kukaa, makazi) ambapo alikuwepo mwanzo.

12:45

Akiwa amepata mahali pengine palipofagiliwa, pepo anakwenda kuwaalika wengine saba walio wabaya kuliko yeye mwenyewe. Maana yake imetumika ikilenga **kizazi hiki kibaya**. Hili linarejea kuzidi katika ubaya kwa Wayahudi. Inawezekana kuwa walifanya mambo ya nje, marekebisho madogo, lakini bila toba halisi na kutenda haki. Hivyo wakawa wabaya zaidi kuliko mwanzo.

Siku hizi tunapowafundisha watu na kuwaleta kwa Kristo, tunataka kuwasaidia kujaza akili zao na muda wao kwa mambo ya kiroho (linga.4:8 - yatafakarini hayo). Walizoelea kufanya mambo mengine, lakini sasa wanatakiwa kuzoelea mambo ya kiroho. Roho mchafu ansingeweza kumwingia mtu ikiwa moyo wake umekaliwa na Roho wa Mungu na haki yake.

12:46

Ndugu zake wametajwa katika Math.13:55, Yakobo, Yusufu, Simoni na Yuda.

12:47

Walidhania kwamba Yesu angeacha mara moja kazi aliyokuwa akiifanya na kukimbilia kuona familia yake.

12:48,49

“Mwili na damu” hushikamana pamoja kwa uthabiti, lakini undugu wa kweli ni watu wanaotenda kazi na kuwa na nia moja. Ndugu zake Yesu hawakumwamini - Yoh.7:5. Hawakuunga mkono yale aliyofundisha na kutenda. Yesu anawatambua wanafunzi wake kuwa familia yake kwa maana wengi wao - kama yeye mwenyewe - walijitoa sadaka kwa ajili ya Mungu.

12:50

Undugu wa damu hauna umuhimu zaidi kama ilivyo kwa undugu wa kiroho. Undugu huu unatokana na utiifu, na kutenda mapenzi ya Mungu (7:21).

Watu wanahitajika kufanya maamuzi, ama kufuata mapenzi ya Mungu au yale ya familia zao. Ni lazima tuwajali Wakristo kwa kiwango cha juu zaidi kuliko familia zetu wasio Wakristo. Gal.6:10 “Tuwatendee watu wote mema, na hasa jamaa ya waaminio.” 1 Tim.5:8 Mungu anatumia sisi tujali familia zetu, lakini kiwango kisizidi wale wanaojitahidi kumpendeza Yesu.

SURA 13

13:1

Hapa ni Kapernaumu, na ni maeneo ya Bahari ya Galilaya.

13:2

Watu wanazidi **kumfuata** Yesu. Huu ni mwanzo wa sehemu ya tano ya hotuba (13:1-52).

13:3

Angalia makala katika “Mfano wa Mpanzi.”

“Mifano” (parable) linatoka katika neno la Kiyunani ambalo lina maanisha “kuweka kando” au “kufananisha kwa pamoja.” Neno hili lenyewe limeletwa moja kwa moja toka Kiyunani, *parabola*. Para likimaanisha kitu fulani kilicho sambamba ama kando, na *bola* ni kuweka. Tunaweka kitu fulani mbadala ya kingine. Tunafanya kuweka vinavyoonekana tukimaanisha vya rohani. Yesu anajaribu kufundisha hivyo akilenga vya rohani.

Angalia makala kwa maelezo zaidi juu ya mifano.

Huu ni mmoja wa mifano saba. Sura ya 13 imetajwa haswa kuwa “sura ya mifano.”

13:4

Katika ulimwengu wa kale mtu alibeba mfuko uliojaa mbegu. Angejaza mkononi mwake mbegu na kuzimwaga, zikisambaa. Watu hawa waliwahi kuona na kufanya kama hivi. Walielewa kwamba kulikuwa na mambo manne yangetokea juu ya mbegu, moja ya hayo ni kundi la ndege zilizomwandama mpanzi ili kuzila mbegu.

13:5

Walikuwa wameona mbegu zikiangukia juu ya mwamba na bila hata kuota mizizi.

13:6-8

Walitambua kwamba mbegu zinapoanguka katika aina mbalimbali za udongo, zingine zingezaa na zingine zisingezaa. Sehemu kubwa zingeanjukia juu ya udongo mzuri, na hivyo kuzaa mazao mazuri. Hizi zote zinazotajwa kuwa udongo mzuri, ndizo zinazozaa mazao.

13:9 Mwenye masikio na asikie.

Yesu anatumia msemu huu katika Math.11:15. Mtu anapaswa kusikiliza na kutafakari juu ya yanayonenwa. Jinsi mtu asikiavyo hivyo ndivyo anavyopokea. Wote ni lazima wawe wasikilizaji makini.

13:10 Wakaja wanafunzi, wakamwambia, Kwa nini wasema nao kwa mifano?

Nao = walio nje na duara la wanafunzi. Walizoelea Yesu akiwafundisha kwa namna hii hivyo wakatatanihwa.

13:11

Kwa kiwango fulani, wanafunzi walielewa “mafumbo,” yaliyofunuliwa kwao ili waweze kutangaza ujumbe. Lakini “kwao” hayakufunuliwa bado kwa sababu hawakuwa tayari kupokea, wala wasingehubiri.

13:12

Kama tutachukua nafasi zetu na kuzitumia, hivyo basi tutapewa nafasi kubwa zaidi. Lakini tukipuuza, ndipo hata nafasi tulizonazo zitachukuliwa. Tukiwa wanafunzi wazuri wa Biblia tunatakiwa kuyaona haya katika mazingira yanayotajwa.

Naye atazidishiwa tele = nafasi zaidi wamepewa na Yesu. Kama hawatazitemia, hata walizonazo zitachukuliwa. Hivi ndivyo ilivyotokea kwa Yuda Iskariote. Kile alichopewa kilinyang’anywa.

13:13

Wanaona na kusikia lakini hawaelewi hasa kwa sababu ya “hali ya mioyo yao.” Wamejipofusha wao wenyewe.

13:14,15

Haya yanatoka Isa.6:9-11. Mungu alitambua watu wangeukataa ujumbe kwa kuwa walikuwa na mioyo migumu, lakini hata hivyo Isaya alienda na kuhubiri. Isaya aliuliza, “Hata lini?” Haya ni mazingira ya mistari iliyopita: hubiri hata yote yasikike au hata watu wote wasikie ujumbe!

Watu hufanywa kuwa wabaya zaidi, tena, kwa kusikia, kwa sababu wamekwisha sikia pasipo kutii huwa wabaya zaidi kuliko wasingelisikia kabisa. Angalia, kila mtu anawajibika.

Kusikia watasikia, wala hamtaelewa; kutazama...hamtaelewa. Kwa nini? Kwa sababu ya uzito wa moyo. Wanaamua hivyo wenyewe. Iwapo watu watalegeza tu mioyo yao, kama watasikia, kuona na kugeuka, hapo Mungu angewaponya.

13:16 Lakini, heri macho yenu, kwa kuwa yanaona; na masikio yenu, kwa kuwa yanasikia.

Wanafunzi wanasikia ukweli, wenye nia na mioyo mikunjufu. Wako tayari kufundishwa.

Heri = waliokubaliwa na walio sahihi mbele za Mungu; walibarikiwa kwa sababu walitumia masikio na macho yao. Waliona, na kusikia!

13:17

Mmeona haya, na kunufaika nayo. Umebarikiwa kwa sababu unaweza kuwa sehemu ya jamii ambayo watu wa kale walitamani kuyaona na kuwa miongoni (1 Pet.1:10-12).

13:18 Basi ninyi sikilizeni mfano wa mpanzi.

Kama katika mst.9, hata sasa anawaalika wale wanafunzi kusikiliza.

13:19

Kwa kulinganisha na fungu hili Mk.4 na Lk.8, hatuoni maneno “asielewe nalo.” Hili linapatikana katika Mathayo pekee. Watu husikia neno la ufalme, lakini hawaelewi maana

yake, hivyo Shetani huja kuliondoa neno lililopandwa mioyoni mwao. Angalia neno lililopandwa **mioyoni mwao**, katika akili zao. Alijua kilichosemwa. Katika Mk.4:15 Shetani huja kufanya kila awezalo kuliondoa neno ndani ya watu.

13:20,21

Mtu anasikia ukweli na kukubali ukweli, lakini hajitoi wakfu kwa ajili ya ukweli huo au kutenda yaliyo haki. Kwa hiyo, udhia unaweza kuangamiza imani yake haba. Hakatai na kuasi juu ya ukweli, bali anakosa kuwa imara na ujuzi wa kukaa na kweli hiyo. Mtu mwenye imani kubwa anazitumia shida alizonazo kumtia nguvu, na wala haanguki.

13:22

Hapa kuna mtu anayeukiri Ukristo, lakini nguvu za dini yake zimeharibiwa kwa sababu anataka mema toka katika falme zote mbili. Yeye anataka fahari ya duniani, hasa udanganyifu wa mali. Lazima hili lishindwe na ushawishi mkubwa wa mali ambao hushindana na mambo ya kiroho (1 Tim.6:9, 10).

Ni jinsi gani mali ni **danganyifu**? Hufanyika kuwa kitu cha kuabudiwa. Unaweka imani yako zaidi katika mali kuliko Mungu. Unadhania kuwa ni yako, na wala si ya Mungu. Kumiliki katika udanganyifu ni uhakika wa uongo. Hivyo ndivyo utajiri ulivyo. Hutudanganya sisi kuamini mambo ambayo si ya kweli (linga. Zab.52:7; Waebr.3:13; ! Tim.2:14; 6:17).

13:23

Angalia kwamba katika mfano wa mwisho alikuwa akikiri Ukristo, walakini bila kuzaa matunda. Yeye aminiye na kuelewa atazaa matunda.

Huyu mia = kiasi cha mara mia moja.

Angalia makala: "Mpanzi."

MAMBO YA KUJIFUNZA

1. **MAFUNDISHO YOTE YANA MALENGO.** Kupanda kumefanyika kwa kusudi la kupata matokeo halisi. Lazima tufikirie hili tunapotambua wajibu wetu kufundisha neno la Mungu.

2. **KUNA AINA NNE ZA UDONGO (WATU).** Udongo unawakilisha watu. Haya ni maelezo ya kutuonyesha kwa vitendo sisi. Tunapowafundisha watu tunatakiwa kukumbuka kwamba kila mtu anaangukiwa katika makundi haya manne.

3. **USIWE MWALIMU MCHOYO.** Mpanzi huyu kwa uhuru! Anajaza mkononi mwake na kuziachilia zimwagike! Wala hajali ni wapi mbegu zingedondokea. Lakini, mbegu zingine zilidondokea katika udongo usiozaa. Mungu anataka watu wa aina hizi nne kusikia neno, hatupaswi kuuhukumu moyo wa mwenye kusikia.

4. **KUNA WATU AMBAO HAWAELEWI.** Ni muhimu kutambua kuwa siyo kwamba hawawezi kuelewa, bali ni kwa sababu hawajakuwa tayari kupokea na kuelewa neno la Mungu - Isa.6:9,10. Watu hawa wana mioyo iliyofungwa, na hawatumii viungo ambavyo Mungu alitumbia kwa ajili ya kuelewa.

5. **WENGINE HAWANA NGUVU.** Ni mfano katika mwamba. Wanasikia na kupokea neno, lakini wanashindwa kuliotesha ndani ya mioyo yao ili lipate kukua. Ni Wakristo wachanga na wanahitaji kufundishwa na kuongozwa.

6. WENGINE WENYE KUIGIZA DINI. Hawa ni wale wanaolipokea neno lakini hawazai matunda. Haachi; lakini kamwe hafanyi jambo lolote! Hiyo siyo dini ya kweli. Dini ya kweli hutenda kazi, huzaa matunda. Dini ya kweli huzaa matunda ya roho, Gal.5:22. Yakobo 1:27 tunaelezwa kwamba dini ya kweli kuwatembelea yatima na wajane katika dhiki zao. Hawa siyo hasa waliongolewa au wenye dini.

7. WENGINE HUSIKIA NA KUZAA. Walio na mioyo safi hukua na kuzaa sana. Kuzaa matunda katika Ukristo ni jambo linalojidhihirisha lenyewe zaidi ya maana moja. Wengine hudhania kuwa ni kuwaleta tu watu kwa Kristo. “Kuzaa matunda” ni pale tunapozaa kitu fulani. Tunda la roho katika Gal.5 ni mifano bora ya aina ya matunda Mkristo mwema anazaa. Kwa kuwa ufalme wa Mungu ni shamba la mizabibu, fikiria juu ya mambo mbalimbali mtu anaweza kufanya ili kuzidisha uzalishaji. Iwapo mtu ameshafanyika tayari Mkristo lakini akaanguka na mtu mwingine anamwendea na kumtia moyo. Mtu huyo anazaa matunda! Anajishughulisha katika kuokoa roho! Tunashawishi maisha ya watu mamia kwa mamia. Mafanikio haya hesabiwi kwa ubatizo pekee, bali pia kwa mambo yaliyotendwa.

13:24

Neno **umefanana** linapatikana mara kumi katika Mathayo, mara mbili katika Marko, na mara mbili katika Luka. Ni neno lenye umuhimu kwa Mathayo. Kwa kuwa Wayahudi walipendezwa sana na ufalme, ni jambo la msingi Mathayo kujumuisha pamoja ufalme katika mambo aliyofundisha Yesu.

Mtu...kondeni. Mbegu ni njema, na mtu anayezipanda mbegu anapendezwa na kuona zinazaa mazao mazuri.

13:25

Kuna baadhi ya wakulima wanaojua kabisa anachozungumza Yesu. Wakati wa ushindani, mtu anaweza kuzuia mazao ya jirani yake yasiweze kupata mavuno mengi ili kwamba mazao yake mwenyewe yaweze kuwa na thamani. Gugu ni jani ambalo linaonekana kama ngano hata litakapokuwa kubwa, hapo ndipo utaona tofauti.

13:26,27

Alichukua tahadhari kuhakikisha kwamba mbegu ni njema, ndiyo maana iliwashangaza watumishi kuona magugu shambani.

13:28

Watumwa wanataka kutatua matatizo yao mara moja. Hata hivyo, hawatambui kwa mapana madhara yatakatotokana na kuchukua hatua za haraka.

13:29,30

Tafsiri inaanza mst.39.

13:31

Punje ya haradali ni ndogo sana, lakini huota katika mti wa saizi kubwa. Kwa hiyo ufalme wa mbinguni unanza taratibu bali hukua hata kuwa mkubwa. Kufuatana na Dan.2:44, 45, jiwe lisilofanywa kwa mikono litavunja-vunja sanamu vipande vipande, na kuusimamisha ufalme ambao hautaangamizwa milele, bali utadumu milele. Ufalme wa Mungu utaenea duniani kote (linga. Kol.1:23).

13:32

Linga. Dan.4:12. Hizi ni baraka za kiroho zinazozungumzwa hapa. Watu wa Mungu watapata kimbilio katika ufalme.

****Angalia makala: "Punje ya Haradali."*

13:33

Sasa anafanisha baadhi ya mambo ya wanawake. Pishi tatu, au vipimo, vya unga uliotumika kutengeneza mikate. Mara chachu ilisambaa. Basi katika mfano huu mfupi, Yesu anazungumzia jinsi ufalme utakavyoenea.

13:34

Tusidhanie kwamba Yesu alizungumza na makutano kwa njia hii tu. Kabla ya mfululizo huu aliwafundisha kwa namna nyingine (k.m. 5-7), na baada ya haya atazungumza kwa namna nyingine tena (Math.23). Lakini, Mathayo anasema, katika tukio hili - na hili pekee - Yesu alizungumza nao kwa mifano.

13:35

Ananukuu Zab.78:2, Zaburi ya Asafu. Kwa hiyo Yesu anamwita Asafu nabii. Mtu alipokuwa msemaji wa Mungu, alikuwa nabii. Kuna maana mbili za msingi kutokana na fungu hili:

1. Masihi angenena kwa mifano. Yesu sasa anatembeza unabii huo.
2. Masihi atayazungumza mambo yaliyositilika tangu kuumbwa kwa misingi ya ulimwengu. Yesu anafunua kusudi la milele la kanisa na wokovu. Anaufunua mpango wa Mungu. Waefeso 3 ni fungu zuri la kulinganisha.

13:36

Yesu hawakemei kwa kuuliza swali hili, mara moja anaanza kuwajibu. Ingawa walishindwa kuelewa, walihitaji kuelewa. Hawa ni watafutaji halisi. Wanapaswa kusifiwa kwa nia yao ya kutaka kujua. Tayari ameeleza maana ya mfano wa mpazi. Hivyo wanamatumaini kwamba Yesu ataeleza zaidi, na hakika anaeleza.

13:37 Akajibu, akasema, Azipandaye zile mbegu njema ni Mwana wa Adamu;

****Angalia makala: "Magugu."*

MAGUGU**VITU VILIVYOTUMIKA KATIKA MFANO**

1. MPANZI ----- MWANA WA ADAMU
2. SHAMBA ----- DUNIA
3. MBEGU NJEMA ----- WANA WA UFALME
4. MAGUGU ----- WANA WA YULE MWOVU
5. ADUI ----- IBILISI
6. MAVUNO ----- MWISHO WA ULIMWENGU
7. WAVUNAJI ----- MALAIKA

13:38-40

Magugu ni wana wa yule mwovu. Watumishi wa Shetani watakusanywa na kuchomwa motoni (linga. 2 Pet.3:7). Moto ni alama ya Mungu juu ya hukumu katika mwisho wa dunia.

Mwisho wa dunia = siku ya hukumu.

13:41

Malaika ni wavunaji. Wavunaji huja na kukusanya nje na ufalme wake machukizo yote na wale wote walioasi. Mwana wa Adamu ndiye mpanzi, na mpanzi atatuma wavunaji.

Machukizo yote ni wazo la watendao makosa hata kufikia hatua ya kuwakwanza wengine. Neno hili limetafsiriwa haswa kama “vikwazo” katika Lk.11:6; 13:41 (hapa); 13:57; 16:23; 18:7,8.

Na hao watendao maasi = watu wasioshika sheria. Hao ni wavunjaji wa sheria. Watu hawa wanatenda makatazo wanayokanywa na Yesu wasifanye. Yesu anasema katika Math.7:23, “Ondokeni kwangu ninyi mtendao maovu.”

13:42 Na kuwatupa katika tanuru la moto, ndiko kutakuwa kilio na kusaga meno.

Linga. 8:12; 13:50; 22:13; 24:51; 25:30. Haya ni maelezo juu ya watu walio katika mateso. Wako katika maumivu makali. Wanaishi kwa ajili yao wenyewe na kwa anasa, basi lazima wawajibike kutokana na uchaguzi wao, na kuteseka kwa maisha yajayo.

13:43

Mathayo anatofautisha kati ya ufalme wa Mwana (mst.41; 16:28; 20:21) na ufalme wa Baba (mst. 43; 25:34; 26:29). Pia angalia 1 Kor.15:24ff.

Angalia ufalme wa Mwana umekuwepo kabla ya kubaguliwa kati ya wema na wabaya mst.41. Katika 1 Kor.15:24ff Yesu anaurejeza ufalme kwa Baba . Ufalme wa Mwana ni kanisa. Ufalme wa Baba ni utawala wote wa Mungu, siyo kanisa pekee hasa. Dan.12:3 ananukuliwa - “watang’aa kama jua...” Wenye haki ni watu ambao watang’aa kama nuru katika ufalme wa Mungu iwapo walikuwemo katika ufalme wa Mwana. Siyo wenye kuchukiza, lakini walikuwa wakishika sheria na kwa matokeo hayo watapata thawabu.

MASOMO

1. SHETANI ANATENDA KAZI WAKATI WANADAMU “WAMELALA.” Majina anayopewa Shetani katika Biblia ni kweli. Ametajwa kama nyoka katika Mwa.3, mdanganyifu kama Shetani. Ni simba aungurumaye anayetafuta mtu wa kummeza katika 1 Pet. 5:8. Mwenye hila katika Efe.6:11. Na mwenye hila na mjanja. Jukumu ni kwetu kukesha kama Petro anavyosema katika 1 Pet.5:8. Tunapaswa kuwa kama Paulo anavyowaandikia Wakorintho: tusidanganyike kwa ujanja wake (Shetani) - 2 Kor.2:10, 11.

2. SHETANI NI MWEREVU. Wakati mwingine watu wanashindwa kuelewa ushawishi alionao hata wanapogundua kuwa wamechelewa. Hasara alizosababisha Shetani katika mfano huu hazikufahamika mapema. Anapenda kufanya mambo ambayo baadaye hujidhihirisha bayana. Math.7:18-20 - mtu anashindwa kuutambua mti hata anapokuwa umezaa matunda. Hivyo ndivyo ilivyo kazi ya Shetani. Watu hujifanya kuwa wenye haki, lakini kwa hakika ni waovu. 2 Tim.3:5 wanajifanya kuwa na utauwa, lakini ni wabaya (cf. 2 Kor.11:14).

3. WATU WA MUNGU HUCHUKIA DHAMBI. Watumishi wa mwenye shamba wana wasiwasi juu ya haya magugu. Wanataka shamba liwe safi na wanataka jambo fulani lifanyike. Kazi hiyo ndiyo itakayofanywa na wavunaji wa Mungu. Watakusanya wabaya. Ni

sharti tuwe na tabia njema ili kukabiliana na dhambi, chukia anachochukia Mungu, penda anachopenda Mungu (Rum.12:9) “Lipingeni lililo ovu, mkiambatana na lililo jema”).

4. LAZIMA MTU AFIKIRIE MATOKEO YA LILE ANALOTAKA KULITENDA (k.m. kung’oa ngano). Mtu ni lazima afanye mambo kufuatana na jinsi Mungu anavyoamuru; ikiwa ni kujitenga na mtu au vinginevyo. Watumishi wangelikwenda shambani na kung’oa kila gugu, lakini wangeling’oa pamoja na ngano njema. Mwenye shamba anaitaka kila mbegu njema hata ile iliyofichama ikiwezekana.

5. HATA HUKUMU IJAPO, KUTAKUWA NA WAIGIZAJI MUDA WOTE MIONGONI MWA WANA HALISI WA UFALME (linga. mst.47-50). Siyo tu kwa sababu mtu anadai ni mwana wa Mungu haina maana hivyo ndivyo ilivyo (linga. 1 Tim.5:24, 25). Matendo ya watu wengine ni dhahiri wakati mengine si dhahiri, lakini kila jambo litakuwa dhahiri. Yote yatafunuliwa dhahiri. Kwa kadri tujuavyo watu wanaoonekana kuwa “ngano” kwetu watabainika kuwa “magugu” siku ya hukumu. Maelezo: Rum.16:17 na 2 Thes.3:8ff ni mafungu yanayozungumzia juu ya wenye kukwaza wasiokwenda sawasawa na utaratibu. Pia katika 1 Kor.5:1ff - nidhamu kanisani. Ikiwa mtu hayashiki mafundisho ya Agano Jipya, kanisa ni lazima lichukue hatua.

1. Watumishi wanataka kwenda na kuyaoondoa magugu.

2. Njia ya mwenye shamba ni kuyaacha mpaka mavuno, yasije yakang’olewa na ngano. Lazima tufanye mambo kwa njia ile Mungu anapenda. Hatua za kujitenga na mtu kama zilivyo katika Math.18:15-18 ndizo tunayopaswa kuzifuata. Ikiwa tutafanya tofauti na hivyo, ndipo tutang’oa pamoja na baadhi ya ngano - kuharibu nafsi njema. Hili ni somo muhimu zaidi katika kanisa!

Ulimwengu umegawanyika katika makundi mawili: wana wa ufalme, wana wa yule mwovu. Tunapozungumzia kuhusu wana wa yule mwovu wa dunia, mst.38, 39 panasema malaika huja na kuyakusanya, na huteketezwa.

13:44

Ufalme wa mbinguni. Hii ni mara ya tisa tuna maneno haya katika sura 13. Hata hivi sasa bado kuna mifuko ya fedha chini ya ardhi Palestina. Hii ndiyo njia walivyohifadhi fedha huko nyuma. Hazina iliyokuwa shambani ilikuwa inamilikiwa na mwenye shamba. Iwapo mtu alikuwa mwenye uadilifu, angelinunua shamba ili aweze kuwa na hazina iliyo shambani. Ukweli wa fungu husema kwamba “huuza kila kitu” inaonyesha gharama kubwa aliyolipa ili kununua shamba hilo. Mtu ni lazima auze kila alichonacho kwa ajili ya ufalme! Hakuna kilicho na thamani! Ni hazina iliyo na thamani zaidi ya chochote kile ambacho mtu anaweza kuwa nacho. (Linga. Math.6:24; 8:18-22; 10:37-39; 19:21).

13:45,46

Katika mfano wa kwanza, hazina (ufalme) ulipatika kwa nasibu, na inawezekana kulingana na Yoh.4:28ff (mwanamke Msamaria). Hakuwa akiutafuta lakini hata hivyo akaupata. Katika mfano wa pili, mtu huyu alikuwa akitafuta lulu ya thamani. Alikuwa akitafuta. Ni sawa na Towashi katika Matendo 8, mtu mwenye njaa ya kujua, akitaka ajue. Mifano yote miwili inahatimisho moja: gharama kubwa ilihitajika! Na ikiwa mtu anataka kuelewa hasa ufalme, atatambua thamani yake ilivyo haswa. Yuko tayari kufanya kila kilicho muhimu, au analipia gharama yoyote ile ili kuupata.

13:47

Kuna vifaa aina mbalimbali vya kuvulia samaki vilivyotumika (kutoka ndoana hata juya). Juya lilitumika kukusanya kila kitu.

13:48

Ulinganifu huu unafanana na mfano wa magugu; katika hilo kulikuwa mchanganyiko wa wema na wabaya.

13:49,50

Hii ni hukumu yenye kuwatenganisha wabaya na wema (linga. Math.25:32ff. Atawatenganisha kama vile mchungaji anavyotenganisha mifugo yake).

1. WEMA katika mafundisho mbalimbali ya Yesu wameitwa kondoo, samaki wema, ngano.
2. WAOVU wameitwa magugu, mbuzi na samaki wabaya.

13:51,52

Mwenye nyumba ana amri juu ya vitu vipya na vya zamani. Kwa hiyo mwandishi aliye mwanafunzi anaweza kuchukua mafundisho mapya na ya kale na kupata habari zenye thamani kwa ajili ya anaowafundisha: yana thamani kwa sababu Yesu anataja kuwa **hazina**. Mwandishi anapaswa kuweza kuona jinsi gani Yesu anatimiza Agano la Kale. Anaona jipya, akilinganisha na lile la kale.

13:53 Ikawa Yesu alipomaliza mifano hiyo, alitoka akaenda zake.

Hii ni hatimisho la sehemu ya tatu ya mahubiri.

13:54

Hekima ya Yesu na uweza vilikuwa viwashawishi watu wa Nazareti kuwa alikuwa kama alivyodai kuwa.

13:55,56

Yesu na familia yake ilijulikana vizuri mjini hapo. Walimtambua kwamba alilelewa nyumbani kwa seremala, na kwamba hakuhudhuria shule yoyote ile ya waalimu, hivyo basi alipateje ufahamu huo? Swali lingine ambalo halikuhitaji kujibiwa.

Basi huyu amepata wapi haya yote. Hili ni swali zuri sana. Tumeona ushahidi wa majibu kupitia sura 13 nzima. Wale wote waliokuwa wanafunzi wa kweli wangelitambua kwamba kufuatana na unabii wa Agano la Kale (linga. Isa.42:1) Yesu aliyapokea hayo kutoka kwa Mungu, kwa sababu alitabiriwa kuwa angelikuwa na Roho wa Mungu. Walimfahamu kama mwanadamu walishindwa kuona Uungu wake.

13:57

Katika mst. 41 Yesu ametangaza jinsi atakavyokusanya “machukizo” yote. Neno lilitumika hapa ni sawa na **makwazo**. Wamekuwa machukizo kwa sababu ya Yesu.

Nabii hakosi kupata heshima...nyumbani mwake mwenyewe. Hii ni jambo la kuvutia katika kujifunza asili ya mwanadamu. Hasira ni matokeo yanayodhihirika mtu anapona hana jinsi nyingine yoyote. Hawawezi kuyakataa mafundisho ua miujiza. Hawaelewi kabisa - wanakwazwa na yale Yesu ananena na kutenda - badala ya kuangalia ushahidi na kisha kuamini.

13:58 Wala hakufanya miujiza mingi huko, kwa sababu ya kutokuamini kwao.

Hili ni la msingi sana kuthibitisha yaliyotajwa hapo mwanzo. Miujiza ilikusudiwa kuwafanya watu waamini na iwapo haikuzalisha imani, basi haikutendwa. Yesu hakutenda miujiza mingi Nazareti kwa sababu watu walimchukia bila sababu. Alitoa uthibitisho wa kutosha ili waamini, walakini hawakuwa na imani. (Huu ni mfano mzuri wa kutupa lulu mbele za nguruwe.)

SURA 14

14:1 Wakati ule mfalme Herode akasikia habari za Yesu, akawaambia watumishi wake,

Mfalme Herode Antipas (kwa maelezo zaidi angalia maswala ya utangulizi kuhusu Herode) alisikia habari kuhusu Yesu, miujiza, na mafundisho na mahubiri yake.

14:2

Kazi ya Yesu ilidhaniwa kuwa ni moja kati ya manabii na siyo ya Masihi. Kwa nini ilikuwa hivyo? Walikuwa wangali wakifikiria juu ya ufalme wa kimwili, na si wa kiroho. Hakika Herode asingemwazia Yesu kuwa ni Masihi.

14:3-5

Makutano walimtambua Yohana kuwa nabii na kwamba alikuwa na wafuasi wengi sana kati ya wenye sifa. Alimweleza Herode kuwa haikuwa halali kwake kumwoa Herodia kwa sababu ya mme wake wa kwanza. Filippo, alikuwa bado anaishi. Kadhalika mke wa Herode alikuwa hai. Tunatambua haya kutokana na historia.

14:6

Salome alikuwa mpwawe Herode.

14:7-9

Herode alikuwa ayatunze maneno yake mwenyewe asije akaabika mbele za waalikwa. Hakutaka aonekane kama mnyonge kwa kuvivunja viapo vyake. Pengine wageni wake walitaka Yohana afe pamoja na Herodia vile vile.

14:10,11

Sasa sauti ya adui wa Herodia imenyamazishwa. Inawezekana alipata ahueni kutokana na hilo.

14:12

Je, waliamini kwamba tukio hilo lingemtia Yesu hasira? Hatuelewi ni nini walikuwa wakifikiri lakini, bila shaka, walijua kwamba lazima Yesu angelifahamu.

****Angalia maswala ya nyongeza juu ya ndoa.*

****Angalia makala: "Kuridhia Ndoa Isiyo ya Kimaandiko" na Hugo McCord.*

Herode na Filippo walikuwa ndugu. Herodias aliolewa na Filippo, lakini alimtaliki Filippo na akaolewa na Herode. Wengi wanadai kwamba ndoa yake kwa Herode ilikuwa ni ya uzinzi na ya ndugu. Yohana anasema, "Si halali kwako kuwa na mke wa ndugu YAKO." Hapo ndipo dhambi inapokaa. Wale wote wanaojadiliana kwamba ubatizo unaosha dhambi zote, na kwamba mtu anapaswa abakie katika hali ile ile aliyoitwa, wanatakiwa watafakari fungu hili. Kwa nini Yohana asimwambie Herode abatizwe?

Ubatizo unahitaji toba (Mdo.2:38). Ili Herode apate kutubu ilimlazimu kumwacha mkewe. Hivyo ndivyo Yohana alimwambia afanye. Ubatizo hautafanya uhusiano mchafu kuwa mtakatifu. Ndoa ya Herode kwa Herodia ilikuwa si halali, bila kujali kwamba Herode alibatizwa au la. Basi, asingeweza kubatizwa na “kubakia katika hali hiyo,” yaani, katika ndoa isiyo ya kimaandiko.

14:13

Yesu alikuwa akitaka kujitenga faraghani kwa kitambo, lakini watu wengi walipendezwa naye hata asiweze kupata fursa hiyo.

14:14 Yesu akatoka, akaona mkutano mkuu, akawahurumia, akawaponya wagonjwa wote.

Anajitoa mwenyewe kwa ajili ya wengine. Hii ndiyo picha haswa ya kujidhili kwake Kristo. Wakati mwingi tunasema, “Nastahili kuwa na muda wa faragha!” Lakini Yesu hakufikiria hivyo. Alikuwa ni mtoaji na wala si mpokeaji.

Akaponya wagonjwa wao. Hii ni sehemu nyingine ya uponyaji. Hii ni sehemu ya #5 yetu ya uponyaji. Yesu alijisikia huruma na akaidhihirisha kwa kuponya wagonjwa. Yesu alikuwa na tabia ya huruma (Math.9:36).

14:15,16

Muda ulikuwa umepita sana. Wanafunzi waliwaona watu kuwa walihitaji kuondoka ili wapate kununua chakula, lakini Yesu anawambia wawalishe watu.

14:17 Wakamwambia, Hamna kitu hapa ila mikate mitano na samaki wawili.

Chakula hiki pengine kingetosha kwa mtu mmoja tu. Mikate mingine haikuwa mikubwa sana.

14:18,19

Hili limefanyika katika njia ile ambayo kila jicho lilishuhudia. Anabariki chakula, jambo ambalo ni kawaida. Ukweli wa kwamba Yesu anamsihi Mungu na miujiza hutendeka ni dhahiri.

Inadhihirisha kuwa yeye alitoka kwa Mungu.

14:20

Neno “vikapu” kwa Kiyunani ni “chombo kikubwa.”

14:21 Nao waliokula walikuwa wanaume wapata elfu tano, bila wanawake na watoto.

Muujiza huu unapatikana katika injili zote nne - Mk.6, Lk.9, na Yoh.6. Roho Mtakatifu anawawezesha waandishi wote wanne kuandika muujiza kwa hiyo una maana. Mathayo hahusishi muujiza huu na Masihi, pengine kwa kuwa ni bayana mno hata ushitaji maelezo. Wayahudi walitambua ni kitu gani Masihi angefanya.

Kut.16:13-21 Masihi angelikuwa kwa mfano wa Musa, na Musa aliwalisha watoto jangwani. Zab.78:19 “Je! Mungu anaweza kuandaa meza jangwani?” Hili linazungumzia kutangatanga jangwani. Mungu alifanya nini? Yesu alifanya nini? 1 Fal.17:8-16 Eliya alimlisha mjane na mwanawe. Mbali na Agano la Kale kulikuwa na mapokea kwamba watu wangelishwa mana katika kipindi cha Masihi - 2 Baruku 29:8. Watu hawa hawakushindwa kuelewa kuwa jambo hili lilimlenga Masihi.

14:22

Mitume walitaka awaruhusu watu kuondoka katika mst. 15. Anafanya hivyo sasa, lakini ni baada tu ya kuwapatia chochote cha kufikiria kuhusu yeye - muujiza dhahiri.

14:23

Hivi ndivyo Yesu alikuwa afanye katika mst.13 baada ya kusikia kwamba rafiki na jamaa yake aliuawa kikatili. Kwa nini alijitenga mwenyewe? Je! kwa ajili ya huzuni? Yohana anatueleza kwamba mara baada ya muujiza huu, Yesu alitambua kwamba watu walitaka kumfanya mfalme. Kwa sababu yoyote ile...akaomba!

14:24

Umbali unakadiliwa kuwa futi 600.

14:25

Zamu ya nne ilikuwa saa 3 - 6 kamili asubuhi. Wanafunzi pengine walichoka kutokana na kupambana na upepo uliokuwa wa mbisho.

14:26

Waliona nini? Mzimu fulani kutoka kwa wafu? Ukweli ni kwamba, waliongopa. Je! sisi tusingeogopa kama hawa walivyooogopa? Yesu kwa utulivu anatembea katika mawimbi makubwa yakimsukuma huku na huko.

14:27,28

Petro alikuwa mtu mwenye harara. Hii ni moja ya matukio matano yanayomwelezea Petro. Mengine manne ni ya kukiri 16:13ff; Yesu alipogeuka sura 17:4ff; tukio linahusu kodi 17:24ff; na wakati wa kukana 26:69ff.

14:29,30

Petro ni mtu mwenye imani ya kutosha katika Yesu kiasi cha kuweza kufanya hivyo hivyo. Kumbuka katika sura ya 10 Petro mwenyewe alitenda miujiza. Ni jambo lingine kwake kutenda yale aliyoona mwingine akifanya. Hakika upepo mkali, na mawimbi makubwa, mtu kwenda juu ya bahari wakati huo, fursa yake ya kuokoka ni adimu. Lakini Yesu anafanya hivyo, kwa hiyo hata Petro anadhani anaweza kufanya hivyo. Hili ni somo muhimu sana kwetu.

1 Pet.2:21 Yesu aliteseka kwa ajili yetu, akituachia kielelezo. Kumwamini Yesu na kuona uweza wake vingetulia sisi nguvu kwamba tunaweza kufanya mambo makubwa kadhalika. Ni kutembea kwa imani, kwa kutumaini, kusadiki katika uweza wake. Lazima tusijisumbue na kuwa na hofu za maisha, na kujiweka huru mbali na hofu. Ndipo tutakapoonwa kwamba tunaweza kuyakabili majaribu na dhiki kwa sababu Mungu atatusaidia kushinda.

Petro anafanya jambo ambalo sisi sote tunafanya. **Akaogopa.** Kwa kuwa Yesu aliweza kutuliza mawimbi (8:23) kusudi la habari hili imejadiliwa katika mst. 33.

14:32,33

Wakamwabudu na kusema, “Hakika wewe u Mwana wa Mungu!” Kulikuwa hakuna sababu ya Mathayo kuandika tena habari ya kutuliza dhoruba, isipokuwa kuonyesha kukua kwa imani na kuelewa kwao wanafunzi wake. Tunajifunza pamoja nao. Waliona bahari ikiamuriwa kuwa shwari, lakini sasa kuna somo lingine la kujifunza. Waliuliza mapema kwamba, “Huyu ni mtu wa namna gani...?” Sasa hawaulizi swali hilo, bali wanajibu swali

hilo. Wanaeleza asili ya Yesu ya kipekee. Yeye ni Mwana mbarikiwa wa Mungu, Mwana wa pekee.

Kuna kielelezo kinacholingana na yaliyotokea kwa Petro katika Math.26. Hapa, kama huko:

1. Petro anaikiri imani yake isiyoyumba kwa Yesu. Niamuru nije kwako juu ya maji, na
2. Kisha akaogopa. Petro, mwanafunzi, akapata wasiwasi.
3. Akashindwa na akaanza kuzama. (Katika Math.26 anamkana).
4. Kisha analia, au anaonyesha toba kwa namna fulani, na anarejeshwa tena.

Mara nyingine tena, matumizi ya swali katika mst.31 ni ya msingi. “Mbona uliona shaka?” kutembea juu ya maji ni jambo ambalo lilihitaji imani kidogo zaidi. Mashaka mara nyingi huzuia kufanya mambo makubwa kwa ajili ya Bwana. Tunautilia shaka uwezo wetu, au wa watu wengine katika kusanyiko. Kuona mashaka kunaweza kutuzuia sisi tusifanye mambo makubwa kwa Bwana.

14:34 Na walipokwisha kuvuka, walifika nchi ya Genesareti.

Watu walimtambua Yesu kokote alikokwenda, na mara walipofanya hivyo, wakamletea wagonjwa wote na wakaponywa.

14:35,36

Watu hawa wanadhihirisha kukua kwa imani yao. Mwanamke katika sura 9:20, 21 aliamini kwamba akigusa tu upindo wa vazi angepona, na Yesu akamsifia katika hilo. Watu hawa pia wanadhihirisha imani hiyo hiyo. Somo hili ni muhimu sana lenye maana kiroho. Nyosha mkono wako na mguse Mwokozi. Ana uwezo wa kuponya kiroho. Baadaye watu waliweza kulaza wagonjwa wao waguswe na kivuli cha Petro (Mdo.5:15) na kuchukua nguo na lesa toka katika mwili wa Paulo kwa ajili ya wagonjwa wao (Mdo.19:11, 12). Hii ni sehemu ya sita ya uponyaji katika Mathayo.

SURA 15

15:1 Ndipo Mafarisayo na waandishi toka Yerusalemu walipomwendea Yesu wakisema,

Watu wenye mamlaka kutoka Yerusalemu wanaanza sasa kujihusisha.

15:2

Waliwashutumu wanafunzi kwa kuvunja sheria katika sura 12 (bila mafanikio) na sasa wanamshutumu Yesu kwa kuvunja mapokeo. Mafarisayo waliamini mapokeo yalifunuliwa kwa Musa na Mungu, basi wakapokezana toka kwa wazee hata kizazi kimoja na kingine. Waliyaona kuwa sawa na Sheria. Mapokeo ya kunawa mikono kabla ya chakula yalipatikana katika Mishnah. Sehemu ya Yadaim katika Mishnah (neni Yad maana yake “mkono” na “im” ni uwingi). Wanafunzi wake hawaoshi mikono kufuatana na *mapokeo*.

15:3

Waliamini kwamba mapokeo ni sawa na sheria. Yesu anawapinga waandishi na Mafarisayo kwa uvunjivu wao wa Sheria za Mungu wakitii mapokeo. Mapokeo hayo yalipingana na neno la Mungu. Wanadamu daima wamejaribu kuunda maneno yao wakilinganisha na neno la Mungu.

15:4

1. Sentensi ya kwanza inatoka Kut.20:12.
2. Sentensi ya pili inatoka Kut.21:17 (siyo miongoni mwa amri kumi).

Ingawa wanaweza wasiwe wamevunja sehemu ya pili ya nukuu (kwa kuwa hii ni rahisi kuitambua), lakini hila ya kuwatendea wazazi wao ilikuwa mbaya kwa mfano wa kulaani. Ndiyo sababu Yesu analizungumzia hilo akifananisha.

Mheshimu ni neno ambalo linabeba maana nzito kuliko tunavyolifafanua kwa kawaida. Tunapofundisha watoto wetu, fikira zao juu ya heshima ni “kufanya sawasawa na (wazazi wao) wanavyosema.” Neno hilo si “kutii.” Neno ni “heshimu,” siyo tu linamaanisha kutii, bali kuwa na tabia ya kupenda kutii, kunyenyekea chini ya mapenzi ya wazazi. Mungu anataka amri hizi kuwa katika uhai wote. Sisi hapa watu wazima tunavunja amri hizi! Walikuwa wawaheshimu baba na mama zao kwa kadri ya maisha yao, wakizitenda katika uzee wao na katika dhiki.

15:5,6

Kusaidiwa na mimi ni wakfu = “corban.” Corban ni neno la ufunguo katika kitabu cha Walawi (limetumika mara themanini na tisa). (Hazina ya Kiyahudi iliitwa “corbana”). Waandishi na Mafarisayo walifundisha vijana kwamba kulikuwa na njia ya kujikinga na amri ya Mungu kwa kutimiza mahitaji ya wazazi. Walichotakiwa kufanya ni kusema kwamba chochote wazazi wangeomba kusaidiwa basi kilikuwa “Corban” au wakfu kwa Mungu. Kufuatana na mapokeo yao - na si Sheria ya Mungu - hii iliwawezesha watoto kujiweka huru mbali na amri za Mungu.

Mkalitangua...mapokeo. Waalimu (Rabi) walisema kwamba mapokeo yao yalikuwa ni “wigo ulioizunguka sheria” (Aboth 3:14). Waliamini kuwa mtu angeweza kukaa salama kabisa katika amri kwa kufuata mapokeo yao. Yesu anasema mapokeo yanasimama yakipinga Sheria ya Mungu.

15:7,8

Yanatoka katika Isa.29:13. Wana sura mbili. Ni wanafiki! Wanajifanya kuwa wenye haki, lakini mioyo yao imejaa nia mbaya. Walikuwa wakiziharibu sheria za Mungu kwa ajili ya faida zao binafsi. Hii huitwa “ibada ya midomo.” Kwa jinsi wanavyotamka maneno yao ni mazuri, lakini mioyo yao haiko ndani ya maneno yao. Yesu anataka midomo safi na mioyo safi!

15:9 Nao waniabudu bure, wakifundisha mafundisho yaliyo maagizo ya wanadamu. Kulingana na maandiko kuna aina tatu za ibada.

1. Kuna ibada ya bure kama ilivyotajwa hapa.
2. Kuna ibada ya ujinga kama katika Mdo.17:23.
3. Kuna ibada ya kweli, Yoh.4:23,24. Hiyo ni katika roho na kweli.

Neno bure maana yake hakuna kitu, bila thamani. Mtu anaweza pia asiabudu kabisa kwa sababu hiyo haina faida yoyote. Mungu anasema katika Isa.1:13ff, “Msilete tena matoleo ya ubatili...siyawezi maovu hayo na makutano ya ibada. Nanyi mkujuapo mikono yenu...sitasikia. Mikono yenu imejaa damu.” (Linga. Mik.6:6-8). Tunapaswa kusali sawasawa na jinsi Yesu alivyofundisha, “Mapenzi yako yatimizwe.” Lazima tufanye mapenzi ya Mungu ndani ya utawala wake. Hii ni pamoja na kutenda mapenzi ya Mungu katika ibada. Ndiyo sababu Yesu alisema, “...imewapasa ...kumwabudu katika roho na kweli.”

Maagizo ya wanadamu = hakuna zaidi ya kuwa mawazo ya wanadamu. Lakini katika akili zao si mawazo, bali “mafundisho.” Ni upumbavu wa jinsi gani kufunga kwa wengine mambo tunayofikiria!

15:10 Akawaita makutano akawaambia

Yesu amekuwa akizungumza na viongozi, lakini sasa ana jambo la kuwaeleza makutano. Anaenda kufafanua yale aliyowaambia wanafunzi katika mst. 14, “Wacheni.” Amewakemea waandishi na Mafarisayo kwa mambo wanayofanya na sasa anataka kutumia fursa hiyo kusema jambo fulani lenye thamani kwa makutano.

Sikilizeni, mfahamu. Hakuna sababu ya msingi ya kushindwa kuelewa yale Yesu anasema (linga. Efe.5:17).

15:11

Neno “najisi” lina maana “kufanya kisiwe safi.” Kula mikate na mikono michafu kusingenajisi mkate ama mlaji. Lakini mapokeo, maneno ya wanadamu yaliyo kinyume na neno la Mungu, hayo ndiyo yangemfanya mtu kuwa najisi! Kufanya mambo kinyume na Sheria za Mungu kungewafanya watu wasiwe safi na kuwa najisi mbele za Mungu.

15:12

Walichukizwa = “kujikwaa” (13:41, 57). Iliwachukiza wanafunzi kwamba Yesu aliwakwaza watu hawa walioheshimiwa toka Yerusalemu. Kama walivyo watu wengi leo, kuwaheshimu watu kulizidi jitihada zao juu ya ukweli. Waalimu wa uongo wanatakiwa wapingwe kwa ajili ya kuwatoa watu mbali na wokovu.

15:13 Akajibu, akasema, Kila pando asilopanda Baba yangu aliye mbinguni litang’olewa.

Kila pando = fundisho, mwongozo. Mafundisho ya aina yoyote ile, mazoelea, na kanisa lisiloanzishwa (bila idhini) na Mungu litang’olewa (angamizwa). Mungu alipanda Sheria zake, wala si mapokeo yao (Math.13:24-30).

15:14

Kila kosa litashughulikiwa na Mungu. Yesu na wanafunzi wake wasingeliweza (na hatuwezi) kupoteza muda wetu kwa watu kama hawa na kusahau umati. Yesu hakufanya hivyo, bali akafundisha makutano. Hivi ndivyo Paulo anamweleza Tito kuhusu waalimu wa uongo - Tito 3:10, 11. “Mtu mzushi...mkatae...ukijua ya kuwa mtu kama huyo...amejihukumu hatia yeye mwenyewe.” Si jambo la kutoshirikiana nao. Bali, kujitenga nao; usipoteze muda wako nao. Sisi leo, kama walivyofanya wanafunzi, tutakabiliana na waalimu wa uongo. Ikiwa tuna mawazo ya kukabiliana nao, tunapoteza nafasi za kuwaokoa wengine. Tunapaswa kuwashawishi wanaoweza kushawishika.

15:15,16

Mara nyingine tena Yesu anawapa changamoto ya kufikiri. Kuna ukweli katika Neno la Mungu lililo hazina iliyosititika ardhini, na haiwezi kufunuliwa wazi pasipo jitihada, kwa kujifunza, na kazi ngumu. Biblia inaweza ikaeleweka! Baadhi ya mambo ambayo Paulo aliyaandika yalikuwa magumu kueleweka, lakini tunaweza kuelewa kama tunajituma kufanya kazi ya ziada. Kama hatukufundishwa, tunageuza na kupotosha neno lake na kujiletea maangamizi yetu wenyewe (2 Pet.3:14-18).

15:17

Chakula cha mwili huingia na kupita pasipo kuharibu hali ya mtu kiroho.

15:18 Bali kitokacho kinywani vyatoka moyoni; navyo ndivyo vimtiavyo mtu unajisi.

Mambo yatokayo kinywani hutoka moyoni mwa mtu, na huathiri hali ya kiroho.

15:19

Hakuna mtu ambaye amewahi kufanya moja ya makosa haya pasipo kuuathiri moyo. Kwa hiyo angalia nje (kilichotendeka). “Mtawatambua kwa matunda yao” - Math.7:20. Kuna mambo hasa yanayomtia mtu unajisi (linga. Gal.5:19-20).

15:20

Waadishi na Mafarisayo walizingatia zaidi mambo haya ya nje hata wakashindwa kuangalia zaidi ya ndani, mambo ya kiroho. Mambo ya kiroho ndiyo Yesu aliyazingatia. Katika Math.5, angalia ulinganifu aliofanya Yesu (k.m. “Mmesikia...nami nawaambia”). Yesu anauendea moyo.

15:21

Sasa anaingia katika majimbo ya Mataifa kaskazini-mashariki mwa Palestina. Anakwenda kuhubiri, akipitia hapo. (Linga. 10:5, 6 walikuwa wahubiri kwa Waisraeli waliopotea).

15:22

Hili ni la kushangaza! Mwanamke wa Mmataifa, nje ya Palestina, alimtambua Yesu hata kumwita Mwana wa Daudi. Anaomba rehema (anamtaka amtendee jambo fulani).

15:23

Huo ndio mtihani wa imani yake. Kwa mtazamo wa wanafunzi mwanamke huyu alikuwa akitaka asikilizwe jambo ambalo walidhanja wangelizuia. Wanafunzi walitaka Yesu amsaidie hitaji lake ili apate kuondoka na kuachana naye.

15:24 Akajibu, akasema, Sikutumwa ila kwa kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli.

Hakutumwa kwa watu wasio Waisraeli. Ilikuwa moja ya mpango wa Mungu kwamba huduma ya Yesu yeye binafsi iwe kwa Wayahudi tu. Wao walikuwa taifa teule, na walitakiwa kwanza kupokea faida ya injili na mahubiri yake.

15:25 Naye akaja akamsujudia, akisema, Bwana, unisaidie.

Hakukata tamaa, bali akamsujudia na kumwabudu, akimsihi amsaidie.

15:26 Akajibu, akasema, Si vema kukitwaa chakula cha watoto na kuwatupia mbwa.

Yesu hamdhalilishi mwanamke huyo. Yesu alithibitisha kiwango cha chuki za Kiyahudi. Yesu anaeleza tu mambo ya kawaida yanayotukia majumbani - chakula cha kawaida. Mbwa husubiri hata chakula kiwe kimekwisha, ndipo hula makombo. Katika kipindi hiki watoto (Wayahudi) wanalishwa na mbwa (Mataifa) wangestahili kusubiri. Hakukwazwa na mambo ambayo Yesu alimwambia, bali anazidisha maelezo yake katika hayo.

15:27

Sasa anadhihirisha imani yake kwa kutambua anayoweza Yesu kufanya. Ameendelea kuomba kwa sababu ya imani yake katika Yesu, na kwa ajili ya upendo wake kwa binti yake mdogo. Hakukata tamaa kwa sababu anajua kwamba mtu huyo ana uwezo wa kumtendea yeye jambo fulani. Wakati chakula kinaliwa panatokea makombo yanayodondoka mezani, na mbwa huyaokota. Alitambua kwamba Yesu alikuja kwa ajili ya Wayahudi, lakini je asingeachilia makombo kuanguka kwa ajili yake? Imani hii ni kubwa!

15:28

Hapa kuna mfano mwingine ambao mtu ametajwa kuwa na “imani kubwa.” Akida katika 8:10 alikuwa na imani kubwa na sasa mwanamke Mkananayo alikuwa na imani kubwa. Ni jambo la kufurahisha kuona kwamba wote wawili ni Mataifa. Amezungumzia kuhusu “imani haba” katika 6:30; 8:26; 14:31; 16:8; 17:20; 21:21, na hiyo yote inawalenga Wayahudi.

15:29,30

Hii ni sehemu ya saba ya uponyaji.

15:31

Kizazi kipya kimeanzishwa na Yesu. Miujiza hii inadhihirisha kwamba hakika Yesu ni Masihi.

15:32

Nawahurumia - 9:36; 14:14; 15:32 (hapa); 18:27; 20:34. Kwa siku tatu watu wamemfuata Yesu, na hawana chakula. Roho ya huruma ya Yesu isingeruhusu kuona wanateseka. Yesu ameahidi katika Math.6 mahitaji ya mtu ya kimwili Mungu atamsaidia. Hapa yametolewa na mtumishi wa Mungu, Yesu.

15:33

Kwa nini waliona mashaka baada ya kuwalisha 5,000? Kuna uwezekano mmoja kwamba wao wenyewe walishikwa na njaa hata kutarajia muujiza maalum kutendeka. Walikuwa wamezoelea usumbufu na kujitoa sadaka kwa kuwa wanafunzi. “Tazama, sisi tumeviacha vitu vyote na kukufuata” - Lk.18:28.

15:34-36

Yesu aliwaruhusu wanafunzi wagawe kwa kuwa walipenda kufanya hivyo, ingawa wao binafsi hawakutoa. Kuna furaha katika kushirikiana. Baadaye wao wenyewe wangetoa (kama ilivyo katika Mdo.20:35).

Wakashukuru = “wakabariki” lililotumika awali; wakimshukuru Mungu kwa ajili ya chakula.

15:37

Kama ilivyo katika sura 14:20 watu 5,000, “wakala wote wakashiba.” Kuna maana ya kiroho hapa. Mtu akimjia Yesu ili alishwe, atashibishwa. Hatahitaji zaidi na kutaka zaidi. Kuna kukamilika kabisa katika Kristo. Yesu alimwambia mwanamke Msamaria kwamba asingeona kiu kamwe.

15:38 Nao waliokula walikuwa wanaume elfu nne, bila wanawake na watoto.

Idadi iliyotolewa katika muujiza uliotendeka awali ni 5,000. Wanataja hili kuwa tatizo (synoptic problem) la maandishi wa maandiko wakitumia wote kiini kimoja kuandika, wanapata shinda sana kuelezea Mathayo akiandika kwanza 5,000 na baadaye 4,000. Mathayo anadhihirisha kwamba miujiza hii ilikuwa ya aina mbili tofauti.

15:39 Akawaaga makutano, akapanda chomboni, akaenda pande za Magadani.
Upande huu ni wa magharibi mwa Bahari ya Galilaya.

SURA 16

16:1

Walimwendea kwa lengo la kumtafutia makosa, namna ya kumwua Yesu. Walitaka ishara **toka mbinguni**. Hili ni jambo la msingi. Hapo mwanzo waliomba ishara, sasa wanaomba iwapo ishara ingetoka kwa Mungu. Waliamini kuwa nguvu za giza haziwezi kuwepo mbinguni. Mioyo yao si safi, wala hawataki kujifunza kitu chochote. Wanataka kumshitaki.

16:2 Akajibu, akawaambia, [Kukiwa jioni, mwasema, kutakuwa na kianga; kwa maana mbingu ni nyekudu.

16:3 Na asubuhi, mwasema, Leo kutakuwa na dhoruba; kwa maana mbingu ni nyekundu, tena kumetanda. Enyi wanafiki, mwajua kuutambua uso wa mbingu; lakini, je! Ishara za zamani hizi hamwezi kuzitambua?] Kizazi kibaya na cha zinaa chataka ishara; wala hakitapewa ishara, isipokuwa ishara ya Yona. Akawaacha, akaenda zake.

Waliweza kutambua dalili za hali ya hewa, na kutabiri kwa usahihi nini kingetokea kwa masaa ishirini na manne, na kadhalika. Lakini “ishara juu ya nyakati” ilikuwa kitu ambacho walishindwa kuelewa. Kwa nini wapewe ishara nyingine mpya wakati wanashindwa kuelewa zilizokuwa tayari zikitendeka? Kwa nini utende miujiza kwao wasioweza kuelewa kusudi na maana ya miujiza?

16:4 Kizazi kibaya na cha zinaa chataka ishara; wala hakitapewa ishara, isipokuwa ishara ya Yona. Akawaacha, akaenda zake.

Isipokuwa...ya Yona (Linga. 12:39-41). Walishakuwa wameona ishara za majira tayari. Iwapo walikuwa kweli wanatafuta ukweli, wangeuona na kuutambua ukweli. Tunaweza kusema sawasawa na siku hizi zetu. Sisi tunajua kutabiri hali ya hewa, walakini inatuwiwa vigumu kutambua ishara za mambo yanayoendelea miongoni mwetu. Tunatakiwa kujiandaa zaidi kuona kichwa kibaya cha maovu kinapojiinua.

16:5 Nao wanafunzi wakaenda hata ng'ambo, wakashau kuchukua mikate.

16:6 Yesu akawaambia, Angalieni, jilindeni na chachu ya Mafarisayo na Masadukayo.

16:7 Wakabishana wao kwa wao, wakisema, Ni kwa sababu hatukuchukua mikate.

Wanadhani kuwa Yesu anawaadhibu kwa kusahau kwao kubeba chakula.

16:8 Naye Yesu akafahamu, akawaambia, Mbona mnabishana ninyi kwa ninyi, enyi wa imani chache, kwa sababu hamna mikate?

16:9 Hamjafahamu bado, wala hamkumbuki ile mikate mitano kwa wale elfu tano, na vikapu vingapi mlivyoviokota?

16:10 Wala ile mikate saba kwa elfu nne, na makanda mangapi mliyaokota?

16:11 Imekuwaje hamjafahamu ya kuwa si kwa sababu y mkate naliwaambia? Ila jilindeni na chachu ya Mafarisayo na Masadukayo.

16:12 Ndipo walipofahamu ya kuwa hakuwaambia kujilinda na chachu ya mikate, bali mafundisho ya Mafarisayo na Masadukayo.

Ingawa hakusema kitu kinyume, sasa walimwelewa. Ni namna gani walifikia kuelewa kabisa namna alivyosema Yesu? Kwa sababu sasa wanafikiria kiroho na si katika vitu (kimwili). Wanaaza kuona sasa vitu kwa macho ya kiroho. Kusema kwamba mafundisho yalikuwa kwa mfano wa chachu inaonyesha kwamba Mafarisayo walikuwa na welevu mwingi hata kulaumiwa waziwazi kwa mafundisho ya uongo. Walifundisha mafundisho ambayo taratibu yaliweza kuongoza katika maangamizi; wakaikengeusha jamii taratibu na kuwaongoza watu katika hukumu. Math.23:3 "...basi, yoyote watajayaambia, myashike na kuyatenda; lakini kwa mfano wa matendo yao, msitende." Lk.12:1 ni fungu linalofanana, lakini chachu hapo ni unafiki wa Mafarisayo. Watu wanatakiwa kuwa makini kuelewa ushawishi wa nguvu na wa kuvutia kwa watu kama hawa. Ni watu wenye nguvu nyingi!

16:13 Basi Yesu akaenda pande za Kaisaria-Filipi, akawauliza wanafuzi wake akasema, Watu hunena Mwana wa Adamu kuwa ni nani?

Hili limekuwa swali la msingi linaloulizwa wakati wote. Watu wanasemaje, wala si waandishi na Mafarisayo.

Maoni aina nne yametolewa.

1. **Yohana Mbatizaji.** 14:2 Herode alifikiria hivyo.

2. **Eliya.** Mal.4:5,6 aliahidi kuja kwake (Mk.6:15, Lk.9:8). Agano la Kale lilifundisha kwamba Eliya angelikuwa nabii wa kuyatayarisha mapito ya Masihi.

3. **Yeremia.** Katika maandishi ya Apokrifa (Apocrypha) yanaonyesha kwamba mtu atakaye itayarisha njia ya Masihi atakuwa Isaya au Yeremia. Ndiyo sababu wametajwa hapa. Viliandikwa kipindi cha kati cha Maagano vilidai kwamba angekuwa Isaya au Yeremia (linga. 1 Makab.14:41). Ni dhahiri toka kwa Josephus kwamba vitabu hivyo havikutambuliwa kama GRAPHE (maandishi yaliyovuviwa, maandiko), bali vilikuwa muhimu kwa Wayahudi, na vilisomwa zaidi kama vitabu vya ibada.

4. **Ama mmoja wa manabii.** Maelezo sawa na yale ya Isaya au Yeremia. Uvumi mkubwa ulioenea haukumtaja Yesu kama Masihi.

16:14 Wakasema, Wengine hunena u Yohana Mbatizaji, wengine Eliya, wengine Yeremia au mmojawapo wa manabii.

16:15 Akawaambia, nanyi mwaninena mimi kuwa ni nani?

Swali lingine la kupenya moyoni. Je, NINYI mnasemaje? Wanafunzi walikuwa naye kwa muda wa kutosha. Ikiwa walikuwa waaminifu wangetoa hatimisho sahihi. (Na mfano sisi, wasomaji, tungekuwa waaminifu, tungeliweza pia kiusahihi kujibu swali hilo).

16:16 Simoni Petro akajibu akasema, Wewe ndiwe Kristo, Mwana wa Mungu aliye hai.

Petro alikuwa na maana gani aliposema kwamba, "Wewe ni Kristo?" Alimwamini Yesu kuwa Masihi, mpakwa mafuta. Ni yeye ambaye ametajwa kama Mungu Mfalme. "Wewe ni Kristo" ni ukiri wa msingi kabisa. Lakini Petro aliendelea, "Mwana wa Mungu aliye hai."

Petro anamtaja zaidi ya maoni yaliyovuma kueleza uungu wa Yesu. Amekuwa akitafakari, na amefikia hatimisho ambalo halipingiki kwamba Yesu lazima ni Mwana wa Mungu.

Petro amekiri kwa namna mbili: Yesu ni Kristo (akirejea *ofisi* yake), na kuwa ni Mwana wa Mungu (anarejea katika *uungu* wake).

16:17 Yesu akajibu, akamwambia, Heri wewe Simoni Bar-yona; kwa kuwa mwili na damu havikukufunulia hili; bali Baba yangu aliye mbinguni.

Simon Bar-yona. “Simoni ni jina lingine kwa “Petro.” Bar-yona maana yake mwana wa Yonas (au Yona) ambalo lilikuwa jina la baba yake Petro.

Kwa kuwa mwili na damu...mbinguni. Petro hakupata maono ya kimuujiza au hakuvuviwa kusema maneno haya. Petro alifanya jambo ambalo waandishi na Mafarisayo walishindwa kufanya. Hawakuzitambua dalili za majira. Mungu alikuwa akiwaambia watu ujumbe, akifunua jinsi alivyo kwa mafundisho na miujiza, kisha Petro akaona na kuelewa. Yoh.5:36 Mungu alitenda miujiza kupitia Kristo, na hiyo ingelimwezesha Petro kumfahamu Yesu kuwa ni nani.

Heri wewe. Yesu hamwinui Petro kuliko wanafunzi wengine. Ni yeye tu aliyesema kwanza; ana uhusiano sahihi na Mungu kwa kuwa ameweza kutambua ujumbe wa Mungu. Petro alikuwa mwenye ujasiri wa kwenda mbele na kusema, na Yesu amefurahishwa na hilo.

16:18 Nami nakwambia, Wewe ndiwe Petro, na juu ya mwamba huu nitalijenga kanisa langu; wala milango ya kuzimu haitalishinda.

PETRO = *petros* = jiwe au changarawe.

JUU YA MWAMBA HUU - *petra*. Inamaanisha msingi mkubwa wa mwamba wenye kuenea eneo kubwa. Math.7:24 mtu mwenye busara anajenga nyumba yake juu ya “petra,” na si juu ya “petro.” “Mwamba” ni ukiri aliofanya Petro, na wala si Petro mwenyewe. Kwa mamlaka gani Yesu atajenga kanisa lake? Ukweli wa kwamba yeye ni Kristo, Mwana wa Mungu aliye hai. Hayo ndiyo humfanya alijenge kanisa. Ndiyo sababu hakuna mtu mwingine mwenye haki ya kujenga kanisa. Kukiri kunabainisha mamlaka ya Yesu. Kwa kuwa yeye ni Kristo na Mwana, ana haki. Maana ya msingi ni jambo lililotamkwa, na wala si kanisa lijengwe juu ya Petro.

NITALIJENGA = Lingejengwa na Yesu na wala si mwingine yeyote yule.

KANISA LANGU = “ekkklesia” = “walioitwa kutoka.” Inaleta maana ya kikundi, kusanyika, au mkutano. Yesu anatumia maneno ya kawaida kwa ajili ya kusanyiko la watu. (Linga. Matendo 19:41 ambapo mkutano - au kundi - liliondoka). Neno la Kiebrania ni *kahal*, hilo ni *ekkklesia*; halina maana nyingine zaidi ya kuwa kundi la watu. Yesu anasema, “Nitalijenga kundi ama kusanyiko **LANGU**.” Imani katika Yesu inatufanya sisi kuwa kikundi, vinginevyo tungetawanyika. 1 Kor. 3:11 - hakuna msingi mwingine isipokuwa Kristo. Yesu atakuwa na kundi lake mwenyewe, na atakuwa ndiye anayetuunganisha kuwa pamoja.

WALA MILANGO YA KUZIMU HAITALISHINDA.

Kuzimu = nguvu za mauti au chini ya ardhi. Milango inaleta picha halisi. Mtu anapokufa anapitia “milango” ya mauti, hawezi kurejea kamwe. Anachokwenda kufanya Yesu hakuna kitu cha kuzuia. Kuna tafsiri aina tatu zinazorejea maana ya “haita-li-shinda” - (it).

1. Anamaanisha kanisa. Kama hivyo ndivyo, basi kanisa haliwezi kutoweka kamwe. Linga. Dan.2:44. Tatizo la tafsiri hii ni kwamba Yesu anatumia neno la Kiyunani la kati (neuter) “it.” kama alikuwa anamaanisha kanisa angelitumia jinsia ya kike (her) kwa kuwa kanisa (ekkklesia) ni neno la jinsia ya kike na ni “bibi arusi wa Kristo” (Efe.5:23ff).

2. Anamaanisha mwenyewe. Kama anamaanisha hivyo, basi Yesu anasema kwamba hata ingawa atakufa, milango y kuzimu haitaweza kumzuia. Ataishi tena. Tatizo la maana hili ni kwamba Yesu anatumia neno la Kiyunani la kati (neuter) “haita-li-shinda” (it), baadala ya kiwakilishi cha mtu “haita-ni-shinda” (me) - milango ya kuzimu haitanishinda mimi.

3. Anamaanisha katika mpango wake. Yesu mara kwa mara ameyataja mahubiri yake kuhusu ufalme kama kitu (it) (Kiyunani - neuter. Linga. Math.12:6,41,42). Hakuna kitu cha kuzuia kuanzishwa kwa ufalme wake.

16:19 Nami nitakupa wewe funguo za ufalme wa mbinguni; na lo lote utakalolifunga duniani, litakuwa limefungwa mbinguni; na lo lote utakalolifungua duniani, litakuwa limefunguliwa mbinguni.

Kwa Petro, na Petro tu, Yesu anasema atampa “ufunguo wa ufalme.” Ufunguo hutumika kufungulia mlango wa kitu fulani. Atakuwa na funguo za kufungulia mlango wa ufalme wa mbinguni, kanisa. Petro alifanya hivi katika Mdo.2:38ff alipohubiri hotuba ya kwanza ya injili. Ilikuwa ni hotuba hiyo iliyofungua mlango kuruhusu watu kuingia ndani ya kanisa la Kristo. Kumbuka: Mungu aliwazidisha katika familia waliookolewa, na wala si Petro (Mdo.2:47). Ufu.1:18; 3:7 Yesu ndiye mwenye funguo. Anashikila funguo tangu mwanzo. Lakini atamwachia Petro kwa kuwa Yesu anakwenda kwa Baba. (Angalia pia Math.18:18 kama fungu linalolingana na maneno ya mwisho ya mst. 19).

Na lolote utakalolifunga. Hapa kuna mfano wa kwamba kufahamu lugha ya Kiyunani japo kidogo kunaweza kuwa msaada mkubwa. Katoliki inadai kwamba Yesu alimpatia Petro mamlaka yote. Mahali hapa wanapata mawazo ya “upapa.” Lakini matumizi ya nyakati za maneno hayo, ni kwamba Petro anakwenda kufanya jambo ambalo *tayari limeshatendeka*. “Litakuwa limefungwa.” Wakati uliotumika katika Kiyunani ni “wakati timilifu.” Petro angelifunua yale ambayo tayari yalifunuliwa mbinguni. Anafungua yale ambayo Mungu amekwisha kuamuru, na wala si kuanzisha jambo jipya. Kulingana na Efe.3 na 1 Petro haya yalitendeka tangu kuumbwa misingi ya ulimwengu. Hili linaonyesha kwamba katika mpango wa Mungu kuna mambo yaliyofungwa kwa ajili ya wanadamu. Ikiwa walitaka kumpendeza Mungu hivyo ingewalazimu kupatana na mambo hayo. Pia, kungelikuwa na mambo ambayo “yangefunguliwa” (mambo ambayo watu wasingeruhusiwi kutenda: kutoa dhabihu, kufukiza uvumba, kusafiri kwenda Yerusalem, kushika Sheria za Sabato, n.k. - Sheria za Musa). Yesu anarudia maneno haya katika Math.18:18, akiwapa mamlaka mitume wote. 1 Yoh.4 Yohana anazungumzia mamlaka ya mitume. Tunawajibika kwa kutii yale waliyofundishwa mitume.

16:20 Ndipo alipowakataza sana wanafunzi wake wasimwambie mtu yeyote ya kwamba yeye ndiye Kristo.

Kufikia hapa, watu wangukuwa na fikra potofu. Anataka kuwafahamisha kwa wakati wake binafsi. Wanafunzi wanatakiwa wakue katika ufahamu wao kuhusu Yesu kuwa ni Kristo. Lina. Mdo.1:6 “Je! Bwana, wakati huu ndipo unawarudishia Israeli ufalme?” Walikuwa bado wanguali hawaelewi kikamilifu, kwa wakati huu, kwamba yeye ni Kristo isingelikuwa wazo nzuri.

16:21 Tangu wakati huo Yesu alianza kuwaonya wanafunzi wake ya kwamba imempasa kwenda Yerusalem, na kupata mateso mengi kwa wazee na wakuu wa makuhani, na waandishi, na kuuawa, na siku ya tatu kufufuka.

Tangu wakati huo. Baada ya kukiri kwake Petro, Yesu anasisitiza mateso yajayo. Kama wanafunzi wanaamini Yesu kuwa ni Kristo, ndipo wanatakiwa wamwachie awafundishe juu ya mpango wa milele wa Mungu. Mpango huo ulikuwa mateso na kifo cha Kristo. Hivyo tunaona kuzidi kwa “mateso” katika mafungu haya. Kuna angalau mafungu ya mateso kumi na mbili maalumu kuanzia hapa hadi kusulibiwa.

Na kuuawa. Walikuwa na maoni juu ya “mateso ya Masihi.” Walifikiria kwa mtazamo wa kiongozi mwenye nguvu, Masihi mwenye jeshi hodari. Wangelielewa vema Isa.53, wangeelewa maana halisi ya kiongozi mwenye mateso.

16:22 Petro akamchukua, akaanza kukumkemea, akisema, Hasha, Bwana, hayo hayatakupata.

Mara nyingine Petro mwenye papara anasimama mbele. Inaonekana kudhania maneno ya Yesu kuwa kama yenye kumvunja moyo na yakidhihirisha uwezekano wa kushindwa. Petro anasema, “Hasha, Bwana, hayo hayatakupata!” Petro anataka Yesu atambue kwamba yeye na wengine watapambana kwa ajili yake. Hawataki Yesu auawe!

16:23 Akageuka, akamwambia Petro, Nenda nyuma yangu, Shetani; u kikwazo kwangu; maana huyawazi yaliyo ya Mungu, bali ya wanadamu.

Petro alikuwa amejitoa wakfu, Myahudi kitaifa na anayenuia kupingana kwa ajili ya kiongozi wake. Katika kumwita “Shetani” Yesu anamaanisha ni adui wa Mungu, akipinga mpango mtakatifu wa Mungu kwa ajili ya kanisa.

U kikwazo kwangu = utanizuia nisifanye kilichonileta nifanye. Yesu anajua kusudi lake. Yeye ni Mwana kondoo wa Mungu, na ni lazima afe.

16:24 Wakati huo Yesu aliwaambia wanafunzi wake, Mtu ye yote akitaka kunifuata, na ajikane mwenyewe, ajitwike msalaba wake, anifuata.

Msitari huu ni kati ya mistari ambayo watu wanashindwa kuelewa. Yesu anafundisha somo muhimu sana. Ikiwa yeye ni Kristo, na watu wanaamini kweli kuwa ndiye, ndipo wanapaswa kujifunza kwamba yeye ni lazima atawale. Ndiye mwenye kuongoza na kulinda. Huu ndio ufunguo wa “sehemu inayofuata” katika kitabu cha Mathayo. (Hii ni sehemu ya pili inayofuata. Sehemu ya kwanza ilikuwa katika Math.8:18-22).

Kuna hatua nne ili ufanyike mwanafunzi:

1. **“Mtu ye yote akitaka kunifuata”** - Hili linamaanisha nia, matakwa. Ni mambo ya kudhamiria, kuamua kwamba hili ndilo nitakalolitenda.

2. **Ajikane mwenyewe** hufuata nia. Ni kujifunza kusema hapana kwa mvuto mkubwa wa mambo ya dunia. Kujikana “mwenyewe.” Ikiwa unataka kumfuata Yesu ni lazima uishinde nafsi yako. Hili ni jambo gumu kulifanya, wakati wowote ule katika jamii yoyote ile. Kwa nini? Kwa sababu mara nyingi tunapenda kujitumikia wenyewe. Gal.2:20 - “Nimesulibiwa na Kristo...bali Kristo yu hai ndani yangu.” Paulo anasema kwamba anatakiwa afanyike upya, au aumbike upya ndani ya Kristo katika mwili wake. Kila kitu alichotaka, au angependa kukifanya iwapo Yesu asingelipenda akifanye, alikiiondoa maishani mwake - kujikana mwenyewe. Hilo ndilo Yesu analosema, ujikane mwenyewe. Katika sura 8 tumejadili juu ya kuweka vipaumbele na kuhesabu gharama katika kumfuata Yesu. Hiyo ndiyo hatua ya kwanza - kujikana mwenyewe na kumweka Yesu namba moja maishani mwetu.

3. **Chukua msalaba wako** = ukihesabu gharama. Msalaba ni adhabu yenye maumivu, mateso, na kifo. Kiarifa “jitwike.” Unabeba msalaba wako. Ni jambo la kunuia; kukusudia kuuchukua msalaba, ukiazimu wewe binafsi, na kuuchukua mzigo ambao unatambua kwamba utasababisha kuteswa. 2 Tim.3:12 anasema tutaudhiwa. Tunapoamua kumfuata Yesu tunapaswa kuhesabu gharama, na gharama hiyo inaweza kuwa mateso, maumivu na pengine, hata kifo. Lk.9:23 anaongeza neno “kila siku.” Ajitwike msalaba wake mwenyewe kila siku; ni kitu cha kila siku. Paulo anasema katika Rum.12:1,2 tunapaswa kuwa dhabihu iliyo hai. Ajitwike msalaba WAKE. Kila mtu anao wake mwenyewe. Hatubebi msalaba kwa pamoja. Kila mwanafunzi ana msalaba wake wa kubeba, na tunatakiwa kujitwika (linga. Gal.6:5).

4. **Nifuate.** Kuna wanaoudhiwa kwa ajili ya Yesu, lakini si katika njia ile ambayo Yesu anataka. Ni sharti watu wamfuate Yesu kulingana na maagizo yake katika injili. Mtu amfuate yeye katika njia zake, na katika miongozo yake. “Kufuata” ni neno la ufunguo katika injili ya Mathayo. Watu wanaweza kumfuata Yesu kimwili kutoka mahali fulani hadi pengine, lakini mfuasi halisi wa Yesu ni yule anayekwenda sawasawa na Yesu anavyomwongoza. Siku hizi Yesu anatuongoza tuwe sehemu ya kanisa lake, kuwa waaminifu, na kuwaleta wengine kwake.

16:25 Kwa kuwa mtu atakayeiokea nafsi yake, ataipoteza; na mtu atakayepoteza nafsi yake kwa ajili yangu, ataiona.

Ikiwa mtu anataka kuwa maisha “bora” - ya faraja, salama, rahisi - hivyo atapoteza nafsi yake ... maisha hayo yote ni *mazuri* (linga. 10:39). Mtu akifanya kazi ngumu kutafuta vitu anaweza kufanikiwa. Lakini Yesu anasema kwamba vitu vya dunia siyo ndiyo maisha hasa. Wafuasi wa Yesu na wanao tanguliza yeye na kuona mbingu kuwa matazamio yao watapata maisha haswa na yale yajayo.

Kwa ajili yangu. Hili ni ufunguo. Watu wengi wamejitoa maisha yao kwa ajili ya mambo ya dunia, lakini hakuna sababu kubwa zaidi ya ile ya Mungu. Hakuna sababu nyingine yoyote inayotoa thawabu iliyo bora kuliko hii. Faida zitokazo kwa Mungu “ziko nje na za ulimwengu huu!”

16:26 Kwani atamfaidia nini mtu akiupata ulimwengu wote, na kupata hasara ya nafsi yake? Au mtu atatoa nini badala ya nafsi yake?

Hapa tunapata msaada wa kusaidia kueleza mst.25. Anazungumzia kuhusu mtu anayejitahidi kuokoa maisha yake kwa ajili ya mali. Je, mtu itamfaidia nini ikiwa amefanikiwa mali nyingi hata ulimwengu mzima kuwa wake? Ebu fikiria kwamba mtu ana kila kitu. Kuna thamani gani ya vitu vyote badala ya nafsi yake? Hii ni swali la kustaajabisha, hasa kwa Myahudi ambaye anatarajia ufalme wa duniani. Na pia ni maonyo makubwa kwetu sisi kwa sababu ya “tamaa ya fedha” jamii tunayoishi ndani. Nafsi ina thamani zaidi kuliko kitu chochote alichonacho mwanadamu (na amepata hiyo bure kutoka kwa Mungu). Wanadamu wanafanya vitu vingi vya upuuzi ili kulinda mali zao, lakini hawafanyi lolote juu ya nafsi zao zilizo na thamani kubwa zaidi.

Mtu atatoa nini badala ya nafsi yake? Jibu ni, kwa karaha, kidogo sana, katika vitu vya ulimwengu tunamoishi. Watu wengine wanapoteza nafsi zao kwa vitu vya thamani yoyote ile. Musa alikuwa ni mtu ambaye hakupenda kujifurahisha kwa dhambi za kitambo. Bali alikuwa mtu aliyevumilia mateso ya taifa lake kwa maana aliitazamia thawabu iliyokuwa mbele - Ebr.11:24-26. Tunapaswa kuwa na tabia kama ya Musa. Ikiwa mtu anaamini kuwa dhambi huleta hukumu, na kwamba mtu atakwenda jehanamu kwa mambo yaliyotajwa katika Ufu.20:8, hivyo basi kwa kusema uongo anaipoteza nafsi yake. Kutoa nafsi yako kwa vitu kama hivyo??? Ni jambo la upuuzi kufanya hivyo! Tunapaswa kuelewa ni nini kilicho na thamani kubwa!

16:27 Kwa sababu Mwana wa Adamu atakuja katika utukufu wa Baba yake pamoja na malaika zake; ndipo atakapomlipa kila mtu kwa kadiri ya matendo yake.

Hakuna shaka kabisa kuhusu hili, atarudi tena! Na, akisha rudi, atakuja na utukufu wa Baba yake. Wakati huo ni wa kuona kwamba Yesu ndiye Masihi wake. Baba atamtukuza wakati huo kuliko wakati mwingine wowote ule! Walioona shaka wote, wasioamini, na wasiotii watamwona kama Paulo alivyodai katika Fili.2:10 - “Kila goti lipigwe, na kila ulimi ukiri ya kuwa YESU KRISTO NI BWANA, kwa utukufu wa Mungu Baba.”

Malaika = wavunaji katika mfano wa magugu. Angalia pia 25:31; 1 Thes.4:13-18; 2 Thes.1:7-9. Malaika watawajibika ipasavyo siku ya hukumu.

Kwa kadiri ya matendo yake. Huu ndio msingi wa hukumu. Wazo la kulipiza kisasi lina maana ya “kufidia.” (Linga. Rum.2:6; 2 Kor.5:10; Ufu.20:12; Yoh.5:28, 29). Mtu atendacho ndicho kipimo cha kuhukumiwa. Ikiwa alijitahidi kuupata ulimwengu wote basi atalipwa na hicho alichotenda.

16:28 Amin, nawaambieni, Pana watu wasimamao hapa, ambao hawataoja mauti kabisa, hata watakapomwona Mwana wa Adamu akija katika ufalme wake,

Yesu anazungumzia kuja kwake kuhukumu, siku ya hukumu, mwisho wa dunia. Wangali bado wakifikiria kuhusu ufalme wa ulimwenguni wa Masihi. Hivyo basi atawatolea maelezo fulani kuhusu ufalme. Anasema wengine watakuwa wakiishi wakati ufalme utakapowasili (Mk.9:1). Wengine hawataonja mauti hata watakapouona ufalme ukija **kwa nguvu**. Linganisha hili na Mdo.1:8 mitume wakipokea nguvu kutoka kwa Roho Mtakatifu. Maelezo haya yametolewa kujibu swali, “Je! Bwana, wakati huu ndipo unawarudishia Israeli ufalme?” Tafadhali zingatia:

1. Wengine hawatakufa hata wauone ufalme ukija, na ufalme utashuka na nguvu, Mk.9:1.

2. Nguvu zilishuka wakati Roho Mtakatifu aliposhuka, Mdo.1:8.

3. Roho Mtakatifu alishuka siku ya Pentekoste, Mdo.2:4.

4. Kwa hiyo, ufalme uliwadia siku ya Pentekoste. Watu ambao Yesu alizungumza nao walikuwa wangali, hakika, bado wanaishi siku ya Pentekoste ilipowadia (wanafunzi, kwa mfano).

Haya yanarejea nyuma katika uhakika wa mst. 18 kwamba Petro alikuwa na ufunguo wa ufalme. Wanafunzi hawakuelewa hata kidogo maana hasa ya jambo hili mpaka baadaye walipopokea nguvu toka kwa Roho Mtakatifu siku ya Pentekoste.

SURA 17

17:1 Na baada ya siku sita Yesu akawatwa Petro, na Yakobo, na Yohana nduguye, akawaleta juu ya mlima mrefu faraghani;

Aliwachukua wavuvi watatu pamoja naye. Hawa watatu walikuwa viongozi kwa mitume, dhahiri wenye uhusiano wa karibu zaidi miongoni mwa wanafunzi, marafiki wa karibu wa Yesu.

17:2 Akageuka sura yake mbele yao; uso wake ukang'aa kama jua, mavazi yake yakawa meupe kama nuru.

Neno “akageuka sura” ni neno tunalopata kutoka kwa “metamorphosis.” Yesu “akabadilika” umbo. Tunapata mabadiliko tunapofanyika kuwa Wakristo - Rum.12:1, 2. Akili zetu zinapitia mabadiliko.

1. Sura yake ikang'aa kama jua, na
2. Mavazi yake yakawa meupe kama nuru.

Nuru ya ajabu ilianguka toka kwa Yesu. Dan.7:13, 14 inaonyesha maana ya jambo linaloongelewa hapa. Yesu ni kiumbe wa mbinguni amejitokeza katika utukufu katika Dan.7.

17:3 Na tazama, wakatokea Musa na Eliya, wakizungumza naye.

17:4 Petro akajibu akamwambia Yesu, Bwana, ni vizuri sisi kuwapo hapa; ukitaka, nitafanya hapa vibanda vitatu, kimoja chako wewe, na kimoja cha Musa, na kimoja cha Eliya.

Katika nia yake ya kujenga mahema matatu matakatifu (maskani), anataka kuwalinganisha wote watatu. Tayari alikuwa amekiri Yesu kuwa ni Kristo, lakini sasa anataka kumweka yeye sawasawa na Musa na Eliya. Anakosa maarifa ya kutosha kujua msingi wa Yesu.

17:5 Alipokuwa katika kusema, tazama, wingu jeupe likawatia uvuli; na tazama, sauti ikatoka katika lile wingu, ikasema, Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye; msikieni yeye.

Mungu anaingilia kati kabla ya Petro hajamalizia kunena. Katika Math.3:17, Yesu alipobatizwa, Mungu akanena maneno kama haya - “ninayependezwa naye.” Wala si Musa au Eliya aliye Mwanangu mpendwa wa Mungu. Mungu anasema, “Msikilizeni yeye” - Yesu.

Agano la Kale limegawanyika katika makundi makuu mawili:

1. Sheria - Musa, na

2. Manabii - Eliya.

Wawili hawa wamejitokeza kwa Yesu, lakini tunapaswa kumsikiliza yeye - Yesu, na siyo Musa au Eliya. Yoh.1:1 Yesu ni Neno, Logos. Ebr.1:1,2 - Mungu sasa anazungumza nasi kupitia Mwanawe. Yesu ndiye tunapaswa kumsikiliza, "Mwanangu mpendwa wangu." Jambo hili ni la kuwafurahisha wanafunzi, kama anavyolizungumzia Petro katika 2Pet.1:16, 17. Walikuwa mashahidi wa tukio hilo la kustaajabisha kugeuka sura (linga. 1 Yoh.1-3). Petro anatomia hilo kuthibitisha kwamba injili haikutungwa kwa werevu kama riwaya.

Mungu mara tatu amezungumza kutoka mbinguni:

1. Math.3:17 katika ubatizo,
2. Math.17:5 wakati alipogeuka sura, na
3. Yoh.12:28 ulitukuze jina lake, nami nitalitukuza tena.

Angalia katika Zab.2:7, tumejadili haya katika Math.3:17. Aliyepakwa mafuta ndiye Mwanangu mpendwa. Hili ni fungu bayana la Masihi. Petro alimkiri Yesu kuwa Mwana wa Mungu, na Mungu akathibitisha kwa kusema, "Huyu ni Mwanangu mpendwa wangu."

17:6 Na wale wanafunzi waliposikia, wakaanguka kifulifuli, wakaongopa sana.

Jambo hili linafanana sana na mtu akishpata maono ya mbinguni au anakabiliana na tukio la kimuujiza. Danieli, Ezekieli, na Yohana (Ufu. 1) walifanya vivyo hivyo walipoona utukufu wa Mungu.

17:7 Yesu akaja, akawagusa, akasema, Inukeni,

Katika Math.14:27 aliwaeleza wasiogope. Yesu hataki mtu awe mwoga, bali ajifunze kumtumaini yeye.

17:8 Wakainua macho yao, wasione mtu ila Yesu peke yake.

Hawaonekani tena Musa na Eliya. Pana mmoja tu anayetazamwa sasa na mtu huyo ni Yesu. Yeye ndiye pekee walipaswa (tunapaswa) kumtazama. Fungu linatilia mkazo kusema kwamba pale alibakia yeye tu. Kumb.18:15 ni unabii kuhusu "nabii kwa mfano wa Musa." Ni jinsi gani walitambua kwamba hao walikuwa Musa na Eliya? Fungu hili halionyeshi jinsi.

17:9 Na walipokuwa wakishuka kutoka mlimani, Yesu aliwaagiza, akasema, msimwambie mtu ye yote habari ya maono hayo, hata Mwana wa Adamu atakafufuka katika wafu.

Mwana wa Adamu ni neno analolitumia Yesu mwenyewe - Dan.7:13. Inathibitisha kwamba atakufa na kufufuka. Hili ni fungu la mateso # mbili.

17:10 Wanafunzi wake wakamwuliza, wakisema, Basi kwa nini waandishi hunena ya kwamba imempasa Eliya kuja kwanza?

Kwa nini wanamwuliza swali hili? Walikuwa wamekwisha kumwona Eliya! Waandishi walionukuu maandiko ya Agano la Kale, hasa Mal.4:5, wangeelewa kwamba Eliya angekuja. Pengine walidhanika kuwa kutokea kwa Eliya kulitimiza unabii huo.

17:11 Naye akajibu, akawaambia, Kweli Eliya yuaja kwanza, naye atatengeneza yote,

Yesu anamaanisha nini anaposema, “Atatengeneza yote?” Yohana Mbatizaji alimtengenezea mapito Yesu, akiwaandaa watu, na akirejeza haki ili kwamba watu wawe tayari kumpokea Masihi. Yesu haonyeshi maana ya “atatengeneza yote,” walakini kila jambo alilofanya Yohana, alirejeza “mambo yote.”

17:12 Ila nawaambia, ya kwamba Eliya amekwisha kuja, wasimtabue, lakini wakamtenda yote waliyotaka. Vivyo hivyo Mwana wa Adamu naye yuaenda kuteswa kwao.

Anasema Eliya amekwisha kuja - wakati uliopita. Yohana alikuwa na roho na uwezo wa Eliya, na watu wakamtendea wanavyotaka na mwisho wakamwua.

Hili ni fungu la mateso # tatu. Mwana wa Adamu atateswa pia mikononi mwao, na kisha kuuawa.

17:13 Ndipo wale wanafunzi walipofahamu ya kuwa amesema nao habari za Yohana Mbatizaji.

Math.11:14 panadai kuwa Yohana alikuwa Eliya.

**17:14 Nao walipoufikia mkutano, mtu mmoja akamjia, akampigia magoti, akisema,
17:15 Bwana, umrehemu mwanangu, kwa kuwa anakifafa, na kuteswa vibaya; maana mara nyingi huanguka motoni, na mara nyingi majini.**

Neno rehema kwa mara nyingine tena. Kuna habari zinazolingana na hizi katika Mk.9:14-28. Ni mojawapo ya hali ambapo mioyo ya wazazi wote humhurumia mzazi huyu. Mwanawe ni mgonjwa, lisitoshe hilo, ukweli wa kwamba mtoto amezidi kupata mateso katika maisha kufikia hatua ngumu. Mk.9 panaonyesha dhahiri kwamba ni kupagawa na pepo. Imetokea (mara kwa mara) akitupwa motoni na hata majini.

17:16 Nikamleta kwa wanafunzi wako, wasiweze kumponya.

Katika sura 10 wanafunzi walipewa uwezo kuponya na kukemea pepo. Walikuwa na mamlaka juu ya pepo wabaya. Walifanikiwa hapo awali kukemea pepo, lakini sasa hawawezi kufanya hivyo. Yesu amekasirishwa kwa namna fulani.

17:17 Yesu akajibu, akasema, Enyi kizazi kisichoamini, kilichopotoka, nitakaa pamoja nanyi hata lini? Nitachukuliana nanyi hata lini? Mleteni huku kwangu.

Yesu ana muda mchache na anatambua hilo. Ni jambo la msingi kuona watu wakikua na kuwa na nguvu katika imani zao. Anawataka wawe na imani kuu kabla hajaondoka. Wanafunzi hawakuwa na imani ya kutosha kufanikiwa kumtoa pepo huyo hapo awali, kama alivyoelezea katika mst.20.

17:18 Yesu akamkemea pepo, naye akamtoka; yule kijana akapona tangu saa ile.

Hapo awali Mathayo hakutaja kuwa mtoto alipagawa na pepo, lakini sasa anathibitisha hilo. Lisilowezekana kwa wanafunzi kufanya ni rahisi kwa Yesu.

17:19 Kisha wale wanafunzi wakamwendea Yesu kwa faragha wakasema, Mbona sisi hatukuweza kumtoa?

17:20 Yesu akawaambia, Kwa sababu ya upungufu wa imani yenu. Kwa maana, amin, nawaambia, Mkiwa na imani kiasi cha punje ya haradali mtauwambia mlima huu, Ondoka hapa uende kule; nao utaondoka; wala halitakuwepo neno lisilowezekana kwenu.

Angalia tena “uhaba” wa imani yao ikipingana na “imani kubwa” katika injili. Imani kuu ilikuwa ndani ya watu waliomwamini Yesu iliweza kuonya hata umbali mrefu (kama akida katika sura 8). Wanafunzi wanaamini kuwa Yesu alikuwa ni Kristo, na wakakua katika imani hiyo.

Mbegu ya haridali...ondoka hapa uende kule;...wala halitakuwako neno lisilowezekana kwenu. Imani yao haikufikia kiwango kinacho hitajika. Linatofautiana hili na Mdo.16:16. Paulo alimtambua Mwana wa Adamu. Hakuwa na mashaka kabisa. Wanafunzi walipaswa kuzidi katika imani. Yesu anazungumzia hili akitilia mkazo, ya kwamba hakuna muujiza ambao ungetendwa bila kutimiza lengo lake. Hivyo basi kungelikuwa na maana gani ya kuhamisha mlima katika hali ya kumthibitisha mtu na ujumbe wake? Uwezo waliokuwa nao ni mkubwa - hivyo kikubwa wanguambia mlima “ung’oke” na ingekuwa hivyo. Lakini si nia ya Yesu kuwa wahamishe milima. Isingelitekeleza kusudi lake. Kuna watu wangelihubiri injili, na wakati pekee Mungu anaruhusu miujiza kuingilia kati katika kazi ya mwanadamu ni kuthibitisha ujumbe. Hatuhusiki leo sisi, kwa sababu kipindi hicho kilipita.

17:21 [Lakini namna hii haitokei ila kwa kusali na kufunga.]

Maandishi mengi ya kale hayana msitari huu. Inawezekana haukuwepo katika sehemu ya injili ya Mathayo.

17:22 Nao walipokuwa wakikaa Galilaya, Yesu akawaambia, Mwana wa Adamu anakwenda kutiwa katika mikono ya watu, nao watamwua, na siku ya tatu atafufuka.

17:23 Wakasikitika sana.

Hii ni fungu la mateso # nne. Pia, msitari 22 ni mwanzo wa mahubiri ya sehemu ya nne ambao unaendelea hadi sura 18. Jinsi walivyojibu sasa si kama walivyojibu katika sura 16. Wamehuzunishwa na jinsi walivyoambiwa.

Huzuni yao inawezekana kuwa ilitokana na:

1. Upendo uliongezeka zaidi wa kumpenda Yesu.
2. Kifo chake kingeliwaondolea matumaini yao ya ufalme wa duniani. Iwapo angeuawa asingewaongoza kushinda mapambano baina ya Warumi waliodharauliwa. Ingawa anasema angefufuka siku ya tatu, bado walihuzunika. Hawakuelewa maana hasa ya mpango wa Mungu.

17:24 Hata walipofika Kapernaumu, wale watozao nusu-shekeli walimwendea Petro, wakasema, je! Mwalimu wenu hatoi nusu-shekeli? Akasema hutoa.

Sheria ya Musa ilimtaka kila mwanamume wa umri wa miaka ishirini na zaidi kusaidia hekalu kwa kutoa kodi hiyo ya mwaka (Kuto.30:13; 38:26).

17:25 Naye alipoingia nyumbani, Yesu alitangulia kumwuliza, akisema, Waonaje, Simoni? Wafalme wa dunia hutwaa kodi au ushuru kwa watu gani? Kwa wanao au kwa wageni?

Yesu ghafla alianza kuzungumzia ushuru huo pamoja na Petro kabla hata hajapata fursa ya kuzungumza na wakusanyaji wa ushuru.

17:26 Naye aliposema, Kwa wageni, Yesu alimwambia, Basi, kama ni hivyo, wana ni mahuru.

Hekaluni palikuwa mahali Mungu (pa mfalme) anapokaa. Yesu alikuwa Mwana wa Mungu (mfalme), kwa hiyo walikuwa hawapaswi kulipa kodi. Watu wa familia ya Mungu (mfalme) walikuwa pia wasilipe kodi. Wanafunzi hawa walikuwa wana kwa kukununuliwa, pia walikuwa pia wasitoe kodi. Lakini, kushindwa kulipa kungesababisha ahesabiwe mkaidi.

17:27 Lakini tusije tukawakwaza, enenda baharini ukatupe ndoana, ukatwae samaki yule azukaye kwanza; na ukifumbua mdomo wake utaona shekeli; ichukue hiyo ukawape kwa ajili yangu na kwa ajili yako.

Tukawakwaza, k.m. kuwafanya wajikwae. Ushuru wa hekalu ulikuwa nusu shekeli kwa mtu. Josephus, Antiquities, 18:312 anataja ushuru huu. Shekeli ilikuwa na thamani ya kama shilingi nne. “Utaona shekeli.” Ni majaliwa ya jinsi gani hayo! Hicho ndicho kiwango kilichotakiwa kwa ajili ya Petro na Yesu.

Angalia: Yesu hataki kuwakwaza. Hili ni fungu zuri kwao wanaotaka kusesitiza juu ya uhuru wa “Ukristo.” Wanadai kwamba “Katika Kristo tuna haki na uhuru.” Yesu angeliweza kusimamia haki yake na kusema, “Siendi kulipa.” Bali hakutaka kusimama haki yake. Alipendezwa zaidi katika kuwashawishi watu wengine. Alikuwa hapendi kusababisha makwazo. Wakristo wanapaswa waache “haki” zao (kwa mfano, kula chakula katika Rum.14) kwa ajili ya wengine.

SURA 18

18:1 Saa hiyo wanafunzi wakamwendea Yesu wakisema,

Wanafunzi walikuwa wangali wakiutarajia ufalme wa ulimwenguni. Kukiri kwake Petro katika sura ya 16, na kugeuza sura katika sura 17, ni jambo la msingi kwamba mazungumzo kama haya yangelijitokeza baina yao.

18:2 Ni nani basi aliye mkuu katika ufalme wa mbinguni? Akaita mtoto mmoja, akamweka katikati yao,

Mtoto = paidia. Mtoto huyu ametumika kama mfano.

18:3 Akasema, Amini, nawaambia, msipoongoka na kuwa kama vitoto, hamtaingia kamwe katika ufalme wa mbinguni.

Yesu anatilia mkazo roho ya unyenyekevu aliyonayo mtoto, mtoto anayeachilia mbali mapenzi yake, na kutii ya wazazi wake.

18:4 Basi, ye yote ajinyenyekeshaye mwenyewe kama mtoto huyu, huyo ndiye aliye mkuu katika ufalme wa mbinguni.

Ajinyenyekeshaye = kutii mapenzi ya mtu mwingine. Wafuasi wa Mungu huacha mapenzi yao wakitii mamlaka ya Mungu. Huu ni ubinadamu unaopingana na kiburi, na unaotofautiana kabisa na tabia waliyoitafuta wanafunzi, kila mmoja akitamani kuwa mkubwa katika ufalme. 1 Pet.5:6 “Nyenyeekeeni...ili awakweze kwa wakati wake.”

Aliye mkuu katika ufalme wangu. Ni jinsi gani mtu huwa **mkubwa** katika ufalme wa Mungu? Siyo kwa kuazimisha njia zake kuingia ukubwa. Ukubwa hutokana na kuwa na “tabia ya utumishi.” Ufalme wa mbinguni hapa unamaanisha utawala wote wa Mungu na wala si kuhusu kanisa.

18:5 Na ye yote atakayempokea mtoto mmoja mfano wa huyu kwa jina langu, anipokea mimi;

Hapo awali alitaja hili akiwalenga wanafunzi wake (10:40), na sasa anataja mtoto. Katika Math.25:35-40 Yesu anafafanua kwa kutumia njaa, kiu, n.k. - “...kadiri mliyomtendea mmojawapo wa hao ndugu zangu walio wadogo, mlinitendea mimi.” Neno “kumpokea” lina maana kwamba kuna njia nyingi za kusaidia, kwa kufariji, na hata kifedha.

18:6 Bali atakayemkosesha mmojawapo wa wadogo hawa waniaminio, yamfaa afungiwe shingoni jiwe kubwa la kusagia, na kutoswa katika kilindi cha bahari.

Sasa Yesu anabadilisha neno mtoto (*paidia*) hata kuwa wadogo (*mikron*). Kwa kutumia neno *mikron* anaonyesha hazungumzii watoto halisi, bali wachanga katika imani, mwongofu mpya. **Jiwe la kusagia** lilikuwa kubwa kiasi cha kuhitaji mnyama mwenye nguvu kama punda au ng’ombe kulikokota.

Atakayemkosesha...waniaminio. Kama mtu angemwamini Yesu na mwingine amshawishi kufanya kinyume, hapo Yesu anasema ingelifaa mtu huyo kutoswa katika kilindi cha bahari.”

18:7 Ole ni wa ulimwengu kwa sababu ya mambo ya kukosesha! Maana hayana budi kuja mambo ya kukosesha; lakini ole wake mtu yule aliletalo jambo la kukosesha!

Mfano unaonyesha kuwa daima Mungu anawajali watu wake. Yesu anatoa ole dhahiri kwa yeyote aletaye jambo lenye ushawishi mbaya (linga. Rum.14:13; 1 Kor. 8:9-13). Yeyote atakayesababisha mtu mwingine kujikwaa atakabiliana na ghadhabu ya Mungu.

18:8 Basi mkono wako au mguu wako ukikukosesha, ukate ukautupe mbali nawe; ni afadhali kuingia katika uzima hali umepungukiwa na mkono au mguu, kuliko kuwa na mikono miwili au miguu miwili, na kutupwa katika moto wa milele.

Yesu anatumia mfano huu mmoja kama alivyotumia katika 5:30. Anawaambia Wakristo, kwa sababu wengine wote watakuwa wametupwa katika ziwa la moto kwa vyovyote vile. Hapa kuna mtu anayeenenda katika njia sahihi, na anajikwaa kwa sababu ya udhaifu wa mwili (tamaa, kwa mfano). Uzima (wa milele) una thamani kubwa kuliko kitu chochote kile. Watu wote tunapaswa kujilinda na makwazo.

18:9 Na jicho lako likikukosea, ling'oe, ukalitupe mbali nawe; ni afadhali kuingia katika uzima una chongo, kuliko kuwa na macho mawili, na kutupwa katika jehanam ya moto.

Sasa Yesu anatumia jicho kufafanua lengo lake. Pia anatumia neno "Gehena" kwa ajili ya **Jehanam**. Gehena ndiko takataka zilichomwa, (ni sawa na dampo la taka zetu), lilikuwa upande wa kusini-magharibi mwa Yerusalem. Moto haukuzimika muda wote. Katika kipindi cha Agano la Kale mahali hapo ndipo mungu Moleki wa wapagani aliabudiwa - 2 Nyak.28:3; 33:6. Sehemu hii mbaya inatofautishwa na mahali uzima wa milele mbinguni hupatikana.

18:10 Angalieni msidharau mmojawapo wa wadogo hawa; kwa maana nawaambieni ya kwamba malaika wao mbinguni siku zote hutazama uso wa Baba yangu aliye mbinguni

Hao walio wadogo = *mikron*, waaminio lakini wachanga. Mdo.12:15 panaonyesha watu waliamini malaika wa mtu angeweza kufanana na mtu mwenyewe. Petro anagonga mlango. Roda anaingia ndani kuwaeleza wale wengine, lakini wanadhani kuwa ni malaika. Kuna mafungu mengi yaliyoandikwa kati ya maagano kuhusu malaika wanaolinda (linga. Tobit 5:6, 21; Agano la Lawi 5:6). Ebr.1:14 panaonyesha kwamba malaika huwahudumia watakatifu. Fungu hili halifundishi kwamba watoto wana malaika wakuwalinda. Mafundisho kama hayo hayalingani na ya Biblia. (Ikiwa hivyo ni kweli, kwa kuwa watoto wengi hufa vifo vya kutisha, hivyo basi hao "malaika wa kuwalinda" wanakuwa wapi?) Fungu hili ni mfano unaoonyesha upendo wa Mungu wa kujali na kujishughulisha kwa ajili ya watoto wake, waaminio wachanga (watoto katika imani). Mungu ana malaika wanaofanya kazi na kujishughulisha kwa ajili ya watakatifu - Ebr.1:14.

Siku zote huutazama uso wa Baba yangu = uhusiano wa karibu. Ni namna ya kuonyesha jinsi Mungu anavyowasikia, kuwa pamoja nao, akiwalinda, na kuwatumikia watoto wake.

18:11 [Kwa maana Mwana wa Adamu alikuja kukiokoa kilichopote.]
Linga. Lk.19:10.

18:12 Mwaonaje? Mtu akiwa na kondoo mia, mmoja akapotea, je! Hawaachi wale tisini na tisa, akaenda milimani, na kumtafuta yule aliyepotea?

Mwaonaje? Hili ni swali zuri la kujiuliza sisi pia. Yesu anatilia mkazo umuhimu wa mtu binafsi kuliko jamii nzima. Labda Wakristo wanapaswa kufikiria kuhusu roho moja kwa wakati mmoja. Mchungaji mwenye kujali anafikiria thamani ya kondoo mmoja aliyepotea. Mkristo anayejali anatakiwa kufikiria thamani ya kila roho iliyopotea. Ingekuwa ni makosa kwa mchungaji kufikiri kuwa kondoo inastahili chochote kile kibaya kwa sababu imetangatanga mbali na kundi. Vivyo hivyo, ni makosa kwa Mkristo kutojaribu kumrejeza ndugu aliyepotea au dada kuwa amechagua kupotea.

18:13 Hata akipata kumwona, amini, nawaambia, amfurahiya huyo zaidi, kuliko wale tisini na tisa wasiopotea

Dhambi haipunguzi thamani ya mtu mbele ya macho ya Mungu. Alimtoa Mwanawe kwa ajili ya mtu kama huyo, na anawataka warejee kwake. Anataka watu wote watubu (2 Pet.3:9) wapate kuokolewa (1 Tim.2:4). Kwa kuwa Mungu hataki mtu yeyote apotee, ikiwa sisi ndio tumesababisha makwazo kwa mtu, tutalipwa kutokana na hilo.

18:14 Vivyo hivyo haipendezi mbele za Baba yenu aliye mbinguni kwamba mmoja wa hawa wadogo apotee.

“Wadogo hawa” ni *mikron* tena. Wakristo wanapaswa kutilia maanani kondoo aliyepotea na kuzidisha bidii ya kumtafuta. Mchungaji aliwacha wale tisini na kenda kwa sababu walikuwa salama. Alifanya kila linalowezezana kwenda na kumtafuta aliyepotea. Aliwaacha wapi wale tisini na kenda? Mlimani. Kondoo ni wajinga sana, pia wanahitaji uangalizi mwingi. Ni kweli kwamba kondoo wanapona hatari huwasogeza wadogo katikati ya kundi, huwazunguka na migongo yao ikiwa nje, hupinga mateke wakiwa kwa mfano wa waliopagawa!

Kundi huwa na ulinzi sana na kondoo akibakia kundini mara nyingi husalimika.. Inaonekana kwamba katika makanisa yetu siku hizi, tunataka wahubiri wetu watumie muda wao na “tisini na kenda,” lakini Biblia haifundishi hivyo. Mwinjilisti anatakiwa kutumia muda wake kutafuta na kuokoa kilichopotea. Wachungaji (wazee) ni wakulilinda kundi. Mhubiri hana jukumu hilo. Kusanyiko linatakiwa kujishughulisha katika kuwatunza “tisini na tisa.”

18:15 Na ndugu yako akikukisa, enenda ukamwonye, wewe na yeye peke yenu; akikusikia, umempata nduguyo.

Kuna maneno mengi kuhusu mstari huu wenye kufurahisha, na hatujui ni maneno yapi yanafaa zaidi kwa kusoma. Katika (United Bible Society) inasomeka, “Iwapo ndugu akikukosea” angalia takwimu ‘C,’ wana uhakika kwamba 70% neno “against” halipo katika asili. Hivyo hatujui kwamba dhambi yoyote ile au dhambi juu yako. Ikiwa mtu ameitambua dhambi anapaswa kuchukua hatua. Yesu anaorodhesha *hatua 4* jinsi ya kukabiliana na hili, kwa kuwa Mungu hapendi mtu yeyote apotee. Ukiwa na hili kama wazo kuu, fikiria mistari 15-17. Ndugu akikosa:

1. Enenda ukamwonye, wewe na yeye peke yenu. Neno “kuonya” ni sawa na jinsi lilivyotumika katika 2 Tim.4:2: “Kalipia, kemea...” ukimwonyesha makosa na njia zake. Mtu anapaswa kufanya hivi, Yesu anasema, “peke yenu.” Kamwe hakuna ruhusa yoyote ya Kibiblia kumweleza mtu mwingine dhambi ya mtu uliyoisikia. Katika kueleza, jambo hilo huzaa dhambi - dhambi ya kusegenya. Lakini mara nyingi hufanyika hivyo, muda si mwingi mtu anaharibiwa jina lake na sifa zake kuangamizwa kwa masengenyo, basi kanisa huwa na wakati mgumu kumrejeza mtu huyo. Yesu anafundisha kumwonya mtu huyo mkiwa **peke yenu**. Akikusikia umempata nduguyo. Mara nyingi mtu atakushukuru kwa jinsi unavyolikabili tatizo, na jinsi unavyolishughulikia. Dhambi yenu binafsi lazima ijadiliwe mkiwa peke yenu. Dhambi ya halaiki lazima ijadiliwe kwa halaiki. Ndugu alipotea kwa sababu alikuwa dhambini, na kadiri alivyokuwa dhambini, alikuwa nje na kundi.

18:16 La, kama hasikii, chukua pamoja nawe tena mtu mmoja au wawili, ili kwa vinywa vya mashahidi wawili au watatu kila neno lithibitike.

Hili linaonyesha kinyume chake.

2. Chukua pamoja nawe tena mtu mmoja au wawili. Yesu ananukuu kutoka Kumb.19:15 (pia Kumb.13:12-18). Kusudi na nia ya Sheria za Musa ilikuwa kwamba mtu asingehesabiwa hatia kwa ushahidi wa mtu mmoja tu. Palikuwa pawe na mashahidi wawili au watatu. Ukweli wowote lazima udhihirike. Kwa hiyo, ikiwa wewe ndiye pekee unayejua dhambi hiyo, na umemwendea mtu huyo lakini hayuko tayari kutubu, hivyo unachukua mashahidi wawili wengine (hata ingawa hawakuona hiyo dhambi). Wanakwenda pamoja nawe ili kumkabili mtu huyo kumwuliza kama alifanya (au hakufanya) madai unayosema. Pengine atayakubali. Itakuwaje iwapo anakataa? Kufuatana na Sheria ya Musa, ikiwa ukweli haukudhihirika wazi, basi madai yalikuwa yafikie mwisho yasitolewe nidhamu ya hadharani. 1 Tim.5:24, 25 - hapo baadaye Mungu atayafunua yote, yakiwa pamoja na yale ya sirini/yasiyojulikana kwa mwanadamu (linga. Mhu.12:13, 14). Elewa hili, jambo halijafikia mwisho baina ya mashahidi na mwenye dhambi. Ukishatambua kwamba mtu fulani yuko dhambini, na mwenye dhambi amekana mbele ya mashahidi, bado unatakiwa kumkumbusha kila mara mnapokuwa pamoja, ukimsaidia kuona kwamba anatakiwa kusahihisha. Tusiache kushirikiana na mtu iwapo shahidi ni mtu mmoja tu mwenye neno na ndugu na hakuna ushahidi mwingine wa aina yoyote ile wa kuthibitisha.

18:17 Na asipowasikiliza wao, liambie kanisa; na asipolisikiliza kanisa pia, na awe kwako kama mtu wa mataifa na mtoza ushuru.

3. Liambie kanisa. Ukweli ukishadhihirika, na mtu aliye dhambini anakataa kutubu, na ijulikane hadharani. Liambie kanisa, *eklesia*. Hii ni nguvu ya pamoja. Mtu aliye dhambini, na imethibitika kwamba yuko dhambini, hufunikwa kwa upendo wa jamii nzima ikimshauri kurejea na kugeuka maishani. Kama hilo halitasaidia,

4. Na asipolisikia kanisa pia, “Na awe kwako kama mtu wa Mataifa na mtoza ushuru.” Hatumwesabu tena kama mmoja katika kanisa. Ni mtu wa nje na wala si wa ndani ya familia. Je, kanisa linajisikia juu ya swala hilo? Je, wanaachana naye kabisa? La hashu! Wanajaribu kumrejea kwa Kristo. Kwa sababu tu mtu huyo hatambuliwi tena kuwa sehemu ya kanisa, walakini angali bado anahitaji wokovu.

18:18 Amin, nawaambieni, yo yote mtakayoyafunga duniani yatakuwa yamefungwa mbinguni; na yo yote mtakayoyafungua duniani, yatakuwa yamefunguliwa mbinguni.

Linga. 16:19. Mpango Yesu aliourodhesha kwa wanafunzi umepangwa *tayari* mbinguni na Mungu. Wao (mitume) wanatakiwa wautendee kazi mpango wa Mungu huo kwa kumrejea ndugu huyo mwenye dhambi. Hawaundi taratibu za kufuata za nidhamu ya kanisa.

18:19 Tena nawaambia, ya kwamba wawili wenu watakapopatana duniani katika jambo lolote watakaloliomba, watafanyiwa na Baba yangu aliye mbinguni.

Mitume wataomba mambo mengi. Nao hao watakao omba lazima kwanza wawe watoto wa Mungu (1 Pet.3:9ff; Yoh.15:9), waombe sawasawa na mapenzi ya Mungu (1 Yoh.5:13-15). Kimazingira, hili ni mchanganuo watoto wa Mungu wakiwaomba mitume ikiwa wanaweza kutoshirikiana na mtu asiyetaka kutubu.

18:20 Kwa kuwa walipo wawili au watatu wamekusanyika kwa jina langu, nami nipo papo hapo katikati yao.

Bado hili linarejea kwa mashahidi wawili au watatu katika mst.16. Sababu gani ya wawili hawa au watatu kukusanyika? Kwa lengo la kumrejeza ndugu aliyeanguka. Wakati juhudi kama hiyo ikitendeka, Yesu anakuwa **katikati yao** - yaani ni kwamba, anaifanikisha juhudi yao. Wanafanya hivyo kwa ajili ya Kristo, na inalenga katika kuamua waamuzi muhimu kwa ajili ya ndugu aliyekosa.

“Maamuzi ya pamoja, yakiamuliwa na watu wanaotambulika, wanaojali haki kwa washiriki basi hayo lazima yachukuliwe kuwa ni ya mwisho. Kuna ahadi ya kukubaliwa kwa hayo huko mbinguni. Mtu anayetia unajisi humtia unajisi Kristo na hujiondoa mwenyewe katika ushirika” (Jack P. Lewis, Mathayo, vol.2, p.57).

Hapa kuna mifano ya jinsi fungu hili linavyotumiwa vibaya.

1. Familia imeamua kuacha ibada ya Jumapili asubuhi na kwenda safari ya siku moja mlimani ambapo watapata fursa ya kuwa na ibada. Wanajifariji kwa kukosa kwao ibada na kusema, “Walipo wawili watatu wamekusanyika kwa ajili ya jina langu, nami (Mungu) nipo papo hapo.” Matumizi kama hayo hayahusiani kabisa na msitari huu! Mazingira hayazungumzii juu ya ibada hata kidogo. Siyo swala la kimaandiko familia kuamua wapi mahali wawe na ibada, kuacha kukusanyika pamoja (Ebr.10:25). Kusudi la kukusanyika pamoja ni kwa ajili ya kuonyana pamoja kwa upendo na kutenda matendo mema, na kuutumia msitari huu kwa maana hiyo ni makosa.

2. Makala katika Rocky Mountain News, March 28, 19991. Katika makala hayo mhubiri wa kanisa la Kristo alisema, “Kristo ni mwana sheria kwangu.” Alikuwa akijitokeza mahakani kabla ya mashahidi wawili au watatu Wakristo, akidai kwamba Kristo alikuwa pale kumtetea. Yeye, pia alitumia vibaya msitari huu.

18:21 Kisha Petro akamwendea akamwambia ndugu yangu anikose mara ngapi nami nimsamehe? Hata mara saba?

Tungali tunazungumzia msamaha na kurejea tena. Msamaha ndilo wazo katika mst.15-17. Talmud inataja kiwango cha kusamehe mara tatu. Pengine Petro alifikiria binafsi kuwa mwenye huruma nyingi kwa kuzidisha hilo zaidi ya mara mbili; hata kwa kufanya namba kamili saba.

18:22 Yesu akamwambia, Sikuambii hata mara sabini, bali hata saba mara sabini.

Huu ni utani wa maneno kuonyesha hakuna kikomo cha *kiwango* cha kusamehe. Hatuhesabu idadi ya msamaha kwa mtu fulani hata mara 490 na kisha akifikia 491, “Samahani, siwezi kukusamehe tena.” Tunasamehe, na kusamehe, na kusamehe tena na tena. Hivyo ndivyo ilivyo. Lk.17:4 - samehe kila siku.

18:23 Kwa sababu hii ufalme wa mbinguni umefanana na mfalme mmoja aliyetaka kufanya hesabu na watumwa wake.

Mfano wa mtumishi asiye na huruma ni wa pekee katika Mathayo.

18:24 Alipoanza kuifanya, aliletewa mtu mmoja awiwaye talanta elfu kumi.

Tafsiri ya New American Standard maelezo ya chini ya ukurasa (footnote) huu ni fedha \$ 10 milioni, lakini zaidi katika kununua haki. Kulingana na uchumi wa siku hizi ingelikuwa zaidi ya \$16 milioni. Kulingana na Math.20:2 malipo ya kutwa yalikuwa “dinari” ambayo ni sawa na senti 18 kwa siku. Deni la \$ 16,000,000 lingemchukua miaka 200,000 kulilipa. Yaani, mtu huyu maskini ana deni kubwa ambalo hawezi kulilipa kamwe.

18:25 Naye alipokosa cha kulipa, bwana wake akaamuru auzwe, yeye na mkewe na watoto wake, na vitu vyote alivyonavyo, ikalipwe ile deni.

Kuuzwa kwa mke na watoto iliruhusiwa katika Sheria ya Musa (Kut.21:2; Law.25:39; linga. 2Fal.4:1).

18:26 Basi yule mtumwa akaanguka akasujudia akisema, Bwana, nivumilie nami nitalipa yote pia.

Hana jinsi ya kulipa kila kitu, na anatambua hilo, na mfalme analitambua hilo. Basi, mfalme aliguswa na nia yake mtu huyo ya kutaka kulipa deni ingawa alitabua tayari kwamba asingeliweza kamwe kufanya hivyo.

18:27 Bwana wa mtumwa yule akamhurumia, akamfungua, akamsamehe lile deni.

Akamhurumia inadhihirisha jinsi Yesu alivyo katika kitabu hiki kizima. Bwana akamsamehe deni. Tendo hili ni la huruma ya ajabu!

18:28 Mtumwa yule akatoka, akamwona mmoja wa wajoli wake, aliyemwia dinari mia; akamkamata, akamshika koo, akisema, Nilipe uwiwacho.

Mmoja wa wajoli wake = mwenzake, aliye mfano wake anayem dai karibu dolla 18. Hasa jambo hili linaonyesha utofauti mkubwa; \$16,000,000 ukilinganisha na \$18.00.

18:29 Basi mjoli wake akaanguka miguuni pake, akamsihi, akisema, Nivumilie, nami nitakulipa yote pia.

Maneno yake yalikuwa sawa kabisa na yale ambayo yeye mwenyewe alisema masaa machache yaliyopita. Pengine ungefikiria kwamba angeguswa dhamiri yake na kukumbuka kwamba yeye alipata rehema hapo mwanzo.

18:30 Lakini, hakutaka, akaenda, akamtupa kifungoni, hata atakapoilipa ile deni.

Wachanganuzi wa mambo mara nyingi wanasema kuwa lingekuwa jambo gumu sana kwa mtu aliye gerezani kulipa kitu chochote. Isipokuwa kama angempata mtu yeye akiwa gerazani wa kumlipia deni. Na iwapo pasingelikuwa na mtu yeyote, angelikaa maisha gerezani!

18:31 Basi wajoli wake walipoona yaliyotendeka, walisikitika sana, wakaenda wakamweleza bwana wao yote yaliyotendeka.

Walihuzunika kwa ajili ya yule mwenye kuteseka kadhalika kwa ajili ya dhambi ya mtesi. Ni jambo la kusikitisha mateso kama haya na kutokujali kunapotokea baina ya watu.

18:32 Ndipo bwana wake akamwita, akamwambia, Ewe mtumwa mwovu, nalikusamehe wewe deni ile yote, uliponisihi;

Angalia: deni lake lilisamehewa kwa sababu **alimsihi** bwana wake. Hili linadhihirisha: (1) Umuhimu wa kuomba msamaha, na (2) Nia yake Bwana ya kutusamehe sisi (linga. 1 Yoh.1:8-10).

18:33 Nawe, je! Haikupasa kumrehemu mjoli wako, kama mimi nilivyokurehemu wewe?

Rehema (eleos) kwa wengine imefundishwa sehemu nyingi katika maandiko, kwa sababu hiyo, ni sharti tuzingatie. Mara ngapi Biblia inasema tunapaswa kusamehe kabla ya Mungu naye hajatusamehe? Je, tunaweza kutegemea msamaha kwa Mungu nasi tusipowatendee wengine kama hivyo?

Mungu amesimama kama mfalme nasi tu watumishi. Sisi wenyewe tusingeweza kulipa deni la dhambi zetu. Mungu alilipa hilo kwa ajili yetu katika kifo cha Mwanawe wa pekee. Hii ni neema yake Mungu iliyoshuka chini kwa ajili ya mwanadamu.

18:34 Bwana wake akaghadhibika, akampeleka kwa watesaji, hata atakapoimaliza deni ile yote.

“Hata” hatatoka kamwe. Hana tumaini la kulipa deni. Yesu sasa anaonyesha matumizi ya fungu.

18:35 Ndivyo na Baba yangu wa mbinguni atakavyowatenda ninyi, msipowasamehe kwa mioyo yenu kila mtu ndugu yake.

Angalia maneno **kwa mioyo yenu**. Mtu anaweza kusema kwamba amesamehe na akawa bado ana chuki. Huo siyo msamaha ambao Mungu anautaka kwa watoto wake. Anautaka tusamehe kama vile anavyotusamehe sisi, msamaha wa kunuia toka moyoni - kusamehe kutoka moyoni... samehe...na usahau! Jambo hili ni gumu kulifanya, lakini Mungu ametujalia uwezo wa kusamehe na ndivyo tunatakiwa kufanya. Ikiwa sisi si watu wenye kutoa misamaha, hivyo tutakabilina na Mungu asiyesamehe. Basi, ni jinsi gani muhimu kuwa watu wa msamaha!

SURA 19

19:1 Ikawa Yesu alipomaliza maneno hayo, akatoka Galilaya akafika mipaka ya Uyahudi, ng'ambo ya Yordani.

Hili ni hatimisho la sehemu # 4 (angalia “alipomaliza maneno haya”).

19:2 Makutano wengi wakamfuata, akawaponya huko.

Hii ni sehemu # 8 ya uponyaji.

19:3 Basi Mafarisayo wakamwendea, wakamjaribu, wakimwambia, Je! ni halali mtu kumwacha mkewe kwa kila sababu?

****Angalia maelezo ya nyongeza katika sehemu hii.*

Mafarisayo walimjaribu Yesu katika jitihada ya kuzuia watu wengi waliokuwa wakimfuata, kwa miujiza mingi aliyoitenda. Ni mioyo migumu kiasi gani walikuwa nayo Mafarisayo! Hapa tunaona mtu akitenda miujiza mingi ya ajabu na wanachoweza kufikiri ni juu ya kumwua. Yebamoth 14:1 anafundisha mwanamume anaweza kumwacha mkewe, lakini mwanamke asingeweza kumtaliki mumewe. Ingawa Mk.10:12 anadhihirisha kuwa mwanamke angeweza kumtaliki mumewe, Paulo anadhihirisha hili katika 1 Kor.7:10-13. Kwa kuwa Kumb.24:1 talaka iliruhusiwa katika Sheria ya Musa, hivyo basi swali lingebakia kuhusu *sababu* ya kusaliki. Hawaulizi uhalali wa kusaliki, bali ikiwa ni halali kusaliki **kwa kila sababu**.

Gitin 9:10 inataja mafundisho ya waalimu (Rabbis): Shammai, Hillel, na Akiba walivyotafsiri Kumb.24:1 kwa maana tofauti, wakitilia mkazo katika maneno “kwa kuwa ameona neno ovu kwake.”

Shammai - kinasema “neno ovu” ni uasherati.

Hillel - “baadhi” (“abar” katika Kiebrania) “neno ovu” katika vitu visivyo na maana hata kama kuunguza kipande cha mkate.

Akiba - “hajapata kibali” Ikiwa angemwona mzuri zaidi, angeweza kumtaliki mke wake...

Yesu amejibu kwa hoja tatu.

19:4 Akajibu, akawaambia, Hamkusoma ya kwamba yeye aliyewaumba mwanzo, aliwaumba mtu mume na mtu mke,

1. Yesu anarejea Mwa.1:27; 5:2. Anaipitia Sheria ya Musa katika maelezo ya mwanzo ya Mungu (na hii inalingana na ile ya mwanzo, kwa sababu yalikuwa ni maelezo ya awali kabisa ya Mungu kuhusu ndoa). Mungu alimwumba mume mmoja kwa ajili ya mke mmoja maisha. Kwa kuwa alimwumba mume mmoja na mke mmoja, walikuwa waishi wawili daima.

19:5 Akasema, kwa sababu hiyo, mtu atamwacha babaye na mamaye, ataambatana na mkewe; na hao wawili watakuwa mwili mmoja.

Linga. Mwa.2:24 - wazo hili ni lile lile. Mume mmoja na mke mmoja wawaache wazazi wao na kuungana katika ndoa daima.

2. Hao wawili watakuwa mwili mmoja, hawatakuwa tena wawili bali mwili mmoja. Kifungo cha “u-moja” kilianza kwa Adamu na Hawa na kinaendelea hata vizazi vyote. Wawili waliooana wamekuwa na lengo moja, wamoja katika kushirikiana, wenye mwili mmoja. (Linga. 1 Kor.6:16 - “mwili mmoja” katika mausiano ya ndoa). Talaka huvunja umoja huo.

19:6 Hata wamekuwa si wawili tena, bali mwili mmoja. Basi aliyewaunganisha Mungu, mwanadamu asiwatenganishe.

3. Alichokiunganisha Mungu, mwanadamu asitenganishe. Watu hawa walikuwa wakitafuta sababu za kotaliki. Josephus anazungumzia visa vingi ambavyo watu walijaribu kutafuta njia za kotaliki, ama kuelezea nia zao ya kotaliki. Antiquities 4.8.23 (253).

1 Kor.7:10 mke asimwache mumewe, iwapo kama ataondoka, na apatane. Ni wapi Bwana anasema haya? Anaporejea Paulo ni katika Math.19:6. Neno hapo **aondoke** ni neno sawasawa na (*choridzo*) hapa. Hapa hazungumzii kuachana kama ilivyo kawaida siku hizi (kama vile “matengano kwa majaribio” ambapo hati ya talaka haitolewi bado, lakini huishi wakiwa mbalimbali kwa kipindi fulani). Halihusiani hili na talaka. Si talaka inayozungumziwa pia katika 1 Kor.7:10. Mtu asitafute njia ya kotaliki, ama kutenganisha alichokiunganisha Mungu.

19:7 Waamwambia, Jinsi gani basi Musa aliamuru kumpa hati ya talaka, na kumwacha?

Ni wazi kwamba walielewa kabisa maana ya Mwa.2:24, lakini pia walimwelewa Yesu kuwa yu kinyume na suala la talaka hivyo, wakaliendea neno la Musa.

19:8 Akawaambia, Musa, kwa sababu ya ugumu wa mioyo yenu, aliwapa ruhusa kuwaacha wake zenu; lakini tangu mwanzo haikuwa hivi.

Yesu anakubali kuwa talaka iliruhusiwa, lakini anasema haikuwepo katika mpango wa awali wa Mungu kwa ajili ya ndoa. Ilikuwa kwa muda kitambo tu na lisiwe jambo la daima. Mafarisayo wanataja kwamba ikiwa Musa aliruhusu talaka (Kumb.24:1) hivyo basi haiwezekani kutokuwa halali. (Walipaswa kujali zaidi Mwa.1:27; 2:24!) Mtu hatakiwi kubuni maneno kuhusu tofauti ya neno “amri” kwa Mafarisayo (mst.7) na neno la Yesu “ruhusa” katika (mst.8) kwa kuwa katika habari hiyo katika Mk.10:3,4 maneno yamerejewa. Agano la Kale linaandika mambo ambayo Mungu aliruhusu kwa kipindi mambo ambayo hakupenda. Hakupenda watu wawe na mfalme, lakini aliwaruhusu wawe naye kwa sababu ya ugumu wa mioyo yao (1 Sam. 8:6). Anachukia talaka (Mal.2:16), walakini akaruhusu talaka. Kwa hiyo nia ya Mungu imeonekana kwa jinsi alivyoiunda ndoa hapo mwanzo: mume mmoja, mke mmoja, maisha.

19:9 Nanyi nawaambia ninyi, kila mtu atakayemwacha mkewe, isipokuwa ni kwa sababu ya uasherati, akaoa mwingine, azini.

****Angalia “Bulleting” na Jack Lewis.*

Uasherati = pornea ni neno pana ambalo linajumuisha pamoja zinaa, k.m. uzinzi, ufilaji, machukizo, na kuoa ndugu. Neno **uzinzi** ni neno *moicheia* kutoka *moikao* likiwa na maana “kujamiana na mke au mume wa mtu.” Inahusisha mtu mmoja au wawili aliyeoa au kuolewa. Kimsingi linamaanisha kujamiana nje na ndoa kwa wanadoa. Huo ndio uzinzi. Yesu anaonekana kukubaliana na maoni ya shule ya waalimu (Rabbi) ya Shammai: uzinzi hutendwa mtu anapooa au kuolewa na mtu mwingine. Biblia haitangui ndoa, bali Paulo anasema wabakie bila kuoa au kuolewa. Ikiwa ataoa au kuolewa na mtu mwingine, Yesu anasema hapa wanazini. Ikiwa umentaliki mkeo na kuoa mke mwingine, unazini.

Je, Yesu anasema unaweza kumtaliki kwa sababu yoyote ile? La hasha! Wala si kwa kila sababu, lakini kwa sababu moja. Sababu hiyo moja, kufuatana na Yesu, ambayo mtu anaweza kumwacha mke wake ni uasherati. Je, hiyo inapatia haki ya kuoa tena? Kama mtu

anamtaliki mke wake kwa sababu mke amefanya uasherati na mtu mwingine, mume anakuwa na haki ya kuoa tena. Anamtaliki kwa sababu moja: ambayo ni uasherati. Mk.10:11, 12 anakataza kumwoa mwanamke aliyeachwa na mumewe. Lk.16:18 anazungumzia ndoa kwa mke aliyeachwa. “Yeyote” lazima iwe kwa watu wote, na wala si kwa watu wa maagano tu (watoto wa Mungu). Angalia mafungu katika maelezo.

19:10 Wanafunzi wake wakamwambia, mambo ya mtu na mkewe yakiwa hivyo, haifai kuoa.

Fungu hili ambalo wale wote wanaofundisha kinyume mst.9 hawagusi hapa. Wanafunzi wamestaajabia msimamo wa Yesu. Wamefadhaishwa kwa uthabiti wa mafundisho yake, kwa kubainisha hivyo walielewa. Hatua yoyote ya mafundisho ya Kibiblia kuhusu ndoa na talaka lazima ichukuliwe kutoka katika mstari huu. Je, mafundisho haya ni mazito mno hata kumfanya mtu kuuliza, “Mambo ya mtu na mke yakiwa hivyo, haifai kuoa.”?

19:11 Lakini yeye akawaambia, Si wote wawezalo kulipokea neno hili, ila wale waliojaliwa.

Yesu anajibu kufuatia kustajaabia kwao wanafunzi. Neno **kulipokea** maana yake kuelewa, kulishika, kufahamu. Kupokea huko uthabiti wa mafundisho yake katika mst.9.

Ila wale waliojaliwa. Ni wale tu ambao hujikuta wenyewe katika hali ambayo anaielezea hapa. Kwamba wale ambao pengine wasingependa kuoa au kuolewa, na kuna wale ambao wanafurahia kuwa na wenzi wao. Jambo hili halilingani na hali zao.

19:12 Maana kuna matowashi waliozaliwa hali hiyo toka matumboni mwa mama zao; tena wako matowashi waliofanywa na watu kuwa matowashi; tena wako matowashi waliojifanya kuwa matowashi kwa ajili ya ufalme wa mbinguni. Awezaye kulipokea neno hili, na alipokee.

Mstari huu unaanza kwa neno la Kiyunani *gar*, ambalo ndilo neno **maana** (for). Kwa hiyo mst.12 unaendeleza mazungumzo kuhusu ndoa na talaka na kuoa tena. Kuna namna mbili ya kuukabili mst.12.

1. Anazungumzia matowashi halisi. Yesu anasema kuna aina tatu za matoashi. Maelezo ya mtazamo huu hayalingani na mazungumzo yake yaliyopita kuhusu ndoa na talaka. Kwa hiyo, msimao huu unatakiwa kukataliwa.
2. Kuelewa “towashi” kuwa ni mfano. Neno “maana” (for) linatoa ushahidi wa hoja hii. Yesu anatomia mfano wa matoashi kuonyesha uthabiti wa maelezo yake. Hajawahi hapo mwanzo kuzungumzia kuhusu matoashi, na kufanya hivyo sasa haina maana kwamba ni suala la talaka.

Kuna aina tatu za matoashi:

- 1. Waliozaliwa hali hiyo.** Huyu ni yule asiye na uwezo wa kuzaa toka tumboni, mtu anayejikuta kwamba yuko katika hali ambayo haiwezi kubadilika. Maana yake: kuna watu ambao hawataoa au kuolewa kamwe. Hao, pengine kama mtume Paulo, aliyechagua kuishi maisha ya useja.

2. Tena kuna matoashi waliofanywa na watu. Halikuwa jambo la ajabu kipindi cha Biblia katika serikali za Mataifa kuwachukua vijana hodari waliovutia watu kwa lengo la kuwaasi na kuwaweka katika kumtumikia malkia. Waliasiwa ili wasiweze kuwa na tamaa ya kutaka kujamina na malkia. Watu hawa hawakuchagua kuwa matowashi, walifanywa kuwa matowashi na watu weingine. Maana yake: towashi ni mtu asiye na uwezo wa kufanya tendo la kujamiana. Ikiwa mtu ameamua kumwacha mkewe (na si kwa sababu ya uasherati), amefanywa mke kuwa towashi (ni mfano, siyo halisi). Si kwa hiari yake, lakini na mtu mwingine. Yesu alisema: “na mtu akimwoa yule aliyeachwa, azini” (Math.5:32). Kwa hiyo, amelazimishwa kuingia katika hali ya useja. Hali hii ni ngumu sana. Lakini hiyo haitoi ruhusa ya kuwa na mahusiano ya kujamiana na mtu mwingine, njia nyingine yoyote ile zaidi ya kuwa towashi iliyoundwa na mwanadamu itakuwa ni uasherati.

3. Waliojifanya wenyewe kwa ajili ya ufalme wa mbinguni. Walichagua kuwa waseja kwa ajili ya ufalme. Maana yake: hapa kuna mtu ambaye, pengine kwa sababu ya kukosa uaminifu, aliachwa. Hivyo, kwa sababu ya nia yake ya kuokolewa, hataki aoe au kuolewa tena. Kwa nini? Kwa sababu alitumia vibaya haki yake ya ndoa kwa kuchagua kutokuwa mwaminifu. Kwa hiyo, anajifanya mwenyewe kuwa towashi (siyo halisi, bali kwa mfano) kwa ajili ya ufalme.

Mstari 12 unapaswa utengwe kutoka katika mazingira ya 1-11. Wazo juu ya matowashi ni fafanuzi ya mistari ya 3-11. Tafsiri ya Biblia (New English Bible) ya sasa inatafsiri mstari kama ifuatavyo: “Maana wengine hawawezi kuoza kwa sababu walizaliwa hivyo, au walifanywa kuwa hivyo na wanadamu, na kuna wengine walijifanya wao wenyewe kutokuza kwa ajili ya Ufalme wa mbinguni.”

Tunatakiwa kuelewa sababu inayomfanya Yesu kufundisha anayofundisha. Hatuambii mambo ambayo yatakuwa na madhara kwetu, bali haya yamekuwepo kwa sababu ya faida ambazo tungenufaika maishani mwetu. Kama maisha yetu ni safi hivyo basi kanisa nalo litakuwa safi na litakuwa likitenda kazi barabara. Kuna mafunzo ambayo tunaweza kuyaona katika Ezra 10. Mungu aliwatenganisha wanawake na watoto ambao walikuwa si wao. Yalitendeka hayo kwa ajili ya faida yao. Kwa kutafakari juu ya majibu ya wanafunzi, tunatakiwa kujifunza kuichukulia ndoa kwa makini sana. Hatutakiwi kuingia katika ndoa bila kujali au bila kufikiri. Ni suala la kujitoa maisha. Tunatakiwa kuwafundisha watoto wetu zaidi kuhusu ndoa kuwa ni ya kujitoa maisha pia wajue kusudi la ndoa.

Ni mambo gani huunda ndoa mbele ya macho ya Mungu?

1. Mwa.2:24 - kumwacha baba na mama, kwa hiyo kunuia kuvunja uhusiano huo mgumu.
2. Mwa.2:24 - mtu kuambatana na mkewe, yaani kuanzisha uhusiano mpya, wenye kukufunga.
3. Kwa kutii sheria za nchi - hivyo basi kutekeleza kila kitu ambacho sheria inasema kuhusu ndoa (linga. Rum.13:1-7).
4. Wakati wengine wanasema kwamba kukutana kimwili ndiko kunakounda ndoa, hakuna mstari unaunga mkono hilo. Hata Math.19:6 isieleweke kusema kwamba tendo la kujamiana ndilo linafunga ndoa. Kama ingekuwa hivyo, basi ingekuwaje kwa mtu aliye hanithi? Asingeweza kuoza au kuolewa? Ingekuwaje kwa mtu alijeruhiwa vitani na kwamba hawezi kutenda tendo la ndoa? Je, hatatambuliwa kamwe kuwa ameo? Tena, iwapo ataoa kufuatana na sheria ya nchi na akamgusa mkewe (kwa njia ya kujamiana), atakuwa ametenda dhambi?

19:13 Ndipo akaletewa watoto wadogo ili aweke mikono yake juu yao na kuwaombea; wanafunzi wake wakawakemea.

Kuwaleta watoto mbele ya viongozi wa dini lilikuwa jambo la kawaida zamani zile, kwa sababu watu waliamini kuwa viongozi hao walibarikiwa na kwamba sala zao zilikuwa maalum. Pia, kumgusa mtoto kungeleta baraka toka kwa Mungu. Hii inaonyesha jinsi watu walivyomstahi Yesu. Wanafunzi waliliona hilo kama kuvuruga muda wa Yesu.

19:14 Lakini Yesu akasema, Waacheni watoto wadogo waje kwangu; wala msiwazuie; kwa maana walio kama hao, ufalme wa mbinguni ni wao

Pengine walidhania kuwa watoto wangukuwa usumbufu, lakini lakini anasema ufalme wa mbinguni ni wao watu alio kama hawa, hivyo ni kwamba, kwa kujali tabia walizonazo watoto zinawafanya kuwa wa ufalme. Yesu hasemi kwamba watoto wako kanisani. Bali anasema ni sehemu ya ufalme wa Mungu.

Fungu hili, pamoja na mengine, linadhihirisha kwa nini watoto hawahitaji kubatizwa. Walio katika ufalme hawana dhambi. Linga. Eze.18:18ff. Mwana hatauchukua uovu wa baba. Kama utajinyenyekeza mwenyewe na kuwa kama watoto hawa, hivyo basi utakuwa katika ufalme wa Mungu.

19:15 Akaweka mikono yake juu yao, akatoka huko.

Yesu hakuwavunja moyo wazazi. Akaweka mikono yake juu yao.

19:16 Na tazama, mtu mmoja akamwendea akamwambia, Mwalimu, nitende jambo gani jema, ili nipate uzima wa milele?

Hili linafanana na Mk.10:17-30; Lk.18:18ff. Lakini mtu huyu anayemjia na kumwuliza ni katika umoja (singular). Kitu gani, tendo gani moja nifanye ili nipate kuurithi uzima wa mbinguni?

19:17 Akamwambia, kwani kuniuliza habari za wema? Aliye mwema ni mmoja. Lakini ukitaka kuingia katika uzima, zishike amri.

Katika habari ya Marko, anasema, “mwalimu mwema” - akimwita Yesu kuwa ni mwalimu mwema. Mtu huyu hakuelewa haswa maana ya “mwema,” lakini alikiri bila kufikiri. Hakutambua nguvu ya ukiri wake. Yesu anasema usitumie neno **mwema** bila ya kufikiria na kuelewa maana yake. Kwa nini Yesu aseme hivyo? Kwa sababu alihitajika - na tunahitajika - kuelewa mambo yote yanayohusiana na “mwema.” Yeye siyo tu mwema. Hana dhambi. Yeye ni Mungu. Yesu anamweleza kuwa akitaka kuingia, ashike amri. Kushika, na *kudumu kuzishika*, amri.

19:18 Akamwambia zipi? Yesu akasema, Ni hizi, Usiue, Usizini, Usiibe, Usishuhudie uongo,

19:19 Waheshimu baba yako na mama yako, na mpende jirani yako kama nafsi yako.

Amri katika mst.18, na ya kwanza katika mst. 19, zinatoka katika Amri Kumi. Lakini ile ya “jirani yako” inatoka kutoka Law.19:18. Yesu alitaka watu watii sheria zote. Hatoi kibali cha kuzitii baadhi na kuzidharau zingine. Katika Lk.5:14 mwenye ukoma aliamuriwa

kwenda kwa kuhani (Math.8:4). Katika Math.23:23 Yesu anasema, “Kwa kuwa mnalipa zaka za mnanaa na bizari na jira ... hayo ... wala yale mengine msiyaache.” Kuna mambo muhimu zaidi kuliko mengine, lakini hatupaswi kuyapuuza mengine. Sheria yote ni lazima tuzishike.

19:20 Yule kijana akamwambia, haya yote nimeyashika; nimepungukiwa na nini tena?

Kijana yule alikuwa ametenda mambo mengine mema, na alikuwa amejitahidi kutii Sheria. Je, kulikuwa na chochote alichocha?

19:21 Yesu akamwambia, Ukitaka kuwa mkamilifu, enenda ukauze ulivyo navyo, uwape maskini, nawe utakuwa na hazina mbinguni; kisha njoo unifuata.

Kuna mambo matatu alitakiwa kuyafanya.

1. Nenda ukauze mali yote uliyonayo.
2. Chukua mali hizo ulizouza na kuwapa maskini. (Ndipo utakapokuwa na hazina mbinguni - linga. Math.6:19-21).
3. Kisha njoo unifuata. Kuweka kipaumbele, hesabu gharama, kisha fuata. Kwa mtu huyu ilikuwa ni gharama kubwa. Angalia mstari unaofuata.

19:22 Yule kijana aliposikia neno lile, akaenda zake kwa huzuni; kwa sababu alikuwa na mali nyingi.

Kijana huyu alikuwa mdogo lakini alikuwa na mali nyingi, maisha yote yalikuwa mbele yake. Ebu angalia katika Marko habari hii:

Marko 10:21 - “Yesu akampenda.” Hapa tunaeleza jambo ambalo Mathayo haelezi. Swali hili analouliza linaonekana kuwa swali la msingi sana. Haonekani kuwa anatafuta sababu za kumshitaki Yesu. Anaonekana anajitahidi kuifuata Sheria ya Musa, lakini moyo wa Yesu unampenda kwa sababu anatambua kwamba ni vigumu kwa kijana kutoa mali zake kwa ajili ya kumfuata yeye. Anapungukiwa na kupenda “kujitoa na kumkubali Mungu.” Je, tungetenda, ikiwa hayo ndiyo Bwana anataka tuyafanye, kuuza kila tulichonacho? Yesu hajatutaka sisi kuuza mali zetu na kumfuata yeye kule milimani Palestina. Ametutaka tujikane sisi wenyewe. Math.6:33 - “Lakini tafuteni kwanza ufalme wake na haki yake.” Ametutaka kuhesabu gharama.

19:23 Yesu akawaambia wanafunzi wake, Amin, nawaambieni, ya kwamba itakuwa shida tajiri kuingia katika ufalme wa mbinguni.

Hazungumzii kanisa hapa. Kuingia katika ufalme wa milele wa Mungu ni vigumu kwa sababu ya kujitoa sadaka kote na kuweka kipaumbele jinsi impasavyo tajiri afanye. Siyo kwamba haiwezekani, bali hilo ni jambo gumu. Hata hivyo, wanafunzi wameshangazwa haswa na maneno hayo na anayosema katika mst.24.

19:24 Nawaambia tena, Ni rahisi zaidi kwa ngamia kupenya tundu ya sindano, kuliko tajiri kuingia katika ufalme wa Mungu.

Fungu hili ni zuri kuthibitisha kwamba ufalme wa mbinguni na ufalme wa Mungu ni sawa. (Linga. Lk.15:18, 21).

Wengine wanasema kwamba tundu la sindano ulikuwa mlango mdogo katika mji mkubwa. Mtu aliweza kutembea kiurahisi kupita hapo, lakini ingempasa ngamia kupita kwa kutumia magoti yake. Mlango kama katika kuta za Yerusalemu, lakini ulijulikana kama “Tundu la Sindano” wakati wa kipindi cha Yesu. Yesu hazungumzii mlango, bali sindano ya kushonea. Ngamia kupita katika tundu hilo isingewezekana...au ingewezekana vipi?

19:25 Wanafunzi waliposikia, walishangaa mno, wakisema, Ni nani basi awezaye kuokoka?

Je, ngamia anaweza kupita katika tundu la sindano? Hapana, haiwezekani isipokuwa kwa msaada wa Mungu. Wafuasi hawa walitazamia kuwa matajiri siku moja kwa kuwemo katika ufalme wa Masihi wa ulimwenguni hapa, na sasa Yesu anawambia tajiri ni vigumu kwake kuingia katika ufalme.

Hili pia linafafanua mawazo mbalimbali waliyokuwa nayo watu wa kale. Iwapo ulikuwa tajiri basi ulihesabiwa kuwa umebarikiwa na Mungu, na ikiwa ulikuwa maskini basi ulilaaniwa na Mungu. Mtazamo mbaya huo upo hata siku hizi.

Isa.53:8 “...Maana amekatiliwa mbali na nchi ya walio hai...” Pia katika mst.4 “...Tulimdhania ya kuwa amepigwa, amepigwa na Mungu, na kuteswa.” Ni nani angefikiria kwamba Yesu angechukua mateso ambayo walistahili? Je, walitambua kwamba Mungu alimpinga bila kuwa na hatia? Wao walistahili kupigwa, lakini Yesu alifanya hivyo kwa ajili yao.

Marafiki wa Ayubu pia walikuwa na mawazo potofu kuhusu utajiri na jinsi ya kukubaliwa na Mungu. Ayubu alipoteza mali zake, hivyo wakaamini kwamba Mungu alikuwa akimwadhibu. Angalia Zab.73. Asafu anazungumzia juu ya waovu wanavyofanikiwa...lakini si hivyo kwa wenye haki, wana dhiki. Hakuelewa hadi mst. 17, “Hata nilipoingia katika patakatifu pa Mungu, nikautafakari mwisho wao.”

Ni nani basi atakayeokoka? Ikiwa watu waliopata kibali machoni pa Mungu hawataokoka, ni nani basi anaweza? Watatakiwa kubalisha kabisa mtazamo wa fikra zao.

19:26 Yesu akawakazia macho, akawaambia, Kwa wanadamu hilo haliwezekani; bali kwa Mungu yote yawezekana.

Nyogeza hii ya maelezo Yesu hazungumzii kuhusu mlango wa Yerusalemu. Isingewezekana kwa mtu kupanda ngamia na kupita katika mlango huo. Anazungumzia kitu ambacho mwanadamu asingeliweza kukifanya. Mungu anatuokoa, hatuwezi kujiokoa wenyewe. Hakuna tunachoweza kutenda ili kustahili wokovu wetu wenyewe.

Akisha kusema kwamba tajiri alikuwa na wakati mgumu kuingia katika ufalme wa mbinguni, akazua maswali kwa Petro na mitume wengine.

19:27 Ndipo Petro akajibu, akamwambia, Tazama, sisi tumeacha vyote tukakufuata tutapata nini basi?

Wanafunzi walikuwa na fikra kwamba wangepata mali katika ufalme wa Masihi. Kutokana na mafundisho yaliyopita muda si mrefu, tumaini lao hilo lilikuwa limekufa.

Hatuna sababu za kulaumu swali hili. Ni swali la msingi. Sisi nasi tunafanya vivyo hivyo. Kwa nini tunajitahidi kuishi maisha ya Ukristo? Tunataka kupata hazina, tunatazamia kupata thawabu. Rum.8:18 - tunaona yale yatakayofunuliwa. Mungu anatambua kwamba tunatamani kupata thawabu. Ndiyo sababu katika Ufunuo tunaona kwa uchache yaliyokuweco huko. Tunaweza kuona yale yaliyoko huko kwa ajili yetu ikiwa tunapenda kulipa gharama sasa.

19:28 Yesu akawaambia, Amin, nawaambia, ya kwamba ninyi mlionifuata mimi, katika ulimwengu mpya, atakapoketi Mwana wa Adamu katika kiti cha utukufu wake, ninyi nanyi mtaketi katika viti kumi na viwili, mkiwahukumu makabila kumi na mbili ya Israeli.

Angalia maana aina tatu Yesu anazungumzia hapa:

1. “Mwana wa Adamu” atakuja siku ya hukumu, Math.25:31,
2. Ataketi juu ya kiti chake cha hukumu, na
3. Ninyi (mitume) mtakaa katika viti kumi na mbili vya enzi. Mitume walitarajia utawala wa duniani; Yesu anawaahidi viti vya enzi mbinguni. (Linga. Ufu.3:21; 4:4; 20:4). Tutatawala pamoja naye - 2 Tim.2:12a.

Katika ulimwengu mpya = *palingenesia*. Neno hili limetumika mara nyingine tena katika Agano Jipya (Tito 3:5 ambapo linazungumzia ubatizo). Neno hili lilipendwa na Wanostiki (Gnostics). Waliamini katika ulimwengu mpya, kuzaliwa mara ya pili, kwa ulimwengu: uumbaji, kisha maangamizi, tena ulimwengu mpya, maangamizi, na kadhalika. Yesu anafundisha kwamba kutakuwa na ulimwengu mpya - uumbaji upya - kwa ufalme wa Mungu wenye utukufu.

19:29 Na kila mtu aliyeacha nyumba, au ndugu wa kiume au wa kike, au baba, au mama, au watoto, au mashamba, kwa ajili ya jina langu, atapokea mara mia, na kurithi uzima wa milele.

Hapa kuna ahadi bora (linganisha na Mk.10:30). Yesu anazungumzia kuhusu ahadi ya kujitoa sadaka. Kijana huyo alikuwa hayuko tayari kuacha mali yake, lakini Yesu anasema kwamba yeyote ambaye atakuwa tayari kufanya hivyo atapokea mara nyingi sana, na kisha uzima wa milele. Tafsiri ya Marko imefafanua zaidi - atapewa mara mia sasa katika ulimwengu huu...na katika ulimwengu ujayo, uzima wa milele.” Ikiwa wafuasi wa Yesu watajitoa sadaka kwa ajili yake basi mambo haya watapokea katika ulimwengu huu na ule ujayo.

Hakuna ahadi wala masharti ya kupata mali, bali kuwa ahadi kwamba tunapojitua sadaka kubwa Mungu anapenda na yuko tayari kutujalia na thawabu zipitazo thawabu kubwa. Ikiwa kijana tajiri angeuza kila kitu alichokuwa nacho, basi angelijazwa na kufurika na baraka zipitazo ujira. Alishindwa kuelewa hilo, kama ilivyo kwa watu wengi siku hizi wanashindwa kuyaona hayo.

19:30 Lakini wengi walio wa kwanza watakuwa wa mwisho, na walio wa mwisho watakuwa wa kwanza.

Katika 20:16 maneno haya yamerudiwa tena. Katika 20:27 tunaona maneno yanayolingana na haya. Kulingana na tukio lile lililomhusu tajiri, na majadiliano na Petro, Yesu anaenda

kuzungumzia kuhusu ujira. Atakapozungumzia ujira, kuna uwezekano wa mambo mawili ambayo mtu angeuliza:

1. “Je nitafanya kazi tu kwa ajili ya kupata ujira?” Kazi isingefanywa kutokana na upendo, na wala si kwa kujitoa sadaka, bali kwa ajili ya nia ya kutaka kupata ujira. Hivi sivyo haswa Yesu anavyowahamasisha.
2. “Kwa nini basi usisubiri dakika ya mwisho kutii iwapo thawabu iko mbinguni?” Majibu yote haya mawili yanajibiwa katika mfano ulio katika sura ya ishirini.

SURA YA ISHIRINI

20:1 Kwa maana ufalme wa mbinguni umefanana na mtu mwenye nyumba aliyetoka alfajiri kwenda kuajiri wakulima awapeleke katika shamba lake la mizabibu.

Yesu anafafanua yale aliyosema katika 19:30.

20:2 Naye alipokwisha kupatana na wakulima kuwapa kutwa dinari, aliwapeleka katika shamba lake la mizabibu,

Dinari, kutokana na Tobit 5:4, ni ujira wa kutwa, karibu senti 18 kwa kutwa. Kazi ya kawaida ilitofautiana ikitegemea majira. Kazi kwa kawaida ilianza saa 12 kamili asubuhi (linga. bBaba Mezia 83b katika Talmud ya Babeli).

20:3 Akatoka mnamo saa tatu, akaona wengine wasiokuwa na kazi,

Saa tatu kamili anawaona watu wengine wakisimama sokoni bila kazi mahali ambapo watu waliotafuta kazi wangekusanyika.

20:4 Na hao nao akawaambia, enendeni nanyi katika shamba la mizabibu, na iliyo haki nitawapa. Wakaenda.

Angalia kwamba hakuna kiwango cha ujira kilichotajwa, “na iliyo haki” nitawapa.

20:5 Akatoka tena mnamo saa sita na saa kenda, akafanya vile vile.

Mchana, tena saa tisa kamili alasili.

20:6 Hata kama saa kumi na moja akatoka, akakuta wengine wamesimama, akawaambia, mbona mmesimama hapa mchana kutwa bila kazi?

Hii ingekuwa karibu saa kumi na moja kamili jioni.

20:7 Wakamwambia, kwa sababu hakuna mtu aliyetuajiri. Akawaambia, enendeni nanyi katika shamba la mizabibu.

Ufunguo ni kiwango cha muda wa kazi ya kutwa. Watu walikuwa hawapo kazini - si kwa sababu *hawakutaka* kufanya hivyo, bali ni kwa sababu hawakupata *wito* wowote. Mstari huu umetumiwa na watu wanaoamini katika “toba katika kitanda cha mauti.” Iwapo mtu anaacha sasa kumtii Mungu akingojea kumtii karibu na kifo chake, anahatarisha maisha yake mwenyewe. Mungu anataka tumwendee pale anapotuita.

20:8 Kulipo kuchwa, yule bwana wa shamba akamwambia msimamizi wake, waite wakulima, uwalipe ujira wao, ukianzia wa mwisho hata wa kwanza.

Law.19:13; Kumb.24:15 - chini ya Sheria ya Kale wafanya kazi walilipwa mara tu walipomaliza kazi mwisho wa siku.

20:9 Na walipokuja wale wa saa kumi na moja, walipokea kila mtu dinari.

Katika mst.2 mwenye shamba alikubali kuwalipa ujira huu. Wote waliokwenda kufanya kazi walikubaliana na kiasi hicho.

20:10 Na wale wa kwanza walipokuja, walidhani kwamba watapokea zaidi, na hao pia wakupokea kila mtu dinari.

20:11 Basi wakisha kuipokea, wakamnung'unikia mwenye nyumba,

20:12 Wakisema, hao wa mwisho wametenda kazi saa moja tu, nawe umewasawazisha na sisi tuliostahimili taabu na hari za mchana kutwa.

20:13 Naye akamjibu mmoja wao, akamwambia, rafiki, sikudhurumu; hukupatana na mimi kwa dinari?

20:14 Chukua iliyo yako, uende zako; napenda kumpa huyu wa mwisho sawa na wewe.

20:15 Si halali yangu kutumia vilivyo vyangu kama nipendavyo? Au jicho lako limekuwa ovu kwa sababu ya mimi kuwa mwema?

Inaonekana kuwa siyo halali kutokana na kazi na ujira waliolipwa. Si sawa ikizungumzia kuhusu mambo ya neema. Bwana aliwalipa wale wote waliofanya kazi kwa masaa mengi na wale wote waliofanya kazi masaa machache. Hatustahili kamwe kulipwa yale Mungu anayotukirimu, basi ni thawabu kupata kutokana na tulichotenda kwa Bwana - karama ya Mungu ni uzima wa milele (Rum.6:23). Hatuwezi kustahili huo, walakini angalia kwamba mshahara wa dhambi ni mauti.

20:16 Vivyo hivyo wa mwisho atakuwa wa kwanza, na wa kwanza atakuwa wa mwisho.

Si suala la kutaka kuwa wa kwanza bali kupenda kuwa mtumishi, na kupokea thawabu ambayo Bwana wetu anatupatia.

20:17 Hata Yesu alipokuwa akipanda kwenda Yerusalemu, aliwachukua wale wanafunzi kumi na wawili faraghani; na njiani akawaambia,

20:18 Angalieni, tunapanda kwenda Yerusalemu; na Mwana wa Adamu atatiwa mikononi mwa wakuu wa makuhani na waandishi; nao watamhukumu afe;

Hii ni mara ya tano Yesu anasema juu ya mateso tangu Petro akiri katika sura 16.

20:19 Kisha watampeleka kwa mataifa wapate kumdhihaki, na kumpiga mijeredi, na kumsulubisha; na siku ya tatu atafufuka.

Yesu anatambua unyanyasaji, mateso, na kifo cha mateso ambacho kingempata. Anawaeleza sasa (kwa mara nyingine) angefufuka siku ya tatu (12:40; 16:21; 17:23).

20:20 Ndipo mama yao wana wa Zebedayo akamwendea pamoja na wanao, akamsujudia, na kumwomba neno.

Yakobo na Yohana ni wana wa Zebedayo. Fungu linalolingana na hili ni Marko 10:35 - 40 anasema Yakobo na Yohana ndio wanaomwomba, wala si mama yao. Je, hapa kuna kupingana? Pengine watatu wote wapo, lakini ni Yakobo na Yohana wanaoomba kupitia mama yao, pengine kujilinda na majibu yoyote yaliyo kinyume ambayo Yesu angewajibu.

20:21 Akamwambia, wataka nini? Akamwambia, agiza kwamba hawa wanangu wawili waketi mmoja mkono wako wa kuume, na mmoja mkono wako wa kushoto, katika ufalme wako.

Mapema Yesu aliongelea viti vikiwa vimekaliwa na mitume, Yakobo na Yohana walipewa hapo nyuma heshima na Yesu (Math.17 alipobadilika sura). Kwa nini wanaomba kitu cha juu kabla hata ya Petro hajapata fursa hiyo?

20:22 Yesu akajibu akasema, hamjui mnaloliomba. Je! Waweza kunywa kikombe nitakachonywa mimi? Wakamwambia, twaweza.

“WAKAMWAMBIA,” (they) wala si akamwambia (she), tunaweza. Wanafunzi hawakupenda kuona Yesu mfalme akiteseka, hivyo basi hawakuweza kuelewa kuomba utukufu lazima ingekuwa kuomba mateso kama yeye alivyopenda kufanya. Wanafunzi hawakuamini kwamba Yesu angekalia kiti cha enzi cha Daudi cha mbinguni. Wanamwona yeye akiwa katika kiti cha enzi cha Yerusalemu.

Kikombe = mateso na mauti.

20:23 Akawaambia, hakika mtakinywa kikombe changu; lakini kuketi mkono wangu wa kuume na mkono wangu wa kushoto, sina amri kuwapa, bali watapewa waliowekewa tayari na Baba yangu.

Mtakinywa. Yakobo alikuwa mtume wa kwanza kuuawa. (Mdo.12:2 kwa mkono wa Herode).

Na Baba yangu. Mungu anaandaa thawabu na atawapatia wao awapendao. Yesu hayupo hapa akifanya kazi ya “kutoa thawabu.” Hilo liko mikononi mwa Baba.

20:24 Na wale kumi waliposikia, waliwakasirikia wale ndugu wawili.

Mitume waliosalia wasingelichukia kama na wao, pia, walikuwa hawana roho na ufahamu wa jinsi hiyo (kushindwa kuelewa) kwa mfano wa Yakobo na Yohana.

20:25 Lakini Yesu akawaita, akasema, mwajua ya kuwa wakuu wa mataifa huwatawala kwa nguvu, na wakubwa wao huwatumikisha.

20:26 Lakini haitakuwa hivi kwenu; bali mtu ye yote anayetaka kuwa mkubwa kwenu, na awe mtumishi wenu,

20:27 Na mtu ye yote anayetaka kuwa wa kwanza kwenu na awe mtumwa wenu,

Hii ni mara ya tatu tunapata maneno “wa kwanza atakuwa wa mwisho.” Yesu anawafundisha kwamba ukuu duniani si ukuu wa kweli. Ukuu wa kweli hupatikana katika kutumika, nao wanaotumika watakuwa wakuu.

20:28 Kama vile Mwana wa Adamu asivyokuja kutumikiwa, bali kutumika, na kutoa nafsi yake kuwa fidia ya wengi.

Yesu anatumia mfano wake mwenyewe kama ulio kamili. Neno “ukombozi” (lutron) limetumika hapa kwa mara ya kwanza na linamaanisha kulipia fidia kununulia kitu fulani au mtu fulani. Fungu linatueleza fidia hiyo ya ukombozi kuwa ni kitu gani. Uhai wake. Hakuna gharama nyingine ambayo ingefaa. Kila kitu ambacho Yesu alipaswa kutoa alipenda kutoa, na atatoa maisha yake kwa ajili ya wengi. Haya ni maelezo ya kwanza juu ya kusudi la kifo cha Yesu. Alisema mara tano hapo awali kwamba angekwenda kufa. Hili ni fungu la sita juu ya mateso. Anaeleza sasa kwa nini itampasa kufa.

Math.26:28 - damu ilimwagika kwa ajili ya “wengi” kwa ajili ya msamaha wa dhambi. Matumizi haya hayaelezei juu ya kupatanishwa watu wachache. 2 Kor.5:14; Ebr.2:9 anafundisha kwamba Kristo alikufa kwa ajili ya watu wote. Walakini, watu wote hawatabarikiwa na kumwagika kwa damu yake. Wale tu wanaotii injili ndio watapatafadika. Wanafunzi wa Kristo wanapaswa kujitahidi kutumika, na wala si kutafuta fahari na utukufu.

20:29 Hata walipokuwa wakitoka Jeriko mkutano mkubwa wakamfuata.

20:30 Na tazama, vipofu wawili wameketi kando ya njia, nao waliposikia ya kwamba Yesu anapita, walipaza sauti, wakisema, uturehemu, Bwana, mwana wa Daudi!

Watu hawa walimwita Mwana wa Daudi, Masihi. Walisema bila kuwa na mashaka! Kadhalika walisema, “Uturehemu!” (eleeos).

20:31 Mkutano wakawakaripia, wanyamaze. Lakini wao wakazidi kupaza sauti, wakisema, Uturehemu, Bwana, mwana wa Daudi!

20:32 Yesu akasimama, akawaita, akasema, mnataka niwafanyie nini?

“Mnataka niwafanyie nini?” Swali la maana sana! Vipofu waliomba macho yao yapate kuona tena. Unataka Yesu akufanyie nini? Je, unataka msamaha na uzima wa milele? Yesu anaweza kukupatia. Kila unachotaka, anaweza Yesu kukupatia. Baraka zote za rohoni zinapatikana katika Kristo (Efe.1:3).

20:33 Wakamwambia, Bwana, twataka macho yetu yafumbuliwe.

20:34 Yesu akawahurumia, akawagusa macho; mara wakapata kuona, wakamfuata.

Watu wanaweza kumfuata haswa Yesu. Ingawa hawakuweza kuona, watu hawa waliweza kumkiri Yesu kuwa Bwana. Msitari huu unatumika kama fafanuzi ya yale Yesu anasema katika Yoh. 9. Mafarisayo waliweza kuona, lakini walikuwa vipofu kiroho.

SURA 21

Katika sura hii yameandikwa mambo matano ambayo yaliwakasirisha sana viongozi wa dini Yerusalem.

1. Kuingia kwa shangwe kwa Yesu - 1-11.
2. Kuwafukuza wafanya biashara hekaluni - 12,13.
3. Kutenda kwake zaidi uponyaji - 14.
4. Kukabilia na viongozi wa dini kwa mara ya kwanza - 15-17. Kibwagizo kifupi: Anatumia uweza wake kujibu maswali yao kuhusu mamlaka - 18-22; mtini uliolaaniwa.

5. Kukabiliana kwake na viongozi wa dini mara ya pili - 23-27.

- 21:1 Hata walipokaribia Yerusalemu, na kufika Bethfage, katika mlima wa mizeituni, ndipo Yesu alipotuma wanafunzi wawili akawaambia,**
21:2 Enenndeni mpaka kijiji kile kinachowakabili, na mara mtaona punda amefungwa, na mwana-punda pamoja naye; wafungueni mliniletee.
21:3 Na kama mtu akiwaambia neno, semeni, Bwana anawahitaji; na mara huyo atawapeleka.

Yesu anajiandaa kuingia kwa shangwe. Lakini, cha muhimu zaidi, ni ukweli wa kwamba hili lilitimiza unabii.

- 21:4 Haya yote yamekuwa, ili litimie neno lililonenwa na manabii, akisema,**
21:5 Mwambieni binti Sayuni Tazama, mfalme wako anakuja kwako, mpole, naye amepanda pumba, na mwana-punda, mtoto wa punda.

Mathayo anatomia maandiko ya Zakaria kwa nyongeza katika sura hizi chache (linga. Math.21:5; Zak.9:9; Math.24:30, 31, Zak.13:7; Math.27:9; Zak.11:12, 13). Mafungu haya hayalengi moja kwa moja, bali yana uhusiano kwa namna fulani.

“**Tazama, mfalme wako anakuja kwako**” = unabii wa Kimasihi.

Mwana punda alitambuliwa kama mnyama wa amani; farasi mnyama wa vita. Kulikuwa hakuna kudharaulika ukipanda mnyama kama huyo, kama wanavyodai watu wengine. Punda walikuwa moja ya rasilimali kubwa ya matajiri (angalia Waam.5:10; 2Sam.16:2; Ezra 2:67; Ayu.1:3). Yesu atampanda mnyama mwenye alama ya amani. Yeye siyo Masihi mwenye jeshi hodari.

21:6 Wale wanafunzi wakaenda zao, wakafanya kama Yesu alivyowaamuru,

Hili ni somo muhimu kwa kila mtu. Kutenda sawasawa na jinsi Yesu alivyoagiza.

- 21:7 Wakamleta yule punda na mwana-punda, wakaweka nguo zao juu yao, naye akaketi juu yake.**
21:8 Watu wengi katika ule mkutano wakatandaza nguo zao njiani; na wengine wakakata matawi ya miti, wakayatandaza njiani.

2Fal.9:13 - watu walifanya hivi kumtambulisha Yehu kama mfalme. Hili ni tendo la kumtangaza Yesu kuwa mfalme (Law.23:40; Ufu.7:9; 1 Makabayo 13:51; 2 Makabayo 10:7).

21:9 Na makutanoa waliotangulia, na wale waliofuata, wapakaza sauti, wakisema, Hosana, Mwana wa Daudi; ndiye mbarikiwa, yeye ajaye kwa jina la Bwana; Hosana juu mbinguni,

Hosana linatoka katika neno la Kiebrania “Joshua” na “Hosea” (lenye maana “wokovu”). Katika mstari huu neno limetumika kama shurutisho katika lugha ya Kiyunani na linamaanisha, “Okoa, nakusihhi.” Tafsiri zingine zinasomeka kama “okoa sasa.” Wanamtangaza Yesu kuwa Masihi, yeye ajaye kwa jina la Bwana.

Juu mbinguni = ikimwakilisha Mungu aliye juu sana. Wananukuu Zab.118:12ff, fungu la Kimasihi lililo dhahiri.

21:10 Hata alipoingia Yerusalemu mji wote ukataharuki, watu wakisema, ni nani huyu?

Hili ni swali muhimu. Kuna mabadiliko gani, iwapo yapo ya aina yoyote ile, kutoka Math.16 alipouliza, “Watu hunena kuwa mimi ni nani?” Ni majibu gani sasa wanampatia?

21:11 Makutano wakasema, huyu ni yule nabii, Yesu, wa Nazareti ya Galilaya.

Wanadai kuwa YEYE ni nabii, Yesu, wa Nazareti ya Galilaya, atakayekuja kwa mfano wa Musa - Kumb.18:15. Inawezekana akilini mwao walielewa kikamilifu mashaka haya, lakini walitokea mbali.

21:12 Yesu akaingia ndani ya hekalu, akawafukuza wote waliokuwa wakiuza na kununua hekaluni, akazipindua meza za wabadili fedha, na viti vyao waliokuwa wakiuza njiwa;

Hekaluni palikuwa mahali pa-kuu kwa Wayahudi, mahali walipokaa waandishi na Mafarisayo. Yesu alikasirika kwa sababu watu walipoteza malengo yao: wakitumia hekalu kama mahali pa kutengeneza fedha badala ya kuwa mahali pa ibada.

21:13 Akawaambia, imeandikwa, nyumba yangu itaitwa nyumba ya sala; bali ninyi mmeifanya kuwa pango la wanyang’anyi.

Inatoka Isa.56:7. Mathayo hataki tupoteze lengo la kwamba Yesu anatimiza unabii wa Kimasihi. Hekalu la Mungu lilipaswa kuwa mahali pa kunyenyekea, kuabudia, na kusalia. Badala yake pakawa mahali ambapo watu walinyang’anya kwa wizi. Wevi mara nyingi wangefichama katika mapango na ikitokea mtu kupita hapo pangoni, angekabiliana na shida. Ndivyo inavyotokea kwa watu wasio na hatia wanapokwenda hekaluni. Viongozi hawa wangechukua kila walichokuwa nacho. Ilikuwa kama walitembea katika mapango ya wevi.

21:14 Na vipofu na viwete wakamwendea mle hekaluni, akawaponya.

Viongozi wa Kiyahudi walichukia kwa sababu:

1. Miujiza ya kweli ilitendeka.
2. Miujiza inatendeka katika nchi “yao” - Yerusalem.

21:15 Lakini wakuu wa makuhani na waandishi, walipoyaona maajabu aliyoyafanya, na watoto waliopaza sauti zao hekaluni, wakisema, Hosana, Mwana wa Daudi! Walikasirika,

1. Maajabu aliyoyafanya.
2. Watoto walipaza sauti.

Walichukizwa na ukweli kwamba Yesu aliweza kufanya miujiza, na walichukizwa na jinsi alivyokubalika na watu; hasa kutoka katika vinywa vya watoto wakirudia kupiga kelele zile zilizopigwa na wazazi wao. Hasira zikawapanda. Wanatakiwa wamshughulikie mtu huyo. Jambo fulani ni lazima lifanyike!

21:16 Wakamwambia, wasikia hawa wasemavyo? Yesu akawaambia, Naam; hamkupata kusoma, kwa vinywa vya watoto wachanga na wanyonyao umekamilisha sifa?

Ni jambo gani linahusiana na swali lao? “Wasikia...?” Kwamba aweze kunyamaza kutofanya anachofanya, kisha kuwanyamazisha watoto wasifanye wanachofanya.

Hamkupata kusoma tena akiwaonyesha ujinga juu ya neno la Mungu miongoni mwa viongozi wa kiyahudi). Ananukuu kutoka Zab.8:2. “Vinywani mwa watoto wachanga...nawe.” Wakati mwingine watu wazima hawawezi kuona ukweli, kuna baadhi ya ukweli watoto pekee wanaweza kuuona. Watoto hawa walipiga kelele, wakisema ukweli mtupu, “Hosana mwana wa Daudi!” (Hili ni moja kati ya makabiliano mawili baina ya viongozi wa Kiyahudi).

21:17 Akawaacha, akatoka nje ya mji mpaka Bethania, akalala huko.

Aliutumia muda wake hapo, kisha akarudi Yerusalem asubuhi yake.

21:18 Hata asubuhi alipokuwa akienda mjini, aliona njaa.

21:19 Akaona mtini mmoja kando ya njia, akauendea, asione kitu juu yake ila majani tu; akauambia, yasipatikane matunda kwako tangu leo hata milele. Mtini ukanyauka mara.

Wanafunzi waliliona hili na wakastaabu. Yesu alikuwa ametenda, machoni mwao, miujiza mingi ya ajabu, lakini hili liliwashangaza kwa namna ya pekee.

21:20 Wanafunzi walipoona, walistaajabu, wakisema, jinsi gani mtini umenyauka mara?

Tini zilipatikana tu wakati majani yalipokuwepo. Mk.11:12-14 anatueleza kuwa haukuwa msimu wa tini. Lakini, kwa kuwa mti ulikuwa na majani, ulipaswa kuwa na matunda, lakini hayakuwemo. Hivyo, Yesu anafikisha mwisho wa ahadi ya mti wa uongo. Maana yake ni kwamba Mafarisayo ni kama mti huu wa tini. Wanatoa ahadi nyingi, lakini hakuna cha kutoa, hivyo wanakwenda kuhukumiwa.

Wanafunzi walistaajabu! “Jinsi gani mtini umenyauka mara?” Wameshangazwa na nguvu alizonazo mtu huyu!

21:21 Yesu akajibu, akawaambia, amini, nawaambia mkiwa na imani, msipokuwa na shaka, mtafanya si hilo la mtini tu, lakini hata mkiuambia mlima huu, Ng’oka, ukatupwe baharini, litatendeka.

Linga. 17:20 kwa maelezo zaidi juu ya nguvu za imani.

21:22 Na ye yote mtakayoomba katika sala mkiamini, mtapokea.

Ukiomba lolote linganisha na 1Yoh.5:14, 15, sawasawa na mapenzi ya Mungu. Yesu anatomia tukio la mtini kudhihirisha nguvu za imani. Mungu asingetenda muujiza kama ungekuwa kinyume na mapenzi yake. Tunatambua kwamba miujiza ilikoma 1 Kor.13:8, 9). Miujiza si moja ya mpango wake siku hizi. Kwa kuwa Mungu hatendi tena miujiza, ikiwa

tutaomba kwake kufanya hivyo, basi ni kuomba kinyume na mapenzi yake, na maombi hayo hayawezi kujibiwa. Uweza utokanao na sala ni ule ambao Yakobo anautaja (5:18ff). Tunatakiwa kuwa watu wa imani na kuomba siku hizi.

21:23 Hata alipokwisha kuingia hekaluni, wakuu wa makuhani na wazee wa watu wakamwendea alipokuwa akifundisha, wakasema, ni kwa amri gani unatenda mambo haya? Naye ni nani aliyekupa amri hii?

Yesu anaonyesha mamlaka, na wanamjia kumwuliza yanakotoka.

Ni kwa amri gani unatenda haya? “Mamlaka” ni neno la ufunguo katika kitabu cha Mathayo. Yesu hakuwahi kuhudhuria shule zao, na siyo “mmoja wao,” wala si kiongozi, au Rabi anayejulikana. Kwao, “ana lolote.” Viongozi wa kidini hawatambui nguvu alizonazo Yesu, na mema yote anayotenda. Wanachopendezwa nacho ni, “Nani amekupatia haki ya kufanya haya?”

21:24 Yesu akajibu akawaambia, na mimi nitawauliza neno moja; ambalo mkinijibu, nami nitawaambia ni kwa amri gani ninatenda haya.

Mmeniuliza swali mimi, nami nitawauliza swali. Mkisha nijibu swali langu, nitawajibu swali lenu.

12:25 Ubatizo wa Yohana ulitoka wapi? Ulitoka mbinguni, au kwa wanadamu? Wakahojiana wao kwa wao, wakisema, tukisema, ulitoka mbinguni, atatwambia, mbona basi hamkumwamini?

12:26 Na tukisema ulitoka kwa wanadamu, twaogopa makutano; maana watu wamwona Yohana kuwa ni nabii.

Wamewekwa katikati ya “mwamba na mahali pagumu”, katikati ya mashaka ya kuchagua moja. Yohana alimshuhudia Yesu, akimsema kuwa yeye ni mkuu kuliko yeye mwenyewe. Ikiwa walimtambua Yohana, basi ni lazima pia wamtambue yeye ambaye Yohana alimtambua kuwa ni mwana kondoo wa Mungu. Wakati fulani watu huuliza maswali ya kujiangamiza wenyewe.

21:27 Wakamjibu Yesu wakasema, hatujui. Naye akawaambia, wala mimi siwambii ninyi ni kwa amri gani ninatenda haya.

Kwa kusema, “Hatujui” wamejishutumu wao wenyewe kwamba hawakuwa mahakimu wanaostahili. Anayesimama mbele yao ni mmoja aliye wa maana sana katika historia, na hata hawamtambui kuwa yeye ni nani! Watu wangeliwatumaini vipi kwa uamuzi wowote ule ambao wangeamua?

Unafikiria watu hawa walikuwa wakifikiria nini akilini mwao kwa swali hilo? Walidhania kuwa angekufuru iwapo angedai kwamba mamlaka yake yalitoka kwa Mungu. Yesu akasimama kinyume na mambo yao yote. Kama angedai kuwa na mamlaka ya Mungu, wangemshitaki kwa kukufuru na wangemwondoa.

21:28 Lakini mwaonaje? Mtu mmoja alikuwa na wana wawili; akamwendea yule wa kwanza, akasema, mwanangu, leo nenda kafanye kazi katika shamba la mizabibu.

Anaanza hapa mfululizo wa mifano kuwashawishi viongozi wa Kiyahudi. Wa kwanza ni mfano wa wana wawili. Kwa kuwa hawakufahamu majibu ya swali la kwanza, alitaka waweze kuamua.

21:29 Akajibu akasema, naenda, bwana; asende.

21:30 Akamwendea yule wa pili, akasema vile vile. Naye akajibu akasema, sitaki; baadaye akatubu, akaenda.

21:31 Je! Katika hawa wawili ni yupi aliyefanya mapenzi ya babaye? Wakamwambia, ni yule wa pili. Basi Yesu akawaambia, amini nawaambia, watoza ushuru na makahaba wanatangulia mbele yenu kuingia katika ufalme wa Mungu.

21:32 Kwa sababu Yohana alikuja kwenu kwa njia ya haki, ninyi msimwamini; lakini watoza ushuru na makahaba walimwamini, nanyi hata mlipoona, hamkutubu baadaye, ili kumwamini.

Mtu aliye na wana wawili alitarajia kwamba wangepanya kazi. Maana yake imetolewa katika mst.31, 32. Wakaulizwa, ni yupi aliyefanya mapenzi ya babaye? Walijibu hivi. “Yule wa pili.” Yule aliyesema kwamba hataki kwenda, lakini baadaye alikwenda. Waandishi na Mafarisayo wanasimamia mwana wa kwanza. **Watoza ushuru na makahaba** wanawakilishwa na mwana wa pili aliyetubu na kwenda. Katika mst.25, 26 Yesu aliuliza juu ya ubatizo wa Yohana. Yohana alikuja kwa njia ya haki. Ubatizo wa Yohana ulitoka kwa Mungu.

****Angalia somo juu ya “Mfano wa wana wawili.”*

21:33 Silikizeni mfano mwingine. Kulikuwa na mtu mwenye nyumba, naye alipanda shamba la mizabibu, akalizungusha ugo, akachimba shimo la shinikizo ndani yake, akajenga mnara, akapangisha wakulima, akasafiri.

Mfano huu pia umetolewa kuwashawishi viongozi. Shimo la shinikizo ndani yake inahusisha mashimo mawili yaliyotengenezwa chini ya ardhi yaliyounganishwa na tundu au mrija. Mizabibu huwekwa katika moja lililo juu, na mizabibu inapodondoka majimaji yanatiririka kupitia katika tundu kuingia katika pipa kubwa. Mwenye shamba hujenga ugo kuzunguka shimo la shinikizo kwa ajili ya kulinda shughuli yake. Mnara umejengwa kwa ajili ya kuonyesha walinzi mahali pa kulinda hatima ya uzalishaji. Maana ya mfano huu ni kwamba mwenye mali amechukua tahadhari kubwa katika kuhakikisha kwamba mizabibu inazalisha kadiri iwezekanavyo.

12:34 Wakati wa matunda ulipokuwa karibu, akawatuma watumwa wake kwa wale wakulima, wapokee matunda yake.

Katika Palestina msimu wa kuvuna mizabibu ungeanza mwaka wa tano (linga. Law.19:25).

21:35 Wale wakulima wakawakamata watumwa wake, huyu wakampiga, na huyu wakamwua, na huyu wakampiga kwa mawe.

Watumwa wanasimamia manabii wa Agano la Kale. Yeremia alipigwa na kutiwa gerezani. Zakaria alipigwa mawe (2Nyak.24:20f).

21:36 Akawatuma tena watumwa wengine wengi kuliko wa kwanza wakawatenda vile vile.

21:37 Mwishowe akamtuma mwanawe kwao, akisema, watastahi mwanangu.

Hapa mwana anakuja kwa mfano wa watumwa (linga. 20:28; Fil.2:5ff) na anafanya kazi ambayo watumwa walipaswa kuifanya.

2 1:38 Lakini wale wakulima walipomwona yule mwana, wakasemezana wao kwa wao, huyu ni mrithi; haya na tumwue, tuutwae urithi wake.

21:39 Wakamkamata, wakamtupa nje ya shamba la mizabibu, wakamwua.

21:40 Basi atakapokuja yule bwana wa shamba la mizabibu, atawatendaje wale wakulima?

21:41 Wakamwaambia, atawaangamiza vibaya wale wabaya; na shamba la mizabibu atawapangisha wakulima wengine, watakaomlipa matunda kwa wakati wake.

Yesu sasa anatoa maana.

21:42 Yesu akawaambia, hamkupata kusoma katika maandiko, jiwe walilolikataa waashi, hilo limekuwa jiwe kuu la pembeni; neno hili limetoka kwa Bwana, nalo ni ajabu machoni petu?

Ananukuu Zab.118:82. Huu ni moja ya mistari ya kuvutia maandishi wa Agano Jipya (linga. Mdo.4:11; 1 Pet.2:7; Rum.9:33). Kukataliwa kwa jiwe inaonyesha wajenzi hawakuona mahali pa hilo jiwe. Mjenzi alikuwa apate mawe yaliyochongwa mbali na kuyaleta eneo la ujenzi. Hapa wajenzi wamepokea, tena wakalikataa. Kutoka Zab.118, kukataliwa kwa jiwe hakutazuia lisitumike kuwa jiwe kuu la pembeni. Sababu gani? Kwa sababu Mungu alitambua tangu mwanzo kwamba Yesu angekuwa jiwe kuu la pembeni kwa ajili ya imani ya Wakristo, hata ingawa viongozi walimkatalia, lakini hawakumzuia Mungu kutekeleza alichopanga.

21:43 Kwa sababu hiyo nawaambia, ufalme wa Mungu utaondolewa kwenu, nao watapewa taifa lingine lenye kuzaa matunda yake.

Yesu anachukua maamuzi ya viongozi wa dini waliyofikia katika mst.41 na kulenga kwao. Ufalme utachukuliwa kwao na litapewa taifa lizaalo matunda.

21:44 Naye aagukaye juu ya jiwe hilo atavunjika-vunjika; naye ye yote ambaye litamwangukia litamsanga tikitiki.

Kuna madhara makubwa ya kutojenga juu ya Yesu. Ama utajikwaa juu yake, au kuangukiwa na hilo (hukumu zake kukwangukia).

21:45 Wakuu wa makuhani na Mafarisayo, waliposikia mifano yake, walitambua ya kuwa anawanenea wao.

Yesu alizungumza nao kwa uwazi! Ingawa ulikuwa mfano, hata hivyo waliweza kuelewa maana halisi.

21:46 Nao walipotafuta kumkamata, waliowaogopa makutano, kwa maana wao walimwona kuwa nabii.

Walipokwisha kuelewa, walitafuta kumkamata, lakini waliogopa makutano. Kuna jambo la kushangaza kutokana na jambo hili. Yesu katika mfano alikwisha waeleza kwamba mwenye shamba alimtuma mwanawe, na sasa wanaelewa kwamba anazungunza kuhusu wao, wanajaribu kumkamata Mwana. Amewahubiria “walio viziwi.”

****Angalia karatasi juu ya “Mfano ya wafanya kazi shamba la mizabibu.”*

SURA 22

22:1 Yesu akajibu, akawaambia tena kwa mithali, akisema,

Mfano wa tatu unaowashawishi viongozi wa Kiyahudi.

22:2 Ufalme wa mbinguni umefanana na mfalme mmoja aliyemfanyia mwanawe arusi.

Sherehe za arusi zilizofanywa na mfalme, kwa heshima ya mwanawe! Ni furaha ilioje!!
Tukio hili ni kubwa ajabu!

22:3 Akawatuma watumwa wake wawaite walioalikwa kuja arusini; nao wakakataa kuja.

Siyo kwamba wasingeweza kufika, bali hawakutaka. Mfano huu umesimuliwa ukimlenga hasa mfalme. Tumepewa hivyo ili tuweze kujisikia jinsi mfalme anavyojisikia. Amewatuma watumwa wake wawalike watu kuja katika sherehe ya mwanawe na hawataki kuja. Jambo hili lingemkasirisha sana mfalme.

22:4 Akatuma tena watu kwa wengine, akisema, Waambieni wale walioalikwa, Tazameni, nimeandaa karamu yangu; ng’ombe zangu na vinono vimekwisha kuchinjwa, na vyote vimekuwa tayari, njoni arusini.

Pengine walishindwa kuelewa jinsi ya ukubwa wa sherehe hiyo ilivyo. Kwa nini waliamua kutokuhudhuria? Walipewa nafasi nyingine kuitika wito wa mfalme - kama vile Yesu alivyomfuata Yohana watu walipewa fursa nyingine kumwendea Mungu.

22:5 Lakini hawakujali, wakaenda zao, mmoja shambani kwake, mmoja kwenye biashara yake;

Kwa kukusudia, bila kujali, kudharau jinsi mfalme anavyotaka - kuwepo watu walioalikwa.

22:6 Nao waliosalia wakawakamata watumwa wake, wakawatenda jeuri, na kuwaua.

Wamechoshwa na mwaliko wa mara kwa mara, wamechoshwa na watumwa wa mfalme wakiwasumbua. Wana mambo ambayo wanataka kuyafanya katika njia zao wenyewe.
Lakini:

22:7 Basi yule mfalme akaghadhibika; akapeleka majeshi yake, akawaangamiza wauaji wale, akauteketeza mji wao.

Kwanza alidhalilishwa. Lakini sasa, baada ya kuwatendea vibaya na kisha kuwaua watumwa wake, ameghubikwa na ghadhabu.

22:8 Kisha akawaambia watumwa wake, Arusi i tayari, lakini wale walioalikwa hawakustahili.

22:9 Basi enendeni hata njia panda za barabara, na wote mwaonao waiteni arusini.

Mwaliko sasa umekwenda jumla kwa yeyote yule. “Na wote mwaonao waiteni arusini...” hakuna upendeleo, waalike wote. (Pengine hili linarejea kwa watoza ushuru na wenye dhambi, na kisha watajumuishwa Mataifa).

22:10 Watumwa wale wakatoka wakaenda njia kuu, wakakusanya wote waliowaona, waovu kwa wema; arusi ikajaa wageni.

Walitii amri. Waovu walialikwa vile vile na wema, na ukumbi wa sherehe ukajaa waalikwa.

22:11 Lakini alipoingia yule mfalme ili kuwatazama wageni wake, akaona mle mtu mmoja asiyevaa vazi la arusi.

22:12 Akamwambia, Rafiki, uliingiaje humu nawe huna vazi la arusi? Naye akatekewa.

Vazi la arusi = mavazi ya sherehe, na mtu mwenye uwezo alipoalika wageni *mavazi yaligawiwa* kutoka kwa mwenyeji wao. Anayekuja ndani anaonyesha kutokuheshimiwa kwa mwenyeji kwa kutokuvaa mavazi yaliyotolewa kwa ajili yake. Mtu hana cha kusema kwa sababu ya mavazi hana udhuru kwa maana hajavalia ipasavyo. Jambo hilo lilichukuliwa kama kumdhaliisha mfalme na kwa mwana aliyepewa heshima.

22:13 Mfalme akawaambia watumishi, Mfungeni mikono na miguu, mchukueni mkamtupe katika giza la nje; ndiko kutakuweko kilio na kusaga meno.

Linga. 8:12; 13:42, 50. Mtu aliye thubutu kuingia katika shereha za mfalme bila kuvalia vema alitupwa mahali pa adhabu. Wanadamu leo wamevalia haki wanapotii injili ya Kristo. Kushindwa kutii injili kutasababisha kuhukumikiwa (Ufu.3:4,5,18).

22:14 Kwa maana waitwao ni wengi, lakini bali wateule ni wachache.

Wito kwanza ulikuwa kwa ajili ya wageni waalikwa (Wayahudi) lakini waliamua kutokuhudhuria. Baadaye wakaalikwa watu katika njia kuu. Waliochaguliwa ni wale waliotenda masharti ya mfalme anayotaka.

****Angalia maelezo ya nyongeza katika “Mfano wa Sherehe za Arusi.”*

22:15 Ndipo Mafarisayo wakaenda zao, wakafanya shauri, jinsi ya kumtega kwa maneno.

Hawakuweza kumtega katika mambo aliyofanya, kwa sababu kila anachofanya ni chema. Walidhania pengine kuweza kumnasa katika maneno anayosema.

22:16 Wakatuma kwake wanafunzi wao pamoja na Maherodi, wakasema, Mwalimu, twajua ya kuwa wewe u mtu wa kweli, na njia ya Mungu waifundisha katika kweli, wala hujali cheo cha mtu awaye yote, kwa maana hutazami sura za watu.

Je, waliamini haswa kuwa Yesu angekamatwa na wafuasi wake wachanga? Kwamba angesema jambo pasipo kuwajali hao?

Maherodi. Watu wa chama cha kisiasa waliounga mkono utawala wa kifalme wa Herode. (Angalia maelezo zaidi). Uadui ulijenga mahusiano ya kushangaza baina yao. Makundi haya mawili kwa kawaida hayakupatana.

Wala hujali cheo cha mtu ye yote yule. “Tunaamini una uwezo hata kusema uovu wa serikali. Hautamwogopa mtu awaye yeyote yule.”

22:17 Basi utuambie, Waonaje? Ni halali kumpa Kaisari kodi, ama sivyo?

Kodi ulikuwa ni ushuru uliotakiwa kwa watu wote na serikali ya Rumi. Kama Yesu akisema ni halali angekosana na makutano walipinga utozaji wa kodi.

22:18 Lakini Yesu akaufahamu uovu wao, akasema, Mbona mnanijaribu, enyi wanafiki?

Kuna mtego gani katika swali hili? Mtu hawezi kujibu bila ya kuonyesha upendeleo. Kama Yesu atajibu ndiyo Yesu atakuwa kinyume na Wayahudi na sheria zao. Ikiwa angejibu hapana, wangempeleka kwa Warumi.

22:19 Nionyesheni fedha ya kodi. Nao wakamletea dinari.

Kodi ilikuwa kama malipo ya kutwa nzima ikalipwa kwa serikali iliyochukiwa ya Rumi (angalia maelezo katika dinari, 20:2).

22:20 Akawaambia, Ni ya nani sanamu hii, na anwani hii?

22:21 Wakamwambia, ni ya Kaisari. Akawaambia, basi, mlipeni Kaisari yaliyo ya Kaisari, na Mungu yaliyo ya Mungu.

22:22 Waliposikia, walistaajabu, wakamwacha, wakaenda zao.

Yesu alitoa jibu ambalo pande zote mbili zisingejikwaa. Kwa Mafarisayo alisema, “Cha Mungu mpatie Mungu;” na kwa Maherodi, “Mpeni Kaisari kilicho chake.” “Sarafu iliyokuwa na picha ya Kaisari ni mali ya Kaisari na ilitakiwa irudishwe kwake. Mtu katika sura ya Mungu (Mwa.1:27) ni mali ya Mungu na anatakiwa amwendee yeye.” (Jack Lewis.)

22:23 Siku ile Masadukayo, watu wasemayo ya kwamba hakuna kiyama, wakamwendea, wakamwuliza,

Masadukayo wakajiunga na wengine katika kumhoji Yesu. Swali lao ni la kipekee kutokana na mtazamo wao juu ya ufufuo (kama Mathayo anavyoeleza).

22:24 Wakisema, Mwalimu, Musa alisema, mtu akifa, akiwa hana watoto, ndugu yake na amwoe yule mkewe, ili ampatie nduguye mzao.

Hii ni kweli, Kumb.25:5. Hii imetambulikana kama Sheria ya ndoa ya Walawi. Mtu anapokuwa amekufa na kumwacha mkewe bila watoto, nduguye humtwaa mke na kumzalia watoto kwa ajili ya urithi, kumjali na kumtuza anapokuwa mzee.

22:25 Basi, kwetu kulikuwa na ndugu saba, wa kwanza akaoa, akafariki, na kwa kuwa hana mzao, akamwachia nduguye mke wake.

22:26 Vivyo hivyo wa pili naye, na wa tatu, hata wote saba.

22:27 Mwisho wa wote yule mwanamke akafa naye.

22:28 Basi, katika kiyama, atakuwa mke wa yupi katika wale saba? Maana wote walikuwa pamoja naye.

Hoja ikithibitishwa zaidi, hupoteza maana na huwa haina faida tena. Masadukayo walifundisha kwamba roho hufa pamoja na mwili, na kutumia amri kama ya Musa kujaribu kuonyesha kwamba ufufuo ni jambo la upuuzi. Ikiwa ndoa itaendelea baada ya maisha haya (maisha yajayo, ufufuo) matatizo mengi yangezaliwa kwa sababu ya hali hii (halisi au dhana tu) wali leta. Mke angekuwa na mume mmoja tu. Mke wa yupi kati ya wale saba?

22:29 Yesu akajibu, akawaambia, mwapotea, kwa kuwa hamjui maandiko wala uwezo wa Mungu.

Mwapotea = “mnakosa” (err) tafsiri ya King James. Kushindwa kuelewa kwao maandiko kumepelekea kufikia hatimisho potofu, imani potofu, na hivyo basi mazoea mabaya. Hakika, somo muhimu ni, ikiwa tumeshindwa kuelewa maandiko na uweza wake Mungu hivyo basi tunakosea; “tunatenda dhambi.” Tunawajibika kufahamu na kutii neno la Mungu (Yoh.12:48; Ufu.20:11-15).

22:30 Kwa maana katika kiyama hawaoi wala hawaolewi, bali huwa kama malaika wa mbinguni.

Hawakuelewa kwamba ndoa haikuwepo katika kiama. Hakutakuwa kuo au kuolewa mbinguni. Yesu hasemi kwamba tutakuwa malaika, bali uhusiano wetu utakuwa kama ule wa malaika.

22:31 Tena kwa habari ya kiyama ya wafu, hamjalisoma neno lililonenwa na Mungu, akisema,

Mara nyingine tena, Bwana wetu alitarajia watu hawa kuwa wanafunzi wa neno. Angalia tena, **hamjalisoma neno.** Agano la Kale liliandikwa kwa ajili yao ingawa liliandikwa **na Mungu** miaka mingi iliyopita kabla. Hapa tunaona uvuvio.

22:32 Mimi ni Mungu wa Ibrahimu, na Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo? Mungu si Mungu wa wafu, bali wa walio hai.

Ananukuu Kut.3:6 - tukio la kuwaka kwa kichaka, Mungu alipozungumza na Musa na kujitambulisha kuwa yeye ni Mungu wa Ibrahim, Isaka, na Yakobo. Ikiwa ni Mungu wa hao watatu, na kuwa Mungu wa walio hai, hivyo wangali wanaishi. Lakini Agano la Kale linaandika vifo vyao.

Tunawajibika kufahamu na kutii maandiko. Wanaotutaka tukubali “tafsiri za kisasa” wanafundisha kwamba amri tu ndizo tuzifuata, na si kuhusisha, au mifano. Mafarisayo na Masadukayo walipotea kwa sababu hawakujua mambo yahasuyo ufufuo. Hapakuwa na fungu lolote ambale lilitaja moja kwa moja “kuna ufufuo.” Maadiko *yalihusisha* ukweli juu ya fufuo. Walipaswa waelewe hayo kutokana na maelezo ya maandiko yanayohusisha jambo hilo. 2 Tim.1:10 - Yesu alileta uhai na uzima kupitia nuru ya injili. Hadi Yesu alipofika kulikuwa na mafundisho yasiyoeleka mengi. Haukuwa mpango wa Mungu kuzungumzia

jambo hilo katika Agano la Kale, lakini alipenda Yesu ndiye ayafundishe haya katika Agano la Jipya.

22:33 Na makutano waliposikia, walishangaa kwa mafunzo yake,

22:34 Kwa Mafarisayo waliposikia kwamba amewafumba kinywa wale Masadukayo, walifanya shauri pamoja.

22:35 Mmoja wao, mwana-sheria, akamwuliza, akimjaribu,

22:36 Mwalimu, katika torati ni amri ipi iliyo kuu?

Nipe amri moja ambayo itazizidi zingine zote - na kuziondoa - sheria zingine katika Torati. Mwangalie mwana-sheria huyu, mtu mwenye ujuzi, anauliza swali.

22:37 Akamwambia, mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa akili zako zote.

Inatoka Kumb.6:5 ni amri iliyo kuu kwa sababu ni msingi wa sheria zote. Kila kitu tufanyacho, tunakitenda kwa sababu ya upendo. Tunampenda Mungu kwa:

1. *Mioyo yetu yote* - kujitoa sadaka kwa Mungu. Siyo tu misisimko ya mwili, au kutumika “kwa midomo,” bali tunatii kwa sababu tumeguswa dhamiri na Bwana.

2. *Nafsi zetu zote* - eneo la kiroho la mtu, tukimpatia kila tulichonacho yeye. Hakuna yeyote anayeshirikiana naye kiti cha enzi cha kiroho. Yeye ndiye pekee tunayemtumikia.

3. *Kwa akili zetu zote* - “chombo tunachotumia kufikiri” - chunguza, fahamu. Tunafikia kumtambua yeye, na kisha tunampenda.

Upendo huleta utiifu wa dhati. Ndiyo maana hiyo ni amri iliyo kuu. Kulikuwa na sheria mamia na mamia katika Sheria za Musa, lakini upendo ukikaa moyoni basi sheria zote zitakuwa zimetimizwa.

22:38 Hii ndiyo amri iliyo kuu, tena ni ya kwanza.

Anampatia mwana-sheria zaidi ya alichoomba.

22:39 Na ya pili yafanana nayo, nayo ni hii, mpende jirani yako kama nafsi yako.

Ananukuu Law.19:18. Yesu anatambua kwamba mtu anapaswa kujipenda mwenyewe, akisha elewa kuwa upendo ndio msingi kwa yote tutendayo, anataeleza ni jinsi gani ya kuwapenda majirani zetu - kama nafsi zetu. Katika Kiebrania neno “rafiki” na neno “jirani” ni mambo yanamaanisha jambo moja. Kwa habari za Luka mwana-sheria, akitaka kujiona mwenye haki, akauliza, “Na jirani yangu ni nani?” -(Lk.10:29). Yesu alijibu kwa kutoa mfano wa Msamaria mwema.

22:40 Katika amri hizi mbili hutegemea torati yote na manabii.

Yesu aliligawa Agano la Kale katika makundi mawili: Torati, na Manabii. Maelezo haya yanachukua vitabu vyote thelathini na tisa vilivyokubaliwa katika Agano la Kale. Bila ya amri hizi mbili, hakuna sheria za Mungu ambazo tutazitii kwa njia ile Mungu anatutaka sisi tutii. Yohana anasema katika 1Yoh.4:19-20, tunapenda kwa sababu yeye ametupenda

kwanza, na ikiwa utasema kwamba unampenda Mungu na kumchukia ndugu yako wewe ni mwongo. Upendo ni ufunguo wa kutii yale yote Mungu ameagiza.

22:41 Na Mafarisayo walipokusanyika, Yesu akawauliza, akisema, mwaonaje katika habari za Kristo,

22:42 Ni mwana wa nani? Wakamwambia ni wa Daudi.

Yesu ametajwa mara nyingi kama mwana wa Daudi. Maelezo haya ni ya muhimu sana kwa Mathayo. Yesu anataka aulize swali ambalo litapima kuelewa kwao juu ya Masihi, na kupitia yeye Masihi angekuja. Swali limejibiwa kwa usahihi. Ni mwana wa Daudi, lakini...yeye ni zaidi ya huyo!

22:43 Akawauliza, imekuwaje basi Daudi, katika roho kumwita Bwana, akisema,

Katika roho = Njia ya Yesu ya “kwa uvuvio.”

22:44 Bwana alimwambia Bwana wangu, uketi mkono wangu wa kuume hata niwawekapo adui zako kuwa chini ya miguu yako?

Akinukuu kutoka Zab.110:1. “Bwana” wa pili ni mfalme. Ikiwa Yesu ni mwana wa Daudi, jinsi gani Daudi amwite mwanawe, “bwana?”

22:45 Basi, Daudi akimwita Bwana, amekuwaje ni mwanawe?

Je, Daudi anaweza kumwita mwanawe, “Adoni” (Bwana)? Hapana! Haiwezekani hakika! Haya ni maelezo kuhusu ukuu. Ni nani aliye mkuu, Daudi au Masihi ambaye atakuja kutoka kwa Daudi? Katika mawazo ya Wayahudi Daudi alikuwa mwandamu halisi, na Masihi ni mmoja atakayewarajeza kule ambako Daudi alikuwa. Ingawa tena, kwa njia ya *kuhusisha* katika Agano la Kale, ukweli unafunuliwa na kuwa rahisi! Masihi ni mkuu kuliko Daudi. Ndiyo maana Daudi anamwita yeye “Bwana.”

22:46 Wala hakuweza mtu kumjibu neno; wala hakuthubutu mtu ye yote tangu siku ile kumwuliza neno tena.

Kulikuwa na kuelewa vibaya juu ya jinsi Masihi atakavyokuwa, atakakotoka. Mathayo amekwenda kwa mapana kuelezea Yesu kuwa ni mwana wa Daudi, na ananukuu matukio mbalimbali ya watu kumwita hivyo. Ameitwa mwana wa Daudi kwa sababu ametoka katika ukoo wa Yese na kupitia ukoo wa Daudi. Lakini Wayahudi walishindwa kuelewa, wakidhania *ukoo wa duniani*. Yesu anataka wafahamu kwamba ni zaidi ya ukoo wa kimwili wa Daudi. Anataka wafahamu kuwa yeye ni Mungu na ni wa milele!

SURA 23

23:1 Kisha Yesu akawaambia makutano na wanafunzi wake, akasema,

Mafarisayo wako katika kukabiliana na moja ya maneno makali mno ya maandiko! Yesu anawaita “wanafiki” kwa maana wanasema kwamba wana mamlaka ya Musa, lakini wakikana mamlaka ya Mungu kwa kujitia katika haki yao wenyewe.

Huu ni mwanzo wa *sehemu ya tano ya mahubiri*, na unaendelea hadi sura 25. Hapa Yesu anazungumza na makutano na wanafunzi juu ya waandishi na Mafarisayo.

23:2 Waandishi na Mafarisayo wameketi katika kiti cha Musa,

Waliketi wao wenyewe mahali pa Musa (ofisi) kufafanua Sheria.

23:3 Basi, yo yote watakayo waambia, myashike na kuyatenda; lakini kwa mfano wa matendo yao, msitende; maana wao hunena lakini hawatendi.

Walichofundishwa na Mafarisayo kufanya toka katika Sheria za Musa, walitakiwa kutenda. Lakini, hawakustahili kuwafuata mifano yao ambayo ilikuwa kinyume na Sheria. Mafarisayo “hawakufanya yale waliyohubiri.”

23:4 Wao hufunga mizigo mizito na kuwatwika watu mabegani mwao; wasitake wao kuigusa kwa kidole chao.

Math.11:28 - “Njooi kwangu, ninyi nyote msumbukao na kulemewa na mizigo...” Mizigo hiyo mizito ndiyo Yesu alikuwa akiizungumzia hapa - siyo mizigo ya kimwili, lakini mizigo ya kiroho. Ni mizigo gani ya kiroho Mafarisayo walikuwa wakiwatwisha watu? Mapokeo yao wenyewe; toka kuvunja masuke, hata kuosha mikono, n.k. Waliwatwisha watu, lakini wao wenyewe hawakuibeba.

23:5 Tena matendo yao yote huyatenda ili kutazamwa na watu; kwa kuwa hupanua hirizi zao, huongeza matamvua yao;

Angalia sura 6:1, 5, 16 - mambo yaliyofanywa ili kutazamwa na watu kama vile, kutoa zaka, kusali, na kufunga. Anataja mambo sita ambayo yanawaelezea, au vitu wanavyofanya.

1. Hupanua hirizi zao. Tafsiri ya New American Standard ina maelezo chini ya ukurasa yanayofafanua vikasha vilivyokuwa na mafungu ya maandiko, vilivyovaliwa kwa kusudi la dini. Utepe ulioshikilia vikasha hivi ulipitia katikati ya paji la uso, au ulivaliwa katika mkono wa kushoto, au mikono yote. Kusudi ilikuwa kuwakumbusha maneno ya Mungu. Kufuatana na Arndt - Gingrich yalitumika kuzuia madhara na/au kutoka katika nguvu za mapepo (uk.876). Linga. Kumb.6:8 - “Yafunge yawe dalili juu ya mkono wako, nayo yatakuwa kama utepe katikati ya macho yako.” Mafarisayo na waandishi walizitanua kuwa kubwa zaidi kuliko mtu mwingine yeyote ili watu wawaone kuwa wanaheshimu sheria zaidi kuliko hasa walivyokuwa.

2. Huongeza matamvua yao. Katika Math.9:20 tunaona kwamba Yesu alikuwa na upinde katika vazi lake, lakini kamwe hakuutanua.

23:6 Hupenda viti vya mbele katika karamu, na kuketi mbele katika masinagogi,

3. Hupenda viti vya mbele katika karamu. Walitaka “vitu vya kuchagua”, nafasi za ukubwa, katika mkusanyiko wowote wa watu.

4. Na kuketi mbele katika masinagogi. Walipenda kuketi katika “mabenchi ya mbele.” Linga. Lk.11:43.

23:7 Na kusalimiwa masokoni, na kuitwa na watu, Rabi.

5. Na kusalimia masokoni. Walipenda kutambulikana kwa kuheshimiwa sana.

6. Na kuitwa na watu, “Rabi.” Neno la Kiebrania “Rab” (“mkuu”, “nguvu”, “mwenye mamlaka”, limeundwa katika neno-miliki likimaaanisha “mkuu wangu” au “mwenye uwezo wangu.” Likawa neno lililotaja walimu waliokuwa na mvuto mkubwa katika Israeli.

23:8 Bali ninyi msiitwe Rabi, maana mwalimu wenu ni mmoja, nanyi nyote ni ndugu.

Mmoja = Yesu au Mungu. Ndugu wa Kiyahudi walikuwa wawe na mamlaka sawa, wasijiunue juu ya wengine. Katika Math.20:25 Yesu aliwashutumu watu wa Mataifa kwa kutumia vibaya mamlaka - “huwatawala kwa nguvu” watu wengine. Walio “wakubwa” ndiyo wanapaswa kutumika, na wala si kuwa mabwana.

23:9 Wala msimwite mtu duniani baba; maana Baba yenu ni mmoja, aliye wa mbinguni.

Rabi walikuwa na mgawanyo wa vyeo na cheo cha **baba** walipewa waliokuwa wamepanda vyeo katika shule za Rabi. Yesu hazungumzii baba wa familia za duniani, anazungumzia kuwa *vyeo katika dini*. Wakatoliki mapadri wanawaitwa “Baba”, kufundisha hivyo ni kinyume na Yesu anavyofundisha.

23:10 Wala msiitwe viongozi; maana kiongozi wenu ni mmoja, naye ndiye Kristo.

Katika sura 15:14 Yesu alisema “kipofu akimwongoza kipofu”, wakijiona kuwa na mamlaka na kuongoza wengine, wao wenyewe, walitakiwa kuwa wafuasi.

23:11 Naye aliye mkubwa wenu atakuwa mtumishi wenu.

Je, hii ni amri au ahadi? Pengine, yote. Mtu wa kweli haswa ni yule anafanya kazi kuwahudumia watu wengine. Lina.20:26, 27.

23:12 Na ye yote atakayejikweza, atadhiliwa; na ye yote atakayejidhili, atakwezwa.

Kukweza huku kunatoka kwa Mungu, 1Pet.5:6, na wala si kutoka kwa mwanadamu. Mstari 13 ni mmoja wa ole saba.

****Angalia orodha za ole hizi.*

23:13 Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnawafungia watu ufalme wa mbinguni; ninyi wenyewe hamwingii, wala wanaoingia hamwachi waingie.

MAONYO YA YESU KATIKA MATHAYO 23.
YESU ANAWASHUTUMU WAANDISHI NA MAFARISAYO KWA MAANA
WANATUMIA MAMLAKA WASIYOKUWA NAYO.

Mungu ndiye mwenye mamlaka, na wala si Mafarisayo.

1. MAMLAKA YA KUAMUA NANI AINGIE KATIKA UFALME (23:13).

Walifunga ufalme kwa kufundisha mafundisho ya uongo, wakiongeza mapokeo yao wenyewe, na kujaribu kuthibitisha kwamba Yesu hakuwa Masihi aliyeahidiwa. Kwa kufanya mambo haya, viongozi wenyewe hawakuwa tayari kuingia.

23:14 Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnakula nyumba za wajane, na kwa unafiki mnasali sala ndefu, kwa hiyo mtapata hukumu iliyo kubwa zaidi.

Linga. Mk.12:40; Lk.20:47.

23:15 Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnazunguka katika bahari na nchi kavu ili kumfanya mtu mmoja kuwa mwongofu; na akisha kufanyika mnamfanya kuwa mwana wa jehanamu mara mbili zaidi kuliko ninyi wenyewe.

2. MAMLAKA KUAMUA SIFA ZIFAAZO KUIINGIA UFALME (23:15).

Mwana wa ni njia ya kuonyesha asili. Kuwa wana mara mbili maana yake wamekuwa na sifa na tabia za Mafarisayo na tena wamekwenda mbali zaidi. Wana tabia za Jehanamu, uovu na ubaya, wametengana na Mungu, wako gizani. Mafarisayo walikuwa waijilisti, wakijaribu kuwaongoa watu kuingia katika Uyahudi. Walipofanikiwa waliwafanya wale waliongolewa, kuwa wasiompandeza Mungu kuliko hata awali.

23:16 Ole wenu viongozi vipofu, ninyi msemao, mtu atakayeapa kwa hekalu, si kitu; bali mtu atakayeapa kwa dhahabu ya hekalu, amejifunga.

3. MAMLAKA JUU YA ULIMI (23:16-22).

23:17 Wapumbavu ninyi na vipofu; maana ni ipi iliyo kubwa, ile dhahabu au lile hekalu liitakasalo dhahabu?

Angalia maelezo katika 5:33-35, njia hii ilikuwa ni moja ya kuondoa wajibu wa mtu na ahadi. Ikaleta shida ya kutotumaini maneno ya mtu. Katika jamii yoyote ile iwapo hakuna kuaminiana, ustaarabu na msingi wa jamii hiyo huwa mbaya.

23:18 Tena, mtu atakayeapa kwa madhabahu, si kitu; bali mtu atakayeapa kwa sadaka iliyo juu yake amejifunga.

23:19 Vipofu ninyi; maana ni ipi iliyo kubwa; ile sadaka, au ile madhabahu itakasayo sadaka?

Kuna mifano miwili, dhahabu na hekalu, madhabahu na sadaka.

23:20 Basi yeye aapaye kwa madhabahu, huapa kwa hiyo na kwa vitu vyote vilivyo juu yake.

23:21 Naye aapaye kwa hekalu, huapa kwa hilo, kwa yeye akaaye ndani yake.

23:22 Naye aapaye kwa mbingu, huapa kwa kiti cha enzi cha Mungu, na kwa yeye aketiye juu yake.

(Linga. 5:34). Ninyi mgepaswa kuwa watu wa kutunza ahadi. Hamkustahili kuwa watu wa kuapa ili muonekane na watu. Jamii iliporomoka sana kimaadili hata hapakuwepo na

kuaminiana. Ni nani alifanya jamii ianguke kufikia hatua hiyo? Viongozi! Waandishi na Mafarisayo!

23:23 Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnalipiza zaka za mnanaa na bizari na jira, lakini mmeacha mambo makuu ya sheria, yaani, adili, rehema, na imani; hayo imewapasa kuyafanya, wala yale mengine msiyaache.

4. MAMLAKA YA KUAMUA NINI NI MUHIMU NA NINI SI MUHIMU KATIKA SHERIA ZA MUNGU (23:23-24).

Mafarisayo walishindwa kuthamini umuhimu wa hekalu na vitu vilivyokuwemo hekaluni, pia hawakuelewa vyema na kuthamini Sheria za Mungu. Waliketi wao wenyewe katika kiti cha Musa, wakizifanya baadhi ya sheria kuwa ni muhimu zaidi ya zingine. Wanadamu wanapofikia mahali hapo, wanakuwa wanachukua nafasi ya Mungu. Katika neno lake, Mungu ameweka thamani kubwa katika mambo kama **adili, rehema** na **imani**. Lakini, mtazamo mwingine wa Sheria zake, mambo kama zaka, nayo hata hivyo ni lazima kutii.

23:24 Viongozi vipofu, wenye kuchuja mbu na kumeza ngamia.

Kwa hiyo, tatizo lilionekana kwamba waliacha mambo fulani ambayo yalikuwa muhimu kwa Mungu.

1. **Adili** ilipotea. Waliamua wao wenyewe ni nini haki na kipi chema, badala ya kumruhusu Mungu aamue mambo hayo.

2. **Rehema** haikuwepo. Hawakuwa na rehema kwa (k.m. sadaka) zao. Mara mbili Yesu alisema, “Nataka rehema (huruma), wala si sadaka” (Math.9:13; 12:7).

3. Walidharau **imani**, katika mambo ya kufanya kila siku kama Mungu alivyosema. Walijipangia wenyewe kuamua kilicho chema na kilicho kibaya mbele za macho ya Mungu. Hawakuwa na mamlaka ya kufanya hivyo.

Wenye kuchuja mbu. Walikuwa na tatizo la kushika mambo madogo na kuondoa na kudharau mambo makubwa. Walikuwa watu “waliojishughulisha katika kioo.”

23:25 Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnasafisha nje ya kikombe na chano, na ndani yake vimejaa unyang’anyi na kutokuwa na kiasi.

5. MAMLKA YA KUAMUA KILICHO SAFI NA KILICHO KICHAFU (23:25-26).

23:26 Ewe Farisayo kipofu, safisha kwanza ndani ya kikombe, ili nje yake nayo ipate kuwa safi.

Je, ilikuwa sahihi kuwa na uchafu kidogo katika vikombe na bakuli zao, maisha yao? La hasha? Hapana, haikuwa sahihi! Linga. Math.5:8 - heri walio wasafi wa moyo. Mafarisayo walitaka watu wawaamini kuwa walikuwa wenye haki, hivyo wakafika hatua ya kujionyesha wenye haki kwa nje, lakini kwa ndani walikuwa kinyume. Walijaa uharibifu kwa ndani. Yesu anasema ni bora kusafisha kwanza ndani - moyo - kisha matendo yatakuwa matakatifu na safi. 1 Tim.1:5 - lengo ni kuwa waaminifu, imani isiyo na unafiki. 2Tim.2:21 -“Basi ikiwa mtu amejitakasa mwenyewe kwa kujitenga na hayo, atakuwa chombo cha kupata heshima,

kilichosafishwa, kimfaacho Bwana, kimetengenezwa kwa kazi iliyo njema.” Tunawajibu wa kulinda ndani ya “vikombe” na “vyombo” maisha yetu - safi!

6. MAMLAKA KUAMUA JAMBO GANI NI HAKI (23:27-28).

23:27 Ole wenu, waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mmefanana na makaburi yaliyopakwa chokaa, nayo kwa nje yaonekana kuwa mazuri, bali ndani yamejaa mifupa ya wafu, na uchafu wote.

Mafarisayo walivaa nguo zilizosimamia kiroho na utakatifu (kama vikundi vingi vya dini leo). Walakini, nguo hizo hazikuamuriwa na Mungu. Hataki watu wake wajigawe kati ya “wenye vyeo” hata “watu wa chini.” Sisi sote ni sawa - ndugu na dada. Hivyo basi, sisitizo la utakatifu si jinsi tulivyo nje bali usafi wa moyo.

23:28 Vivyo hivyo ninyi nanyi, kwa nje mwaonekana na watu kuwa wenye haki, bali ndani mmejaa unafiki na maasi.

Watu ni wajinga kutambua kiroho. Ni rahisi kuwadanganya watu. Lakini Mungu, anajua na kuona yote, hawezi kudanganywa (linga. Gal.6:7f).

**23:29 Ole wenu, waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnayajenga makaburi ya manabii, na kuyapamba maziara ya wenye haki,
23:30 Na kusema, kama sisi tungalikuwako zamani za baba zetu, hatungalishirikiana nao katika damu ya manabii.**

Mafarisayo walidhihirisha ujinga wao juu ya kushindwa kuelewa kipimo cha haki zao na za baba zao. Waliwashutumu haraka baba zao kwa kushindwa kuwaelewa manabii wa Mungu. Lakini, ukweli, hawakuwa na tofauti yeyote. Wao, kama baba zao, walikuwa wabinafsi mno, wenye kijiangalia wenyewe hata kushindwa kuwaona watu wa Mungu wa kweli. Ndiyo sababu hawakumtambua Yohana Mbatizaji, au Yesu. Ndiyo sababu hasa hawakuwatambua mitume na manabii wa Agano Jipya.

23:31 Hivi mwajishuhudia wenyewe kwamba ninyi ni wao waliowaua manabii.

Walisema wasingefanya makosa ambayo Baba zao walifanya. Walakini, wanafanya makosa yale yale. Hivyo basi wamejishuhudia wao wenyewe, wakikiri makosa yao.

23:32 Kijazeni basi kipimo cha baba zenu.

Watakwenda kuhatimisha hukumu yao wenyewe kwa kumsulubisha Yesu msalabani.

23:33 Enyi nyoka, wana wa majoka, mtaikimbiaje hukumu ya jehanamu?

Mungu ameamua kuwahukumu hukumu ya milele hao wanaomkataa yeye na wafanya kazi wake. Mafarisayo walikuwa wakiongoza katika kumkana. Yesu alizungumzia mapema kuhusu hasira ya Mungu kwa wale wote wanaowapotosha watu wengine (Math.18:6,7).

23:34 Kwa sababu hiyo, angalieni, mimi natuma kwenu manabii na wenye hekima na waandishi; na wengine wao mtawaua na kuwasulubisha, na wengine wao mtawapiga katika masinagogi yenu, na kuwafukuza mji kwa mji,

Yesu anatabiri yatakayowapata mitume na manabii. Hakika juu ya mateso yote ambayo mwanadamu anaweza kufikiri, yaliwapata wanafunzi wa Yesu!

23:35 Hivyo ije juu yenu damu yote ya haki iliyomwagika juu ya nchi, tangu damu ya Habili yule mwenye haki, hata damu ya Zakaria bin Barakia, mliyemwua kati ya patakatifu na madhabahu.

Makosa ya kizazi cha kwanza yatakuwa juu yao, kwa sababu ya kiburi chao cha kusema wasingefanya kamwe mambo hayo baba zao walifanya. Ingawa wanafanya makosa hayo hayo. Tena, kinachofanya adhabu yao kuwa nzito zaidi ni kwamba wao walipokea baraka zaidi ya kizazi kilichopita! Kwa hiyo, kwake yeye aliyepewa zaidi itatakiwa zaidi. Wingi wa ghadhabu ya Mungu utamwagwa juu ya kizazi hiki kikaidi. Yesu, katika msitari huu, anatia muhuri kuthibitisha Agano la Kale. Kwa kumtaja Habili, anarejea kitabu cha kwanza cha Agano la Kale la Kiebrania (Mwa.4:8ff). Kunukuu kwake Zakaria kunatoka katika Biblia ya Kiebrania (2Nyak.24:21). Kwa hiyo, ni msemu unaomaanisha kutoka “Mwanzo hadi Malaki” vitabu tulivyonavyo. Msemu huo unaeleweka tukiweka pamoja vitabu vyote vilivyo katikati ya viwili hivi. Kwa hiyo, Yesu anatambua vitabu vyote thelathini na tisa vya Agano la Kale - na wala si Apokrafa au vinginevyo “vilivyopotea.”

23:36 Amin, nawaambieni, mambo hayo yote yatakuwa juu ya kizazi hiki.

Msemu “kizazi hiki” unalenga waliokuwa wanaishi wakati huo - anaozungumza nao Yesu. Angalia maelezo 24:34.

23:37 Ee Yerusalemu, Yerusalemu, uwauaye manabii, na kuwapiga kwa mawe wale waliotumwa kwako! Ni mara ngapi nimetaka kuwakusanya pamoja watoto wako, kama vile kuku avikusanyavyo vifaranga vyake chini ya mabawa yake, lakini hamkutaka!

Yesu haonyeshi furaha katika sentensi hii ya hukumu. Upendo wake kwa Yerusalemu ni wa dhati. Alifanya kazi kwa ajili ya mji huu (yaani, watu waliutengeneza mji) kwa vizazi na vizazi. Angalia Eze.16 kwa mfano zaidi. Bahati mbaya, ukweli ni: haukuwa tayari kumrudia Mungu. Hata leo sisi, tunaweza kuwa mfano sawa na wao iwapo hatutaki kurejea kwa Mungu.

23:38 Angalieni, nyumba yenu imeachiwa hali ya ukiwa.

Kila kitu walicho kitarajia Mafarisayo wao wenyewe (mfano viti vya mbele katika ufalme wa Masihi) havitakuwepo. Kibaya zaidi, nyumba ya Israeli itaachwa ukiwa - pengine anarejea maangamizi ya Yerusalemu (yamejadiliwa sura inayofuata).

23:39 Kwa maana nawaambia, hamtaniona kamwe tangu sasa, hata mtakaposema, amebarikiwa ajaye kwa jina la Bwana.

Yesu hakabiliani na viongozi hawa wa Kiyahudi moja kwa kama alivyofanya hapo nyuma. Nafasi yao ilikuwepo kisha ikatoweka.

SURA 24

MASOMO KATIKA UNABII WA KIBIBLIA (***)*Angalia maelezo ya nyongeza*.

SURA HII IMETUMIKA KUUNGA MKONO MAFUNDISHO YAFUATAYO:

1. Yesu alikuja wakati wa kuanguka halisi kwake Yerusalemu na hatakuwa tena.
2. Kila jambo katika Agano Jipya (pamoja na Ufunuo) linalozungumzia kuja kwake Kristo linazungumzia kuanguka kwa Yerusalemu 70 B.K. halisi. Haya ni “Maoni ya Max King 70 B.K.”
3. Kuja kwake Kristo kutaambatana na ishara nyingi zilizotajwa katika sura hii. Haya ni mawazo ya utawala wa Yesu duniani wa miaka elfu moja yanafafanuliwa katika sura hii.
 - a. Vita na matetesi ya vita (mst.6),
 - b. Taifa na taifa kupigana (mst.7),
 - c. Njaa (mst.7),
 - d. Tetemeko la ardhi (mst.7),
 - e. Wengi watajikwaa (mst.10)
 - f. Manabii wa uongo watainuka (mst.11),
 - g. Uasi utazidi (mst.12)
 - h. Upendo wa wengi utapoa (mst.12).

MSINGI WA HISTORIA

Wanafunzi walikuwa wakimwonyesha majengo mazuri Yesu (mst.1). Josephus anasema hekalu lilikuwa: “Jumba la ajabu ambalo hatukuwahi kuliona ama kulisikia, tunapotafakari muundo wake, ubora wake, uzuri wa kila mahali pake, au sifa za mahali pake pa Juu” (Wars, 6,4.8 [267]).

“Umbo la nje la jengo hakuna ambacho kisingeliweza kustaajabisha ama akili au macho. Kwa maana, likisha funikwa kila upande na vipande vikubwa vya dhahabu, jua halikuwa tena angani bali kueneza nuru kwa nguvu kama mwanga ambao uliwapa shinda watu kuangalia kwa macho yao, kama miari ya jua. Kwa wageni kukabiliana nalo kulianza mbali kama mlima uliofunikwa barafu; sehemu ambayo haikufunikwa na dhahabu ilisafishwa kwa kung’arishwa na weupe safi (Wars, 5:5.6. [222ff]).

24:1 Yesu akaenda zake, akatoka hekaluni; wanafunzi wake wakamwendea ili kumwonyesha majengo ya hekalu.

Kazi ya hekalu ilianza **20 K.K. na ikamalizika katika 64 B.K.** - ujenzi wa kipindi cha miaka arobaini na sita (Yoh.2:20). Lilitunjwa mwaka 70 B.K., ambapo watu walilifurahia kwa miaka sita tu.

24:2 Naye akajibu akawaambia, Hamyaoni haya yote? Amin, nawaambieni, Halitalia hapa jiwe juu ya jiwe ambalo halitabomoshwa.

Yesu alijibu akisema majengo haya yangebomolewa. Katika Wars, 6.4.6ff. [254.] Josephus anaeleza kubomolewa na kuchomwa kwa hekalu na askari wa Rumi katika 70 B.K..

24:3 Hata alipokuwa ameketi katika mlima wa Mizeituni, wanafunzi wake wakamwendea kwa faragha, wakisema, Tuambie, mambo hayo yatakuwa lini? Nayo nini dalili ya kuja kwako, na ya mwisho wa dunia?

Wanafunzi waliunganisha pamoja maneno ya Yesu ya mambo yajayo na ufalme wa Masihi,

1. **Mambo haya yatakuwa lini?** - Swali haswa linahusiana na maneno ya Yesu katika mst.2. “Mambo haya” yanahusu kubomolewa kwa hekalu - Lini yatakuwa mambo haya?

Nayo ni nini dalili ya kuja kwako? - “Dalili ya kuja kwako” ziko katika tukio linalingana na swali #1, na linatukia wakati mmoja.

3. **(Dalili itakuwa nini) ya mwisho wa dunia?** - Swali hili linahusu kuja kwa Kristo mara ya pili na mwisho wa dunia. Yesu ataonyesha kwamba hakuna dalili za mwisho wa dunia.

Yesu mara anaanza kujibu swali la kwanza na la pili, yote yakiwa yanalenga tukio la aina moja - kuanguka kwa Yerusalem. Anasema mambo mawili kuhusiana na tukio hili.

1. Wakati huo utakuwa mgumu sana.

2. Itakuwa rahisi “kupotoshwa.” Ametaja hili mara nne (mst.4,5,11,24) - kudanganywa kwamba huo ni mwisho wa dunia. Unaweza kuonekana kama ndio wenyewe, lakini siyo hasa. Msije mkaruhusu mtu kuwadanganya kudhania kwamba ndio mwisho.

24:4 Yesu akajibu, akawaambia, angalieni, mtu asiwadanganye.

Ni wajibu wenu kujua ili kwamba msidanganywe.

24:5 Kwa sababu wengi watakuja kwa jina langu, wakisema, mimi ni Kristo; nao watadanganya wengi.

Watu lazima wajiandae kwa ajili ya tukia hili! Josephus katika (Antiquities, 18, anadai kwamba wengi walijitokeza kuwa ndiyo wenyewe. Katika Mdo.5:36, 37 Yuda na Thadeo kila mmoja alidai kuwa ni Masihi (linga. pia 24:24).

24:6 Nanyi mtasikia habari za vita na matetesi ya vita; angalieni, msisitishwe; maana hayo hayana budi kutukia; lakini ule mwisho bado.

Wataona nyakati kama hizo za taabu, na pengine kufikiri walikuwa katika maandalizi ya ufalme ujao wa Masihi. Ni makosa kufikiri kama hivyo. Nyakati hizo hazikuwa ni za mwisho wa dunia, au kuja kwa ufalme kipindi cha Masihi.

24:7 Kwa maana taifa litaondoka kupigana na taifa, na ufalme kupigana na ufalme; kutakuwa na njaa, na matetemeko ya nchi mahali mahali.

Maangamizi ya kawaida yatatokea, lakini mambo haya ni ya mwanzo tu.

24:8 Hayo yote ndio mwanzo wa utungu.

Wangefikiri ni mwisho wa dunia, lakini ulikuwa ungali bado. Mateso hayakufikia mwisho 70 B.K. baada ya Yesu kufa. Katika Ufu.7:14 alipouliza watu hawa waliovikwa mavazi meupe ni akina nani? “Hao ndio wanatoka katika dhiki ile iliyo kuu.” Hata katika 96 B.K. watu waliuawa. Mambo hayo yatatokea lakini yasiwafanye mpotee. Siyo dalili za mwisho wa dunia.

24:9 Wakati huo watawasaliti ninyi mpate dhiki, nao watawaua; nanyi mtakuwa watu wa kuchukiwa na watu wote kwa ajili ya jina langu.

Math.10:16-23 Yesu aliwaonya, lakini katika Yoh.15:18-27 ni fungu linalofahamika zaidi. Dhiki? Mauti? Kuchukiwa? Hawakuwahi kufikiria hivi akilini mwao; si katika ufalme ujao wenye utukufu! Haya hayaonekana kama kuketi na kula chakula katika ufalme wa Kimasihi na masaa waliyotarajia.

24:10 Ndipo wengi watakapojikwaa, nao watasalitiana na kuchukiana.

Mateso yanadhihirisha ni nani aliye upande wa Mungu, na nani aliye upande wa Shetani. Ni hatua dhahiri ya “kung’oa magugu!”

24:11 Na manabii wengi wa uongo watatokea, na kudanganya wengi.

Aliwaonyo juu ya manabii wa uongo watakao kuja (mst.5), na katika mst.23, 24 atawaonya tena. Kuna watu daima wanaotafsiri jinsi wanavyotaka dalili hizi. Walikuwepo watu kipindi cha Vita vya Ghuba ya Uajemi ambao walisema vita vile vilikuwa dalili za mwisho wa dunia. Matukio kama hayo yanaleta “wauzao unabii.” Jambo baya katika hili ni kwamba watawapotosha watu kwa sababu kuna watu wakati wote watakaoamini wanachosema.

24:12 Na kwa sababu ya kuongozeka maasi, upendo wa wengi utapungua.

Mstari huu unafunganisha pamoja sababu za kuanguka kwa Yerusalemu. Upendo wa watu utapungua, hivyo uasi utazidi. Hii ndiyo sababu Mungu anakuja katika kuhukumu.

24:13 Likini mwenye kuvumilia hata mwisho, ndiye atakayeokoka.

Uvumilivu ni ufunguo wa wokovu (Math.10:22). Kuwa mwanafunzi ni kushikamana pamoja, kuungana, kushindania mbio ndefu, na kuthamini Ukristo kuliko kitu chochote. Mstari huu kimazingira hauzungumzii mwisho wa dunia, bali kustahimili manabii wa uongo, ishara za uongo, upendo kupoa, uasi, n.k. Watakao vumilia haya yote wataokoka.

24:14 Tena habari njema ya ufalme itahubiriwa katika ulimwengu wote, kuwa ushuhuda kwa mataifa yote; hapo ndipo ule mwisho utakapokuja.

Kuna mambo mengi ya kuyaangalia katika fungu hili. Yesu anafundisha kwamba vita, matetesi ya vita, n.k. mwisho bado (mst.6) bali mwanzo (mst.8). Mstari 14 unafunua “mwisho” utakuja haswa, lakini ni pale tu injili itakapokuwa imehubiriwa ulimwenguni kote. Mwisho huu si wa dunia kwa sababu:

1. Anaendelea kutoka hapo na kujadili kuanguka kwa Yerusalemu na kuwaonya wakimbilie nje ya mji.
2. Anajadili dhiki itakayo kuja “siku hizo” (mst.29), maangamizi ya Yerusalemu na mwisho wa utaratibu wa dini ya Kiyahudi kama ilivyojulikana siku hizo - hekalu, ukuhani, dhabihu, kufukiza uvumba, ibada za sabato, n.k. - kila jambo lenye kuunda utaratibu wa imani ya Kiyahudi.

Zingatia mpangilio wa wakati. Kwanza, injili itahubiriwa kwa mataifa yote. Waraka kwa Wakolosai uliandikwa karibu 62 B.K. Katika 1:5,6,23 anaandika hivi, "...injili, iliyofika kwenu, kama ilivyo katika ulimwengu wote...iliyohubiriwa katika viumbe vyote vilivyo chini ya mbingu..." Basi, alitabiri hili, na kulingana na Paulo, ilitimia. **Ndipo** mwisho utakapokuja, na ulikuja - miaka nane baada ya Paulo kuandika waraka huo. Kadhalika, "mwisho" katika mst.14 unatofautina na utungu wa kuzaa katika mst.8. Yesu anawaeleza "dalili" ambazo zitawaonya kuja kwa maangamizi (mst.15).

24:15 Basi hapo mtakapoliona chukizo la uhalibifu, lile lililonenwa na nabii Danieli, limesimama katika patakatifu (asomaye na afahamu),

Dalili watakayoiona ni "chukizo la uhalibifu." Fungu hili limeonekana mara mbili katika kitabu cha Danieli, na neno "chukizo" linaonekana mara tatu (9:27; 11:31; 12:11). Danieli alitabiri maangamizi (machafuko) ya nyumba ya Mungu. Yalitimia 167 K.K. wakati Antiochus Epiphanes - mfalme wa ufalme wa Seleucid - alipojenga madhabahu ya kipagani juu ya madhabahu ya kuteketezea, akatoa nguruwe kwa Zeus, kisha kuwashurutisha Wayahudi kutoa kila siku nguruwe katika madhabahu yake. (Linga. 1Makab.1:54-64; 2Makab.6:1-5; Josephus' Antiquities 5.4

Maneno (**asomaye na afahamu**) katika New American Standard Version ni muhimu sana. Myahudi yeyote aliye na uelewa mdogo juu ya historia ya Wayahudi angeelewa nini Antiochus alifanya kwa kulinajisi hekalu na hivyo ndivyo ilivyokuwa hasa, "chukizo la ukiwa." Basi, **ufahamu** kwamba hili litatukia tena! Hekalu litanajisika tena, na watashuhudia hilo. Tena, watakapoona hivyo, watatakiwa kukimbilia nje! Luka 21:20 anaonya kwamba unajisi wa ukiwa huu utatangukiwa na *majeshi ya Rumi* kuuzunguka mji. Wale wa Yerusalemu watakapotambua na kuona majeshi, wanatakiwa kukimbia kuokoa maisha yao!

24:16 Ndipo walio katika Uyahudi na wakimbilie milimani;

24:17 Naye aliye juu ya dari asishuke kuvichukua vitu vilivyomo nyumbani mwake;

Yatakapoonekana majeshi ya Rumi, hawatakuwa na muda wa kupoteza. Mtu atatakiwa akimbie mara. Maisha yake yako hatarini akichelewe.

24:18 Wala aliye shambani asirudi nyuma kuichukua nguo yake.

24:19 Ole wao wenye mimba na wanyonyeshao siku hizo!

Haya ni majukumu zaidi ambayo huufanya mwendo kuwa mgumu zaidi, pengine hata kuzuia kukimbia kwa mwenye mimba na/au mwanamke mwenye kunyonyesha.

24:20 Ombeni, ili kukimbia kwenu kusiwe wakati wa baridi, wala siku ya sabato;

Barabara wakati wa baridi ni mgumu kupitika. Siku ya **Sabato** mji ulikuwa na msongamano mkubwa wa watu na ingekuwa vigumu kwao kupenyeza msongamano huo. Kufuatana na Neh.13:19 milango ya mji ilifungwa siku za Sabato, kufanya hata kukimbia kuwa kugumu zaidi.

Kufuatana na Eusebius, Wakristo walitambua mapema mahali pa kukutana watakapotambua unabii wa Yesu ukitimia. Walikimbia wakavuka Yordani mpaka Pella katika Peroea (moja ya

miji ya Decapolis). Hapo ilikuwa safari ya maili mia moja kupitia Judea na Moabu (*Historia ya Kanisa*, 3.5).

24:21 Kwa kuwa wakati huo kutakuwapo dhiki kubwa, ambayo haijatokea namna yake tangu mwanzo wa ulimwengu hata sasa, wala haitakuwapo kamwe.

Josephus alipata kibali kwa Warumi, na kumruhusu ashuhudie maangamizi kwa lengo la kuyaandika. Anaeleza kiu cha damu cha maaskari; damu ilikuwa nyingi hata ikamwagika kutoka ngazi za hekalu! Josephus anafafanua maafa hayo yaliyochukua muda kuanzia Aprili mpaka Semtemba 70 B.K.

ANGALIA: Josephus, *Wars*, 6.4.6ff [256-266]; 6.5.1ff [271-272]

Maelezo ya Josephus: "...juu ya wale waliuawa kwa kuzingirwa, kuanzia mwanzo mpaka mwisho, wanafikia milioni moja na laki moja" {6.9.3 [240]}

Josephus, *Wars*, 5.13 pia pana maelezo kuhusiana na tukio hili. Maonyo haya yote yangethibitika kwa wafuasi wa Yesu, kama wangetilia maanani, wangeokoa maisha yao (linga. mst.25).

24:22 Na kama siku hizo zisingelifupizwa, asingeokoka mtu ye yote; lakini kwa ajili ya wateule zitafupizwa siku hizo.

Ilidumu kuanzia Aprili mpaka Septemba, lakini ingeweza kuchukua zaidi ya hapo. Kama ingedumu zaidi, wengi wanguuawa. Kama ilivyokuwa, watu milioni moja na laki moja waliouawa, na ni kwa sababu ilitokea katika Sikukuu ya Vibanda watu wengi hutembela mji. Kuna watu wanaosema kuwa hapakuwa na Wakristo waliouawa katika maangamizi ya Yerusalemu kwa sababu walimwamini Yesu, na kufanya alichowaamuru kufanya. Josephus anaelezea haya kama mauaji mabaya ambayo hayakuwahi au hayatawahi kutokea, ambayo Yesu aliyaongelea katika mst.21. Ni hakika haswa kwamba ilikuwa dhiki kubwa, lakini Mungu alifupisha muda huo kwa ajili ya wateule wake.

24:23 Wakati huo mtu akiwaambia, Tazama, Kristo yupo hapa, au yuko kule msisadiki.

Hata baada ya haya yote kutokea, wengine watadai "yule kule" au huyu huku" ni Kristo. "Msisadiki."

24:24 Kwa maana watatokea makristo wa uongo, na manabii wa uongo, nao watatoa ishara kubwa na maajabu; wapate kuwapoteza, kama yamkini, hata walio wateule.

"Watatoa ishara kubwa na maajabu" ni maneno yayo hayo yametumika kuonyesha miujiza aliyokuwa akifanya Yesu. Hizi ni nguvu za kuvunja asili, lakini zilizofanywa na manabii wa uongo (linga. Math.7:22). Angalia tena sisitizo liko katika **kuwapoteza** (linga. Efe.5;6; 1Yoh.2:26; Kol.2:8; Gal.6:7; Ufu.12:9).

24:25 Tazama nimekwisha kuwaonya mbele.

"Kuonywa kabla ni kuvaa silaha mapema" ni msemo uliozoeleka. Baadaye watatazama nyuma na kukumbuka haya kwamba yalifundishwa na Bwana wao.

24:26 Basi wakiwaambia, Yuko jangwani, msitoke; yuko nyumbani, msisadiki.

Mara nyingine tena maneno ya kupotezwa. Wanafunzi lazima wao wafahamu vyema, na kuwatambua manabii wa uongo.

24:27 Kwa maana kama vile umeme utokavyo mashariki ukaonekana hata magharibi, hivyo ndivyo kutavyokuwa kuja kwake Mwana wa Adamu.

Linarejea hili katika maangamizi ya Yerusalemu. (Angalia sababu itakayotolewa hapo baadaye). Mambo kufikia mst. 35 yanahusu kuanguka kwa Yerusalemu.

24:28 Kwa kuwa po pote ulipo mzoga, ndipo watakapokusanyika tai.

Mzoga unasimamia kufa kwa Yerusalemu, na tai wanawakilisha manabii wa uongo mst.26.

24:29 Lakini mara, baada ya dhiki ya siku zile, jua litatiwa giza, na mwezi hautatoa mwanga wake, na nyota zitaanguka mbinguni, na nguvu za mbinguni zitatikisika;

24:30 Ndipo itakapoonekana ishara yake Mwana wa Adamu mbinguni; ndipo mataifa yote ya ulimwengu watakapoomboleza, nao watamwona Mwana wa Adamu akija juu ya mwawingu ya mbinguni pamoja na nguvu na utukufu mwingi.

24:31 Naye atawatuma malaika zake pamoja na sauti kuu ya parapanda, nao watawakusanya wateule wake toka pepo nne, toka mwisho huu wa mbingu mpaka mwisho huu.

Sehemu hii ngumu zaidi. Wengine wanaitaja kama “Ufunuo mdogo wa Yesu.” Ufunguo wa kuelewa haya ni kuuona kama ufunuo - lugha ya picha.

Katika mst.29 Yesu anaelezea kwamba **mara baada ya dhiki ya siku zile** akitumia lugha ya ufunuo kufanya wazingatie umuhimu wa matukio hayo. Siyo kuyachukulia kama mambo halisi, bali anafafanua maana. Biblia imekuwa na maelezo mengi ya namna hii, vitabu kama Ezeieli, Zakaria, Isaya, Danieli, na Ufunuo (ambacho kimeitwa “Kitabu cha Picha”) ambacho kimejaa alama na picha.

Mara. Katika lugha ya ufunuo haina maana kwamba yatatokea ghafla. Maandiko hayo hayaelezi kwa kuzingatia nyakati, basi lugha hii haitakiwi kuchukuliwa kwa kufuata nyakati. Lakini inalenga nini, hivyo, katika kipindi hicho hicho? **Siku zile.** Siku zipi? Siku za kuanguka kwa mji wa Yerusalemu.

Jua litatiwa giza. Misemo katika lugha ya ufunuo. Angalia: lugha ya ufunuo Kibiblia:

1. **Jua kutiwa giza** inarejea matukio yafuatayo katika Biblia:
 - a. Kuanguka kwa Babeli - Isa.13:10,
 - b. Dhiki ya Misri - Eze.32:7, na
 - c. Siku ya Pentekoste - Yoeli 2:28-31; Mdo.2:20. Matendo ni mfano bora kwa sababu Petro anasema, “Hili ni lile lililonenwa kwa kinywa cha nabii Yoeli.” Hili ni pamoja na “jua litatiwa giza.” Je, haya yalitokea halisi siku ya Pentekoste? Hapana, hakuna Myahudi angesema ilitokea hivyo. Inajulikana kuwa kubwa, siku iliyo kuu, lakini hayakutendeka halisi.

2. **Nyota kuanguka** inarejea:
 - a. Kuanguka kwa Babeli - Isa.13:10, na
 - b. Kuanguka kwa Edomu - Isa.34:4.

3. **Akija juu ya mawingu:** mfano wa lugha ya ufunuo juu ya kuja kwa Bwana kuhukumu - Isa.19:1; Maomb.2;1; Eze.30:18. Yesu ananukuu Dan.7:13, "...pamoja na mawingu...Mwana wa Adamu akija..." "Kuja katika mawingu" inamaanisha utawala wa kifalme na maongozi yake. Kuanguka kwa Yerusalemu halikuwa jambo la ugaidi la Warumi, bali alikuwa Yesu akija katika hukumu, "akija mawinguni." Mungu anatawala katika mataifa. Kwa sababu ya maneno haya hatuhitajiki kutilia mkazo kwamba sehemu hii (29-31) inahusu kuja kwake Kristo mara ya pili, bali kwamba hilo linadhihirisha Bwana kuja katika kuhukumu na kutamka hukumu juu ya Yerusalemu.

Mathayo alitumia neno **akija** mara kwa mara katika njia mbalimbali:

1. Kuja kwake katika Roho siku ya Pentekoste (Math.10:23),
2. Kuja katika maangamizi ya Yerusalemu (Math.24:3), na
3. Kuja kwake siku ya hukumu (Math.25:31ff).

Hivyo basi sura nzima inaweza kugawanywa kulingana na ilivyo.

1. Mistari 1 - 35 kunguka kwa Yerusalemu.
2. Mistari 36 - 51 - kuja Kristo mara ya pili.

24:32 Basi kwa mtini jifunzeni mfano; tawi lake likiisha kuchipuka na kuchanua majani, mwatambua ya kuwa wakati wa mavuno u karibu;

24:33 Nanyi kadhalika, myaonapo hayo yote, tambueni ya kuwa yu karibu, milangoni.

Kama mtu akiweza kutambua majira ya mtini vile vile, anapona dalili anazozungumzia (chukizo la ukiwa, n.k.), hivyo anapaswa kutambua hukumu i karibu. Mateso na dhiki hizi haina maana Yesu amewaacha.

24:34 Amin, nawaambia, kizazi hiki hakitapita, hata haya yote yatakayotimia.

Kizazi = *genea*, neno lililo muhimu sana. Yesu anatumia maneno haya mara kumi na moja katika Mathayo (11:16; 12:34,39,41,42,45; 16:4; 17:17; 23:33, 36; 24:34). Inahusu kundi la watu ambao walikuwa wanaishi kipindi hicho, na hasa kipindi hicho ambacho Yesu anazungumza. Kizazi hiki, *watu wote ninyi mnaishi sasa*, hamtakufa hata mtakapona matukio haya ninayoeleza sasa kutukia. Wanaoshikila utawala wa Yesu duniani wa miaka elfu wanasema neno lilipaswa kutafsiriwa "kabila" (pia imefafanuliwa katika maelezo ya chini katika New American Standard Version). Kufuatana na fundisho hilo, Yesu anasema, "taifa la Wayahudi" halitatoweka hata haya yote yatimie. Taifa la Kiyahudi bado halijatoweka, hivyo kuna mambo ambayo yangali bado kutokea, utawala wa miaka elfu, n.k.). Hapa basi patakuwa ni mahali pekee panapomaanisha taifa katika kitabu kizima.

Kwa hiyo, hakuna sababu ya msingi kuwa haya yanamaanisha mambo mengine zaidi ya kwamba watu hawa wangeshuhudia unabii wa Yesu wao wenyewe. Kama mtu akitafakari haya kwa kuzingatia wakati, yataleta maana zaidi. Yesu alinena maneno haya karibu 33 B.K., na kuanguka kwa Yerusalemu kulitokea 70 B.K. - miaka 37 tu baadaye. Hakika kuna watu wengi waliosikia unabii wa Yesu na kuishi wakishuhudia utimilifu wake.

24:35 Mbingu na nchi zitapita; lakini maneno yangu hayatapita kamwe,

Wakati mambo mengine yanasimama imara, mengine siyo hivyo. Maneno ya Yesu yatadumu! Tena, yatadumu milele!

24:36 Walakini habari ya siku ile na saa ile hakuna aijuaye, hata malaika walio mbinguni, wala Mwana, ila Baba peke yake.

Tafadhali zingatia mabadiliko yanayojitokeza - “Lakini kuhusu siku na saa ile.” Kuna sababu nne za kuigawa sura hii kama ifuatavyo: Mistari 1-35 - kuanguka kwa Yerusalemu, na mistari 36-51 - kuja kwake Kristo mara ya pili.

1. Kila kitu hadi mst. 36 kimetangukiwa na dalili (mst.15,27,30) wakati kuja kwake mara ya pili hakuna dalili (mst.36,42,44,50). Kabla ya kuona chukizo la uharibifu, radi, na Mwana wa Adamu akija, n.k. Lakini Yesu ajapo tena hapatakuwa na dalili. Kwa nini zisiwepo? Wakati Warumi wakija watu watapaswa kufanya jambo fulani (kukimbia). Lakini Yesu atakaporudi tena, hakuna mtu ataweza kufanya jambo lolote. Kurudi kwake Kristo ni mwisho wa mambo yote. Tutakutwa ama tumejiandaa ama la.

2. Yesu anazungumzia mambo ambayo yatatokea kabla ya “kizazi hiki” kupita (mst.34). Basi, mistari 34 na 35 inajumuisha pamoja na kuhatimisha mgawanyo wa awali: kuangamia kwa Yerusalemu, mistari 1-34.

3. Matumizi ya viwakilishi vya kuonyesha - “Mambo haya” baina ya “Siku ile.” Haya pia yanapinga maoni ya 70 B.K. yanayodai kwamba sura 24 inahusu kuanguka kwa Yerusalemu.

4. Mabadiliko kutoka uwingi “**siku hizo**” kuwa “**siku ile.**” Kabla ya (mst.1-35) Yesu anazungumzia matukia ambayo yatatendeka muda wa siku kadhaa. Anapojibu swali la tatu la wanafunzi (lini utakuwa mwisho wa dunia?) Anasema itatokea siku moja tu. Maandiko mengi sana yanataja kuja kwake Yesu kama “siku moja” ya Bwana (Yoh.6:39,40,44,54; 1 Thes.5:1ff; 2 Pet.3:10-13).

Kuanzia mst.36 ni sehemu ya mwisho wa mahubiri. Sehemu hii ni maonyo muhimu zaidi ya kujiandaa.

JIANDAE

LENGO LA MATHAYO 24 & 25

*****24:36-44

Hatari ya kutojiandaa. Watu katika siku za Nuhu walionya, lakini hawakufanya chochote kujiandaa kwa ajili ya gharika (Linga. 1Pet.3:20).

*****25:45-51

Hatari ya kuchelewa kujiandaa. Mtumwa alikuwa na kazi aliyokabidhiwa, lakini anafikiria kwamba bwana wake angesafiri muda mrefu. Kwa sababu hiyo anaacha asifanye lolote na anapata adhabu mbaya sana.

*****25:1-13

Hatari ya maandalizi nusu. Wanawali watano walijiandaa - hata kufikia kiwango hicho, lakini haikutosha.

*****25:14-30

Mifano ya maandalizi sahihi na yasiyo sahihi. Watu watatu walipewa talanta kuzitunza. Wawili walifanya matayarisho na mmoja hakufanya yoyote.

*****25:31-41

Matokea ya maandalizi ya mtu. Thawabu au adhabu itakuwa ndiyo matokeo kulingana na maandalizi ya mtu.

Habari ya siku na saa ile hakuna ajuaye. Mungu ana siku akilini mwake. Ingawa malaika wanaokizunguka kiti cha enzi, hawatambui siri ya mpango wa Mungu. Wala Mwana hajui. Tafsiri zote mbili (King James Version na New King James Version) havina neno “Mwana.” Ushahidi wa kuingizwa kwa maneno haya ni dhahiri. (United Bible Society) inatoa kiwango cha ‘C,’ ikimaanisha kwamba 75% uhakika wa kwamba hayapo katika fungu hilo. Kama mtu akijua kila jambo(ana hekima zote), hivyo hawezi kukua katika hekima. Luka anatueleza katika 2:52 kwamba Yesu “akazidi kuendelea katika hekima.” Kwa hiyo, hakujua kila kitu kwa sababu, alipokuwa katika mwili, Yesu “alijifanya kuwa hana utukufu” akawa ana mfano wa wanadamu. Hivi sasa Yesu ameungana na Baba yake, anatambua siku na saa.

Swali kuzingatia Fundisho la 70 B.K.: Je, Yesu alikuwa anazungumzia kuhusu kuanguka kwa Yerusalem katika fungu hili? Maana ya msingi iliyojadiliwa awali (mstari 1-35) lengo ni kuwatahadharisha kwa ajili ya maangamizi. Anawapa mawazo jinsi maangamizi yatakavyokuwa. Sasa, basi, (mstari 36-51) Yesu anawaonya kwamba mambo hayo yatawajia ghafla. Pia, haileti maana kabisa kwamba Yesu asingejua “siku ile” ya maangamizi ya Yerusalem. Ikiwa hajui, hivyo maana ya awali (kama vile chukizo la ukiwa) haileti maana kabisa.

Ilikuwa mpango wa Mungu kwa malaika na Mwanawe wasijue wakati, basi ni ujinga watu kudai kwamba wanajua! Kuna sababu za msingi kwetu kutokujua, na kwamba Mungu alitaka tuishi *tukijiweka tayari wakati wote*. Ikiwa watu wangejua kurudi kwake Yesu mara ya pili, wangeishi maisha wapendayo, kisha “kutubu” mara muda unapokaribia wa kurudi kwake Bwana.

24:37 Kwa maana kama vile ilivyokuwa katika siku za Nuhu, ndivyo itakavyokuwa kuja kwake Mwana wa Adamu. Siku zote watu wamejiamulia mambo ya kufanya, bila kujali jinsi Mungu alivyoamuru.

24:38 Kwa kuwa kama vile siku zile zilizokuwa kabla ya gharika watu walivyokuwa wakila na kunywa, wakioa na kuolewa, hata siku ile aliyoingia Nuhu katika safina,

Yesu hasemi kwamba walikuwa wakijishughulisha na matendo maovu. Hakuna kosa kula na kunywa, na kuoja na kuolewa, n.k. maana yake, matendo haya ndiyo yaliyokuwa mtazamo wao mkuu. Hawakuwa wakijiandaa kwa ajili ya uzima wao wa milele, bali waliishi kwa ajili ya “sasa.”

24:39 Wasitambue, hata gharika ikaja, ikawachukua wote, ndivyo kutakavyokuwa kuja kwake Mwana wa Adamu.

Nuhu, mtu mwenye haki, alihubiri kwa miaka 120 akidumu kuwahamashisha wajiandae, lakini hawakuelewa hadi gharika ilipofika. Kwa kipindi kifupi hicho cha kufa kwao walielewa, lakini walikuwa wamechelewa sana. Iliwafika ghafla bila kutarajia na hivyo ndivyo itakavyokuwa kuja kwake Yesu mara ya pili.

24:40 Wakati ule watu wawili watakuwako kondeni; mmoja atatwaliwa, mmoja aachwa,

Kwa maelezo zaidi, Yesu anasema kwamba marafiki wawili (wenzi au wanaofanya kazi pamoja kazi) watachukuliwa wakati huo huo; mmoja atachukuliwa (kwenda mbinguni) na mwingine kwenda hukumuni). Angalia 1 Thes.4:13-18.

24:41 Wanawake wawili watakuwa wakisaga; mmoja atatwaliwa, mmoja aachwa.

Aachwa kwa maana ya kwenda hukumuni, kuachwa kuielekea ghadhabu kubwa ya Mungu. Hapa kuna watu wawili wanaofanya kazi ya aina moja, lakini mmoja anaishi maisha akiwa amejiandaa kwa kuja kwake Bwana, wakati mwingine hajajiandaa. Yesu anasema kwamba “saa iyo hiyo” wote walio makabulini (waovu na wema) watasimama mbele za Bwana katika hukumu (Yoh.5:28-29).

24:42 Kesheni basi; kwa maana hamjui ni siku ipi atakayokuja Bwana wenu.

Kesheni basi. Iweni tayari kwa sababu...inawezekana ikawa leo!

24:43 Lakini fahamuni neno hili; kama mwenye nyumba angalijua ile zamu mwivi atakayokuja, angalikesha, wala asingaliacha nyumba yake kuvunjwa.

Zamani za kale nyumba zilijengwa kwa udongo mfinyazi ambazo zilikuwa rahisi kubomolewa. Kama kichwa cha nyumba angejua kwamba kulikuwa na mwizi kuingia ndani, angemweka mtu wa kumlinda - jirani, ndugu, au polisi. Lakini, kwa kuwa hajui, basi lazima achukue tahadhari wakati *wote*. Watu leo wanafanya mambo kama hayo, hufunga milango na madirisha kabla ya kwenda kitandani. Wanafanya hivyo kwa mambo ya mwili.

Tunatakiwa kiroho kufanya vivyo hivyo - kuwa makini daima kwamba maisha yetu yanakubalika mbele ya macho ya Mungu. Kwa njia hiyo hatuhofu Bwana akirudi. Tunatambua kwamba anarudi, kwa hiyo tunaishi tukiwa daima tayari.

24:44 Kwa sababu hiyo ninyi nanyi jiwekeni tayari; kwa kuwa katika saa msiyodhani Mwana wa Adamu yuaja.

Kwa sababu hiyo. Kwa kuwa anakuja, uwe tayari pia, kwa sababu Mwana anakuja katika saa tusiyodhani “kuwa anakuja.” Mnaweza “kudhania”, au “kuwazia” lini atarudi tena, lakini hatarudi kipindi hicho. Maneno “mwivi usiku” yanatokea tu katika 1 Thes.5:2. 2 Pet.3:10 anasema Bwana atarudi kama mwivi, lakini haongezi neno “usiku.”

24:45 Ni nani basi, yule mtumwa mwaminifu mwenye akili, ambaye bwana wake alimweka juu ya nyumba yake, awape watu chakula kwa wakati wake?

Hapa ni mwanzo wa sehemu ya pili ya *hatari ya kuchelewa kujiandaa*. Kazi ya mtumwa huyu ni kufanaya maandalizi na kuandaa meza kwa wakati wake. Mtumishi huyu ni:

1. Mwaminifu kutimiza wajibu wake, na
2. Ana akili kiasi kwamba amepangili kila kitu vyema.

Hatuwezi kujianda dakika ya mwisho kumlaki Bwana wetu. Maisha yetu lazima tuwe daima tumejiandaa.

24:46 Heri mtumwa yule, ambaye bwana wake ajapo atamkuta akifanya hivyo.

Bwana anarejea nyumbani kumwona mtumwa kama amefanya alivyoamuriwa kufanya, na mtumwa ni “*makarios*,” (linga. Math.5:3ff). Hivi ndivyo ilivyo hata kwetu. Tutabarikiwa ikiwa tutatekeleza wajibu wetu atakaporudi Bwana.

24:47 Amin, nawaambieni, atamweka juu ya vitu vyake vyote.

Mtumishi aliyepewa majukumu, akatimiza majukumu hayo, atapewa thawabu - katika hali yake kimwili **na** kadhalika katika hali yake kiroho.

24:48 Lakini mtumwa yule mbaya, akisema moyoni mwake, bwana wangu anakawia;

Anakawia. Neno lingetafsiriwa “kaa muda mrefu.” (Linga. 25:5,19). Yesu amelitumia neno hilo katika mifano mitatu, akizungumzia maandalizi katika mtazamo wa *kukawia* au bwana aliyechukua muda mrefu.

24:49 Akaanza kuwapiga wajoli wake, na kula na kunywa pamoja na walevi;

Mtumwa huyu, aliyekabidhiwa mali nyingi, anatenda kwa ubinafsi na bila kuwajibika. Anaonyesha pia kwamba hajali kuwa yeye ni sawa, na watumwa wengine. Anatumia muda wake akishirikiana na watu wabaya kimaadili.

24:50 Bwana wale mtumwa huyo atakuja siku asiyodhani, na saa asiyojua,

Baadhi ya watu wanaosadiki utawala wa Yesu wa miaka elfu duniani wanasema hawawezi kutabiri siku na saa, lakini tunaweza kutabiri juma. Lakini kama mtumwa alimtarajia bwana wake kurudi juma hilo, je asingejiandaa? Hakika angejiandaa! Bali anadhania atachukua **muda mrefu**. Hakika hakutarajia kurudi mara moja.

24:51 Atamkata vipande viwili, na kumweka fungu lake pamoja na wanafiki; ndiko kutakuwako kilio na kusaga meno.

Atamkata vipande = atapigwa na kupatilizwa. Kulia na kusaga meno inaonyesha maumivu makali. Mtumwa huyo amepewa mamlaka makubwa juu ya nyumba ya bwana wake, lakini anaitumia fursa hiyo vibaya hata anakuwa hajali, hauzuniki, na ni mlevi. Mwangalie sasa...katika maangamizi, amedharaulika na kukataliwa.

SURA 25

25:1 Ndipo ufalme wa mbinguni utakapofanana na wanawali kumi, waliotwaa taa zao, wakatoka kwenda kumlaki bwana arusi.

Anaendeleza wazo la kuja kwa Kristo mara ya pili. Sasa tunaenda hatari ya tatu, ya *maandalizi nusu*. Mfano huu ni wa kipekee katika namna mbili.

1. Ni wa pekee kwa Mathayo, na
2. Ni wa pekee kwamba somo lake kuu ni wanawake.

“Wanawali” ni neno “parathanos” likimaanisha wasichana wenye umri wa kuolewa, vijana.

Walitwaa taa zao. Taa katika kipindi cha karne ya kwanza zilikuwa inchi mbili tatu ukubwa na hazikuchukua kiasi kikubwa cha mafuta. Ikiwa watu walitarajia kuchukua muda mrefu gizani basi walibeba mafuta ya ziada.

25:2 Watano wao walikuwa wapumbavu, na watano wenye busara.

Wanawali hawa wanawakilisha walio kanisani, ambao huwa watu waovu na wema. Kuna watu kanisani waliojiandaa kwa ajili ya kurudi kwake Bwana, na wale ambao hawajajiandaa.

25:3 Wale waliokuwa wapumbavu walizitwaa taa zao, wasitwae na mafuta pamoja nao;

Walikuwa wapumbavu kwa sababu hawakujiandaa kuchukua mafuta ya ziada kutosheleza muda.

25:4 Bali wale wenye busara walitwaa mafuta katika vyombo vyao pamoja na taa zao.

Wakati hawakutarajia pengine kuchelewa kurudi kwa bwana arusi, walifikiria mbele na kujiandaa kuwepo uwezekano huo.

25:5 Hata bwana arusi alipokawia, wote wakasinzia wakalala usingizi.

Neno **alipokawia** ni sawa kama katika 24:48; 25:19.

Wakasinzia wakalala usingizi. Hakuna kosa lolote kuhusu ukweli wa kulala usingizi. Hawakulaumiwa kwa sababu hiyo.

25:6 Lakini usiku wa manane, pakawa na kelele, Haya, bwana arusi; tokeni mwende kumlaki.

25:7 Mara wakaondoka wanawali wale wote, wakazitengeneza taa zao.

25:8 Wale wapumbavu wakawaambia wenye busara, Tupeni mafuta yenu kidogo; maana taa zetu zinazimika.

25:9 Lakini wale wenye busara wakawajibu, wakisema, Sivyoye; hayatatutosha sisi na ninyi; afadhali shikeni njia mwende kwa wauzao, mkajinunulie.

Kila mtu anawajibu wa kufanya maandalizi yake. Katika mifano yote kulikuwa na maduka yalikuwepo wazi kwa wakati huo.

25:10 Na hao walipokuwa wakienda kununua, bwana arusi akaja, nao waliokuwa tayari wakaingia pamoja naye arusini; mlango ukafungwa.

Wale wote waliokuwa tayari, waliokuwa wamejiandaa, waliingia katika sherehe. Angalia - mlango ulifungwa.

25:11 Halafu wakaja na wale wanawali wengine, wakasema, Bwana, Bwana, utufungulie.

Bwana - linga. Math.7:21

25:12 Akajibu akasema, Amin, nawaambia, siwajui ninyi.

Maana yake ni...

25:13 Basi kesheni, kwa sababu hamwijui siku wala saa.

Kwa sababu hatujui siku wala saa, tunatakiwa kujiandaa (linga.24:36,42,44,50).

****Angalia katika "Wanawali Kumi."*

25:14 Maana ni mfano wa mtu atakaye kusafiri, aliwaita watumwa wake, akaweka kwao mali zake.

Sasa anajadili *mifano ya maandalizi sahihi na yasiyo sahihi*. Mfano huu unasisitiza kusudi la kufanya kazi wakati tukikisha. Wenye busara ni wale wote wanaotumia muda wao kwa busara wakimsubiri Bwana. Wanatumika wakimsubiri

25:15 Akampa mmoja talanta tano, na mmoja talanta mbili, na mmoja talanta moja; kila mtu kwa kadiri ya uwezo wake; akasafiri.

Talanta ni sawa na dinari 6,000. Dinari moja ilikuwa ndio malipo ya kutwa, hivyo hizi ni siku 6,000 za kazi malipo ya kutwa. Talanta tano ziligawiwa kwa mmoja, mbili kwa mwingine, na moja kwa wa tatu. Talanta siyo vipaji, bali ni mali ambayo Mungu amembariki mtu kuwa nayo. Mtu ni lazima atumie uwezo Mungu aliomgawia! Mali (talanta) aligawiwa mtu kulingana na uwezo wake mtu wa kutumia talanta hizo. Mtumishi mmoja alionyesha uwezo wa kuzitumia talanta tano, basi walipewa zaidi kuliko wengine. Kila mwanadamu anaonekana kustahili kupokea baadhi ya talanta (na kutumainiwa na Bwana). Kibaya zaidi watu wengine husumbukia walichogawiwa watu wengine; hata wanashindwa kushukuru kile walichogawiwa.

25:16 Mara yule aliyepokea talanta tano akaenda, akafanya biashara nazo, akachuma faida talanta nyingine tano.

Hakupoteza muda, akaenda mara moja.

25:17 Vie vile na yule mwenye mbili, yeye naye akachuma nyingine mbili faida.

Akimaanisha vile vile, yaani mara moja.

25:18 Lakini yule aliyepokea moja alikwenda akafukua chini, akaificha fedha ya bwana wake.

Mfano huu ni kama hazina iliyositirika katika shamba - 13:44. Angalia kwamba wakati wengine "mara" wakaenda kazini, mtumwa huyu mwovu alionekana "mara" akaifukia ya kwake. Tabia yake inaonekana kwamba alishindwa kabla ya kuanza. Kamwe hakuwahi kujaribu kuifanyia chochote talanta hiyo!

25:19 Baada ya siku nyingi akaja bwana wa watumwa wale, akafanya hesabu nao.

Mara ya tatu, **siku nyingi**. Alikawia. Walitambua kwamba angerudi tena. Pia walitambua kwamba atakapokuja angeona jinsi gani wametumia walivyokabidhiwa. Ingawa alichukua muda mrefu, siku ya kurudi kwake ikafika.

25:20 Akaja yule aliyepokea talanta tano, akaleta talanta nyingine tano, akisema, Bwana, uliweka kwangu talanta tano; tazama, talanta nyingine tano nilizopata faida.

Alionyesha thamani yake kwa bwana. Alidhihirisha alistahili kupokea talanta tano.

25:21 Bwana wake akanwambia, Vema, mtumwa mwema na mwaminifu; ulikuwa mwaminifu kwa machache, nitakuweka juu ya mengi; ingia katika furaha ya bwana wako.

Bwana anasema mambo mawili kuhusu mtumwa huyu.

1. Ni **mwema**. Alifanyia kazi mali aliyopewa, na hakutumia kwa matumizi mabaya.
2. Ni **mwaminifu**. Alikuwa mwaminifu katika kuwajibika katika kazi aliyodhaminiwa.

25:22 Akaja na yule aliyepokea talanta mbili, akasema, Bwana, uliweka kwangu talanta mbili, tazama, talanta nyingine mbili nilizopata faida.

25:23 Bwana wake akanwambia, Vema, mtumwa mwema na mwaminifu; ulikuwa mwaminifu kwa machache, nitakuweka juu ya mengi; ingia katika furaha ya bwana wako.

Amefanya vile vile, akisha pata faida ya mbili zaidi. Alitumia aliyopewa na, kama matokeo ya uaminifu wake wa kuwajibika katika kazi yake, Bwana atamzawadia zaidi ya alivyotarajia.

Angalia - kila mtu alihukumiwa kulingana na jinsi alivyofanya na alichopewa; pasipo kulinganishwa na wengine, au na walichopewa wengine.

25:24 akaja na yule aliyepokea talanta moja, akasema, Bwana, nalitambua ya kuwa wewe u mtu mgumu, wavuna usipopanda, wakusanya usipotawanya;

Gal.6:7 - “Msidanganyike, Mungu hadhihakiwi; kwa kuwa cho chote apandacho mtu, ndicho atakachovuna.” Kutokana na mtazamo wa mtumwa huyo Bwana ni mtu mgumu, huvuna asipopanda, hutaka zaidi ya matarajio halali. Maana yake si kwamba Bwana hapandi wala havuni, bali kwamba *anamwezesha* mtumwa wake kufanya hivyo kwa ajili yake. Hakutaka chochote toka kwa mtumwa ambacho, binafsi, asingeweza au hawezi kufanya. Mungu ametukabidhi sisi, anatuwezesha sisi, kufanya kazi. Tunauwezo, na Mungu anafahamu wajibu wetu. Kwa maana ya uwezo huo anatuwezesha na kutupatia vitu ili tuweze kutumia uwezo huo kwa ajili ya utukufu wake. Jambo la huzuni hapa si kwamba mtumwa alikabidhiwa talanta moja. Jambo baya zaidi ilikuwa alishindwa kutumia talanta yake moja.

25:25 Basi nikaogopa, nikaenda nikaificha talanta yako katika ardhi; tazama, unayo iliyo yako.

Ikiwa hayo tu ndiyo Bwana yalimhusu, angeweza kuitunza. Mtumwa huyu alipewa wajukumu mepesi kuliko wale watatu, walakini angepata zaidi ya uwezo wake iwapo *angetajaribu*. Alikuwa anaogopa kukosea, lakini makosa yake makubwa yalikuwa kutokutumia uwezo aliopewa.

25:26 Bwana wake akajibu, akamwambia, Wewe mtumwa mbaya na mlegevu, ulijua ya kuwa navuna nisipopanda, nakusanya nisipotapanya;

Aliwaita watumwa wengine “wema na waaminifu.” Huyu anamwita kama “mbaya na mlegevu.”

1. **Mbaya.** Kwa sababu ya tabia yake, na mawazo yake juu ya, bwana wake.
2. **Mvivu.** Kwa sababu alikuwa hataki kuifanya lolote talanta.

Mungu anatarajia kwetu kumzalia matunda katika ufalme wake, siyo tu kurejeza kwake kile alichotupatia (linga. 24:14). Atatuhukumu siyo tu kwa yale tunayofanya, bali pia kwa yale ambayo hatukufanya.

25:27 Basi, ilikupasa kuiweka fedha yangu kwa watoao riba; nami nikija ningalipata iliyo yangu na faida yake.

Sheria ilimkataza Mwebrania kumtotoza riba ndugu yake. Kumb.23:19; Kut.22:25; Zab.15:5 inaonyesha kwamba iliruhusu kutoza riba kwa wasio Waebrania. Edmond Burk alisema, “Hakuna matu mwenye makosa makubwa kuliko yeye asiyefanya lolote kwa kuhofia tu kwamba asingeweza kufanya lolote.” Mfano ni wa mtumwa huyu haswa!

Katika kanisa kila mtu ana uwezo tofauti na mambo mbalimbali aliyokirimia. Kuna wengine wanaweza kufanya kazi kubwa kuliko wengine, na ni bora kuliko wengine. Lakini hilo halitoi udhuru wa mtu kutokufanya *chochote*!

25:28 Basi, mnyang’anyeni talanta hiyo, mpeni yule aliye nazo talanta kumi.

Kisichotumika, kimepotea! Yesu anaonya juu ya kuwa wavivu, walegevu .

25:29 Kwa maana mwenye kitu atapewa, na kuongezewa tele; lakini asiye na kitu, hata kile alichu nacho atanyang’anywa.

Ebu fikiria binafsi kitu gani Mungu amekugawia. Ni kutu gani unamzalishia? Tunapaswa kuwa watu wa kumzalia matunda! Mungu ametujalia na vitu ambavyo vinaweza kuletea utukufu na kuuzidisha ufalme wake. Basi na tutumie yale aliyotujalia!

25:30 Na mtumwa yule asiyefaa, mtupeni mbali katika giza la nje; ndiko kutakuwako kilio na kusaga meno.

2 Kor.5:10 - “Kwa maana imetupasa sisi sote kudhihirishwa mbele ya kiti cha hukumu cha Kristo, ili kila mtu apokee ijara ya mambo aliyotenda kwa mwili, kadiri alivyotenda, kwamba ni mema au mabaya.”

Asiyefaa = asiyezalisha. (Linga. 24:51; 13:42,50; 22:13. Mifano hii huonyesha matokeo ya kupokea thawabu na hukumu. Tunasubiri kuja kuwajibika).

25:31 Hapo atakapokuja Mwana wa Adamu katika utukufu wake, na malaika watakatifu wote pamoja naye, ndipo atakapoketi katika kiti cha utukufu wake;

Huu ni mwanzo wa sehemu ya mwisho ya kujiandaa: *matokeo ya mtu kujiandaa*. “Atakuja pamoja na malaika wa uweza wake, wakilipiza kisasi.” 2 Thes.1:7.

Kiti cha utukufu. Atakuja na kuketi katika kiti chake cha enzi kwa kusudi la hukumu. Katika Yoh.19:13 Pilato alipokuwa akiamua juu ya Yesu, aliketi chini. Watasimama kusikia ushahidi, na kisha kuketi kutoa hukumu. Jambo hili ni wazi katika mst.32.

25:32 Na mataifa yote watakusanyika mbele zake; naye atawabagua kama vile mchungaji abaguavyo kondoo na mbuzi;

Mataifa yamekusanyika kwa ajili ya hukumu yao wakibaguliwa (linga. juya Math.13:47, 48; ngano na magugu - Math.13:30).

Katika Palestina kondoo na mbuzi huchungwa pamoja, lakini wakati maalum (kulingana na matakwa ya mchungaji) hubaguliwa hutendeka. Kwa hiyo tunaona tena mfano wa watu wabaya na wema wakiwa pamoja hadi hukumu.

25:33 Ataweka kondoo mkono wake wa kuume, na mbuzi mkono wake wa kushoto.

Kulia ni mahali sahihi. Yesu ameketi upande wa kulia wa Mungu - Ebr.12:2. Kushoto ni mahali pasipofaa.

25:34 Kisha mfalme atawaambia wale walioko mkono wake wa kuume, Njoni, mliobariki na Baba yangu, urithini ufalme mliowekewa tayari tangu kuubwa ulimwengu;

Ana jambo la kusema kwao walio kulia: Njoni - hapa tunaona mwaliko. Wanakaribia kupokea thawabu. Wako mahali pazuri kwa sababu Baba ameyashuhudia maisha yao, ibada, kujitoa kwao.

Urithini. Wazo la kupata kitu kutoka kwa mtu mwingine. 1 Pet.1:4 urithi wetu umetajwa kuwa usioharibiki, usio na uchafu, usionyauka.” Watarithi “ufalme.” Je, fungu hili linazungumzia kanisa? Je, watarithi kanisa? Hapana. Hapa ni mfano mwingine ambapo ufalme umetajwa lakini hauhusu kanisa. Lazima kila fungu lijadiliwe kwa kujitegemea na kuruhusu mazingira kuamua ikiwa neno “ufalme” linahusu kanisa au utawala wa Mungu kwa ujumla.

Msingi wa ulimwengu. Katika Yoh.14:1-3 tunaona kwamba mbinguni ni mahali palipoandaliwa kwa ajili ya watu waliojiandaa. Hili linaonyesha kusudi la Mungu la kuwapa thawabu wenye haki hata kabla hajachukua hatua za uumbaji. Sababu ya kurithi, imetolewa mst. 35ff.

25:35 Kwa maana nilikuwa na njaa, mkanipa chakula; nalikuwa na kiu, mkaninywesha; nalikuwa mgeni, mkanikaribisha;

Yesu anataja aina 6 ya mambo ya kumtumikia. Wengine ni wagonjwa kimwili. Wengine wamefungukiwa na chakula na kinywaji. Watu hawa waliyashughulikia mahitaji ya Bwana,

lakini hawakuitambua huduma waliyoifanya. Hawakutambua kwamba walikuwa wakimhudumia Yesu. Yesu anajibu katika mst. 40, “Kadiri mlivyomtendea mmojawapo wa hao ndugu zangu walio wadogo, mlinitendea mimi.” Bila kufikiria kwamba walimhudumia Yesu. Nikimsaidia mtu mwenye njaa chakula, ni sawa na kumsaidia Yesu chakula.

Kuna watu wanaodai kuwa ni wenye haki, watu wa kiroho lakini hawasaidii watu wengine. Lakini ikiwa Yesu angekuwa hapa wangeliveza kumsaidia. Wengi wetu hatuna vitu au mali nyingi, lakini tulichonacho kichache tungeligawa pengine kwa ukarimu kwa Yesu ikiwa angelikuja kuishi pamoja nasi. Yesu anasema kwamba kuwatumikia wengine ni sawa na kumtumikia yeye. Yohana anatueleza kwamba hatuwezi kumpenda Mungu ikiwa hatuwapendi watu wengine (1 Yoh.4:19-20).

25:36 Nilikuwa uchi, mkanivika nalikuwa mgonjwa, mkaja kunitazama; nalikuwa kifungoni, mkanijia.

25:37 Ndipo wenye haki watakapomjibu, wakisema, Bwana, ni lini tulipokuona una njaa, tukakulisha, au una kiu tukakunywesha?

25:38 Tena ni lini tulipokuona u mgeni, tukakukaribisha, au u uchi, tukakuvika?

25:39 Ni lini tena tulipokuona u mgonjwa, au kifungoni, tukakujia?

25:40 Na mfalme atajibu, akiwaambia, Amin, nawaambia, kadiri mlivyomtendea mmojawapo wa hao ndugu zangu walio wadogo, mlinitendea mimi.

25:41 Kisha atawaambia na wale walio mkono wake wa kushoto, Ondokeni kwangu, mliolaaniwa, mwende katika moto wa milele, aliwekewa tayari Ibilisi na malaika wake

Mungu ameandaa mahali kwa ajili ya Ibilisi na malaika zake (linga. Ufu.12:9; 19:20). Yesu sasa anatoa mfano kwa watu wasio wasaidia watu wengine. Moto wa milele umewekwa kwa ajili yao. Adhabu ya milele itakayotolewa ambayo Mungu ameiweka tangu awali imefundishwa hapa wazi wazi. Walimtumikia shetani katika maisha haya, na watakuwa pamoja naye milele katika maisha yajayo. Sababu ya kupokea hukumu hii imetolewa katika mistari inayofuata:

25:42 Kwa maana nalikuwa na njaa, msinipe chakula; nalikuwa na kiu, msininyweshe;

Waliacha kuwatendea watu na, kwa kufanya hivyo, waliacha kumtendea Yesu.

25:43 Nalikuwa mgeni, msinikaribishe; nalikuwa uchi, msinivike; nalikuwa mgonjwa, na kifungoni, msije kunitazama.

Katika Mdo. 9:4 Sauli alishutumiwa kwa kumwuudhi Yesu, ingawa haswa, alikuwa akiwatesa wanafunzi wake Yesu. Mstari huu unatusaidia kama mfano wa kile Yesu anachofundisha hapa. Hawakumtambua Bwana katika mahitaji ya watu. Wanakana dai hili alilowashutumu, kwa kuwa hawakuwahi kumwona Yesu akiwa ana njaa au na kiu au mgeni, au uchi, au mgonjwa, n.k. Kustaajabu kwao kunalingana na 7:22. Wanajaribu kujitetea kama katika 7:22 walivyofanya. Pia walimwita yeye kuwa **Bwana**.

25:44 Ndipo hao pia watajibu, wakisema, Bwana, ni lini tulipokuona wewe una njaa, au una kiu, au u mgeni, au u uchi, au u mgonjwa, au u kifungoni, tusikuhudumie?

Walitambua uweza na mamlaka yake - sasa - na siku ile ya hukumu. Hawakuwahi kumfanya yeye kuwa Bwana wao, kiongozi wao, mwenye mamlaka katika maisha yao.

25:45 Naye atawajibu, akisema, Amin, nawaambia, Kadiri msivyomtendea mmojawapo wa hao walio wadogo, hamkunitendea mimi.

25:46 Nao watakwenda zao kuingia katika adhabu ya milele; bali wenye haki watakwenda katika uzima wa milele

Wakati uzima wa milele ni kwa wenye haki, adhabu ya milele itakuwa kwa ajili ya waovu. Kubaguliwa na hukumu ni hatua ya mwisho! Juu ya mambo yote mtu anayoweza kutarajia iwe kwa habari ya mbinguni kujifunza kinachookoa na kinachohukumu mtu, si jambo la ajabu kujifunza kwamba ni...kutumika tu? Hata hivyo, hatutakiwi kuweka mkazo katika fungu hili na kuacha mengine juu ya jinsi ya kufanya ili tupate kuokoka.

Kila mmoja atayesimama mbele ya kiti cha hukumu cha Mungu siku ya hukumu atakuwa na wajibu muhimu na mali alizopewa kutekeleza mambo hayo sita; wengine kiwango kidogo kuliko wengine, walakini hata maskini kabisa wanaweza kutoa kikombe cha maji, au kutembelea wagonjwa. Yesu hahitaji mtu yeyote kitu asicho na uwezo nacho. Matendo ya Mkristo si tu pekee yanayostahili wokovu. Tutahukumiwa sawasawa na jinsi tulivyofanya na hivyo basi, kwa urahisi, ni wajibu wetu kutenda mambo ambayo Mungu anatutaka tufanye. Kama tunampenda, basi tutashika amri zake. Iwapo tutahukumiwa ni kwa sababu hatukumpenda yeye. Siku hizi Amerika, serikali hutoa wanachohitaji watu maskini; chakula, nguo, nyumba, madawa, n.k. Utaratibu huo hauondoi wajibu wa Wakristo kutii maagizo ya Kristo kutafuta, na kuona njia za kumtumikia mwanadamu mwingine - hasa walio nyumbani mwa Mungu. (Linga. Gal.6:10).

SURA 26

**26:1 Ikawa Yesu alipomaliza maneno hayo yote, aliwaambia wanafunzi wake,
26:2 Mnajua ya kuwa baada ya siku mbili itakuwa Pasaka, na Mwana wa Adamu atasalitiwa asulibiwe**

Pasaka iliangukia siku ya 14 ya Nisani (March/April).

Sehemu ya mateso hii ya #7.

26:3 Wakati ule wakuu wa makuhani, na wazee wa watu, wakakusanyika katika behewa ya Kuhani Mkuu, jina lake Kayafa;

Kayafa alikuwa mkwewe na mrithi wa Anasi. Aliteuliwa kuwa kuhani mkuu na Gratiani, ambaye alikuwa liwali aliyemtangulia Pilato. Alikuwa na nafasi kama aliyokuwa nayo Pilato. Kayafa alishika nafasi kutoka 18-36 B.K.

Katika Agano Kale mtu mmoja alitumika wakati mmoja; na ofisi ilirithiwa, na ilikuwa kwa maisha yake yote. Hata hivyo katika Agano Jipya viongozi wa Kirumi walijitwalia madaraka ya kumteua kuhani mkuu kwa akili zao. Kati ya 37 K.K. na 67 B.K. kulikuwa na watu ishirini na nane waliokalia ofisi ya kuhani mkuu. Kayafa ni mmoja wao. Watu hawa walitaka kumpatia Kayafa wajibu wake, lakini pia hawakutaka aache wa Anasi. Ndio maana wote wamehusika katika kuhukumu. Kayafa alitambuliwa kama kuhani mkuu na Warumi.

26:4 Wakafanya shauri pamoja, ili wamkamate Yesu kwa hila na kumwua.

Hakuna shaka walikuwa na jambo moja tu akilini. Hata hivyo, waliogopa makutano. Basi walitaka mambo yao yawe ya siri, bila watu kufahamu.

26:5 Lakini wakasema, Isiwe wakati wa sikukuu, isije ikatokea ghasia katika watu.

Walitambua kwamba wasingemkamata siku ya Pasaka kwa sababu ya namna watu walivyo mwoona Yesu. Sherehe zilikwisha kwa siku nane na watu wengi wakiwa wamekusanyika, wakati huo ulikuwa mbaya.

26:6 Naye Yesu alipokuwapo Bethania katika nyumba ya Simoni mkoma,

Mkoma, kulingana na sheria, alikatazwa kuungana na watu (Law.13:45). Mawazo hapa ni kwamba Simoni alikuwa ameponywa, lakini alikuwa amejulikana bado kama “mkomo.”

26:7 Mwanamke mwenye kibweta cha marhamu ya thamani kubwa alimkaribia akaimimina kichwani pake alipoketi chakulani.

Marko, katika sura 14, anatueleza gharama yake kuwa zaidi ya dinari 300, ambazo zilikuwa kipato cha mwaka mzima. Yohana anatueleza kuwa jina lake aliitwa Mariam, na kwamba Yuda alijaribu kuzuia akitafuta sifa (Yoh.12:3-5).

Akaimimina...chakulani. Hili lilikuwa tendo la kuwakarimu wageni. Zab.23:5 -”Umenitia mafuta kichwani pangu.” Lk.7:46 ni fungu linalolingana.

**26:8 Wanafunzi wake walipoona, wakachukiwa, wakasema, ni wa nini upotevu huu?
26:9 Maana marhamu hii ingaliweza kuuzwa kwa fedha nyingi wakapewa maskini.**

Yuda hakuwa hasa akitaka kuwapa maskini fesha hizo.

26:10 Yesu akatambua akawaambia, Mbona mnamtaabisha mwanamke? Maana ni kazi njema aliyonitendea mimi.

Anawaambia hao waliofikiri ni kupoteza fedha. Alionyesha upendo, imani, kutokuwa mchoyo. Yesu alistahili kupewa heshima, na mwanamke huyu ni kati ya wachache wenye kuelewa hilo. Hata wanafunzi hawaelewi hilo.

26:11 Kwa maana siku zote mnao maskini pamoja nanyi; lakini mimi hamnami siku zote.

Kumb.15:11 anazungumzia maskini, wamekuwepo daima katika jamii, na fursa ya kuwasaidia. Anajibu mst. 9. “Kwa maana maskini mnao siku zote pamoja nanyi; lakini mimi hamko pamoja nami.” Fursa hii ilikuwa kwake ya kipekee kufanyia Bwana, na akaitumia. Yesu akamsifia kwa ajili ya hilo.

26:12 Maana kwa kunimwagia mwili wangu marhamu hiyo, ametenda hivyo ili kuniweka tayari kwa maziko yangu.

Kama vile mwili mfu unavyoandaliwa kwa ajili ya mazishi - hupakwa na kuviringishwa nguo - Yesu anatumia kitendo alichokifanya mwanamke huyo kuwa cha kumfanyia maandalizi. (Linga. Yoh.19:39-42).

Sehemu hii ya mateso ni ya #8 (tangu kukiri kwake Petro katika sura 16).

26:13 Amin, nawaambieni, Kila patakapohubiriwa Injili hii katika ulimwengu wote, tendo hilo alilotenda huyu litatajwa pia kwa kumbukumbu lake.

Atasifiwa kwa ajili ya mfano wake bora wa kutoa sadaka na kutokuwa na uchoyo. Hakika injili imehusisha alichofanya mwanamke huyo.

26:14 Wakati huo mmoja wa wale Thenashara, jina lake Yuda Iskariote, aliwaendea wakuu wa makuhani,

Angalia hila za Yuda kwa kulinganisha kutoa, bila choyo, Mariamu alitenda. Moja ya jambo baya katika huduma yake Yesu ni kwamba alikuwa miongoni mwake naye atakayemsaliti.

26:15 Akasema, ni nini mtakachonipa, nami nitawasaliti kwenu? Wakampimia vipande thelathini vya fedha.

Haya yalikuwa malipo kwa ajili ya mtumwa aliyejeruhiwa (Kut.21:32; linga. Zaka.11:12). Maelezo ya Yuda yalikuwa sawa kabisa na jinsi wakuu hawa waliyohitaji. Yuda angelijua njia na tabia za Yesu, na angeliweza kuwaongoza kufika sehemu mbalimbali za siri ambazo Yesu alikwenda pamoja na wanafunzi wake - Yoh.18:2.

26:16 Tokea wakati huo akawa akitafuta nafasi apate kumsaliti.

26:17 Hata siku ya kwanza ya mikate isiyotiwa chachu, wanafunzi wake wakamwendea Yesu, wakamwambia, ni wapi utakapo tukwandalie uile Pasaka?

Pasaka ilisherehekewa usiku mmoja, na siku saba zilizofuata zilikuwa za mikate isiyotiwa chachu.

26:18 Akasema, enendeni mjini kwa mtu fulani, mkamwambie, Mwalimu asema, majira yangu ni karibu; kwako nitafanya Pasaka pamoja na wanafunzi wangu.

“Muda wangu umekaribia” ni fungu la msingi sana katika Yohana. Inadhihirisha kwamba Yesu anajua kwamba alikuja duniani kufa, na sasa kifo chake kimekaribia.

Nitaifanya...pamoja na wanafunzi wake. Mtu asiyetajwa jina lake huyo ana vitu (vifaa alivyokuwa navyo) vya kutoa, na anapenda kutoa kwa Yesu kutumia nyumba yake kwa ajili ya chakula cha Pasaka.

26:19 Wanafunzi wakafanya kama Yesu alivyowagiza, wakaiandaa Pasaka.

Yesu aliyowaambia kufanya jambo, wanafunzi wakalifanya! (Je, sisi tunaitika mara?) Maandalizi ya Pasaka yanaweza kuonekana katika Mishnah, Pesachim 1:1; 4:1; 10:1ff.

26:20 Basi kulipokuwa jioni aliketi chakulani pamoja na wale wanafunzi.

Kusanyiko hili lilikuwa tu kwa Yesu na mitume wake kumi na wawili.

26:21 Nao walipokuwa wakila, alisema, amin, nawaambia, mmoja wenu atanisaliti.

Pasaka ilisherehekewa kukumbuka malaika wa Mungu alivyoruka nyumba zilizokuwa na damu katika miimo ya milango yao. Wakati mitume na Yesu wanafikiria kuhusu wokovu wa Mungu toka katika utumwa, Yuda anafikiria kumpeleka Yesu utumwani.

26:22 Wakahuzunika sana, wakaanza kuuliza mmoja mmoja, ni mimi, Bwana?

Wanafikiri mioyoni mwao kwamba hawawezi kamwe kufanya jambo ovu kama hilo.

26:23 Akajibu akasema, yeye aliyetia mkono wake pamoja nami katika kikombe, ndiye atakayenisaliti.

“Aliyetia mkono wake pamoja nami katika kombe” sawa na neno “aliyebatiza.” Kuchovya, kutia mkono ndani ya bakuli. Katika ulimwengu wa Mashariki watu walichovya mkate katika bakuri, na kumsaliti mtu unayekula naye inadhihirisha ugumu wa moyo, kwa sababu chakula kinaonyesha ushirikiano wa pamoja, upendo, na undugu katika kushiriki bakuli moja.

26:24 Mwana wa Adamu aenda zake, kama alivyoandikiwa; lakini ole wake mtu yule ambaye amsaliti Mwana wa Adamu! Ingekuwa heri kwake mtu yule kama asingelizaliwa.

Hata ingawa Agano la Kale lilitabiri kwamba mtu mmoja angemsaliti Yesu, halikumaanisha kwamba msaliti huyo hatawajibika kwa kitendo chake.

26:25 Yuda, yule mwenye kumsaliti akajibu, akasema, ni mimi, Rabi? Akamwambia, wewe wasema.

Yesu anajibu kwa kuafiki. Wanafunzi wengine wanaonekana kutoelewa kilichokuwa kikiendelea. Yuda anastaajabu kabisa kwa mambo yanayoendelea kwa sababu haamini anayokwenda kufanya kuwa mabaya. Yesu anapotumia neno “kunisaliti” katika mst. 24, Yuda wala hakufikiria kwamba alikuwa akisemwa yeye. Alitambua kwamba kuna jambo alikuwa akifanya, lakini hakufikiria kwamba jambo hilo lilikuwa ni kumsaliti.

26:26 Nao walipokuwa wakila Yesu alitwaa mkate, akabariki, akaumega, akawapa wanafunzi wake akasema, twaeni mle; huu ndio mwili wangu.

Mwana wa Mungu alitambua wapi baraka zilikuwa zikitoka. Kama kawaida ya maisha yake, alitoa shukrani.

Neno lililotumika hapa ni “metonymy”, lugha ya picha akilenga kitu fulani badala kingine. Mkate si mwili halisi wa Kristo, bali unasimamia *badala* yake.

26:27 Akakitwaa kikombe, akashukuru, akawapa, akisema, nyweni nyote katika hiki;

Aliwaita wote washiriki. Je, ni pamoja na Yuda? Hatujui hakika. Pengine alikuwa amendoka tayari (linga. Yoh.13:26-30).

Mathayo anaandika kwamba Yesu alichukua **kikombe**. Hakuna jambo la msingi juu ya chombo hiki. Kwa maoni tu kilikuwa moja ya vikombe vinne vilivyotumika kipindi cha chakula cha Pasaka.

26:28 Kwa maana hii ndiyo damu yangu ya Agano, imwagikayo kwa ajili ya wengi kwa ondoleo la dhambi.

Damu ya Yesu ilimwagwa kwa kusudi maalum - “msamaha wa dhambi” (linga. Efe.1:7; Mdo.2:38; 22:16). Damu hii ilimwagwa kwa ajili ya wengi - msemu unaoweza kumaanisha:

1. Watu wengi wanaoishi,
2. Wengi ambao watachukua fursa ya kutii injili,
3. Wote - kwa kuwa Biblia haiungi mkono fundisho la upatanisho kwa wachache. Yesu alimwaga damu kwa watu wote (20:28; Ebra.2:9; 2 Kor.5:14,15).

Damu ya agano. “Agano” ni neno la Kibiblia lenye maana kimsingi. Agano ni mapatano au mkataba baina ya watu wawili au zaidi. Damu hutia muhuri, au huakiki, agano tulilonalo na Bwana. Pasipo damu agano haliweza kuwepo. Hakuna njia nyingine ya sisi kuwa na uhusiano na Mungu bila ya Yesu kumwaga damu yake (Ebr.9:15-22).

26:29 Lakini nawaambieni, sitakunywa kabisa tangu sasa uzao huu wa mzabibu, hata siku ile nitakapokunywa mpya pamoja nanyi katika ufalme wa Baba yangu.

Anarejea katika meza ya chakula cha Masihi (Isa.25). Anawatia moyo kwamba siku moja watafurahia mahusiano ya kudumu. Ni katika ufalme wa nani watakunywa? **Ufalme wa Baba yake**. Hapa hapahusu kanisa, bali mbinguni. Mara kwa mara mtu atatoa sala katika meza ya Bwana na kusema kwamba mzao wa mzabibu “unasimama, au ni badala ya,” damu ya Yesu. Wazo la Katoliki la kuwa mzao wa mzabibu unageuka kuwa damu halisi ya Kristo (baada ya kubariki). Lakini Yesu anasema “hii ni damu yangu” na pia anataja kuwa “mzao wa mzabibu.” Mzao wa mzabibu haukugeuka kuwa damu yake. Siyo damu halisi ya Yesu, bali inawakilisha damu ile.

***Angalia makala: “*Kusudi la Chakula cha Bwana.*”

26:30 Nao walipokwisha kuimba, wakatoka nje kwenda mlima wa Mizeituni.

Kuimba nyimbo ilikuwa desturi wakishakunywa kikombe cha nne wakati wa chakula cha Pasaka.

26:31 Ndipo Yesu akawaambia, ninyi nyote mtachukizwa kwa ajili yangu usiku huu kwa kuwa imeandikwa, Nitampiga mchungaji, na kondoo wa kundi watatawanyika.

Linga. Zaka.13:7. Yesu amehuzunika kwa sababu baadhi yao watachukizwa kwa ajili yake, lakini hilo halina maana kwamba walikata tamaa. Alikuwa na imani kubwa katika mitume ambao walikuwa pamoja naye kwa miaka mitatu, na ingawa walichukizwa - na wangechukizwa tena, angewasamehe.

26:32 Lakini baada ya kufufuka kwangu nitawatanguliwa kwenda Galilaya.

Hili ni fungu #11 la mateso.

26:33 Petro akajibu, akamwambia, wajapochukizwa wote kwa ajili yako, mimi sitachukizwa kamwe.

Petro kwa ujasiri anadai angekuwa tofauti na wengine.

26:34 Yesu akamwambia, amin, nakwambia, usiku huu kabla ya kuwika jogoo, utanikana mara tatu.

Kabla ya usiku, Petro atakuwa amemkana Yesu mara tatu.

26:35 Petro akamwambia, ijaponipasa kufa nawe, sitakukana kamwe. Na wanafunzi wote wakasema vivyo hivyo.

Petro hakuwa mwoga kamwe, wala hakuwa mtu mwenye wasiwasi. Petro alijiandaa kwa vita, kufia katika mapambano makali; akifa wakati akipambana kwa ajili ya Bwana, akisaidia kuutwaa ufalme.

26:36 Kisha Yesu akaenda nao mpaka bustani iitwayo Gethsemani, akawaambia wanafunzi wake, ketini hapa, hata niende kule nikaombe.

“*Geth*” ni neno la Kiyunani “kinu cha kusindika”, na “*semane*” ni neno lenye maana “shamba la mizeituni.” Yesu anakwenda hapo kusali.

26:37 Akamchukua Petro na wale wana wawili wa Zebedayo, akaanza kuhuzunika na kusunoneka.

Wana wa Zebedayo ni Yakobo na Yohana. Yesu hakika ni mwanadamu, na ni mtu wa huzuni.

Kuhuzunika maana yake alifikiri mno na alifadhaishwa moyoni.

26:38 Ndipo akawaambia, roho yangu inahuzuni nyingi kiasi cha kufa; kaeni hapa mkeshe pamoja nami.

Alitaka wajihadhari, wawe makini, kuwa macho. “Mkeshe pamoja nami”, si kwa sababu nyingine isipokuwa kupata msaada kiroho. Hawatambui hata ni kitu gani wanatakiwa wakeshe kwacho, pengine Petro alikuwa akifikiri kuhusu jeshi.

Huzuni...kufa hayatokei haya msalabani, bali huzuni iliyokuwa mst.37. Lk.22:41-44 ndipo panapozungumzia kuhusu jambo hilo.

26:39 Akaendelea mbele kidogo, akaanguka kifulifuli, akaomba, akisema, Baba yangu, ikiwezekana, kikombe hiki kiniepuke; walakini si kama nitakavyo mimi, bali kama utakavyo wewe,

Kufikia hapa Yesu anafikiria kama kungekuwa na njia nyingine ya mpango wa Mungu ili utekelezwe.

Ikiwezekana...lakini mapenzi yako. Hazungumzii kuwa Mungu anaweza au hana uwezo, bali ikiwezekana, katika kutimiza mpango wako, kikombe hiki kiniepuke? Katika Math.20:21,22 Yakobo na Yohana walimwendea wakitaka kuketi mmoja kulia na mwingine kushoto katika ufalme. Yesu aliwauliza kama wanaweza kunywa “kikombe” chake. hiki ndicho kikombe Yesu alikuwa akizungumzia; mateso. Yesu alipendelea asingekunywa kikombe hicho, walakini alitaka ayafanye mapenzi ya Baba yake, na kupitia kifo ambacho kilikuwa mbele zake. Tabia zetu zingelikuwa kwa mfano wa Yesu. Anachotaka Mungu ni muhimu sana kuliko tunachotaka (linga.Gal.2:20; Efe.2:1; Fil.2:5-8, 13; Ebr.5:8-9).

Ebr.12:1-13 Yesu alistahimili msalaba. Sasa ni wakati wetu kukimbia mbio, na kuweka kando kila dhambi ituzingayo kwa upesi.

Hili ni fungu la #12 la mateso.

26:40 Akawajia wale wanafunzi, akawakuta wamelala, akamwambia Petro, je! Hamkuweza kukesha pamoja nami hata saa moja?

Petro ambaye muda si mrefu alijisifia kuwa mwaminifu kwa Yesu, hakuweza hata kukaa macho kwa saa moja tu! Inawezekana hili lilimlelea Yesu ajisikie “upweke” Yesu lazima anajisikia kama inavyoonekana katika usemi wake, “Mbona Umeniacha?” Alihitaji faraja haswa kutoka kwa marafiki zake, na hawakubaki macho hata kumfariji.

Rum.7:14ff. Wakati mwingine tunatumia neno “mwili” kama udhuru wa kutofanya mapenzi ya Mungu. Yesu aliushinda mwili, na akautawala. Hakuruhusu umtawale.

26:41 Kesheni, mwombe, msije mkaingia majaribuni, roho i radhi, lakini mwili ni dhaifu.

Rum.7:14ff. Wakati mwingine tunatumia “mwili” kama udhuru wa kutokutenda mapenzi ya Mungu. Yesu aliushinda mwili, na kuutawala. Hakuruhusu umtawale.

26:42 Akaenda tena mara ya pili, akaomba, akisema, Baba yangu, ikiwa haiwezekani kikombe hiki kiniepuke nisipokunywa, mapenzi yako yatimizwe.

Yesu yu karibu na kukata tamaa muda huu, alikuwa anatambua kifo chake kuwa ni lazima. Tunatakiwa kutambua uweza wa Yesu anaoudhihirisha. Angesema, “Inatosha yaani inatosha!” angeita jeshi la malaika. Upendo kwa wanadamu ndio uliomfanya aende msalabani. Hakika hili **haliwezekani** kutokutendeka - hakuna njia nyingine.

26:43 Akaja tena, akawakuta wamelala; maana macho yao yamekuwa mazito.

Amedhoofu kimwili na kiakili. Ni jambo gumu kwao kubakia macho.

26:44 Akawaacha tena, akaenda, akaomba mara ya tatu, akisema maneno yale yale.

Mara tatu Yesu aliomba. Mara tatu alikataliwa. Kama Mungu hawezi kubadilisha mpango wake kwa mwanawe mpendwa wa pekee, je kwangu mimi na wewe.

26:45 Kisha akawajia wanafunzi wake, akawambia, laleni sasa, mpumzike, tazama, saa imekaribia, na Mwana wa Adamu anatiwa katika mikono ya wenye dhambi.

Wakati umefika. Kusalitiwa kumekaribia. Kutimia kwa maandiko kama Isa.52-53 ku- karibu kutimia.

26:46 Ondokeni, twende zetuni! Tazama, yule anayenisaliti amekaribia.

Yuda amekamilisha kazi yake. Yesu ametambua kwamba wanamfuata yeye.

26:47 Basi alipokuwa katika kusema, tazama, Yuda, mmoja wa wale Thenashara akaja, na pamoja naye kundi kubwa wenye panga na marungu, wametoka kwa wakuu wa makuhani na wazee wa watu.

Tunatambua kwamba Yuda alikuwa kati ya mitume kumi na mbili, lakini Roho Mtakatifu amemvuvia Mathayo kutukumbusha mara nyingine. Ni jambo la ajabu kuona kwamba mmoja kati ya marafiki wa karibu wa Yesu anamsaliti. Yuda ni mfano mzuri kuona kwamba mtu kuwa karibu zaidi na ukweli lakini ashindwe kuuona ukweli. Pia, ukweli kwamba Yuda na usaliti wake umetajwa katika vitabu vya injili vyote, ikionyesha kuwa lilikuwa zito na lenye mvuto wa kipekee kwa waandishi kama Roho Mtakatifu alivyoona vyema kulirudia, mara kwa mara.

26:48 Na yule mwenye kumsaliti alikuwa amewapa ishara, akisema, nitakayembusu, huyo ndiye; mkamateni.

Wanataka kuhakiki kwamba hawamkamati mtu mwingine tofauti. Wanamtaka Yesu tu. Busu nzito ya Yuda (*kataphilesen* kama kinyume cha *philesos*, kama busu rahisi) ndio ushahidi ambao wakuu walihitaji kumtambua.

26:49 Mara akamwendea Yesu, akasema, salaam, Rabi, akambusu.

Kuna namna mbili ya kuliangalia hili:

1. Kwa unafiki mkubwa. Yuda hakuhi upendo kwa Yesu, au
2. Amemtambua Yesu kuwa mwalimu mkuu na anamshawishi ajitangaze kwa kumlazimisha kuwa mfalme wa (duniani) Kimasihi.

26:50 Yesu akamwambia, rafiki, fanya ulilolijia. Wakaenda, wakanyosha mikono yao wakamkamata Yesu.

Ndipo walipomwendea, wakaweka mikono yao juu yake, na kumkamata. Akishakuwa ametambua yale yote ambayo Yuda aliyofanya, na anayofanya, Yesu bado anamwita “rafiki,” akikabiliana na Yuda kwa upendo. (Angalia: kila mara, katika Mathayo, Yesu anapomwita mtu fulani “rafiki”, yuko katika kutenda makosa.)

26:51 Na tazama, mmoja wao aliyekuwa pamoja na Yesu, akanyosha mkono wake, akaufuta upanga wake, akampiga mtumwa wa kuhani mkuu, akamkata sikio.

Tunatambua kutokana na kitabu cha Yohana kwamba mtumishi aliyekatawa sikio lake la kuume alitwa Marko - Yoh.18:10. Luka pia anatumia kwamba lilikuwa sikio la kuume (Lk.22:50).

26:52 Ndipo Yesu akamwambia, rudisha upanga wako mahali pake, maana wote washikao upanga wataangamia kwa upanga.

Kuzuia si jambo la msingi. Kutumia nguvu kunachochea kisasi na kutumia nguvu zaidi. Yesu anataka kuizua hali hiyo. Anaeleza hivyo kwa Pilato katika Yoh.18:36 sababu ya watumishi wake kutokupigana ni kwa kuwa ufalme wake si wa ulimwenguni hapa; si ufalme wa kidunia.

26:53 Ama wadhani ya kuwa siwezi kumsihi Baba yangu, naye ataniletea sasa hivi zaidi ya majeshi kumi na wawili wa malaika?

Majeshi ya malaika kumi na wawili ni malaika 72,000. (Jeshi moja lina watu 6,000). Pamoja na uweza ambao malaika wanao, majeshi ya Yesu hasingeshindwa kamwe.

26:54 Yatatimizwaje basi maandiko, ya kwamba hivyo ndivyo vilivyopasa kujiri?

Yesu alikuwa akitambua kusudi lake kuwa ni kutimiza unabii wa Agano la Kale. Alikuwa autoe uhai wake kwa ajili ya ukombozi wa watu wengi - Math.20:28.

26:55 Saa ile Yesu akawaambia makutano, je, mmetoka kama kumkamata mnyang'anyi wenye panga na marungu, ili kunishika? Kila siku naliketi hekaluni nikifundisha, msinikamate.

Yesu anawakemea kwa kumjia kama mtu mwenye hatia, gizani usiku. Kwa nini walimwendea namna hiyo? (Angalia wafuasi wa Shetani wanafanya kazi usiku, pia). Hawakuweza kumkamata wakati wa mchana. (Hapo awali walisema kwamba waliogopa makutano.)

26:56 Lakini haya yamekuwa, ili maandiko ya manabii yatimie, ndipo wanafunzi wote wakamwacha, wakakimbia.

Siyo tu unabii kuhusu kusulibiwa umetimia, bali unabii wote toka Musa hadi Malaki. Wote umetimia msalabani. Hayo ndiyo malaika walitamani kuyaona, 1 Pet.1:10-12; (linga. Efe.3:10-11; Kol.1:16). Yote ambayo Mungu alitaka kumtendea mwanadamu mambo mema yamedhihirika katika Yesu. Angalia pia Lk.24:44-46.

26:57 Nao waliomkata Yesu, wakampeleka kwa kuhani mkuu, waliokuwa wamekutanika waandishi na wazee.

Kufuatana na Mishnah (Sanhedrin 4:1) isipokuwa kesi imetendeka mchana, ndipo hukumu ya kifo haiwezi kutolewa. Je, hapa wanamsikiliza kwanza kuona kama kuna ushahidi wa kutosha, au wanafanya jambo lililo kinyume na sheria?

Sanhedrin ilikuwa na watu sabini na moja ikingozwa na kuhani mkuu, lakini baraza ya watu ishirini na tatu ndilo lililo hitajika kusikiliza kesi. Hawa ishirini na tatu walichaguliwa kwa makini sana! Kulikuwa na wengine miongoni mwao, kama vile Nikodem, ambao wasingunga mkono jambo hilo.

26:58 Na Petro akamfuata kwa mbali mpaka behewa ya kuhani mkuu, akaingia ndani, akaketi pamoja na watumishi, auone mwisho.

Akimfuata. Petro alikuwa akimfuata Bwana kutoka mji hadi mji, kutoka nchi upande wa Palestina, bali sasa anafuata **kwa umbali**. (Je, tunafuata kwa umbali?) Katika kitabu cha Yohana tunaona kwamba Yohana binafsi alifahamiana na kuhani, alimwona Petro na kumpitisha mlangoni - Yoh.18:15,16.

26:59 Basi wakuu wa makuhani na baraza yote wakatafuta ushuhuda wa uongo juu ya Yesu, wapate kumwua;

Wanajiandaa kutoa ushahidi wa uongo. Moja ya Amri Kumi ni “Usishuhudie uongo...”

26:60 Wasiuone wangawa walitokea mashahidi wa uongo wengi.

Ushahidi waliokuwa nao haukutosha kusababisha mashitaka waliyotaka. Kumb.19:15. Sheria ilifundisha mashahidi wawili au watatu wathibitisha jambo na kumshitaki mtu kuwa ana hatia.

26:61 Hata baadaye wawili wakatokea, wakasema huyu alisema, naweza kulivunja hekalu la Mungu na kulijenga kwa siku tatu.

Linga. Yoh.2:19. Marko 14:58 anaonyesha kulikuwa na kutokukubaliana na maelezo ambayo mashahidi hawa wawili walitoa, na ikathibitika kwamba ni mashahidi wa uongo. Mashahidi wa uongo walitakiwa wauawe, hivyo basi Sanhedrin inawezekana ilifanya jambo fulani kuwashawishi washuhudie uongo (wakihatarisha maisha yao wenyewe).

26:62 Kisha kuhani mkuu akasimama akamwambia, hujibu neno? Hao wanakushuhudia nini?

Kwa kupenda kwake kufanya mapenzi ya Mungu, ameamua kutojitetea yeye mwenyewe.

26:63 Lakini, Yesu akanyamaza. Kuhani mkuu akamwambia, nakwapisha kwa Mungu aliye hai, utwambie kama wewe ndiwe Kristo, Mwana wa Mungu.

Mathayo ameeleza tayari kwamba Yesu angemshida kila mtu. Angeweza kujibu yeye binafsi mambo hayo. Kunyamaza kwake ni kwa sababu alikusudia kwenda msalabani. Tunatambua kwamba Yesu aliomba ili aweze kuepuka hilo, na aliweza kujilinda mwenyewe, lakini sasa hakuweza kufanya hivyo. Huo ndio upendo kwa vitendo. “Wala hakufunua kinywa chake...kama mwana-kondoo apelekwaye machinjoni...kondoo anyamazavyo mbele yao wakatao manyoya...” Isa.53:7.

26:64 Yesu akamwambia, wewe umesema; lakini nawaambieni, tangu sasa mtamwona Mwana wa Adamu ameketi mkono wa kuume wa nguvu, akija juu ya mawingu ya mbinguni.

Anamwapisha Yesu atoe jibu moja kwa moja kulingana na swali. Yesu hajitambulishi mwenyewe kutokana na fikra zao za kutomtambua Masihi, bali kama Mwana wa Adamu katika Danieli; ambaye ndiye atakaye hukumu baadaye watu wote.

Mwana wa Adamu akiketi mkono wa kuume wa nguvu. Yesu ametajwa kuwa wa mbinguni katika mafungu mawili ya Agano la Kale:

Zab.110:1 Akiketi mkono wa kuume wa nguvu.

Dan.7:13 Akija pamoja na mawingu kutoka mbinguni. Mawingu pia yakitumika katika mazingira ya hukumu.

26:65 Ndipo kuhani mkuu akararua mavazi yake, akasema, amekufuru; mna haja gani tena ya ushahidi? Tazameni, sasa mmesikia hiyo kufuru yake.

Kusingelikuwa na haja ya ushahidi mwingine. Chini ya Sheria ya Musa kukufuru mshahara wake ni kifo (Law.24:10-16; linga. Sanhedrin 7:4-5).

26:66 Mwaonaje ninyi? Wakajibu, wakasema, imempasa kuuawa.

Ujinga wa mahakama hii umeonekana hapa. Hakuna jambo lolote alilofanya linalostahili kifo. Ni wazi kwamba haya yalikuwa yamepagwa mapema.

26:67 Ndipo wakamtemea mate ya uso, wakampiga makonde; wengine wakampiga makofi.

Haya yalikuwa mambo ya kumdhalilisha haswa. Yamebakia hata leo. Angalia Hes.12:14; Kumb.25:9; Isa.50:6.

26:68 Wakisema, ewe Kristo, tufumbulie; ni nani aliye kupiga?

Walijumuisha madhalilisho yao pamoja na dhihaka na kumpinga.

26:69 Na Petro alikuwa ameketi nje behewani, kijakazi mmoja akamwendea, akasema, wewe nawe ulikuwapo pamoja na Yesu wa Galilaya.

Wakati Yesu amekwisha kupigwa na kutendewa mabaya. Petro alikuwa ameketi nje, asijue kilichokuwa kikiendelea ndani ya kuta mahali pa kuhani mkuu.

26:70 Akakana mbele ya wote, akisema, sijui usemalo.

Alikana mbele ya watu “wote.” Kundi zima la watu lilishuhudia alichosema Petro.

26:71 Naye alipotoka nje hata ukumbini, mwanamke mwingine alimwona, akawaambia watu waliokuwa huko, huyu alikuwapo pamoja na Yesu wa Nazareti.

26:72 Akakana tena kwa kiapo, simjui mtu huyu.

Katika hali ya kukata tamaa Petro anajisikia kuzidisha kukana kwake. Basi anakana kwa kuapa, au kutoa ahadi nzito - kwamba hamjui Yesu.

26:73 Punde kidogo, wale waliohudhuria wakamwendea, wakamwambia Petro, hakika nawe u mmoja wao; kwa sababu hata usemi wako wakutambulisha.

Tafsiri ya (Revised Standard Version) inasomeka, “Usemi wako unakushuhudia.” Lugha ya Kaskazini (Galilaya) ilikuwa tofauti na lugha ya kawaida ya Judea.

26:74 Ndipo akaanza kulaani na kuapa akisema, simjui mtu huyu. Na mara akawika jogoo.

Kwa nini Petro alifanya hivi? Je, alikuwa mwonga? Hapana. Pengine alikarahishwa, fadhaishwa, vunjwa moyo, changanyikiwa. Alitenda dhambi kwa namna mbalimbali:

1. Kukana kwake,
2. Alilaani na kuapa, na kisha kudanganya,
3. Lugha yake katika mst. 74. Kulaani, kuapa (kutangaza laani juu yake kama anasema uongo).

26:75 Petro akalikumbuka lile neno la Yesu alilolisema, kabla ya kuwika jogoo, utanikana mara tatu. Akatoka nje, akalia kwa majonzi.

Alikumbuka jinsi Yesu alivyosema. Mara tatu alipata fursa ya kukiri, lakini kila wakati alimdhaliisha Bwana wake.

SURA 27

27:1 Na ilipokuwa asubuhi, wakuu wa makuhani wote na wazee wa watu wakafanya shauri juu ya Yesu, wapate kumwua;

Sasa kundi zima la Sanhedrin, watu sabini na moja, wamejikusanya pamoja ili kufanya shauri la kumwua Yesu.

27:2 Wakamfunga, wakamchukua, wakampeleka kwa Pilato aliyekuwa liwali.

Pilato, maliwali wao, wana mamlaka ya mwisho kufanya wanachotaka. Angalia kundi lililofanya mashauri pamoja: **wakuu wa makuhani** (Sanhedrin), na **wazee** (watu wazima, viongozi walioheshimika miongoni mwa jamii). Wote wanatafuta njia ya kumwua Bwana, lakini wanataka Pilato afanye “kazi” yao yote “chafu.”

27:3 Kisha Yuda, yule mwenye kumsaliti, alipoona ya kuwa amekwisha hukumiwa, alijuta, akawarudishia wakuu wa makuhani, na wazee vile vipande thelathini vya fedha, akasema, nalikosa nilipoisaliti damu isiyo na hatia.

Yuda anaona mpango wake hajafanikiwa. Hili linatoa mawazo kwamba Yuda hakutaka Yesu ahukumiwe.

27:4 Wakasema, basi, haya yatupasani sisi? Yangalie haya wewe mwenyewe.

Pengine anafikiri kwamba mambo haya mawili yatamwacha huru Yesu:

1. Kurejeza fedha, na
2. Usahahidi. Ni nani aliye bora kuliko yeye mwenyewe (mtu ambaye alikuwa jirani naye) kukiri kwamba Yesu ni mtu asiye na **hatia**?

Hawa ni viongozi wa dini ya watu ambao wanatakiwa wajali ukweli. Lakini wanajali zaidi kuhusu mamlaka.

27:5 Akavitupa vile vipande vya fedha katika hekalu, akaondoka; akaenda, akajinyonga.

Ilikuwa hakuna njia nyingine yoyote kwa Yuda “kuzitunza fedha zenye damu hizo.” aliweza kuona kwamba hapakuwa na njia ya kumwachilia Yesu kufikia hapo, hivyo Yuda anajiua mwenyewe.

Usiruhusu dhambi ikuangamize! (Somo zuri kutokana na maisha ya Yuda.) Maandiko yanatueleza kwamba Yuda alikuwa mwivi. Alishindwa kuishinda dhambi maishani mwake. Dhambi yake kubwa, hata hivyo, ndiyo haswa iliyomwangamiza yeye mwenyewe.

27:6 Wakuu wa makuhani, wakavitwaa vile vipande vya fedha, wakasema, si halali kuviweka katika sanduku la sadaka, kwa kuwa ni kima cha damu.

Ni unafiki ulioje!! Wako tayari kumwua mtu asiye na hatia, lakini wanajali kutozitumia vibaya fedha chache kwa ujanja! Wanaogopa kwamba wanaweza kunajisi hazina ya hekalu na fedha hizo ambazo wao walimplia Yuda. Wanachuja mbu na wakati huo huo kumeza ngamia (Math.23:24).

27:7 Wakafanya shauri, wakavitumia kwa kununua konde la mfinyanzi liwe mahali pa kuzika wageni.

27:8 Kwa hiyo konde lile huitwa konde la damu hata leo.

Kihistoria eneo hili linapatikana upande wa kusini katika bonde la Hinoni, karibu na kiunga cha Mto Kidroni.

27:9 Ndipo likatimia lile neno la nabii Yereimia, akisema, wakavitwaa vipande thelathini vya fedha, kima chake aliyetiwa kima, ambaye baadhi ya Waisraeli;

27:10 Wakavitumia kwa kununua konde la mfinyanzi, kama Bwana alivyoliagiza.

Mathayo analitaja fungu hili “konde la mfinyanzi” kuwa alisema Yereimia (18:23), wala si yeye au Zakaria (11:12, 13) anayetumia maneno hayo. Kutokana na waandishi wa Kiyahudi, kitabu cha Yereimia kiliwekwa cha kwanza sehemu iliyojulikana “Kitabu cha Manabii.” Pengine Mathayo hanukuu kutoka kwa mwandishi mwenyewe, bali kutoka sehemu hiyo ya gombo.

27:11 Na Yesu akasimama mbele ya liwali; liwali akamwuliza, akasema, wewe ndiwe mfalme wa Wayahudi? Yesu akamwambia, wewe wasema.

Katika Yoh.18:36 Yesu anamwambia Pilato kwamba ufalme wake si wa ulimwengu huu, lakini yeye ni Mfalme.

17:12 Lakini aliposhitakiwa na wakuu wa makuhani na wazee, hakujibu hata neno.

Viongozi wanashitaki kwa ukali. Angalia 1Pet.2:23. Kwa namna yoyote ile mashitaka haya yote hayakuwa na uhakika na ukweli, lakini yalipangwa haswa yakimchokoza Yesu aseme jambo fulani ili wamshitaki.

27:13 Ndipo Pilato akamwambia, husikii ni mambo magapi wanayokushuhudia?

Hakika jambo hili Pilato hajawahi kulishuhudia; mtu anayeshutumiwa makosa yenye adhabu ya kifo, lakini hataki hata kujitetea mwenyewe.

27:14 Asimjibu hata neno moja, hata liwali akastaajabu sana.

Yesu anatimiza unabii wa Isa.53:7. Hakujibu lolote. Mtu mwingine yeyote angejitahidi kuokoa maisha yake. Tumeona jinsi Yesu hapo awali alivyoweza kumjibu mtu yeyote. Hili linaendelea kuthibitisha jinsi alivyojitoa kwenda msalabani.

27:15 Hata wakati wa sikukuu, liwali desturi yake huwafungulia mkutano mfungwa mmoja aliyemtaka.

Lilifanyika hili ili liwali kutafuta umarufu.

27:16 Basi kulikuwa na mfungwa mashuhuri siku zile, aiiwaye Baraba.

Baraba alifungwa kwa ajili ya unyang'anyi (Yoh.18:40), uasi, na mauaji (Mk.15:7).

27:17 Basi walipokutanika, Pilato akawaambia, nataka niwafungulie yupi? Yule Baraba, au Yesu aitwaye Kristo?

Maandiko mengine ya Kiyunani yana jina “Yesu Baraba.” Pilato anawauliza wachague kati ya watu wawili wanaoitwa “Yesu.” Ni kweli anauliza mnamtaka **Yesu aitwaye Kristo**. Ni nani alimwita hivyo, isipokuwa ni Petro katika Math.16:16? Hivyo, kuna watu wengine waliomwona kwa namna hiyo. Neno “Kristo” kwa Kiebrania ni “Masihi.” Je, walitaka Pilato amwachilie Yesu?

27:18 Kwa maana alijua kwamba walimtoa kwa husuda.

Hapakuwa na shitaka la kweli aliloshitakiwa Yesu. Pilato alitambua kwamba alishutumiwa kwa ajili ya **husuda**.

27:19 Na alipokuwa ameketi juu ya kiti cha hukumu, mkewe alimpelekea ujumbe, kumwambia, usiwe na neno na yule mwenye haki; kwa sababu nimeteswa mengi leo katika ndoto kwa ajili yake.

Alipowaza akiwaza uamuzi wa kuchukua, mkewe akamtumia ujumbe. Tukio hili ni la pekee kwa Mathayo. Watu wa kale waliheshimu mno ndoto. Ndiyo maana aliona ni jambo la dharura kwake kumpelekea Pilato ujumbe.

27:20 Nao wakuu wa makuhani na wazee wakawashawishi makutano ili wamtake Baraba, na kumwangamiza Yesu.

Makuhani wakuu na wazee waliwashawishi watu wengine kufanya hivi. Watu wanaweza kushawishika kuchagua kufanya mambo mabaya. Watu hawa walishawishiwa kutomchagua Yesu. Tunaweza kufanya kama hao. Lazima tuwe makini!

27:21 Basi liwali akajibu, akawaambia, mnataka niwafungulie yupi katika hawa wawili, wakasema, Baraba.

27:22 Pilato akawaambia, basi, nimtendeje Yesu aitwaye Kristo? Wakasema wote asulibiwe.

Walitamani Yesu auawe! Jambo hili lazima lilimshangaza Pilato, kwa maana alitambua kwa uhakika jinsi Yesu alivyofahamika na makutano.

27:23 Akasema, kwani? Ni ubaya gani alioutenda? Wakazidi sana kupiga kelele, wakisema, na asulibiwe.

Makutano hawakujibu lolote kutokana na swali lake. Waliendelea kupiga kelele wakitaka damu ya Yesu.

27:24 Basi Pilato, alipoona ya kuwa, hafai lolote, bali ghasia zinazidi tu, akatwaa maji, akanawa mikono yake mbele ya makutano, akasema, mimi sina hatia katika damu ya mtu huyu mwenye haki; yangalieni haya ninyi wenyewe.

Hali linazidi kuwa mbaya. Kwa mfano huo wa kuosha mikono yake, anatangaza kwamba haoni jambo lolote la kumtenda mtu huyo.

27:25 Watu wote wakajibu wakasema, damu yake na iwe juu yetu, na juu ya watoto wetu.

Watu wamekubali wajibu Yesu kuuawa. Bila kujali hili, walipewa fursa ya kutubu (Mdo.2:37-39; 3:17). (Mdo.5:28 hawataki damu yake mikononi mwao).

27:26 Ndipo akawafungulia Baraba; na baada ya kumpiga Yesu mijeledi, akamtoa ili asulibiwe.

Kupiga mijeledi ilikuwa kawaida kabla ya kusulubiwa. Kupigwa mijeledi kwenyewe, kungeliweza kumwua mtu. Mjeledi wa ngozi aliocharazwa mtu mgongoni wenye vipande vya mifupa na vyuma mwishoni. Mtu aliinamishwa katika mhimili wa kuadhibia akiwa mikono yake amefungwa, wakiiianika ngozi kwa kadiri walivyoweza, na kisha kuchanwachanwa wakati kupigwa kulipoanza. Linaweza kueleza ni kwa nini Yesu hakuchukua muda mwingi kufa msalabani kama ilivyokuwa kwa wengine aliosulubiwa pamoja.

27:27 Ndipo askari wa liwali wakamchukua Yesu ndani ya Praitorio, wakamkusanyikia kikosi kizima.

Praitorio ni jumba la kifalme la serikali ambamo Pilato aliishi.

27:28 Wakamvua nguo, wakamvika vazi jekundu.

Walimvika mavazi ya kifalme, vazi jekundu; alivikwa, haswa, kwa kudhihakiwa.

27:29 Wakasokota vazi la miiba, wakaiweka juu ya kichwa chake, na mwanzi katika mkono wake wa kuume; wakapiga magoti mbele yake, wakamdhihaki, wakisema, Salaam, mfalme wa Wayahudi!

Mwanzi unasimamia fimbo, fimbo ya kiongozi. Taji iliundwa kutoka katika miiba yenye ncha ndefu na kali sana. Kisha wakamdhihaki na kumdharau.

27:30 Kisha wakamtemea mate, wakautoa ule mwanzi, wakampiga-pinga kichwani. 27:31 Walipokwisha kumdhihaki, wakalivua lile vazi, wakamvika mavazi yake, wakamchukua kumsulibisha.

Linga. Mk.15:16-20. Wayahudi walitoa kazi yao chafu kwa Warumi, na wakafanya kama Wayahudi walivyotaka. Jinsi gani jambo hili lilikuwa zito kwa Mungu kushuhudia! Mijelede, kudhalilishwa, kudhihaki, kumchoma na kadhalika. Mungu aliruhusu dhihaka hii itendeke yote ni kwa ajili ya upendo (linga. Yoh.3:16).

27:32 Hata walipokuwa wakitoka, wakamwona mtu Mkirene, Jina lake Simoni; huyu wakamshurutisha auchukue msalaba wake.

Yohana 19:17 pekee ndiye anaandika kwamba Yesu alibeba msalaba wake, na hakuna maandiko yanayosema kwamba alianguka kwa sababu ya kulemewa na uzito. Marko 15:21 anaandika majina ya wana wa Simoni. Sababu ni kwamba alifanya hivyo kwa kuwa wasomaji waliwatambua kuwa Wakristo. Hivyo, kwa namna yoyote ile, mtu aliyebeba msalaba wa Yesu baadaye “aliubeba msalaba wake mwenyewe” akawa mwanafunzi wa Yesu, kama walivyofanya wanawe.

27:33 Na walipofika mahali paitwapo Golgota, yaani Fuvu la kichwa,

Neno “Golgota” ni la Kiarami, hivyo Kiyunani kinalitafsiri “Mahali pa Fuvu.” Kilatini ni “calvus” (“Calvary”) ikimaanisha “upara” au “sehemu ya kichwa.” Neno la Kilatini cranium sawa na neno la Kiyunani kranion.

27:34 Wakampa kunywa divai iliyochanganyika na nyongo; lakini alipoionja hakutaka kunywa.

Yohana anaelezea kwa maelezo mengi katika 19:28-32. Zab.69:21 ilitabiriwa hivyo.

27:35 Walipokwisha kumsulibisha, waligawa mavazi yake, walipiga kura; ili litimie neno lililonenwa na nabii, Waligawa nguo zangu kati yao, Na juu ya vazi langu walipiga kura.

Tena utimilifu wa unabii wa Agano la Kale - Zab.22:18. Nguo toka mwilini pengine ndiyo yalikuwa moja ya vitu vichache ambavyo askari wangelipwa kutokana na “kazi ya msalaba.” Chochote ambacho mtu alikuwa nacho chenye thamani, wangechukua, kupiga kula kwa masharti maalum.

27:36 Wakaketi, wakamlinda huko.

Lazima wabakie hata Yesu amekwisha kufa. Pengine walijisikia kufarijika, hivyo wakaketi. “Mlindenii” ni maneno sawa na 26:40 wanafunzi walipoombwa kukesha na Bwana.

27:37 Wakaweka juu ya kichwa chake, mashitaka yake, yaliyoandikwa HUYU NI YESU MFALME WA WAYAHUDI.

Ishara hii inaonyesha madai waliyomshitaki kinyume. Mashitaka yake si kwamba alifanya ghasia au kukufuru. Yeye alikuwa tu ni mfalme wa Wayahudi. Pilato ndiye aliyelandika maandishi hayo, ingawa Wayahudi hawakupendezwa nayo. Pilato aliyaandika na hapajatokea hata mtu mmoja mwenye kupewa cheo kama hicho tangu wakati huo. Yesu amesimama ulimwenguni sasa kwa miaka 2,000 akiwa pekee na mfalme wa mwisho wa Wayahudi.

27:38 Wakati huo huo, wanyang'nyi wawili wakasulibiwa pamoja naye, mmoja mkono wake wa kuume, na mmoja mkono wake wa kushoto.

Yesu alisulubishwa pamoja na wevi; waliokuwa wamevunja Sheria za Mungu na sheria za wanadamu (linga. Isa.53:9). Katika siku zetu, mwizi anapata “kipigo kidogo tu cha kiwiko” au huonywa kutorudia kufanya tena, lakini karne ya kwanza, mwizi alipigiliwa msalabani.

27:39 Nao waliokuwa wakipita njiani wakamtukana, wakitikisa-tikisa vichwa vyao, wakisema,

Watu wanafanya mambo ya upumbavu bila kujua.

27:40 Ewe mwenye kulivunja hekalu na kulijenga kwa siku tatu, jiokoe nafsi yako; ukiwa ndiwe Mwana wa Mungu shuka msalabani.

Linga. 26:61.

Ukiwa ndiwe Mwana wa Mungu, shuka msalabani. Watu hawa wamekuwa vipofu mno kutokana na miujiza aliyotenda hapo awali, hata kama Yesu angeshuka mbele ya watu wote hao, je wangeamini? Hapana. Mioyo yao ni migumu mno. Ikiwa walishidwa kuamini miujiza ya kwanza, wasingeliamini hata angeshuka chini.

27:41 Kadhalika na wale wakuu wa makuhani wakamdhihaki pamoja na waandishi pamoja na wazee, wakisema, aliokoa wengine, hawezi kujiokoa mwenyewe.

27:42 Yeye ni mfalme wa Israeli; na ashuke sasa msalabani, nasi tutamwamini.

Wanakosea! Siyo kwamba **hawezi kujiokoa**, bali kwamba *hatajiokoa*. Alichagua asijiokoe mwenyewe ili aokoe wengine.

27:43 Amemtegemea Mungu; na amwokoe sasa, kama anamtaka; kwa maana alisema mimi ni Mwana wa Mungu.

Mwana wa Mungu. Kama katika mst. 40 walimtukana. Lakini, wanavyomwita na kusema kuhusu yeye, hakika, ni kweli kabisa, ingawa wanafanya kwa kudhihaki.

Angalia sisitizo katika Zab.22 juu ya sehemu hii nzima.

27:44 Pia wale wanyang'anyi waliosulubishwa pamoja naye, walimshutumu vile vile.

Mwanzoni wevi wote walimdhalilisha Yesu, lakini mmoja alitambua kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu, akatubu (Lk.23:39-43).

27:45 Basi tangu saa sita palikuwa na giza juu ya nchi yote hata saa tisa.

Kuanzia saa 6 mchana hadi saa 9 kamili mchana ilikuwa giza; jambo la ajabu lisilo la kawaida. Hicho hakika ni kipindi cha giza sana katika historia ya mwanadamu. Marko anaandika kwamba walimsulubisha saa ya tatu (3:00 kamili mchana).

27:46 Na kama saa tisa, Yesu akapaza sauti yake kwa nguvu akisema, Eloh, Eloh, Lamasabakthani? Yaani, Mungu wangu, Mungu wangu mbona umeniacha?

Yesu anazungumza katika Kiarami, na Mathayo anatafsiri. Haya ni maneno pekee ambayo Mathayo na Marko wanayaandika kutoka kwa Yesu akisema akiwa msalabani. Kuna maneno saba Yesu anayasema akiwa msalabani. Luka na Yohana kila mmoja anayaandika matatu ya hayo.

27:47 Na baadhi yao waliohudhuria, waliposikia, walisema, huyu anamwita Eliya.

“Eliya” na “Eli” yanasikika karibu sawa. Eliya maana yake “Mungu wangu ni Jehovah.” Eli maana yake tu ni “Mungu wangu.”

27:48 Mara mmoja wao, akaenda mbio, akatwa sifongo akaijaza siki, akaitia juu ya mwanzi, akamnyweshwa.

Yohana 19:29 anazungumzia pia kuhusu hili. Hili ni tendo moja la wema alilotendewa alipokuwa msalabani saa za mwisho wa uhai wake.

27:49Wale wengine wakasema, Acha; na tuone kama Eliya anakuja kumwoko.

Mathayo amesema mengi kuhusu Eliya. Ni kitabu gani cha Agano la Kale kilitabiri kuhusu kuja kwa Eliya? Malaki. Wanafikiria kuja kwa Eliya, na pengine wanafikiria kwamba wangemwona akija kwa macho yao.

27:50 Naye Yesu alipokwisha kupaza sauti tena kwa nguvu akaitoa Roho yake.

Yesu anatamani kufa. Akajikabidhi mwenyewe kwa Mungu

27:51 Na tazama, pazia la hekalu likapasuka vipande viwili toka juu hata chini;nchi ikatetemeka;miamba ikapasuka;

Pazia ilitenganisha kati ya Patakatifu na Patakatifu pa Patakatifu. Kupasuka kwake kuna maanisha mambo mengi:

1. Unajisi wa mahali,
2. Kuondoka kwa Mungu kutoka mahali hapo,
3. Mwisho wa Sheria ya Kale kwa sababu hekalu na patakatifu pa patakatifu palikuwa ndio mtazamo mkuu wa Sheria ya Kale, na
4. Tunaye Yesu ambaye amepita katika pazia (Ebr.10:19-22). Damu yake hutufanyia hivyo sisi leo.

Tetemeko la ardhi lilikuwa la nguvu kubwa hata kufunua makaburi hata miamba ikapasuka.

27:52 Makaburi yakafunuka; ikainuka miili mingi ya watu waliolala;

27:53 Nao wakisha kutoka makaburini mwao, baada ya kufufuka kwake, wakauingia mji mtakatifu wakawatokea wengi.

Hapa kuna moja ya ishara kubwa iliyoambatana na kusulubiwa. Haya yote yanathibitisha kwamba Yesu ni Mungu. Biblia inayaandika ili kudhihirisha umuhimu wa yaliyotokea. Baada ya kufufuka kwake Yesu, waliofufuka waliwatokea watu wengi. Kufuatia matukio hayo yote bila shaka jambo la ajabu limetukia.

Tukio la ufufuo huo ni la pekee kwa Mathayo. Kuna maswali mengi yanajitokeza kutokana na mistari hii, (Waliishi muda gani tena? Je, walimshuhudia Yesu?), haya tuliyonayo ndiyo yaliyoandikwa.

27:54 Basi yule akida, na hao waliokuwa pamoja naye wakimlinda Yesu, walipoliona tetemeko la nchi na mambo yaliyofanyika, wakaogopa sana, wakisema, hakika huyu alikuwa Mwana wa Mungu.

Wakimlinda = wakimwangalia Yesu. Watu hawa wameona jinsi Yesu alivyopitia mambo mabaya yaliyompata. Sasa wanaona hata vitu vya asili vinaitikia katika tukio hilo la Yesu. Huyu si mtu wa kawaida tofauti na watu waliokuwa wamezoea kuwasulubisha misalabani siku zilizopita. Mtu huu alikuwa wa ajabu!

27:55 Palikuwa na wanawake wengi pale wakitazama kwa mbali, hao ndio waliomfuata Yesu toka Galilaya, na kumtumikia.

27:56 Miongoni mwao alikuwamo, Mariamu, Magdalene, na Mariamu mama yao Yakobo na Yusufu, na mama yao wana wa Zebedayo.

Waliomfuata (tena) ni wazo analolitia mkazo Mathayo. Kulikuwa na idadi kubwa ya wanawake ambao walimsaidia (**mhudumia** au mtumikia) Yesu, na waandishi wote wa injili wanasisitiza kazi zao. Hakuna mwanamke hata mmoja aliyeandikwa katika Biblia aliyempinga Yesu. Wote waliompinga walikuwa wanaume.

27:57 Hata ilipofika jioni akafika mtu tajiri wa Arimathaya, jina lake Yusufu, naye mwenyewe alikuwa mwanafunzi wa Yesu;

Angalia Lk.23:50-53; Yoh.19:38ff. Mtu huyu hasa (pamoja na Nikodemu) ni wa pekee. Yusufu ni mtu mwenye mamlaka na mwenye uwezo.

27:58 Mtu huyu alimwendea Pilato akauomba mwili wa Yesu. Ndipo Pilato akaamuru apewe.

Yusufu pia ni mtu jasiri kwa sababu amekwenda akiomba mwili wa Yesu. Kuzikwa kabla ya giza ndivyo ilivyoamuru Sheria ya Musa (Kum.21:23).

**27:59 Yusufu akautwaa mwili, akauzonga-zonga katika sanda ya kitani safi,
27:60 Akauweka katika kaburi lake jipya, alilokuwa amelichonga mwambani, akavingirisha jiwe kubwa mbele ya mlango wa kaburi, akaenda zake.**

Ni upendo wa jinsi gani alioudhihirisha! Waandishi wote wa injili wanaeleza **kaburi** hili kuwa **jipya**. Pengine hii ndiyo sababu ya kufufuka kwa mtu aliyegusa mifupa ya Elisha 2 Falm.13:20-21. Hakuna mtu atakayedai kwamba Yesu alifufuka kutokana na kugusa mifupa ya Elisha katika kaburi la zamani.

27:61 Na pale alikuwapo Mariamu Magdalene, na Mariamu wa pili, wameketi kulielekea kaburi.

Wanawake walikuwa kukamilisha mazishi ya mwili wa Yesu. Mathayo anatumieza kwamba Yusufu alileta kitani safi. Yohana anatumieza kwamba Nikodemu alitoa manemane na uudi, vyenye uzito wa pauni mia-moja. Havikufaa kutumika kimoja pasipo kingine. Kifo cha Yesu

kilisababisha “siri ya uanafunzi” kufunuliwa bayana, na utimilifu wa Isa.53:9, “...na pamoja na matajiri katika kufa kwake...”

27:62 Hata siku ya pili, ndivyo ilivyo baada ya maandalio, wakuu wa makuhani, na Mafarisayo wakamkusanyikia Pilato,

***Angalia makala: “Reckoning of the Passover”

27:63 Wakasema, bwana, tumekumbuka yule mjanja alisema, alipokuwa akali hai, baada ya siku tatu nitafufuka.

Viongozi wa Kiyahudi walikumbuka vyema unabii wa Yesu kuhusu ufufuo - ingawa hata alisema kwamba angefufuka siku ya tatu. (Kwa nini mitume hawakukumbuka???) Hata hivyo, wanataka Pilato afahamu kwamba hawaamini kabisa madai hayo; haswa, yaliyonenwa na **mjanja** huyo. (Linga.Yoh.7:12) Walakini...

27:64 Basi amuru kwamba kaburi lilindwe salama hata siku ya tatu; wasije wanafunzi wake wakamwiba, na kuwaambia watu, amefufuka katika wafu; na udanganyifu wa mwisho utapita ule wa kwanza.

Wanafikiria kwamba huenda mwili wake ukaibwa na mitume wake, hivyo basi wanachukua hatua ya kuulinda wao wenyewe. Katika kufanya hivi, hata hivyi, wanapunguza uzito wa madai yao wenyewe (baada ya kufufuka) kuwa mwili uliibiwa (Math.28:13).

Udanganyifu wa “kwanza” ulikuwa madai ya kwamba alikuwa Mwana wa Mungu. Dai la kwamba amefufuka toka kwa wafu litazidi hata ile “kazi ya udanganyifu” ya Yesu.

27:65 Pilato akawaambia, mna askari; nendeeni mkalilinde salama kadiri mjuavyo.

Pilato ameacha ulinzi wa kaburi katika ungalizi wao. Angalia, ingawa, Pilato hayuko tayari kutuma askari wake hata mmoja. Kufikia hapa hawezi kulaumiwa kwa jambo lolote lile baya linaloweza kutukia.

27:66 Wakaenda, wakalilinda kaburi salama, kwa kulitia lile jiwe muhuli, pamoja na wale askari walizi.

Kwa kuwa askari waliwekwa, na jiwe lilifunika, watatambua iwapo kuna jambo lililotukia. Katika Mathayo 16 Yesu alisema milango ya kuzimu (kaburi) visingeweza kushinda madai aliyokiri Petro kwamba ni Kristo, Mwana wa Mungu. Atakalo jaribu mtu au shetani kumzuia kaburini, hawezi kufanikiwa kamwe.

SURA 28

28:1 Hata sabato ilipokwisha, ikipambazuka siku ya kwanza ya juma, Mariamu Magdalene, na Mariamu yule wa pili, walikwenda kulitazama kaburi.

Linganisha na Marko 16. Wakati huo walipofika kaburini ni siku ya kwanza ya juma. Salome (Mk.16:1) na Yoana (Lk.24:10) wote walikwenda kaburini.

28:2 Na tazama, palikuwa na tetemeko kubwa la nchi; kwa sababu malaika wa Bwana, alishuka kutoka mbinguni, akaja akalivingirisha liwe jiwe akalikalia.

Tetemeko la nchi hiyo ilikuwa ni kazi ya Mungu. Warumi 1:4 anasema alimfufua kutoka kwa wafu.

28:3 Na sura yake ilikuwa kama umeme, na mavazi yake meupe kama theluji.

Picha hii ni ya kuvutia sana! Hakika alikuwa na uwezo mkubwa sana, akisha liondoa lile jiwe kiurahisi.

28:4 Na kwa kumwogopa wale walinzi wakatetemeka, wakawa kama wafu.

Walinzi walitetemeka kwa hofu, na kwa sababu njema! Ambapo 27:66 ametajwa mlinzi mmoja tu aliyewekwa kulinda (katika tafsiri za kiingereza), mstari huu unaonyesha kwamba Wayahudi dhahiri waliongeza angalau walinzi wengine kwa usalama zaidi. Tena, ingawa, hili lilitendeka kinyume nao, kwa maana sasa kuna watu zaidi ya wawili (na si wanafunzi wake) ambao wangeweza kushuhudia picha hiyo ya mbinguni.

28:5 Malaika akajibu, akawaambia wale wanawake, msiogope ninyi, kwa maana mnamtafuta yeye aliyesulibiwa.

Malaika anawaambia wanawake kutokuona hofu; hakuna kibaya kilichotokea katika mwili wa Yesu. Walikuja “wakimtafuta.” (Je, siku hizi wangali wanamtafuta Yesu?)

28:6 Hayupo hapa; kwani amefufuka kama alivyosema. Njoni, mpatazame mahali alipolazwa.

Hili ni tangazo la ushindi! Mara ngapi Yesu alisema kwamba angefufuka? Malaika wanahakiki kwamba Yesu amefufuka, hakika, wanathibitisha unabii wa ufufuo wake.

Wanawake wameombwa wapaone mahali mwili wake ulipolazwa. Walipata fursa ya kuwa wa kwanza kushuhudia kaburi wazi.

28:7 Nanyi nendeni mkawaambie wanafunzi wake, amefufuka katika wafu. Tazama, awatangulia kwenda Galilaya, ndiko mtakako mwona. Haya, nimekwisha kuwaambia,

Wanawake wana kazi ya kufanya: “nendeni mkawaambie wanafunzi.” Ni jinsi gani walifurahi walipoupokea ujumbe huu? Tunafahamu kutoka katika waandishi wengine wa injili kwamba wanafunzi hawakuamini, hivyo basi Yesu alijitokeza kwao. Malaika akasema, “Mtakako mwona.”

28:8 Wakaondoka upesi kutoka kaburini, kwa hofu na furaha nyingi, wkaenda mbio kuwapasha habari wanafunzi wake.

Ni jambo la kufurahisha, na la ajabu! Waliloshuhudia ni jambo kubwa na la kushangaza! Ebu fikiria jinsi walichokuwa wakifikiri akilini mwao; hofu, huzuni, kuchanganyikiwa, furaha, n.k. Ni lazima walifurahi pamoja na kutetemeka - Zab.2:11b.

28:9 Na tazama, Yesu akakutana nao, akisema, Salaam! Wakakaribia wakamshika miguu, wakamsujudia.

Hili ni *proskeneo* (abudu). Ebu fikiria juu ya kukua kwa imani yao katika Yesu! Wana ufahamu mpya wa jinsi Yesu alivyo. Walikwenda kaburini wakitarajia kuukuta mwili wake, lakini kaburi wazi limekamilisha kuelezea yale ambayo walitarajia katika Yesu. Sasa wanamwabudu! Wao (pamoja nasi) tunatakiwa kumwabudu Mungu na kumtumikia yeye peke yake (Math.4:10). Wanamwabudu Yesu kwa sababu ni Mungu.

28:10 Kisha Yesu akawaambia, msiogope; enendeni mkawaambie ndugu zangu waende Galilaya, ndiko watakako niona.

Waliambiwa hivi katika mst. 5 lakini, mst. 8, bado walikuwa na hofu. Yesu aliwambia hivyo, na malaika aliwaambia vivyo hivyo.

Mdo. 1:3 - Yesu aliwatokea kwa muda wa siku arobaini. Paulo anajadili kuonekana kwake mara kwa mara katika 1 Kor.15:3-8 kuondoa ubishi kwamba ufufuo ulikuwa umeundwa tu na mitume. Watu hawa waaminifu waliuawa wakiamini na kuhubiri kuwa Bwana alifufuka. Walikuwa na imani isiyokufa kwamba Yesu yu-hai! Alikuwa Bwana wao!

28:11 Nao wale walipokuwa wakienda, tazama, baadhi ya askari waliingia mjini wakawapasha wakuu wa makuhani habari ya mambo yote yaliyotendeka.

Maskari hawa wanahofia maisha yao. Kumpoteza mfungwa na mtu fulani waliyekuwa wanamlinda adhabu yake ilikuwa kifo. Hii ndiyo moja ya ushahidi bila utata ambao utamshawishi mtu yeyote mwenye moyo mkunjufu. Labda hili linaeleza Mdo.6:7; ambapo makuhani walikuwa wakitii imani.

28:12 Wakakusanyika pamoja na wazee, wakafanya shauri, wakawapa askari fedha nyingi,

Baada ya kupatana kwa hila na kushauriana, mipango yao yote imeoneka bure. Badala ya kuwauwa maskari kwa kutokuzingatia majukumu yao, wanahonga (na pesa nyingi) ili kusema uongo juu ya wanafunzi wa Yesu.

28:13 Wakisema, semeni ya kwamba wanafunzi wake walikuja usiku, wakamwiba, sisi tulipokuwa tumelala.

Huu ni mfano bora wa jinsi Yesu alivyowaambia watu jinsi watu hawa walivyo katika Math.23:3, "...lakini mfano wa matendo yao msitende;..." Watu hao walikuwa waovu mno. Ni wazi kuona kwamba mioyo yao ni migumu na hawana nia ya kujua ukweli (2 Thes.2:10).

28:14 Na neno hili likisikilikana kwa liwali, sisi tutasema naye, nanyi tutawaondolea wasiwasi.

Hili linaonyesha kwamba maskari hawa walikuwa Warumi. Pilato alikuwa liwali, na walikuwa wepesi kupokea rushwa.

28:15 Basi wakazitwaa zile fedha, wakafanya kama walivyofundishwa. Na neno hilo likaenea kati ya Wayahudi hata leo.

Hili linaonyesha jinsi ya uundaji na hila walizokuwa nazo jinsi ya kubuni maneno. Siku aliyoanza Mathayo kuandika injili, miaka thelathini baada ya kufufuka, kulikuwa na idadi

kubwa ya Wayahudi walioamini habari hizi. Kuna wengi, hata siku zetu hizi, wanaoamini haya. Hugh Scofield katika kitabu chake (The Passover Plot - anaijadili imani hii).

28:16 Na wale wanafunzi kumi na moja wakaenda Galilaya mpaka mlima ule aliowagiza Yesu.

Wanaenda kuonana mahali maalum. Wengine wanafikiri kwamba hapo mahali ndipo alipoonana na ndugu mia-tano walimshuhudia Yesu aliyefufuka wakati mmoja - 1 Kor.15:6. Yesu alijitokeza kwa siku arobaini kabla ya kupaa kwake - Mdo.1:3.

28:17 Nao walipomwona, walimsujudia; lakini baadhi yao waliona shaka.

Baadhi, mara wakawajibika kwa namna fulani. Yohana amemtaja Tomaso, ambaye, katika Yoh.20:24-29, alitia mashaka, na anasema mpaka atakapoona alama za misumari mikononi mwake, na kugusa umbavuni mwake asingesadiki. Mashaka yake yaliondolewa alipomgusa Yesu. Wakamsujudia, wakimtambua kuwa ni Mungu, kama Tomaso alivyosema, “Bwana wangu na Mungu wangu!”

28:18 Yesu akaja kwao, akasema nao, akawaambia, nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani.

Huu ni utimilifu wa injili ya Mathayo; lengo alilokusudia. Anawaandikia jamii ya Wayahudi, akiwasihi waukubali ufalme wa Yesu, kuwa ndiye Masihi. Mathayo alianza akionyesha kuwa Yesu ni wa uzao wa Daudi; akidhihirisha uweza wake kwa miujiza mingi. Alikuwa ni mwalimu mkuu. Alitimiza unabii wa Agano la Kale mwingi na mwisho - kwa habari za mashahidi waliomwona tunafahamu kwamba Bwana amefufuka!

Mamlaka - neno la ufunguo! Nguvu *alipewa* Yesu. Yesu hakujifanya binafsi kuwa na mamlaka, bali alipewa. Ni mamlaka izidiyo mamlaka yoyote ile, mbinguni na duniani. Tunatambua kutoka Fil.2:9-11 kwamba kila ulimi utakiri na kila goti litapigwa mbinguni, na duniani. Hapa tunaona Yesu akiungana na Mungu wakati ufalme wake (kanisa) ukitawala duniani. Yesu ataketi mkono wa kuume katika kiti cha enzi cha Mungu.

28:19 Basi, enendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu;

Ukizingatia mamlaka ambayo Yesu amepewa, anaagiza twende. Hii ni lazima! Anawaagiza kwenda na **kuwafanya wanafunzi**. Lazima mtu awe mwanafunzi ili afanye wanafunzi. Ni jinsi gani tunaweza kuwafanya wengine wamfuata Yesu isipokuwa sisi wenyewe tunamfuata? Katika 1Kor.11:1 Paulo anasema, “Mnifute mimi...” Ndiyo njia pekee ya uanafunzi ilivyo...kwa kuiga. Jambo la kwanza Yesu aliwaeleza kufanya ni kwenda na kufanya wanafunzi. Walijifunza maana ya hilo kwa kuhesabu gharama na kuweka kipaumbele - Math.8:18-22. Mwanafunzi hujifunza - na kamwe hawasahau - huyo ni mfuasi na wala si kiongozi, Math.10:24. Neno “mwanafunzi” linamaanisha “mfuasi.” Ndipo katika Math.16:24 Yesu anasema mambo haya manne: ni lazima *upende* kumfuata, *unajikana* mwenyewe, *unachukua msalaba*, na kisha *unafuata*. Ni lazima uwe tayari kujitoa sadaka.

Ni jinsi gani tunafanya wanafunzi? Katika Kiyunani kuna aina mbili za nyakati timilifu ambazo zinatueleza jinsi ya kufanya hivyo. Zote mbili ziko katika “wakati uliopita shurutisho” (aorist imperative.)

Mkiwabatiza kwa jina la Baba na la Mwana na la Roho Mtakatifu. Katika Mk.16:16 Yesu aliamuru wanafunzi kubatiza wengine. Tunatambua kutoka Yohana 3 kwamba Yohana alibatiza. Yametolewa mamlaka kwa ajili ya ubatizo huu - katika jina la Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu. Wanafunzi hawana zaidi ya kuwa wanafunzi, hawabatizi kwa mamlaka yao wenyewe, bali kwa mamlaka ya Yesu. Yesu hatoi “kanuni ya kubatizia,” bali kuonyesha kuwa mamlaka ya kubatiza ni yale yanayofungwa na Baba, Mwana na Roho Mtakatifu. Ubatizo ni tendo la utiifu, na watatu hawa wamehusika katika tendo hili. Ubatizo pia ni tendo la kuabudu.

28:20 Na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi; na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari.

Na kuwafundisha kushika yote niliyowaamuru ninyi. Yesu aliwafundisha, na sasa anawaamuru waende na kuwafundisha wengine. Hatupaswi kuwa kama wanafunzi katika Math.26:56, “Ndipo wanafunzi wote wakamwacha, wakakimbia.” Tunatakiwa kuwa wanafunzi ambao Bwana atawakuta wakifanya kazi. Mara mbili Mathayo anazungumzia wanafunzi wakiwa wanatenda kama walivyoamuriwa - 21:6; 26:19. Je, Yesu atatukuta tukitenda kama alivyoamuru sisi kutenda?

Na kuwafundisha kushika. Ni kazi ngumu kuuza bidhaa usiyoitumia, au dini usiyoiishi kwayo. Angalia kwamba mafundisho kwanza kisha ubatizo. Kuwafanya wanafunzi inakupasa kufundisha, kisha kubatiza, tena kufundisha zaidi yale yanayotakiwa kutenda leo kwa kuwa wamekwisha kuwa wanafunzi. Neno kufundisha limekuwa katika wakati timilifu. Kufundisha - na kujifunza - haviishi kamwe! Maana ya kufundisha ni kuleta utiifu. Tunajitahidi kuishi maisha ya namna ya kipekee.

Pamoja nanyi...hata mwisho wa dunia. Wanafunzi hawatakiwi kufikiria kuwa Yesu hayupo pamoja nao. Alikuwa ametabiriwa Imanueli (Math.1:21, 23) - “Mungu pamoja nasi.”

Aliwahakikishia kwa uweza wake, aliwapatia agizo; kuwepo kwake kutakuwa pamoja nao!

